

Unkarin kielen Oppikirja

Tohtori J. SZINNYEI'LTÄ

ja

ANTTI JALAVALTA.

Helsingissä 1880.

flbr

L. hung.
861.

~~Dr. Szianyeiz~~

OSZK

Nemzeti Széchényi Könyvtár

SUOMALAISEN KIRJALLISUUDEN SEURAN

TOIMITUKSIA.

61 OSA.

Országos Széchényi Könyvtár

HELSINGISSÄ,

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapainossa,

1880.

Unkarin kielen Oppikirja

Tohtori J. SZINNYEI'LTÄ

ja

ANTTI JALAVALTA.

Országos Széchényi Könyvtár

Helsingissä,

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapainossa,

1880.

Aineisto.

I. Käytännöllinen Osa.

		Sim.
1 luku.	Kirjaimet. Ääntäminen. Korke.	1.
2 "	Vokalisointu. Verbien wartalo. Presens.	3.
3 "	Artikkeli. Apuverbi.	5.
4 "	Personali-pronomininit. Kielto sana.	6.
5 "	Nominien wartalo. Inessivi. Elativi. Illativi	8.
6 "	Superessivi. Delativi. Sublativi.	9.
7 "	Adessivi. Ablativi. Illativi.	10.
8 "	Nominien monikon pääte. Nominien wartalo.	11.
9 "	Allufativi. Infinitivi.	13.
10 "	Objektivi-konjugationi. Presens-ajan objektivi-muoto.	15.
11 "	Dativi. Yhdyshyperäiset sanat.	17.
12 "	Repetitionia.	19.
13 "	Possessivi=suffixit, (yksi omistettu esine).	20.
14 "	Possessivi=suffixit, (useampia omistettuja esineitä).	23.
15 "	Genitivin osoittaminen	25.
16 "	Possessivi-pronomininit. Pääte -é.	27.
17 "	Personali-pronominien taiputus. Nekem van.	29.
18 "	Interrogativi= ja relativi-pronomininit.	33.
19 "	Demonstrativi-pronomininit. Ryhymys=partikkeli.	35.
20 "	Reflexivi-pronomini. Indefiniti-pronomininit.	37.
21 "	Perfekt. Verbien wartalo.	40.
22 "	Sanain järjestys lauseessa. Prefixit.	44.
23 "	Repetitionia. „A farkas és az ember“.	47.
24 "	Repetitionia. „Suulas akka“.	49.
25 "	Komparativi. Superlativi.	51.
26 "	Kardinali-laskusanat.	54.
27 "	Ordinali-laskusanat. Muita laskusanan=muotoja.	56.
28 "	Komitativi=Instruktivi. Komitativi. Kausativi.	60.
29 "	Locativi. Terminativi. Translativi. Essivi.	62.
30 "	Infinitivi possessivi=suffixien kanssa. Plusquam=perfekt.	64.

31	Iuku.	Postpositionit nominativin kanssa.	Sim. 67.
32	"	Postpositionit muitten sijain kanssa. Konditiona- lin presens	70.
33	"	Konditionalin perfektii. Imperativi ja konjunkt- tivi. Muutoksia wartalosja.	72.
34	"	Perfectum historicum. Imperpektii. Futuri.	76.
35	"	-ik-verbit.	78.
36	"	Johtopäätteet -ó (-ö), -t eli -tt ja -ndó (-ndö).	81.
37	"	Johtopäätteet -va (-ve) ja -ván (-vén).	83.
38	"	Passiivi. Faktiivi-, reflexiivi- ja potentiali-verbit.	85.
39	"	Johtopäätteet -ás (-és), -ság (-ség), -cska (-cske), -s, -ú (-ű), -talan (-telen) eli -tlan (-tlen), -i ja -gat (-get).	87.
40	"	Repetitionia. „Haastelemat kuuset”.	90.

II. Systematillinen Osa.

I.	Artiffeli	95.
II.	Substantivi	95.
III.	Adjektivi	98.
IV.	Asukusanat	98.
V.	Pronominit	100.
VI.	Verbi	103.
VII.	Adverbit	124.
VIII.	Postpositionit	125.
IX.	Konjunktioit	126.
X.	Interjektioit	126.
XI.	Sananjohdo	127.

III. Lufemisto.

1.	Közmöndások.	133.
2.	A kis malac és a farkasok (Népmese.)	134.
3.	A merre én járok . . . (Népdal.)	135.
4.	Nézz, rózsám, a szemembe . . . (Népdal.)	136.
5.	A boltos három lyánya. (Népmese.)	136.
6.	Cserebogár . . . (Népdal.)	140.
7.	Az özike. (Népmese.)	140.
8.	Elbúsultam . . . (Népdal.)	146.
9.	A koldús-gyermek. <i>Jókai Mór.</i> (* 1825)	147.
10.	Kossuth-nóta. (Népdal.)	149.
11.	Egy bál. <i>Jókai Mór.</i>	150.
12.	Nemzeti dal. <i>Petőfi Sándor.</i> (* 1823 † 1849)	160.

	Sim.
13. Batthyáni halála. <i>Horváth Mihály</i> . (* 1809 † 1878)	161.
14. Szózat. <i>Vörösmarty Mihály</i> . (* 1800 † 1855)	167.
15. Kossuth távozása hazájából. <i>Kossuth Lajos</i> . (* 1802)	168.
16. Szülőföldem szép határa. <i>Kisfaludy Károly</i> . (* 1788 † 1830)	169.
17. A falu rossza. (III felv. 4, 5 jel.). <i>Tóth Ede</i> . (* 1844 † 1876)	170.
18. Zács Klára. <i>Arany János</i> . (* 1817)	176.
19. A kis leány baja. <i>Vörösmarty Mihály</i>	178.
20. Szülőföldemen. <i>Petőfi Sándor</i>	179.
21. Angyal és ördög. <i>Szász Károly</i> . (* 1824)	180.
22. A színészetről. <i>Greguss Agost</i> . (* 1825)	183.
23. Ez a világ a milyen nagy... <i>Petőfi Sándor</i>	189.
24. Hadnagy uram. <i>Gyulai Pál</i> . (* 1826)	189.
25. Élet, halál. <i>Petőfi Sándor</i>	189.
26. Az özvegy asszony. <i>Tóth Kálmán</i> . (* 1831)	190.
27. Emlék. <i>Gyulai Pál</i>	191.
28. A madár fiaihoz. <i>Tompa Mihály</i> . (* 1817 † 1868)	191.
29. Füstbe ment terv. <i>Petőfi Sándor</i>	192.
30. Ráchel siralma. <i>Arany János</i>	193.
31. Kis leány. <i>Czuczor Gergely</i> . (* 1800 † 1866)	195.
32. A magyarokhoz. <i>Berzsenyi Dániel</i> . (* 1780 † 1836)	196.
33. Szabadság, szerelem! <i>Petőfi Sándor</i>	198.
34. Szegény Zsuzsi a táborozáskor. <i>Csokonai Vitéz Mihály</i> . (* 1773 † 1805)	198.
35. A magyar nemzet. <i>Petőfi Sándor</i>	199.
36. Az apáca. <i>Bajza József</i> . (* 1804 † 1858)	200.
37. A külföld magyarjaihoz. <i>Petőfi Sándor</i>	201.
38. Himfy szerelmei. <i>Kisfaludy Sándor</i> . (* 1772 † 1844)	202.
39. Ha az isten... <i>Petőfi Sándor</i>	202.
40. Hymnus. <i>Kölcsey Ferenc</i> . (* 1790 † 1838)	204.

IV. *Sanafirja*.

I. Unkarilais-suomalainen	205.
II. Suomalais-unkarilainen	263.

V. *Suomalaisten harjoituskappalten atvain* (eri mihfona).

Difaiſtamia ja liſättäviä.

Siivu	3 rivi	15 alh.	ſeiſoo:	voſaliaa — lue: voſalia
"	7 "	18 hſh.	"	beſzell ſem — l.: beſzell, ſem
"	7 "	18 alh.	"	tuonne. — l.: tuonne, finne.
"	7 "	14 "	"	te — l.: të
"	8 "	11 hſh.	"	ó, ö, ú, ü, i, é — l.: ó, ö, u, ú, ü, ü, i, é
"	11 "	1 "	"	sir — l.: sir
"	15 "	4 "	"	venni — l.: venni
"	15 "	7 "	"	irni — l.: irni
"	21 "	12 "	liſää:	vö, wäw: veje, vejük; fö, pää: feje, fejük.
"	21 "	21 "	ſeiſoo:	huga — l.: huga, (hug)
"	29 "	8 "	"	tészitek — l.: tészitek
"	33 "	14 alh.	"	iró — l.: iró
"	38 "	11 hſh.	"	jota, jofainen — l.: jofainen
"	38 "	12 "	"	ſaiſſi (perſoniſta) — l.: ſaiſſi (perſoniſta ja aſioiſta)
"	38 "	13 "	"	(aſioiſta) — l.: (perſoniſta ja aſioiſta)
"	39 "	13 "	"	dicséri — l.: dicséri
"	49 "	7 "	"	majdnem — l.: majdnem
"	51 "	19 "	liſää:	laſſú, hibaſ, laſſabb, hitaampi. ſzörnyü, hirmeä, ſzörnyebb, hirmeämpi.
"	55 "	19 "	ſeiſoo:	külömbözö — l.: külömbözö
"	56 "	1 "	"	Oreg — l.: Öreg
"	80 "	19 "	"	ég — l.: ég
"	87 "	1 "	"	álló — l.: álló
"	88 "	16 alh.	"	5 — l.: 4
"	92 "	18 "	"	visszaemlékézni — l.: visszaemlékézni (-ik)
"	98 "	15 "	liſää:	ſamat ſanat kuin 51 ſivuſſe.
"	101 "	4 hſh.	ſeiſoo:	hozzátokik — l.: hozzátokig
"	103 "	12 "	"	egy-nemény, — l.: egy-nemény, moni;
"	118 "	15 "	"	hijanak — l.: hijanak
"	121 "	16 alh.	"	eszték — l.: észtek
"	137 "	6 "	"	oda megy — l.: odamegy
"	188 "	7 "	"	Megnehezül — l.: Megnehezül
"	194 "	18 "	"	azert — l.: azért
"	197 "	6 hſh.	"	belyegét — l.: bélyegét
"	247 "	18 alh.	"	Osszerogyni — l.: Összerogyni
"	247 "	13 "	"	Osszetenni — l.: Összetenni
"	250 "	13 "	"	Sehol — l.: Sêhol
"	251 "	4 hſh.	"	sohajtani — l.: sôhajtani
"	301 "	4 alh.	"	gyözedelmes — l.: gyôzedelmes.

Suomal. harjoituskappalten Aivaimessa:

Sivu	1 rimi	5 qh.	seisoo:	Ülök — l.: Ülök
"	4	5	"	színházba — l.: színházba
"	7	14	"	színházba — l.: színházba
"	9	1	"	le — l.: lè
"	10	17	alh.	táláltatók — l.: találtatók
"	13	7	qh.	pénzért — l.: pénzért
"	13	10	"	megkap — l.: megkap
"	16	10	"	hazájából — l.: hazájából
"	17	6	alh.	megint — l.: megint
"	20	2	qh.	enni — l.: enni

Unkarilais-suomalaisessa sanatirjassa lisätään sanoihin akärmeny-
nyi, amannyi, annyi, bármennyi, emennyi, ennyi, holmi, mennyi,
mindénki, Pozsony, sémennyi, sémmi, sénki parenteji: (-); — azon,
égynémi, illetén, külön, némi, olyatén: (inbeff.); — bármély, égyik,
enyém, enyim, fejár, kégyelmed, mély, mélyik, mily, mink, ök,
tied: (e); — est, kégyed, kelmed, kend, mind: (è); — járatos,
kiszolgált, másik, szintoly, talp: (a); — gyöngyvirág: (o); — bevé-
tetlen, ellen, milyen, milyen, sémilyen, véghetetlen: (-, è); — bár-
minémü, csipetnyi, egyesületi, eszményi: (-, e); — hazafiú, igazga-
tási: (-, a); — fölforgatás, közbenjárás: (-, o); — kégyelém: (-lme);
— lélék: (lelke); — nyár: (nyara); — beleégyezni, elköltözni, föl-
mászni, fölvirágzani, léfeküdni, léomlani, megnyilni, megszületni: (-ik).

I. Käytöllinen Osa.

Ensimmäinen luku.

Unkarin kirjakielen äänet merkitään seuraavilla kirjaimilla:

a á b c (cz) cs d ds dz e [é] é f g gy
h i í j k l ly m n ny o ó ö ő p r s
sz t ty u ú ü ű v z zs

1. Näitten ääntämisen suhteen on huomioon otettava:

a äännetään *a*'n ja *o*'n välisellä äänellä, joka kuitenkin on li-
tempänä *a*'ta kuin *o*'ta; esim. vaj (lue: wádi), voi.

á äännetään, niinkuin kaikki forkomerkillä varustetut vokaalit, pit-
käksi, se on = *aa*; esim. árva (lue: aarwá), orpo.

c = *ts*; esim. comb (lue: tsomb), sääri. Tätä ääntä kirjoite-
taan myöskin merkillä: *cz*; esim. czomb.

cs = *tsch*; esim. csapni (lue: tschápni), tappaa.

ds = *dsch*; esim. lándsa (lue: laandschád), keihäs. Tämä on
marfin harvinaisin ääni ja kirjoitetaan myöskin merkillä: *dzs*.
dz, katso alempana *z*'aa.

e = *ä*; esim. fej (lue: fäi), pää.

é = *e*; esim. menni (lue: menni), mennä. Tätä merkkiä ei
tavallisesti käytetä kirjakielessä, vaan kirjoitetaan sen sijasta *e*;
esim. ember (lue: ämber), ihminen. Tässäkin kirjassa on sitä
käytetty ainoastaan kielipillissä osassa ja sanakirjassa, mutta
ei lukemistossa. Muuten sopii, jos ei tätä eroitusta tahdo
tehdä, aina ääntää *e*'tä *ä*'ksi, niinkuin itse kansain suuressa
osassa Unkaria sitä ääntää.

é = *ee*; esim. éljen (lue: eeljen), eläköön.

gy = **bj**; esim. négy (lue: neebj), neljä; gyermek (lue: djär-met), lapsi.

i = **ii**; esim. írni (lue: iirni), kirjoittaa.

ly = **lj**; esim. melyik (lue: meljit), kumpi; lyuk (lue: ljuf), läpi. E-ääni tässä tuskin kuuluu, vaan on se muljerattu, melkein niinkuin esim. ranskalaisessa sanassa „meilleur“.

ny = **nj**; esim. nyelni (lue: njälni), niellä; mény (lue: menj), minia.

ó = **oo**; esim. csomó (lue: tšhomoo), solmu.

ő = **öö**; esim. tő (lue: töö), tyvi.

s = **sch**; esim. só (lue: schoo), suola.

sz = **f**; esim. szarv (lue: fadrw), sarwi.

ty = **tj**; esim. atya (lue: ädtjäd), isä; tyúk (lue: tjunft), kana.

ú = **uu**; esim. új (lue: uui), uusi.

ü = **h**; esim. ülni (lue: hlni), istua.

ű = **hh**; esim. szű (lue: shh), sybän.

z äännetään kuin **f** saksalaisessa sanassa „böfe“; esim. kezem, kätteni. Tämä ääni yhdistyy jollainkullakin *d'*hen; esim. bodza, selja.

zs äännetään kuin **j** ranskalaisessa sanassa „jour“; esim. zsidó, juutalainen.

2. Muut kirjaimet äännetään samalla tavalla, kuin Suomen kielessä.

Muist. 1. Tj ja dj äännetään tavallisesti kuin: ttj ja dbj; esim. látja (lue: laattjäd — ei: laat-jäd), näkee sen; adjon (lue: ädbbjon — ei: ädb-jon), antakoon. — Lj ja nj tavallisesti: llj ja nnj; esim. ölje (lue: ölljä — ei: öl-jä), tappakoon hänet; fonja (lue: fonnjäd — ei: fon-jäd), punoo sen. — Ts, ds ja gys äännetään aina: ttšch; esim. hűtsön (lue: hűttšchön — ei: hűtt-schön), jäähűttšköön; hazudság (lue: häd's'uttšchaag), walhe; nagyság (lue: nädttšchaag), suuruus. — Tsz ja dsz äännetään tavallisesti: ttš; esim. metszett (lue: mättšett), leikkasi; adsz (lue: ädttš), annat. — Gyz äännetään kuin: ddz; esim. jegyző, notariuš.

Muist. 2. Muutamissa sufunkimisä käytetään vielä vanhaan aikuisen kirjoitustavan mukaan: aa = á: Gaal (lue: Gaal); — ew, eo, eö = ö tai ő: Dessewffy äännetään kuin öliji kirjoitettu: Dezsöfi, Georoh (lue: Görtšch), Eötvös (lue: Etwöšch); — oo = ó: Soos (lue: Schoofch); — y = i: Kölesey (lue: Körtšchäi); — gh = g: Balogh (lue: Bädlog); — th = t: Tóth (lue: Toot); — w = v: Warga (lue: Bädrgäd); — ch, cz tai ts = cs: Széchenyi (lue: Seetšcheenji), Czergheő (lue: Tšchärgöö), Dugonits (lue: Dugonitšch).

Muist. 3. Tawut sanoissa jaetaan aiwan samalla tavalla kuin Suomenkin kielessä; siis esim. a-dok, annan, ir-nak, kirjoittawat, bontson, hajoitakoon. — Seuraawat konsonantit: es, gy, ly, ny, sz, ty ja

zs osoittavat, waiffa kahdella merkillä kirjoitettuihin, yhtä ääntä, jonka nuoksi niitä ei saa erottaa tahteen tavuun; siis esim. há-csi (ei: bác-si), setä, ma-gyar, unkarilainen, j. n. e. — Jos viimeainut konsonantit ferrotaan, kirjoitetaan ainoastaan ensimmäinen kirjain kahdesti; esim. asszony (lue: ádszónj), rouwa; mennyei (lue: mennjäi), tairwaallinen, mutta eri tavuihin jaettaissa kirjoitetaan molemmat; esim. asz-szony, meny-nyei j. n. e. Samoin myöskin konsonantteja assimilerattaisissa; esim. öcsese, nuorempi weljensä, muodosta: öcs-je.

3. Korko Unkarin kielessä on, aivan sama kuin Suomen kielessä, jotenka siis pääkorko aina on sanan ensimmäisellä tavulla.

Toinen luku.

járo- <i>k</i> , káhn, kuljen	élé- <i>k</i> , elän
jár-sz, káht	él-sz, elät
jár, káh	él, elää
járu- <i>nk</i> , káhnme	élü- <i>nk</i> , elämme
jár-tok, káhtte	él-ték, elätte
jár-nak, káhwät.	él-nek, elävät.

1. Unkarin kielessä on yhtäläinen vokali-joinntu, kuin Suomen kielessä, s. o. jos wartalosssa on kowa vokali, pitää päätteesssäkin olla kowa vokali, ja jos päinwastoin wartalosssa on pehmeä vokali, waatii päätekin pehmeää vokaliaa; keweät vokalit (é, e, i, í) woimat seisoa yhdessä sekä kowien että pehmeitten vokalien kanssa.

Muist. 1. Niinkuin edellä olewista verbin-muodoista näkyy, vastaa kowia vokaleita: a o u
pehmeät: e é(ö) ü

2. Verbeillä on sekä täydellinen että lyhennetty wartalo. Täydellisellä wartalolla on kolme muotoa: kowa-äänisissä sanoissa päättyy se *a*lla, *o*lla tai *u*lla, pehmeä-äänisissä taas *e*llä, *é*llä (*ö*llä) tai *ü*llä. Lyhennetty wartalo päättyy konsonantilla. — Presens-ajan 1 persoonassa yksikössä on wartalon loppuvokali *o* tai *e*; ainoastaan femmoisissa wartaloissa on loppuvokalina *ö*, joiden sijässä on *ö* tai *ü*. Samassa persoonassa monikossa on wartalon loppuvokalina *u* tai *ü*. Kaikissa muissa persoonissa käntetään lyhennettyä wartaloa.

Muist. 1. Kun wartalón loppuvokalin edessä on kaffi konsonanttia, saattaa wartalo yksikön 2 ja monikon 3 persoonassa myöskin päättäjä vokaliilla: a tai e, jos sen kautta tulee helpommasi ääntää sanaa; siinä tapauksessa käytetään monikon 2 persoonassa wälistä o'ta ja e'tä wartalon loppuvokalina. Esim.

ällo-k, seisón	kérdé-k, tšijn
áll-sz, álla-sz	kérde-sz
áll	kérd
állu-nk	kérdü-nk
áll-tok, állo-tok	kérdé-ték
áll-nak, álla-nak.	kérde-nek.

3. Niinkuin esimerkistä näkyy, omat presens-ajan persoonali=päätteet seuraawat: yksikön 1 persoonassa: -k, 2 pers. -sz, 3 pers. —; monikon 1 pers. -nk. 2 pers. -tok (-ték, -tök), 3 pers. -nak (-nek).

Muist. 1. Semmoiset verbit, joiden lyhennetty wartalo päättyy konsonanteilla -s, -sz tai -z, saawat yksikön 2 persoonassa tawallisesti päätteen -l, jonka edessä wartalon loppuvokalina on o tai e; esim. olvaso-l, luet; tészé-l, teet; nézé-l, katjot; (harvoin: olvas-sz, tésze-sz, néze-sz).

Muist. 2. Seuraawilla verbeillä on 3 persoonassa lyhennetyn muodon ohessa, joka on tawallisempi, myöskin pitempi, siten lyhentynt, että tämä persona, jolla tawallisesti ei ole mitään persoonali=päätettä, saa päätteen -n, jolloin wartalon loppuvokalina on o (é): lészé-n (lyhennetty muoto: lész), tulee (joffitin); tészé-n, (lyh. m.: tész), tee; vészé-n (l. m.: vész), oſtaa; viszé-n (l. m.: visz), wie; hiszé-n (l. m.: hisz), usko; vagyó-n (l. m.: van), on; mégyé-n (l. m.: mégy, mén), menee; jó-n (l. m.: jó), tulee; nincse-n (l. m.: nincs), ei ole; sincse-n (l. m. sines), ei —kään ole.

Ilona, Helena.
Sándor, Alfjanteri.
fél, peſkää.
ül, istuu.
beszél (beszél), puhuu.

énekél, laulaa.
és, s, *) ja.
itt, täällä.
ott, tuolla, siellä.
gyakran, usein.

Félünk. Itt ültök. Ilona énekél. Sándor beszél. Gyakran járunk ott. Ilona és Sándor ott állnak. Ülsz és beszélpsz. Sándor ott él. Ilona itt jár.

*) S on lyhennetty muoto és'istä; sitä sopii käyttää semmoisten sanain wälillä, joista edellinen päättyy tailla jälkimmäinen alkaa vokaliilla; esim. látja s fél; Sándor s Ilona.

Kyhytte. Elämme. Seisot tuolla. Puhutte usein. Istun ja laulan. Helena istuu siellä. Aleksanteri pelkää. Helena ja Aleksanteri laulavat usein. Seisomme usein täällä, puhumme ja laulamme.

Kolmas luku.

az atya, isä; *a* fiú, poika; *egy* léány, (eräs) tyttö.

1. Unkarin kielessä on määräämä ja epämääräinen artikkeli. Määräämä artikkeli on *az*, *a*, joista edellistä käytetään vokaalilla, jälkimmäistä konsonantilla alkavien sanojen edessä. Epämääräinen artikkeli on *egy* (äännetään: eddi). — *Az*, *a* on alkunsa demonstratiivi-pronominin (suomeksi: tuo), *egy* taas lausekana (suomeksi: yksi).

Muist. 1. Erisnimien (nomina propria) edessä ei yleensä käytetä määräämää artikkelia, mutta virtain, metsäin, järvien ja vuorien nimien eteen se kuitenkin tavallisesti asetetaan; esim. Magyarország, Unkari, Finnország, Suomi; mutta: a Tisza, L. (Lehke) wirta, a Bakkony, B. metsä, a Balaton, B. (Platten) järwi, a Mátra, M. vuori. — Sanaa Isten, Jumala, käytetään milloin artikkelin kanssa, milloin ilman sitä. — Jos erisnimellä on attributi, käytetään tämän edellä aina artikkelia; esim. a szép Magyarország, kaunis Unkarin maa.

Muist. 2. Epämääräisestä artikkelista *egy* muistutettakoon, että se lähimmitten vastaa suomalaista sanaa *eräs*, jota myöskin jo usein artikkelin-tapaisena käytetään.

2. Artikkelia ei tainuteta.

vagy-k, olen

vagy, olet

(*vagy*-n), van, on.

vagy-nk, olemme

vagy-tok, olette

(*vagy*-nak), van-nak, owat.

3. Apuverbiä ei käytetä yksikön ja monikon 3 persoonassa, jos se on kopulana lauseessa; esim. a léány szép, tyttö on kaunis (ei: a léány van szép).

anya, äiti.

ember, ihminen, mies.

úr, herra.

asszony, rouwa.

kisasszony, (oikeastaan: pieni rouwa), neiti.

gyermék, lapsi.

kutya, koira.

macska, kissa.

ország, maa, valtakunta.

jó, hyvä.

rossz, paha, huono.

rút, ruma.
 nagy, iso, suuri.
 kicsiny, kis*), pieni.
 vig, iloinen.
 szalad, juoksee.
 ugat, haukkuu.
 hallgat, kuuntelee, on waitti.

örül, iloittsee.
 búsul, suree.
 nagyon, suuresti, sangen.
 mindig, aina.
 mikor, kun.
 is**), -kin, myöskin.

Az atya jó. A gyermek kicsiny. Egy szép és vig léány jár ott. A kis kutya ugat. A rút asszony nagyon búsul. Finnország is szép és nagy ország. Mikor a nagy kutya ugat, a fiú fél. Mikor Sándor énekel, Ilona hallgat. Mikor itt vagyunk, mindig örül a jó anya. A kis macska itt szalad. A léány hallgat.

Paşa ihminen peltää. Herra ja rouva iloittsevat ***) suu-
 resti. Koira haukkuu täällä. Sumala on aina hyvä. Poika on
 iso ja tyttö on pieni. Kun herra iloittsee, suree rouva. Kissa
 ja koira juoksevat tuolla. Olen aina sangen iloinen. (Eräs)
 pieni lapsi seisoo tuolla. Poikakin laulaa. Niti kuuntelee, kun
 isä puhuu. Iloittsenme suuresti, kun olette täällä. Neiti istuu
 ja laulaa.

Reljäs luku.

én, minä.
 té, sinä.
 ő, hän.

mi, (mink), me.
 ti, (tik), te.
 ök, he.

1. Personali=pronomineja käytetään ainoastaan silloin,
 kuin niitä tahtoo saattaa erittäin huomattavaksi, varsinkin mas-
 taffaisissa lauseissa; esim *té* vagy a nap, *én* az éjjel (Petöfi),
sinä olet päivä, *minä* yö.

olvasok, luen.
 olvasunk, luemme.

ném olvasok, en lue.
ném olvasunk, emme lue.

*) Kis muotoa ei saa predikatin=tähtteenä käyttää.

**) Is asetetaan aina sen sanan jälkeen, johon se kuuluu, samoin
 kuin -kin Suomen kielessä, mutta eri sanana.

***) Jos on kaksi subjektia, jotka ovat substantiveja ja seisovat
 yksikössä, woipi predikati seisoa joko yksikössä taikka monikossa, mutta
 jos subjektit ovat nomina propria, asetetaan predikati tavallisesti mo-
 niksoon.

2. Kieltojana Unkarin kielessä ei ole verbi, niinkuin Suomen kielessä, vaan adverbi: *ném*, joka asetetaan verbin eteen, niinkuin latinan kielen non.

Muist. 1. Ném ei sowy yhteen apuverbin 3 persoonan kanssa, vaan käytetään sen sijaan sanoja: *nincs*, *nincsen* (ei: ném van) ja *nincsenek* (ei: ném vannak); esim. a léány nincs itt, tyttö ei ole täällä; Ilona és Sándor nincsenek itt, S. ja A. eivät ole täällä. — Jos kópula on kieltävässä muodossa, käytetään 3 persoonassa ainoastaan ném; esim. az embér ném halhatatlan, ihminen ei ole fuolematon (ei: az embér nincs h.).

Muist. 2. Ei —tään = sém (puhekielessä usein ja välistä kirja-kielessäkin: se); esim. ő sém fél (ei: ő is ném fél), ei hänkään pelkää. — Ei —tään ole = *sincs*, *sincsen*; esim. a léány sincs itt, ei tyttökään ole täällä; eivät —tään ole = *sincsenek*; esim. Ilona és Sándor sincsenek itt. — Kópulana tämmöisissä kieltämissä lauseissa käytetään 3 persoonassa vaan sém; esim. az embér sém halhatatlan, ei ihminkään ole fuolematon (ei: az embér sincs h.). — Sém sanan jälkeen asetetaan usein vielä ném'tin; esim. sém ném beszéll sém ném énekél, hän ei puhu eikä laula.

ki? kicsoda? kuka?
mi? micsoda? mikä?
király, funingas.
királyné, funingatár.
szónok, puhuja.
tanító, opettaja.
tanítvány, oppilas.
szorgalmas, ahkera.
tanul, oppii.
néz, katsoo.
jól, hyvästi.

szépen, kauniisti.
rosszul, pahaasti, huonosti.
gyorsan, kiiruusti.
szívesen, ternaasti.
ha, jos.
soha sém (joskus: soha ném), ei
kukaan.
oda, tuonne.
ide, tänne.
most, nyt.

Ki jár itt? A kis léány. Ném ő beszéll, te beszéllsz. Ha mi énekélünk, ti is énekélték. A szorgalmas tanítvány nincs ott. Ha ő beszéll, én szívesen hallgatok. Ki itt a király? A királyné soha sincs ott. Ki ném tanul jól? A nagy szónok most ném beszéll szépen. Ti jól tanultok, ők rosszul.

Mikä mies hän on? Me luemme ternaasti. Paha poika ei opi ternaasti. Suono puhuja puhuu kiiruusti. Suuri funingas katsoo usein tänne. Me emme sure kukaan. He eivät ole täällä. Ette tekään käy täällä kukaan. Oppilas ei opi huonosti. Isä menee tuonne, poika tulee tänne. Sinä puhut hyvästi, hän huonosti. Kuka siellä nyt laulaa? Funingasfin on ihminen. Ei oppilaskaan aina ole ahkera. Jos funingas iloitsee, iloitsee funingatarkin.

Wiides luku.

ház-ban, huoneessa
ház-ból, huoneesta
ház-ba, huoneesen.

kert-ben, puutarhasa
kert-ből, puutarhasta
kert-be, puutarhaan.

1. Inessivin pääte on -ban (pehmeissä wartaloissa -ben), elativin -ból (-böl), murteellisesti myöskin -bul (-bül), ja illativin -ba (-be). Alkuperäisemmät muodot ovat -ben, -ból ja -be.

2. Nominien wartalo on joko muuttumaton taikka muuttuvainen.

Loppuvokali muuttumattomissa wartaloissa, joilla siis on vaan yksi muoto, on ó, ö, ú, ü, i, é; esim. hajó, laiva; eső, sade.

Muuttuvat wartalot ovat kahta lajia:

a) Semmoiset, joiden tähdellinen wartalo päättyy á'lla tai é'llä, ja lyhennetty á'lla tai é'llä; esim. fa, puu, on lyhennetty wartalo ja nominativi-muoto; sen tähdellinen wartalo on fá; iness.: fában, puussa. Näitä tähdellisiä wartaloja käytetään melkein kaitsissa sijoisissa, ja aina edellä mainituissa lokali-sijoisissa.

b) Semmoiset, joiden lyhennetty wartalo päättyy konsonantilla. Näiden tähdellinen wartalo päättyy samoilla vokaleilla, kuin verbeinkin, s. o. á'lla, ó'lla, ú'lla tai é'llä, ö'llä (ö'llä, jos edellisessä tavussa on ö, ő, ü tai ü), ü'llä; esim. ház on lyhennetty wartalo ja nominativi-muoto; tähdelliset wartalot ovat háza, házo, házu; hely, paikka, on lyhennetty wartalo ja nominativi-muoto; tähdelliset wartalot ovat helye, helyé, helyü. Puheenlaaisissa kolmesissa lokali-sijassa käytetään aina lyhennettyä wartaloa.

3. Nominativissa käytetään aina lyhennettyä wartaloa, paitsi tietyksi niissä sanoissa, joilla on vaan yksi wartalo.

4. Attributia ei taiputeta; esim. a nagy kapu, iso portti; a nagy kapuban, isossa portissa.

hajó, laiva.
eső, sade.
kapu, portti.
gyűszű, formistin.
kocsi, waunut.
karé, wiipale.
eke, aura.
udvar, piha.
város, kaupunki.
könyv, kirja.
föld, pello.
kémény, towa.

puha, pehmeä.
szélés, leweä.
keskeny, tapea.
sétál, kävelee.
marad, jää.
rohan, rientää.
lép, astuu.
hol? mistä?
honnán? mistä?
hova, hová? mihin?
mélyen, syvästi.

A király a hajóba lép. A fiú az esőben áll. A kocsí a szélés udvarban marad *). Az eke mélyen jár a földben. A szorgalmas tanítvány a városból jön. Hova még a jó kisasszony? A nagy városba. Honnan jön a szónok? A kis házból. Hol van az atya? A szép kertben. A fiú a könyvből olvas.

Kissa ja koira juoksevat isossa puutarhasa. Kuka kapeasta pihasta tulee? Paha lapsi rientää laivoaan. Kaunis neiti suree pienessä huoneessa. Missä Elefantteri kävelse? Kaupungissa. Mihin hän menee? Ukkariin. Mistä sade tulee? Luvella pelto on koma. Wiipale ei ole pehmeä. Herra astuu pihalta (elät.) huoneeseen. Mihin poika jää *)? Hän jää *) sinne. Mies seisoo portilla (iness.). Missä herra ja rouva ovat? He eivät ole huoneessa; he kävelevät puutarhasa.

Kuudes luku.

úto-n, tiellä, matkalla	hégýé-n, vuorella
út-ról, tieltä, matkalta	hégý-ról, vuorelta
út-ra, tielle, matkalle.	hégý-re, vuorelle.
küszöbö-n, kynnyksellä	
küszöb-ról, kynnykseltä	
küszöb-re, kynnykselle.	

1. Superessiivin pääte on -n, jonka edessä aina käytetään o tai ö (ö) -päätteistä mataloa; delatiivin pääte on -ról (-ról) ja sublatiivin -ra (-re), joiden edessä käytetään lyhennettyä mataloa. Alkuperäisemmät muodot ovat -ról ja -ra.

asztal, pöytä.
ablak, akkuna.
szék, tuoli.
pamlag, sohva.
padló, lattia.
pad, penkki.
teto, tatti.
ágy, vuode.
fal, seinä.
ajtó, ovi.
katona, sotamies.

Irma, Hermine.
hosszú, pitkä.
rövid, lyhyt.
magas, korkea.
alacsony, matala.
szól, puhuu.
ugrál, hyppähtelee.
táncol, tanssii.
máskál, fonttaa.
lovagol, ratsastaa.
vigan, iloilesti.

*) Marad verbin kanssa käytetään lokatiivi-sijaa eikä, niinkuin Suomen kielessä, lativia.

Hol van a könyv? A hosszú asztalon. A fiú a magas hégyen áll. A léány a puha pamlagon ül és hallgat. Irma hosszú útról jön. A katona az alacsony hégyre lovagol. A rossz gyermek a padlón mászkál. A macska a tetőn ugrial. A kutya a küszöbön áll.

Pieni lapsi istuu kynnyksellä. Poika ja tyttö tanssimat pihalla. Puhuja astuu lhyhelle penkille ja puhuu. Mies tulee korkealta muorelta ja menee pihalle. Niti istuu matalalla nuoteella ja suree. Pieni formistin on tuolilla. Mitä seinällä on? Koira hypähtelee iloisesti omessa. Mffuna antaa (néz) pihalle päin (sublatiwi). Kisä juoksee katolle. Lapsi kämellee kowalla lattialla. Run ruma koira tulee huoneesen, rientää kisä pihalle. Sotamies jää korkealle nuorelle. Waunut seisowat pihalla. Olen usein matkalla.

Seitsemäs luku.

foljó-nál, mirralla

foljó-tól, mirralta

foljó-hoz, mirralle.

tengér-nél, merellä

tengér-től, mereltä

tengér-höz, merelle.

gyűrű-nél, formuksella

gyűrű-től, formukselta

gyűrű-höz, formukselle.

1. Adessivin pääte on -nál (-nél), ablativin -tól (-től), murteellisesti myöskin -tul (-tül), ja allativin -hoz (-höz, -höz). Näissä sijoisia käytetään aina lyhennettyä wartaloa, jos semmoista on. Alfuperäisemmät muodot ovat -nál, -tól ja -hoz.

Muist. Allatiwi saa päätteen -höz, jos wartalon viimeisessä tavuussa on ö, ő, ü tai ú.

2. Mitä merkitykseen tulee, waastaa pääte -n suomalaista postpositionia „päällä” ja -nál postpositionia „wieressä, luona”; samoin -ról = „päältä” ja -tól = „wierestä, luota”; niin myöskin -ra = „päälle” ja -hoz = „wiereen, luokse”

császár, keisari.
nagyfejédelém, suuriruhtinas.
bíró, tuomari.
paraszt, talonpoika.
polgár, pormari.
szabó, räätäli.

varga, suutari.
templom, kirrko.
színház, teateri.
falú, kylä.
szegény, köyhä, raukka.
gazdag, rikka.

finn, suomalainen.
magyar, unkarilainen.
kormányoz, hallitsee.
ítél, tuomitsee.
szánt, kyntää.
varr, neuloo.
nevet, nauraa.

sir, itsee.
igazságosan, (lue: igasságo-
san), oikein.
igazságtalanul, (lue: igasság-
talanul), väärin.
mert, sillä.

Magyarországban király kormányoz, Finnországban nagyfejedelem. A szegény polgár a bírónál van. A gazdag ember a szabótól jön s a vargához megy. Hova megy a császár? A finn színházba. Az asztal az ablaknál áll. A szegény ember az ajtóhoz lép. A magyar ember soha sem fél.

Minä en pelkää, sillä tuomari tuomitsee oikein. Talonpoika kyntää mirran wieresjää. Suutari istuu matalalla tuolilla affunan wieresjää ja neuloo. Röyhä räätäli menee kirkolle. Tyttö nauraa teaterissa ja itsee kirkossa. Keisari ei tuomitse väärin. Suomen (= suomalainen) talonpoika on suuri puhuja. Kylässä on iso ja kaunis kirkko. Riikas talonpoika käy usein kirkossa (illat.). Sinä et koskaan itse. Tuomari ja pormari owat teaterissa. Mistä opettaja tulee? Suutarilta. Mihin hän menee? Räätälille.

Rakdefkas luku.

hajo-k, laivoja; fä-k, puita; háza-k, huoneita;
asztalo-k, pöytiä; helye-k, paikkoja; soro-k, rimejä;
körö-k, piirejä.

1. Monikon pääte on -k, joka liitetään tähdelliseen wartaloon, mutta millä vokalilla päättyvään, siitä ei käy tarffoja sääntöjä antaminen. Tämä -k on oikeastaan johtopääte ja muodostaa semmoisena uuden wartalon, jolla on, niinkuin yksikönkin wartalolla, tähdellinen ja lyhennetty muoto; esim. házak on lyhennetty wartalo ja nominativi; tähdelliset wartalot owat házaka ja házako (u'lla päättyvää wartaloa ei ole monikossa). Rafus-päätteet liitetään monikon wartaloihin yleensä samalla tavalla kuin yksikönkin; esim. házban, házakban, huoneissa (sekä yksikössä että monikossa lyhennetty wartalo); házon, házakon, huoneilla (molemmissa o'lla päättyvä tähdellinen wartalo).

Muist. Unkarin kielessä ei ole, niinkuin Suomen kielessä, eri päätteitä määrättyä ja epämääräisellä muodolla, vaan osoitetaan edellistä muotoa määräävällä artikkelilla, jälkimmäistä taas epämääräisellä artikkelilla.

kelillä tahi ilman sitä (monikossa aina ilman); muoto hajók merkitsee siis jekä laivat että laivoja, sitä m:öten kuin sen edessä on määräävä artikkeli taikka ei: a hajók, laivat; hajók, laivoja.

2. Sen lisäksi, mitä 5:nnen luvun 2:ssa kohdassa on wartalosta mainittu, on huomioon otettava:

a) Semmoisissa sanoissa, joiden lyhennetty wartalo päättyy v'lä, katoa nominativissa ja kaikissa niissä tapauksissa, jolloin lyhennetty wartaloa käytetään, v, ja jos tämän edessä seisoo lyhyt vofali, pidennetään se; esim. tähdelliset wartalot: lovo, lova, lovva; lyhennetty: lov, mutta v katoa ja o pitenee = lö, hewonen; superessivi: lovon; ablativi: lótol (ei: lovtól); monikon nominativi: lovak.

b) Jos tämän v'n edessä seisoo konsonantti, muuttuu v lyhennetyssä wartalossa u'ffi (ü'ffi) tahi ü'ffi (ü'ffi); esim. tähdellinen wartalo: falva, (o ja u =wartaloa ei ole); lyhenn. wartalo: falv, mutta v muuttuu u'ffi = falu, kylä; tähd. wart.: fenyve, lyhenn. wart.: fenyv, mutta v muuttuu ü'ffi = fenyü, kuusi.

Muist. 1. Superessivin päätteen edessä ei tämmöisissä sanoissa käytetä tähdellistä wartaloa, vaan lyhennettyä; esim. falun (ei: falvon); fenyün (ei: fenyvén).

Muist. 2. Käythy semmoisia v'lä päättyviä lyhennettyjä wartaloita, joissa ei tapahdu mitään muutosta; esim. öv, wyö; év, vuosi; kedv, mieli; nyelv, tieli; könyv, firja y. m.

c) Jos lyhennetty wartalo päättyy kahdella konsonantilla, pistetään niiden väliin tavallisesti, ääntämisen helpottamiseksi, o (ö); esim. tähdellinen wartalo: halmo, j. n. e., lyhennetty: halm, mutta l'n ja m'n väliin pannaan o = halom, kumppu; tähd. wart.: álmo j. n. e., lyh. wart.: álm, josta álom, uni, unelma; tükrö, tükr, tükör, peili; ökrö, ökr, ökör, härkä.

d) Käythy monta wartaloa, joissa pitkä vofali viimeisen edellisessä tavussa lyhenee; esim. kézé, jonka toiset tähdelliset wartalot ovat keze ja kezü; lyhennetty wartalo pitkällä vofalilla: kéz, käsi; madáro, mutta: madara, madaru ja lyhennetty: madár, lintu, j. o. pitkä vofali pysyy vaan lyhennetyssä wartaloissa jekä niissä tähdellisissä, joiden loppuvofali on o tai é (ö).

hó (tähdellinen wartalo: hava),

lumi.

tó (tava), lampi, järvi.

fü (füve), ruoho.

odu (odva), kolo.

daru (darva), furfi.

verém (verme), fuoppa.

sátor (sátra), telttä.

egér, hiiri.

madár, lintu.

malom (malma), mylly.

majom (majma), apinja.

hajós, laimuri.
hatalmas, mahtawa.
fekete, musta.
föhér, walfoinen.
erös, wahwa.
gyéngé, heikko.
répül, lentää.

koldul, ferjää.
lärmáz, meluaa.
magasan, korkealla.
hogy, että.
miért, mért? minfätähden?
azért, sentähden.

A házakban hosszú asztalok vannak. A szegény emberek az ajtóknál állnak és koldulnak. A katonák a fehér sátrakban ülnek. A fehér sátrakban katonák ülnek *). Az emberek a nagy odvakba szaladnak. Az erős hajósok nem félnek a tengeren. A halmon magas fenyő-fák vannak. Miért nincsenek itt a folyóban malmok? A rossz gyermekék a fűben ülnek és lármáznak. A szép lányok gyakran néznek a tükörbe. A faluban nincsenek gyéngé ökrök és lovak. A majmok a fákon ugrálnak. Magasan lépül a daru, szépen szól (fánfánfalu).

Mustia lintuja lentää korkeihin puihin (sublativi). Peltoisja (superesj.) on tuoppia. Suomesja on suuria järviä. Järviällä kulkee pieniä laivoja. Suomalaiset ovat hyviä ja vahvoja laimureita. Minfätähden eivät hevoset ole täällä? Sentähden, että ne ovat myyhyllä. Mahtawat kuninkaat eivät aina hallitse oikein. Missä isot kirjat ovat? Ne ovat pöydällä huoneessa. Hyvät lapset eivät melua. Mitä tuolla järvenällä tulee? Pikkä, musta laiva. Laiva kulkee (megy) virralta (elativi) merelle. WuoDET ovat pikkät. Ruopissa on hiiriä. Oloiset sotamiehet laulamat ja tanssivat telttoissa. Runat apinjat meluamat mustissa koloissa. Järvenällä on valkoista lunta.

Yhdeksäs luku.

	Yhtiköissä:	Monikossa:
fa,	affuslativi: fá-t,	fáka-t.
hajó,	„ hajó-t,	hajóka-t.
ház,	„ háza-t,	házaka-t.
hely,	„ helye-t,	helyeke-t.
küszöb,	„ küszöbö-t,	küszöböke-t.
asztal,	„ asztal-t,	asztaloka-t.

*) Katonák on tässä lauseessa epämääräinen subjekti; predikati seisoo tämmöisissä tapauksissa aina monikossa, eikä, niinkuin Suomen kielessä, yksikössä („sotamiehiä istun“).

	Infinitivissä:	Monikossa:
pad, affusativini:	pado-t,	padoka-t.
tengér, „	tengér-t,	tengéreké-t.
sor, „	sor-t,	soroka-t.
ló, „	lőva-t,	lovaka-t.
fű, „	fűve-t,	fűveke-t.
falú, „	falú-t, falva-t,	faluka-t, falvaka-t.
odu, „	odu-t, odva-t,	oduka-t, odvaka-t.
halom, „	halmo-t,	halmoka-t.
verém, „	vermè-t,	vermèke-t.
kéz, „	keze-t,	kezeke-t.
madár, „	madara-t,	madaraka-t.

1. Affusativin pääte on *-t*. Se liitetään milloin täydelliseen, milloin lyhennettyyn wartaloon, josta ei voi mitään erinäistä sääntöä antaa, paitsi sitä, että se monikossa aina liitetään *a'lla* (*e'llä*) päättymään wartaloon.

Muist. Affusativin suhteen pitää paikkansa sama muistutus määrätystä ja epämääräisestä muodosta, kuin nominativinkin (katso 8 luf. 1 Muist.); siis: *fát*, puuta, *a fát*, puun; *fákat*, puita, *a fákat*, puut.

jár-ni, kähä.

monda-ni, sanoa.

kér-ni, pyytää.

szépite-ni, kaunistaa.

alla-ni, *áll-ni*, seisoa.

2. Infinitivin johtopääte on *-ni*, joka liitetään *a'lla* (*e'llä*) päättymään täydelliseen wartaloon, jos lyhennetty wartalo päättyy kahdella konsonantilla taikka johtopäätteellä *-it*. Jos sitä vastaan lyhennetty wartalo päättyy vaan yhdellä konsonantilla, liitetään *-ni* tähän wartaloon. Joskus käytetään molempiafin wartaloita, jos lyhennetty päättyy kahdella yhtäläisellä konsonantilla, mutta täydellinen wartalo on kuitenkin tavallisempi.

szalonna, filawa.

akarni, tahtoa.

hús, liha.

tudni, tietää, osata, voida.

vaj, voi.

szabad, vapaa; on luovallista, on

kényér, leipä.

saillittu, saa.

burgonya, peruna.

kéll, tähtyy, tulee.

só, suola.

sütni, paistaa, leipoa.

sajt, juusto.

mosni, pestä.

tej, maito.

adni, antaa.

mészáros, teurastaja.

vènni (lyhennetty wartalo presens-muodossa: *vész*), ostaa.

kereskédő, kauppias.

vinni (lyh. wart. presens-muodossa: *visz*), vieää.

pék, leipuri.

árulni, myydä.

látni, nähdä.

Mit vèszél a kereskédőtől? Kényeret, szalonnát, húst és vaját akarok venni. A pék kényeret süt. Honnan jön a szegény ember? A kereskédőtől jön s a mészároshoz megy húst venni (= III infinitivin illativi Suomen kielessä). Mit árul a paraszt? Sajtot és tejet. Mit láttok ott? Nagy halmokat és a halmokon szép fenyő-fákat. A kis gyermek nem tud írni, sém olvasni. Finnországban a parasztok tudnak olvasni. Rossz könyveket nem szabad olvasni. A kényereket nem kell most a pékhöz vinni. Kéz kezét mos.

Talonpoika wie perunoita (hyksifö) ja moita kylästä kaupunkiin. Siellä hän ostaa kauppiaalta suoloja ja teurastajalta lihaa. Mitä tahdot? Mitä puhuja puhuu? Neiti ei osaa paistaa leipää. Vaimuri menee leipurille leipää ostamaan. Ei saa seisoa siellä. Hermostet tahdomat juosta tielle. Poika näkee hermostia tiellä. Mitä miet huoneeseen? Juustoa ja silawaa. Pieni tyttö pyhtää äidiltä leipää. Minä näen pieniä, mustia lintuja puissa (su-peress.). Isä ostaa lintuja kaupungista (iness.). Tyttö wie maitoa myllyyn. Mitä sanotte? Talonpoika tahtoo ostaa moita.

Rymmenes luku.

lato- <i>m</i> , näen sen	kére- <i>m</i> , pyhdän sitä
lato- <i>d</i> , näet sen	kére- <i>d</i> , pyhdät sitä
lät- <i>ja</i> , näkee sen	kér- <i>i</i> , pyhtää sitä
lät- <i>juk</i> , näemme sen	kér- <i>jük</i> , pyhdämme sitä
lät- <i>jatok</i> , näette sen	kér- <i>iték</i> , pyhdätte sitä
lät- <i>ják</i> , näkewät sen.	kér- <i>ik</i> , pyhtawät sitä.

lät-*lak*, näen sinut tahi teidät.
kér-*lek*, pyhdän sinua tahi teitä.

Unfarin kielessä on myöskin objektivi-konjugationi, s. o. verbeissä saatetaan osoittaa eli merkitä objektia.

1. Jos subjekti on yksifön 1 persona ja objektina on 2 persona yksiföissä tahi monifössa, on personali-pääteenä -*lak* (-*lek*). Verbin jälkeen sopii tässä tapauksessa vielä, jos niin tahtoo, lisätä 2 personan pronominin affusatiivit: tégédet eli tégéd, sinut, sinua; titèket eli bennetèket, teidät, teitä; esim. lätlak taitffa lätlak tégédet (tégéd), näen sinut; lätlak bennetèket, näen teidät.

2. Jos objektina on 3 persona, omat personali-päätteet seuraavat: yksikön 1 personassa -m, 2 pers. -d, 3 pers. -ja, (-i); monikon 1 pers. -juk (-jűk), 2 pers. -játok (-itűk), 3 pers. -ják (-ik). Yksikön 1 ja 2 personassa käytetään tähdellistä, o(ö)-päätteistä martaloa, kaikkissa muissa personissa lyhennettyä martaloa.

Muist. Semmoisissa verbeissä, joiden lyhennetty martalo päättyy konsonanteilla -s, -sz tai -z, assimilerataan päätteeseen j näitten kanssa esim. olvassa (ei: olvas-ja), olvassuk, olvassatok, olvassák; vészszűk (ei: vész-jűk); nézzűk (ei: néz-jűk).

3. Tätä objektivi-konjugationia käytetään ainoastaan silloin, kuin objektina on määrätty persona taihí esine, se on:

a) Jos objektina on 3 personan pronomini: őt, hűnet, hűntű, őket, heidűt, heitű; őnt *), Teidűt, Teitű, őnökűt, Teidűt, Teitű (monikossa); esim. őt látom, nűen hűnet; őnt nűzűm, katson Teitű.

b) Jos objektina on demonstrativi-pronomini; esim. jół tudom azt, tiedűn sen hűwin (az = se). Tűműn demonstrativi-pronominin saa myűsűkin jűttűű pois; esim. jół tudom, tiedűn sen hűwin.

Muist. Jos objektina on semmoinen demonstrativi-pronomini, joka osoittaa qvalitetiű taihí kvantitetiű, käytetűű subjektivi- eikű objektivi-konjugationiű; esim. olyant nűm árul a kereskűdű, kauppias ei myű semműista (olyan = semmoinen).

c) Jos objektina on nomen proprium; esim. szeretűm Ilonűt, rakastan Helenűű.

d) Jos objektin attributi on demonstrativi-pronomini (joka ei osoita qvalitetiű eikű kvantitetiű) taikkű műűrűűű artikkeli; esim. ezűn kűnyvet olvassuk, luemme tűtű kirjűű (ezűn = tűmű); a szűnokot szűvesen hallgatom, kuuntelen mielellűni puhujűű.

Muist. Objektű voi olla műűrűűű, ilman műűrűűűű artikkeliűű, varsinkűn jos se on possessivi-suffixilla varustettu.

bor, miini.
sűr, olut.
művész, taiteilija.
szűnűsz, nűyttelűjű.
szűnűsznű, nűyttelűjűtűr.
szűnpad, nűyttűű.

festű, maalari.
kűp, kuva.
kűltű, runoilija.
kűlteműny, runoelma.
azon, tuo.
ugyűnezűn, tűmű sama.

*) Unkarin kielessű käytetűű puhuttelu-sanana 3 personan pronominiű, joka silloin kuuluu yksikűűűn, monikűűűűn őnűk; esim. őn nűnes ott, Te ette ole (oikeastűűn: hűű ei ole) siellű; őnűk nűnesenek ott, Te ette ole (oikeastűűn: he eivűt ole) siellű. Nűműt taiwutetaan substantivien tavallűű.

ugyanazon, tuo sama.
szeretni, rakastaa.
gyülölni, vihata.
festeni, maalata.
tisztelni, funnioittaa.
dicsérni, ylistää, kiittää.
parancsolni, käskää.

csinálni, tehdä.
ismerni, tuntea.
teremni, kasvaa.
tënni (lyh. wart. presens-muo-
dosfa: tész), tehdä, panna.
de, mutta.
hanëm, waan.

Nëm a sört, hanëm a bort szeretëm. A nagy művészeket tisztéljük és dicsérjük. Ki festi a falat? Ezén festő rossz képeket fest. Nëm látom a színészeket a színpadon. Szívesen olvasok szép költeményeket. Ezén szép költeményeket szívesen olvasom. Az atya ismeri a költőt. Nëm ismerlek benneteket. Mit csinálsz itt? Gyülölöm önt. A szép képeket szeretëm, de a rútakat nëm. Ő tisztél téged, de nëm szeret. Vörösmarty nagy magyar költő. Jól tudom, hogy ő nëm teszi azt. Mi ugyanazon képet nézzük.

Unkarisfa kasmaa hywiä wiinejä. Tässä teaterisfa näemme hywiä näyttelijöitä ja näyttelijättäriä. Te tunnette tuon suuren taiteilijan, mutta me emme tunne häntä. Mitä sanot? Minä sanon, että tämä kuma on ruma. Miti kiittää hywää tyttöä? (Teurastaja myh huonoa lihaa.) Miksi luet tätä huonoa kirjaa? Minä mihaan sinua, mutta rakastan heitä. Me emme tahdo nähdä Teitä. Suomalaiset lukevat mielellään Kalevalaa. Mihin panette tuon ison kirjan? Minä panen sen pöydälle. Sinä funnioitat Aleksanteria. Semmoisia kirjoja emme lue. Minä mihaan sinua. Tuota miestä en koskaan funnioita. Me näemme hänet usein, mutta emme tiedä, kuka hän on. Kauppias ei lue runoelmia.

Yhdestoista luku.

folyo-nak, mirralle.
atyá-nak, isälle.

föld-nek, maalle.
gyermék-nek, lapselle.

1. Dativint pääte on -nak (-nek), joka liitetään lyhenettyyn wartaloon, paitsi semmoisissa sanoissa, joiden lyhenetty wartalo päättyy vokalilla; näissä se liitetään täydelliseen (atyá-nak.) — Alkuperäisempi muoto on -nek, ja alkuperäinen merkitys on lativinen, josfa merkityksessä sitä vielä nytkin wälistä käytetään.

2. Unkarin kielessä on, niinkuin muissakin kielissä, yhdyssperäisiä sanoja. Yhdyssperäisissä nomineissa, jotka tavallisesti

firjoitetaan ilman välimerkkiä, asetetaan edellinen yhdyso-osa aina nominatiiviin; esim. kisasszony, neiti; nagyfejedelm, suuri ruhtinas; színház (szín, pinta, näyttämö), näyttämöhuone, teatteri; színpad (pad, penkki), näyttämölaiva, näyttämö; Magyarország, Unkarin maa; nyelvtan (nyelv, fieli, tan, oppi), kielioppi. Bokalisoinnun suhteen on jälkimmäinen sana määräävä; esim. jöszivü, hyväsyhydäminen, dativi: jöszivünek (ei: jöszivünak).

Muist. 1. Sana nő, nainen, antaa sille sanalle, johonka se liitetään, feminini-merkityksen; esim. színész, näyttelijä; színésznő, nais-näyttelijä, näyttelijätär; művész, taiteilija; művésznő, naistaiteilija, taiteilijatar. Sana né on yhtä kuin nő, mutta sitä on ruvettu käyttämään merkityksessä „vaimo l. rouva“; esim. színészné, näyttelijän vaimo l. rouva; grófné, freiwinnä, s. o. freiwinn vaimo, mutta grófnő, freiwitár, syntyperäinen freiwinnä; jomoin királyné, tunintaan puoliso, királynő, hallitseva kuningatar. (Sopii siis tätä nhtä sanaa esim. angol királynő, Englannin kuningatar, mutta ei magyar királynő, waan m. királyné). Sana né liitetään myöskin erisnimiin; esim. Blaháné, Blahan rouva, rouva Blaha; gróf Károlyné, freiwinnä Károlyi.

Muist. 2. Suomalaisista sanaa toiras vastaa Unkarin kieselssä kan ja him; naaras on: nöstény; esim. kan kutya, toiras-toira; him oroszlány, toiras-jalopeura; nöstény oroszlány, naaras-jalopeura.

pénz, raha.
koldús, terjäsäinen.
nő, nainen, vaimo.
pap, pappi.
gróf, freimi.
báró, paroni.
gazda, isäntä.
szolga, palvelija, renki.
levél, lehti, firje.
ajándék, lahja.
nép, kansa.
adó, wero.

állam, valtio.
János, Suhana.
öreg, wanha.
fiatal, nuori.
lusta, laiska.
indulni, lähteä.
hozni, tuoda.
szót fogadni, totella.
fizetni, maksaa.
mutatni, näyttää.
ajándékozni, lahjoittaa.

A fiatal nő pénzt ad az öreg koldúsnek. Az atya könyveket vesz a fiúnak. Ajándékokat hozok a gyermekének. Kinek adod azon nagy képet? A fiatal festőnek adom. Kinek parancsol a király? A gróf és a grófné útnak (lativinen merkitys) indul. Az úr parancsol a lusta szolgának. A jó tanítvány szót fogad a tanítónak. Levelet írok Jánosnak. A nép adót fizet az államnak.

Laiska palvelija ei tottele isäntää (dativi). Opettaja näyttää oppilaille kauniita kuvia. Rikas freimi antaa köyhälle naiselle rahaa. Talonpojat wiewät papille woita. Tätä kauniista

lahjaa en anna laiskalle oppilaalle. Palmelija wie kirjeen paronitarelle (allat.). Wanha paroni antaa lahjoja nuorelle näyttelijättärelle. Zuhana ei maksu weroa keisarille. Me annamme kerjäläisille maitoa ja siilawaa. Mitä he isännälle sanomat? Palmelija tuo kuwat maalarilta ja wie ne tuomarin rouwalle.

Rahdestoista luku.

tábornok, fenraali.
kégyelém, armo.
viz, wesi.
hal, kala.
temető, hantausmaa.
iskola, koulu.
idő, aika, ilma.
jutalom, palkinto.
regény, romani.
kabát, taffi.
talp, jalkapohja; -ra, ylös!
haza, isänmaa.
gabona, wilja, jywät.
Némétország, Saksan maa.
Mór, Mauri.
magam, minä itse.
ki, a ki, josta (kirjallisuudessa ai-
noastaan henkilöistä).

némét, saksalainen.
hideg, kylmä.
meleg, lämmin.
árva, orpo.
bátor, rohkea.
kapni, saada.
hálni, nukkua.
dobni, heittää.
híni, hívni, kutsua (yksil. 3 pers.
hí).
merni, uustaltaa.
nyerni, voittaa.
sajnálni, surkutella.
ma, tänäpäinä.
holnap, huomenna.
tégnap, eilen.
csak, ainoastaan.
haza, kotia.

A tábornok parancsol a katonáknak s ők szót fogadnak. A folyónál állok és a vízbe nézék. A víz-tükörben látom magamat. A nők a házban ülnek és énekélnek. Ki jár ott a temetőben? Az árva gyermek kényeret kap a paptól. A fiú az iskolából jön és haza megy. A ki szorgalmasan tanul, jutalmat kap. Ném té kapod a jutalmat, hanem János. A szabó új kabátot varr a grófnak. Hol van a nagy templom? Ném tudom. Mit keresél itt? Kik azon öreg emberek, a kik most ott állnak a padon és beszélnek? Ném ismerjük őket. Látjátok az egereket a veremben. A hegýen sátrakat látok és a sátrakban embereket. Ezén odvakban rút majmok vannak. Ki látja a malmokat? Talpra magyar, hí a haza! (Petőfi.) A szolga a hegýről jön s a folyóhoz megy. A paraszt a városba megy és gabonát visz a gazdag kereskedőnek. Ném akarok Némétországban élni. A némét nép nagyon szorgalmas. Sajnálom a szegény koldusokat. Mit

olvasol most? A „Szégyen gazdagok“-at Jókai Mórtól *). A pék levelet ír az öreg asszonynak és pénzt kér. Ezén házban nincsenek asztalok, sém székék, csak padok. A magyarok tanulják a finn nyelvet és a finnek a magyart. Finnországot nem ismerik (= ei tunneta) jól Magyarorszáiban. A paraszt ember dícséri az esöt. Ha azon zsidó ide jön, nem maradok a házban. A bátor katonák gyakran hálnek a kemény, hideg földön. Ma szép, meleg idő van. Holnap esöt kapunk. Istennél van a kégyelém. A ki mer, az nyer.

Nuori nainen istuu matalalla sohvallla ja lukee romania. Mitä laulat? — Kyshh tytöltä isä. Tämä kirja ei ole hyvä. Näyttelijätär astuu näyttämölle ja tanssii. Tässä suuressa huoneessa on kauniita kuvia. Kuka tuo nuori maalari on, joka tuolla maalaa? Minä en tunne häntä. Minä olen vaan köyhä talonpoika, mutta sinä olet rikas herra. Minä en tahdo nähdä noita miehiä, sillä minä en kunnioita heitä. Kenelle kirjettä kirjoitat? Papit eivät käy teatterissa (illativi). Kuka tuo mies on, jolle te annatte rahaa? Hän on kauppias, joka tuo tänne silamaa, juustoa, voita ja suoloja. Vientä vihaa renkiä, sillä hän on koviin laiska. Koulussa tähtyy oppia, eikä saa meluta. Sotamiehet seisovat pitkissä riveissä. Kalat elävät vedessä. Ranssientää kirkkoon. Minä tiedän hyvin, että te vihaatte häntä. Miks' ette (Te) rakasta vanhaa kenraalia? Teurastaja pesee lihaa. Suomalaiset rakastavat silamaa. Perjäläinen seisoo kynnysellä ja pyytää rouvalta rahaa. Hän ei saa rahaa, vaan leipää. Te näette korkeita puita hautausmaalla (iness.). Renki wie puut pihalle. Suomessa ei ole suuria kaupunkia. Kuningas heittää formuusen mereen. Minä en kunnioita sinua. Minä rakastan teitä. Me emme pyyhä armoa, me vaan annamme käshjää.

Kolmastoista luku.

hajó-m, laiwani (hkfifösfä.)
hajó-d, laiwasi
hajó-ja, laiwanja

kerté-m, puutarhani
kerté-d, puutarhasi
kert-je, puutarhanja

hajó-nk, laiwamme
hajó-tok, laiwanne
hajó-juk (-jok), laiwanja.

kertü-nk, puutarhamme
kerté-ték, puutarhanne
kert-jük (-jök), puutarhanja.

*) Unkarin kielessä asetetaan ristimänimi sukunimen jälkeen; siis: Jókai Mór eitä: Mór Jókai.

1. Unkarin kielessä on, niinkuin Suomenkin kielessä, pos-sessivi=suffixeja, ja ne omat seuraavat: yksikön 1 persoonassa -m, 2 pers. -d, 3 pers. -ja (-je); monikon 1 pers. -nk, 2 pers. -tok (-ték, -tök), 3 pers. -juk, -jok (-jűk, -jők). Sanain wartaloon liitettyinä muodostavat nämät uuden wartalon, johon kasus-päät-teet säännöllisellä tavalla liitetään; esim. hajómban, laimvasani (ei Suomen kielen mukaan: hajóbanom); kertjébe, puutarhaansa.

2. Suurin osa ó ja ö =päätteistä wartaloista, jotka muu-ten omat muuttumattomat, lyhentää 3 persoonan possessivi=suffixin edessä tämän vokalín a'ksi ja e'ksi; esim. ajtó: ajtaja, (hänen) ovensa, ajtajuk, (heidän) ovensa; erdő, metsä: erdeje, erdejűk; nő, nainen, waimo: neje, nejűk.

3. Miisä wartaloissa, jotka päättyvät á'lla ja é'llä, käy-tetään possessivi=suffixien edessä aina tätä täydellistä wartaloo; esim. fa: fám, fád, fája j. n. e.

Muist. Seuraavat sukulaisuuden nimet: apa l. atya, isä; anya, äiti; bátya, vanhempi weli; öcse, nuorempi weli; néne, vanhempi sis-sar, heittävät 3 persoonan possessivi=suffixien edessä pois loppuvokalinja; siis: apja, apjuk; atyja, atyjuk; anyja, anyjuk; bátyja, bátyjuk; öcsese, öcsesűk (assimilerattu muodoista: öcs-je, öcs-űk); nénje, nén-űk. Mutta sanoja ipa, appi; napa, anoppi; huga, nuorempi sisar, sopii laikaissa persoonissa käyttää lahdella tavalla: ipam, ipad, ipja j. n. e. taiffa ipám, ipád, ipája; hugom, hugod, huga taiffa hugám, hugád, hugája. — Fiű, poika, kuuluu possessivi=suffixeilla: fiam, fiad, fia; fiunk, fiatok, fiuk.

4. Miisä wartaloissa, joitten lyhennetty muoto päättyy konsonantilla, käytetään possessivi=suffixien edessä milloin täydellistä, milloin lyhennettyä wartaloo, nimittäin:

a) Yksikön ja monikon 3 persoonassa aina lyhennettyä war-taloo; esim. kabátja, kabátjuk; földje, földjűk.

b) Yksikön 1 ja 2 persoonassa aina täydellistä wartaloo; esim. házam, házad; kabátom, kabátod; könnyem, könnyved; köröm, köröd; mutta koska tulee käyttää a, e =päätteistä, koska o, é (ő) =päätteistä wartaloo, siitä ei voi tarffaa sääntöä antaa.

c) Monikon 1 persoonassa käytetään aina ű, ű =päätteistä wartaloo; esim. házunk, könnyűnk.

d) Monikon 2 persoonassa käytetään joskus jamaa wartaloo kuin yksikön 2 persoonassa, ja joskus lyhennettyä; esim. házatok, királytok. Wälistä käytetään molempia; esim. beszéd, puhe, beszédéték ja beszédtek.

5. Yksikön ja monikon 3 persoonan suffixeista jätetään j jos-kus pois, ja tämän suhteen on muistettava:

a) Jos suffixien edessä martalo päättyy vokalilla, pysyy j; esim. hajója, hajójuk; mutta usein silloinkin, kuin se päättyy konsonantilla; esim. padja, padjuk.

b) Löytyy semmoisia sanoja, joissa näitä suffixeja käytetään j'n kanssa taifia ilman sitä; esim. ablakja, ablakjuk taifia ablaka, ablakuk.

c) Näitä suffixeja käytetään ilman j'tä niissä martaloissa, joiden loppuvokali on v; esim. kõnyve, kõnyvük; tava, tavuk; fekü senlaatuississa, jotka omat mainitut 8 luvussa 2, c) ja d); esim. álma, álmuk; keze, kezük; ja vielä sen lisässi monissa muissakin martaloissa; esim. háza, házuk; népe, népük.

6. Possessivi-suffixeilla varustettujen sanojen eteen asetetaan usein määräävä artikkeli; esim. a házam, taloni.

Muist. Possessivi-suffixeilla varustettujen sanojen affusativimuodosta jätetään usein affusativin pääte pois, varsinkin runotielessä; siis esim. házadat muodon sijasta: házad. Se ei kuitenkaan saa tapahtua yksikön 3 persoonan suffixilla varustetuissa sanoissa.

barát, ystävä.
fej, pää.
kalap, hattu.
ész, mieli, järki.
nemzet, kansa (natio).
vigság, ilo, riemu.
szabadság, vapaus.

ményecske, nuori vaimo.
mi, a mi, mitä *).
mely, a mely, jota *).
védelmezni, puolustaa.
jutni, joutua, johtua, tulla.
találni, löytää.

Ezén kõnyvet barátomnak adom. Ott van a kabátom. Atyánek tiszteľjük és szeretjük. Atyja és anyja ide jön. Ném látom a hugodat. A katonák szót fogadnak tábornokuknak. A kisasszony a koldúsnak adja a pénzét. Házukban ma nagy vigság van. A jó nagyfejedelmén szereti népét. A magyar nemzet tiszteľi nagy költőjét, Petőfi Sándort. A nemzeték védelmezik szabadságukat. A fiú fejére (fejébe) teszi a kalapját. Ném jut eszembe, a mit mondani akarok. Az atya a városból ajándékokat hoz leányának. Madaratokat ném találom. Azt sém tudom, hol áll a fejem.

Nuorempi meljeni tulee tänäpänä kotia. Nuori waimo ei rakasta appiansa ja anoppiansa. Äiti rakastaa lastansa. Hänen

*) Mi käytetään, jos korrelatiina ei ole substantivi, mely taas, jos se on substantivi; esim. ném hallom, a mit mondasz, en kuule, mitä sanot; ném hallom a beszédét, melyet mondasz, en kuule puhetta, jota lausut.

vanhempi weljensä kävelee kauniissa puutarhasamme. Laimuri on laimassansa. Rohkeat sotamiehet puolustavat isänmaatansa. Runingas rakastaa ystäväänsä. Oppilas saa opettajaltansa kirjvoja. En löydä uutta hattuani. Palwelija ei tunne isäntäänsä. Vanhempi sisarenne ei tiedä, minne hän joutuu. Puhe ei johdu hänen mieleensä. Missä on kirjasi? Kirjamme on koulussa. Ryhläsämme on iso kirjko. Teidän kaupungissanne on kaunis teateri. Isäntä antaa hemosellenja leipää.

Reljästoista' luku.

hajó-i-m, laiwani (monitosja.)

hajó-i-d, laiwasi

hajó-i, laiwanja

hajó-i-nk, laiwanme

hajó-i-tok, laiwanne

hajó-i-k, laiwanja.

kendö-i-m, huiwini

kendö-i-d, huiwisi

kendö-i, huiwinja

kendö-i-nk, huiwimme

kendö-i-tèk, huiwinne

kendö-i-k, huiwinja.

háza-i-m, huoneeni

háza-i-d, huoneesi

háza-i, huoneensa

háza-i-nk, huoneemme

háza-i-tok, huoneenne

háza-i-k, huoneensa.

keze-i-m, käteni

keze-i-d, kätesi

keze-i, kätenjä

keze-i-nk, kätemme

keze-i-tèk, kätenne

keze-i-k, kätenjä.

barát(a)-i-m, ystäväni

barát(a)-i-d, ystäväsi

barát(a)-i, ystävänsä

barát(a)-i-nk, ystäväimme

barát(a)-i-tok, ystäväenne

barát(a)-i-k, ystävänsä.

cseléd(e)-i-m, palkolliseni

cseléd(e)-i-d, palkollisesi

cseléd(e)-i, palkollisensa

cseléd(e)-i-nk, palkollisemme

cseléd(e)-i-tèk, palkollisenne

cseléd(e)-i-k, palkollisensa.

pad-jai-m, penkkiini

pad-jai-d, penkkisi

pad-jai, penkkiinsä

pad-jai-nk, penkkiimme

pad-jai-tok, penkkiinne

pad-jai-k, penkkiinsä.

kert-jei-m, puutarhani

kert-jei-d, puutarhasi

kert-jei, puutarhansa

kert-jei-nk, puutarhamme

kert-jei-tèk, puutarhanne

kert-jei-k, puutarhansa.

1. Possessivi-suffixien edessä ei käytetä monikon tavallista päätettä -k, vaan -i tai -jai (-jei). Semmoisissa sanoissa, joitten yksikön ja monikon 3. persoonan suffixeista j. jätetään pois (f. edellistä lufua 5, b) ja c)), käytetään tavallisesti edellistä monikon-päätettä, f. o. i'tä, muissa sanoissa taas tavallisesti -jai (-jei)-päätettä.

2. -jai -päätteen edessä käytetään aina lyhennettyä wartaloa; i -päätteen edessä tavallisesti täydellistä, nimittäin a'lla (e'lä) päättywää wartaloa, mutta joskus lyhennettyäkin, niinkuin edellä mainitut esimerkit osoittawat.

Muist. 1. Edellisen luvun 2:ssa kohdassa mainittu muutos tapahtuu -i'n edessä kaikissa persoonissa; esim. ajtó: ajtaim, aitaid, ajtai j. n. e.; erdő: erdeink, erdeitek, erdeik; samoin: nő: nejeim, j. n. e.

Muist. 2. Eöhytty muutamia sanoja, joissa käytetään sekä -i että -jai (-jei) päätettä; esim. eselédim (eselédeim) ja eselédejim.

3. Näihin monikko-wartaloihin liitetään yksikön ja monikon 1 ja 2. persoonan possessivi-suffixit säännöllisesti, mutta monikon 3. persoonan suffixeista jätetään ju (jü) pois ja pysyy siis vaan k jällellä; 3. persoonan suffixeista yksikössä jääpi ja tofonaan pois; esim. hajói (lyhennetty nuodosta: hajói-ja) ja hajóik (lyhennetty nuodosta: hajói-juk).

4. Puheenalaiusten suffixien (-i, -jai (-jei)) merkityksen suhteen on huomattawa, että ne tietyksi osoittawat omistettuja esineitä oleman useampia; siis hajóim = laiwani, f. o. monta omistamaani laiwaa (latin. naves meæ), kun sitä vastaan hajóm = laiwani, f. o. yksi omistamani laiwa (latin. navis mea).

terém, jafi.
szoba, tupa, huone.
konyha, työkki.
istálló, talli.
kés, weiffi.
villa, lahveli.
kanál, lusikka.
tál, malja, wati.
tányér, lautanen, talriffi.
vendég, wieras.

alma, omena.
szolgáló, piifa.
étel, ruoka.
élés, teräwä.
tompá, tyhsä.
pompás, lomea.
édés, mafea.
tartani, pitää.
főzni, keittää.
nyitva, awoinnua.

Házam nagy. Házaim nagyok. Barátom kertemben van. Barátim kertjükben vannak. Lovad az útra szalad. Lovaid az istállóba szaladnak. Szolgálója a konyhában ételt főz. Szolgálói a késéket, villákat és kanalakat az asztalra tészik. Szobánkban nincs asztal. Szobáinkban hosszú padokat látsz. Tanítótokat tisztelitek. Tanítóitoknak szót fogadtok. Ajtajukat nyitva tartják. Ajtaik nyitva vannak.

Kirjani on pöydällä. Minä panen kirjani (monikko) tuolille. Nuorempi sisareni ei ole täällä. Nuoremmat sisareni tekevät hyvää ruokaa. Hänen lusikkansa on kädessäni. Hänen meitsensä ovat terävät, mutta kahvelinsa ovat tylsät. Salimme on komea. Wieraat istuvat saleissamme. Ruokanne on huonoa, mutta viininne ovat sangen hyviä. Heidän penkkinsä on matala. Heidän omenansa ovat makeita. Talonpoika kynnää pellollansa. Isäntä antaa palkollisillensä hyvää ruokaa. Mitä hän kädessänään pitää? Laimuri menee laimallensa. Hän panee hatun päähänsä. Neiti antaa ystävilleenne formuksia. Leipuri ostaa voita talonpojiltamme. Kenraalimme antavat leipää ja silamaa sotamiehillensä. Talleissamme seisoo isoja hevosia ja härkiä. Heidän metsissään on kauniita järviä. Pappi löytää puutarhastaan (inessivi) makeita omenoita.

Wiidestoišta luku.

Az atya háza, }
Az atyának háza, } isän talo.

Unkarin kielessä ei ole mitään erinäistä genitivin päätettä. Niinkuin edellä olevasta esimerkistä näkyy, asetetaan omistajaa merkitsevä sana nominativiin, joskus dativiin, sen sanan eteen, joka osoittaa omistettua esinettä ja joka sana on 3 persoonan possessivisuffixilla varustettava. Dativia käytetään tavallisesti silloin, kuin tahdotaan erinäiseen huomioon saattaa omistettua esinettä; esim. a grófnak házát és nem kertjét dícsérém, minä kiitan kreivin taloa, eikä hänen puutarhaansa.

Muist. 1. Tätä dativia saattaa yksi tai useampi sana eroittaa omistettua esinettä merkitsevästä sanasta; esim. a háznak csak tetejét látom, minä näen ainoastaan huoneen katon. Joskus asetetaan näiden sanain väliin artikkeli; esim. a háznak a teteje.

Muist. 2. Jos sillä sanalla, joka osoittaa omistettua esinettä, on attributi, asetetaan tämä sen ja attributivin (omistajan) välille; esim. a ház magas falai eli a háznak magas falai, huoneen korkeat seinät.

Muist. 3. Jos omistajia on useampia, saapi omistettua esinettä merkitsevä sana 3 persoonassa ainoastaan semmoisia suffixeja, jotka osoittavat vaan yhtä omistajaa; esim. a szegények háza (ei: házuk), köyhäin talo; a szegények háza (ei: házaik), köyhäin talot.

szerelém, raffaus, lempi.
 barátság, hstämwhs.
 gyűlölség, wiha.
 öröm, ilo, riemu.
 szomorúság, murhe.
 igazság, totuus.
 remény, toivo.
 félelem, pelko.
 sors, sohtalo.
 emlékézet, muisto, muisti.
 bölcsesség, wiifaus.
 kezdet, alku.
 vég, loppu.
 élet, elämä.
 sziv, sydän.
 szelid, lempeä.
 vad, hurja.

kellemés, suloinen.
 kellemetlen, vastenmielinen,
 ifävä.
 igaz, tosi.
 igazi, todellinen.
 hamis, wäärä, petollinen.
 örök, ikuinen.
 gondolni, ajatella, arwella.
 felelni, wastata.
 állítani, wäittää.
 tagadni, kieltää.
 érteni, hymmärtää.
 ohajtani, haluta.
 reméllni, reményleni, toivoa.
 tartani, tustää.
 örökké, ikuisesti.

Az igazi szerelém örökké tart. Az ész Isten ajándéka. A szabad nemzeték sorsa kellemés. A kinek barátsága igazi, az védelmezi barátját. A leány tagadja szerelmét. Sajnállak, mert vad gyűlölség van szívedben. A koldús szívében is van remény. Reméllém, hogy szomorúságod nem tart örökké. Barátom azt állítja levelében, hogy azon szép leány szerelme nem igazi. Az örök élet a jó ember reménye, és a rossznak félelme. Az ember sorsa az Isten kezében van. A hamis barátnak beszédje is hamis. Klopstock német költőnek nagy költeményét, a „Messias“-t az emberek dicsérik, de nem olvassák. Kellemetlen azon ember élete, a ki a barátságot és szerelmet nem ismeri. Az Isten félelme a bölcsesség kezdete.

Udin raffaus on suuri. Tytön sydän on lempeä. Suurten niesten muisto elää ikuisesti. Minä ajattelen hstämäni kowaa sohtaloa (sublat.). Paht ihmiset eiwät tunne todellisen hstämwhden suloiista riemua. Tuon juutalaisen kuma, joka on seinällä kauppiaan huoneessa, on sangen ruma. Minä en kiellä, että murheeni on suuri. Kreiwin hstämä haluaa nähä näyttelijän nuorempaa sisarta. Minä toivon, ettei kuninkaan hurja wiha ole ikuinen. Tytön isä wäittää, että tuon nuoren paronin raffaus on petollinen. Pappi kysyy talonpojan rengiltä, minkätähden hän ei käy koulua (illat.). Kenki wastaa, ettei hän osaa lukea. Pojan wanhempi sisar saa walttoisen huiwin isänsä hstämältä. Pappet kuninkaankin lapset. Minä en hymyärrä tuomarin puhetta. Kenen hemoset tuolla kylän pellolla juoksewat? Rohkea kenraali menee sotamiesten teltoihin. Me luemme kernaasti Petöfin kauniita runoelmia. Saksan maan keisari on sangen wanha. Minä en tahdo lukea tytön kirjeitä. Totuutta tulee aina puhua.

Kuudestaista luku.

az én házam, minun taloni (yksikössä.)

a té házad, sinun talosi

az ő háza, hänen talonsa

a mi házunk, meidän talomme

a ti házatok, teidän talonne

az ő házuk, heidän talonsa.

az ön háza, Teidän talonne.

az önök háza, Teidän (mon.) talonne.

1. Jos omistajaa ei ole erittäin mainittu, ei tavallisesti tarvitse personali-pronomeineja ilmi panna, sillä possessivi-suffixit osoittavat jo persona; personali-pronomeineja käytetään siis tässäkin tapauksessa ainoastaan silloin, kuin niitä tahtoo erittäin huomattavaksi saattaa, varsinkin vastakkaisissa lauseissa; esim. *ném az én házam*, hanen *a té házad*, ei minun taloni, vaan sinun talosi.

Muist. 1. Personali-pronomininit asetetaan silloin nominatiiviin, samoin kuin omistajaa osoittavat substantiivikin (1. edell. luku).

Muist. 2. Personali-pronominien toisia monikon-muotoja: *mink*, *tik*, *ök* ei käytetä omistaja-sanana, vaan ainoastaan: *mi*, *ti*, *ő*. (Tämä viimeksi mainittu *ő* on vanha monikon-muoto).

enyém, (*enyim*), minun

tied, (*tiéd*), sinun

övé, hänen, (*öné*, Teidän)

mienk, (*miénk*), meidän

tieték, (*tiéték*), teidän

övék, heidän, (*önöké*, Teidän),

jos on vaan yksi omistettu esine.

enyéim, minun

tieid, (*tiéid*), sinun

övéi, hänen, (*önéi*, Teidän)

mieink, (*miéink*), meidän

tieiték, (*tiéiték*), teidän

övéik, heidän, (*önökéi*, Teidän),

jos on useampia omistettuja esineitä.

2. Unkarin kielessä on possessivi-pronomeinakin (niinkuin esim. Latinan kielessä), mutta niitä käytetään ainoastaan predikatiina, eikä koskaan attributiina; esim. *a gyűrű az övé*, so-

muš on hänen (oman)sa; a gyűrük az övéi, formušet ovat hänen; azon szék az övék, tuo tuoli on heidän; azon székék az övéik, nuot tuolit ovat heidän. Mutta ei sowi sanoa esim. az övé gyűrű, vaan: az ő gyűrűje, hänen formušetensa.

azon könyv az ő könyve, tuo firja on hänen firjanja.

azon könyvek az ő könyvei, nuot firjat ovat hänen firjanja.

azon könyv az öv-é, tuo firja on hänen.

azon könyvek az öv-éi, nuot firjat ovat hänen.

azon könyv a léány könyve, tuo firja on tytön firja.

azon könyvek a léány könyvei, nuot firjat ovat tytön firjat.

azon könyv a léány-é, tuo firja on tytön.

azon könyvek a léány-éi, nuot firjat ovat tytön.

3. Jos omistettua esinettä merkitsemä sana jätetään pois, liitetään omistaja=sanaan -é (monikossa: -éi); esim. léány-é, tytön (oma). Semmoisissa sanoissa, joilla on pitkällä vokalilla päättyvä täydellinen wartalo, liitetään tämä -é täydelliseen, kaitsissa muisissa sanoissa lyhennettyyn wartaloon; esim. fá-é, hajó-é, mutta: ház-é, kert-é.

haj, hiukset.
arc, kasvot.
homlok, otfa.
szém, silmä.
fül, torwa.
orr, nenä.
száj, suu.
ajak, huuli.
fog, hammas.
nyak, tauka.
bajusz, wiukset.
szakáll, poskiparta.
mell, rinta.
új, formi.
hát, selkä.
has, watsa.
térd, polwi.

láb, jalka.
vér, veri.
jel, merkki.
ősz, harmaa.
barna, ruskea, ruskeanverinen.
szőke, waalea, wafkoisenverinen.
kék, sininen.
piros, punainen.
sűrű, tiheä.
ritka, harva.
fél, puoli.
rágni, pureksella.
kancsalítani, katsoa kieroos.
fájni, tehdä tiipeätä, kivistää.
részketni, wawista.

Az én szémém *) kék, a tied fekete. Kezem részket, nagyon gyenge vagyok. Ném a té kezéd részket, haném az enyém. A magas homlok ném mindig nagy észnek jele. Mitől (mistä) piros ezen kendő? Az orrom vérétől. Szája

*) Semmoisten ruumiin-osain nimeä, joita löytyy parittain, käytetään aina yksikössä, waikka tarkoitetaankin molempia osia; jos on puhe vaan yhdestä semmoisesta, asetetaan sen eteen sana fél, puoli; esim. fél láb on áll, hän seisoo yhdellä jalalla (oikeastaan: puolella jalalla).

nyitva van, és látom hogy fogai szépek. Az ő fogai jók, de a mieink rosszak, azért nem tudunk kemény kényeret rágni. Ki meri mondani, hogy az én leányom kancsalít? Nem az ön leánya, hanem a barátjáé kancsalít. Kinek a háta fáj? Az enyém. A ti arcotok piros, a mienk fehér. Ritka azon szöke leány, kinek széme barna. Kié azon szép kert? A királyé. Fülelem rossz, nem hallok jól. A szegény embér fél térdén *) áll és kégyelmet kér. Melletékre tészitek kezeteiket. A mi újjaink hosszúk, az önökéi rövidek. Nem szép, ha a leány keze és lába nagy. Hajam sűrű, de bajuszom és szakállam ritka. Az asszonyokról (=sta) mondják **): Hosszú haj, rövid ész.

Minun hiukseni owat mustat, mutta hänen owat harmaat. Tytön filmät owat finiset, hänen laulansa walkoinen. Minun miukseni owat tiheät, mutta sinun owat harvat. Kenen tämä punainen huiwi on? Wanhemman sisareni. Ruskeanwerisen tytön kaswot eiwät ole kauniit, fillä hänen nenänsä on kowin pitkä. Sinun suusi on pieni, mutta hänen on iso. Wanha kenraali on ruma mies: hänen otsansa on matala, hänen formansa pitkät, hänen hampaansa harvat ja watsansa iso. Tuo romani ei ole minun kirjani, waan teidän. Kenen koirat pihalla haukkumat? Meidän. Päättäni (nominatibi) ja jalkojani kivistää. Sotamiehen selkä ja rinta owat leweät. Teidän huulenne wapisewat. Kenki panee walkoisenwerewän piitan formeen (sublat.) kauniin formuksen. Kalan meri on kylmää. Kerjäläis-raufan polwet wapisewat ja hänen filmänsä owat heikot. Pieni poika pelkää suutarin tiheätä, mustaa postipartaa (ablativi). Meidän tyttäremme laulaa osaa, mutta ei Teidän. Sinun ystämyhtesi todellinen on, mutta ei hänen. Talonpoika antaa hemosensa tuomarille. Tuomari ppyhtää hänen hemostansa. Herra kirjoittaa kirjeen räätilänsä. Rouwa saa lahjoja hänen ystäwältänsä. Kenen nuot kumat owat? Lasten. Heidän. Weitsi on Teidän. Rufikat owat Teidän.

Seitsämästoista luku.

engemet, (engem), minut, minua
tégedet, (téged), sinut, sinua
öt, hänet, häntä

**) Monikon 3 personaan aktivissa lähtetään samassa merkityksessä kuin passiwia Suomen kielessä; esim. mondják, he sanowat sen = s a n o t a a n.

*minket, (bennüinket), meidät, meitä
titêket, (bennetêket), teidät, teitä
ôket, heidät, heitä.*

1. Personali-pronominien affusativi-muotoja yksikössä käytetään silloin, kuin tahdotaan saattaa niitä erittäin huomattavaksi; muissa tapauksissa ne jätetään käyttämättä. Monikon-muotoja sitä vastaan käytetään tavallisesti silloinkin, kuin ei niihin tahdota huomiota kiinnittää; 1 ja 2 persoonan suhteen on vaan muistutettava, että jos niitä tahdotaan saattaa erinäiseen huomioon, käytetään muotoja: minket, titêket, muissa tapauksissa: bennüinket, bennetêket.

2. Personali-pronimineilla ei ole muita kasus-muotoja, kuin nominativi ja affusativi. Toiset kasus-muodot saadaan sillä tavoin, että tavallisiin kasus-päätteisiin liitetään vastaavat possessivi-suffixit, jolloin kasus-päätteet ilmestyvät alkuperäisemmissä muodoissaan, se on:

Genessivi (-ben):	benne-m, minusfa	bennü-nk, meisfa
	benne-d, sinusfa	benne-têk, teisfa
	benne, hänesfa.	benn-ük (-ök), heisfa.

Elativi (-böl):	belöle-m	belölä-nk
	belöle-d	belöle-têk
	belöle.	belöl-ük (-ök).

Illativi (-be):	belé-m	belé-nk
	belé-d	belé-têk
	belé-je, belé.	belé-jük (-jök).

Superessivin -n'ää ei käytetä martalona; sen sijaan:

rajta-m	rajtu-nk
rajta-d	rajta-tok
rajta.	rajt-uk (-ok).

Delativi (-ról):	róla-m	rólu-nk
	róla-d	róla-tok
	róla.	ról-uk (-ok).

Sublativi (-ra):	reá-m, rá-m	reá-nk, rá-nk
	reá-d, rá-d	reá-tok, rá-tok
	(reá-ja, rá-ja), reá, rá.	reá-juk, rá-juk (-jök).

Äbessivi (-nál):	nála-m nála-d nála.	nálu-nk nála-tok nál-uk (-ok).
Äblativi (-töl):	töle-m töle-d töle.	tölü-nk töle-ték töl-ük (-ök).
Ällativi (-hoz):	hozzá-m hozzá-d (hozzá-ja), hozzá.	hozzá-nk hozzá-tok hozzá-juk (-jok).
Ätativi (-nek):	(nékè-m), nekè-m (nékè-d), nekè-d (nék-i), nek-i.	(nékü-nk), nekü-nk (nék-ték), nek-ték (néki-k), neki-k.

*nekèm van könyvem, minulla on firja.
nekéd van könyved, sinulla on firja.
neki van könyve, hänellä on firja.*

*nekünk van könyvünk, meillä on firja.
nekték van könyveték, teillä on firja.
neki van könyvük, heillä on firja.*

*nekèm vannak könyveim, minulla on firjoja.
nekéd vannak könyveid, sinulla on firjoja.
neki vannak könyvei, hänellä on firjoja.*

*nekünk vannak könyveink, meillä on firjoja.
nekték vannak könyveiték, teillä on firjoja.
neki vannak könyveik, heillä on firjoja.*

- a *gyermeknek van könyve, lapfella on firja.*
a *gyermekeknek van könyvük, lapfilla on firja.*
a *gyermeknek vannak könyvei, lapfella on firjoja.*
a *gyermekeknek vannak könyveik, lapfilla on firjoja.*

3. *Nekèm van* vastaa suomalaista: „minulla on”, ja käytetään samalla tavalla, sillä eroitustella waan, että se sana, joka merkitsee omistettua esinettä, saa jälkeensä omistajan persoonaa vastaavan possessiivi-suffixin, ja että, jos tämä sana on monikossa, apuverbin pannaan moniksoon.

Muist. Koska sen sanan suffixi, joka merkitsee omistettua esinettä, jo osoittaa omistajan personaalin, ei tätä tarvitse erittäin mainita silloin, kuin se on personali-pronominini; esim. van eszém, minulla on järki; van könyved, sinulla on kirja.

léány, tytär.
ok, isy.
jog, oikeus.
széréncse, onni.
széréncsétlenség, onnettomuus.
szomszéd, naapuri.
gazdagság, rikkaus.
nyom, jälki.
hatalom, voima, valta.
széréncsés, onnellinen.

széréncsétlen, onneton.
fiiggeni, riippua.
követelni, vaatia.
rágalmazni, parjata.
tanácsolni, neuvoa.
vagy, eli, taikka.
vagy — vagy, joko — taikka.
ámbár, waikka.
mégis, kuitenkin.
még sém, ei kuitenkaan.
téhát, siis.

Miért búsulsz, barátom? Mert okom van rá (siihen). A királynak nincs joga hozzá, de nekem van, ámbár én csak szegény ember vagyok. Bátyátnak nagy szeréncséje van. Az nem szeréncse, hanem szeréncsétlenség. Szeréncsés azon ember, kinek jó barátjai vannak. Azon szeréncsétlen gyermeknek nem él az atyja. Mit akartok? Pénzünköt követeljük tőled. Azt nem adom nektek. Vagy pénzédet, vagy életédet! Csak ön tud nekünk jót tanácsolni, de ön most nem akar szólni. Kicsoda mer bennünket rágalmazni? Nem titéket rágalmaznak az emberek, hanem minket. Bennük nagy a szerelém hatalma. Atyánk ma hozzád még. Ki az a fiatal ember, a ki tőled pénzt kér? Mi lesz belőle? Mi lesz önből? Miért nem nézel ráánk? A szónok nem ti rólatok *) beszéll, hanem mi rólunk *). Miért félték tőlünk, gyermekék? Nem tőleték, hanem azon nagy kutyától félünk, mely nálatok van. Nekünk nincs pénzünk. Önnek szép költeményei vannak.

Naapurin kaunis tytär rakastaa minua, ei sinua. Pappi ~~mie~~ heidät kirjoo. Meitä kiitetään, mutta teitä ~~parjataan~~ ^{parjataan}. Minulla on oikeus ~~vaatia~~ ^{vaatia} rahaa sinulta. Waikka hänellä ei ole rikkautta, on hän kuitenkin onnellinen. Waikka teillä onkin rikkautta, olette kuitenkin onneton.) Onni ei ~~sis-~~ ^{sis-} aina riipu rikaudesta (ablat.). Näätälimme waatii meiltä rahaa, mutta nyt

*) Rólatok ja rólunk sanojen eteen on asetettu vastaava personali-pronominini, jotenka tehdään aina silloin, kuin sitä tahtoo erittäin huomattavaksi saattaa.

ei meillä ole. (Kuningattarella on hyvä sydän, mutta ei kuninkaalla. . Walheella on lyhyet jäljet. On onni orvollaakin, waiwaisellakin Sumala.) Minä pelkään häntä (ablat.), sillä minä tiedän, että hän ~~vihaa minua~~. (Ketsarilla on valta käskeä teitä (datiivi).) Meillä on tänäpänä wieraita.) Nuorempi weljeni tulee huomenna sinun luokse. Riikas kauppias ostaa teiltä voita ja meiltä lihaa. Heillä on iso talo kaupungissa. Anoppini näyttää hänelle kuvia.)

Rakdefsaatoista luku.

1. Interrogativi=pronominit ovat seuraawat: *ki*, *kicsoda*, *kuta?* *mi*, *micsoda*, *mikä?* *mély*, *mikä?* *mélyik*, *mikä?* *kumpi?* *mily*, *milyen*, (*milyes*), *miféle*, (*minémű*), *minő*, *mimmoizen?* *mennyi*, *hány*, *kuinka monta?* *mekkora*, *kuinka suuri?* — Nämät, niinkuin kaikki muutkin (paitsi personali=) pronominit, taivutetaan säännöllisesti, substantivien tavalla.

Muist. *Ki*, *kicsoda* ovat substantiivisia, *mi*, *micsoda* sekä substantiivisia että adjektiivisia, muut kaikki adjektiivisia pronomineja.

2. Relativi=pronominit ovat seuraawat: (*a*) *ki*, joka; (*a*) *mi*, mikä; (*a*) *mély*, joka; *a mélyik*, joka; *a mily*, *a milyen*, (*a milyes*), *a miféle*, (*a minémű*), *a minő*, jommoizen; *a mennyi*, *a hány*, *valahány*, niin monta kuin; *a mekkora*, niin suuri kuin.

Muist. 1. *Ki*, *mi* ja *mély* sanain edestä saattaa artikkeli myöskin jäädä pois.

Muist. 2. Jos relativi=pronomini on objektina, ei käytetä koskaan objektivi-konjugationia.

tudós, oppinut, tiedemies.
író, kirjailija.
kiadó, (ulosantaja), kustantaja.
tanár, opettaja, professori.
orvos, lääkäri.
mérnök, insinööri.
építész, määpítő, arkkitehti.
irodalom, kirjallisuus.
egészség, terveys.
orvosság, lääke.
nyelvtan, kielioppi.
tudomány, tiebe.
bölcészet, bölcselet, filosofia.
mű (tähd. wart. műve), teos.
haszon, hyöty.

beteg, sairas, fiipeä.
egészségés, terve.
híres, kuuluisa.
művelt, sivistynyt.
ügyes, taitawa.
ügyetlen, taitamaton.
hasznos, hyödyllinen.
haszontalan, hyödytön.
építeni, rakentaa.
gyógyítani, parantaa.
magyarázni, selittää.
használni, hyödyttää, käyttää.
ártani, wahingoittaa.
hát, entä, siis.

Ki azon tudós, a kinek műveit olvasod? Az nem tudós, hanem költő. A szegény írónak, kinek nyelvtanát használjátok, nincs pénze orvosságra. Ezén kiadónál nem találsz haszontalan könyveket. Miféle költemény van ott az asztalodon? Mi az ön bátyja? Műépítő. És micsoda az ön öcsce? Orvos. Kicsoda a ti orvostok? A tanár, kiről beszélték, azt mondja, hogy a bölcsélet a tudományok tudománya. Mid fáj? A fejem. Minő ember azon műépítő, ki házatokat építi? Nagyon tudós és ügyes ember. Ki nem szereti az irodalmat? Hány betege van azon híres orvosnak, ki hozzátok jár? Nem hallom, a mit kérdesz. Nem árt azon orvosság, mélyet használsz? Az ügyetlen orvos rosszul gyógyítja betegeit. Mélyik öcséd van itt? Az, a mélyik iskolába jár. Milyen könyvet ohajtasz?

Mitä kielioppia herra profesori *) lukee? Unkarin kielioppia. Montafo lääkäriä tässä kaupungissa on? Tuo kirjailija, jonka teosta nyt luemme, on warfin oppinut ja siwistynyt mies. Kuinka tämän kirjan kustantaja on? Mitä mies sinun isäsi on? Kuuluisa arkkitehti. Entä vanhempi veljesi? Hän on taitava insinööri. Sairas ei tule terweeksi (nomin.) niistä lääkkeistä (ablat.), joita hän saa lääkäritä. Mimmoinen terwehtesi on? Se on huono, mutta minä toiwon, että tuo kuuluisa lääkäri, joka huomenna tulee kaupunkiin, woipi antaa minulle hyviä lääkkeitä. Lääkäri, joka tänäpänä tulee luokseni, on taitamaton. Mitä tiedettä sinä rakastat? Minä rakastan filosofiaa. Kuinka monta lasta Teillä on? Mitä teosta opettaja nyt koulussa selittää? Horatiuksen runoelmia. Se romani, jota nuorempi sisareni lukee, ei ole hyödyllinen kirja. Mitä hyötyä meillä hänestäkin on? Hän on hyödytön ihminen. Kuinka suuren talon rakennatte tyttärelle? Wiini hyödyttää vanhoja ihmisiä (dativi), mutta wahingoittaa lapsia (dat.). Mitkä kauniit silmät tuolla tytyllä on! Kuinka suuri tuon kauppiaan rikkaus on, jonka nuorempi veli nyt on sinun luonasi? Maljasi (= terwehdyses, sublat.)! Maljanne!

*) Sana *úr*, niinkuin yleensä kaikki arvonimet, asetetaan pääsanansa jälkeen; esim. *tanár úr*, herra professori. Samalla tapaa: *Hunfalvy Pál úr*, herra Paavo P. Semmoisesja tapauksesja aiwutetaan ainoastaan viimeinen sana; esim. *Hunfalvy Pál akadémikus úrnak*, herra akatemikko P. *Hunfalvylle*.

Yhdeksästoista luku.

1. Demonstrativi-pronominit ovat seuraavat: *ez*, tämä; *az*, tuo; *se*; *emez*, *imez*, tämä (tässä); *amaz*, tuo (tuossa), *se* (siellä); *ezèn*, tämä; *azon*, tuo, *se*; *ily*, *ilyen*, *ilyes*, *ilyetén*, tällainen; *oly*, *olyan*, *olyas*, *olyatén*, tuommoinen, semmoinen; *emilyen*, *imilyen*, tällainen (tässä); *amolyan*, tuommoinen (tuossa), semmoinen (siellä); *efféle*, *ilyenféle*, *ilynémü*, tämänkaltaisen; *afféle*, *olyanféle*, *olynémü*, tuonkaltaisen, senkaltaisen; *ennyi*, näin paljon; *annyi*, noin paljon, niin paljon; *emennyi*, näin paljon (tässä); *amannyi*, noin paljon (tuossa), niin paljon (siellä); *ekkorá*, näin suuri; *akkorá*, noin suuri, niin suuri; *ugyanez*, *ugyanezèn*, tämä sama; *ugyanaz*, *ugyanazon*, tuo sama, se sama; *ugyanily*, *ugyanilyen*, samanlainen (kuin tämä); *ugyanoly*, *ugyanolyan*, samanlainen (kuin tuo tai se); *ugyanennyi*, yhtä paljon (kuin tämä); *ugyanannyi*, yhtä paljon (kuin tuo t. se); *ugyanekkorá*, yhtä suuri (kuin tämä); *ugyanakkorá*, yhtä suuri (kuin tuo t. se).

Muist. 1. Niinkuin Suomenkin kielessä, osoittavat pehmeä-ääniset demonstrativi-pronominin-muodot lähempänä (tännempänä), kova-ääniset päinvastoin kauempana (tuonnempana) olemisista.

Muist. 2. *Ez*, *az*, *emez*, *amaz*, *ugyanez*, *ugyanaz* ovat substantivisia pronomineja, mutta käytetään joskus adjektivisinaan; kaikki muut ovat ainoastaan adjektivisia.

Muist. 3. Edellisessä muistutuksessa mainittujen pronominien ja niitä seuraavain substantivien väliin pannaan usein artikkelikin, jolloin pronomini on substantivin luontoinen ja taiputetaan; esim. *ez az embér* tämä mies; *ezt az embért*, tämän miehen, tätä miestä; *az a léány*, tuo tyttö, *azt a léányt*, tuota tyttöä, j. n. e.

Muist. 4. Konsonantilla alkavain substantivien edessä jätetään demonstrativi-pronominista viimeinen *z* pois, niinkuin artikkelistakin; esim. *e ház* (ei: *ez ház*), *ama gyermek*, *ugyane kéz* j. n. e. — Konsonantilla alkavain kasus-päätteiden edessä assimilerataan tämä *z* mainitun konsonantin kanssa; esim. *ebben*, *abban* (muodoista: *ez-ben*, *az-ban*); *ebből*, *abból*; *ebbe*, *abba*; *erről*, *arról*; *erre*, *arra*; *ennél*, *annál*; *ettől*, *attól*; *ehhez*, *ahhoz*; *ennek*, *annak*. Mutta: *ezè-n*, *azo-n*, *illá z'n* ja *n'n* välissä on matalon loppuvokali, ja: *ezt*, *azt* (ei: *ett*, *att*).

Olvas-*e* a gyermek? lueeko lapsi? — Ezt a könyvet olvassa-*e* a gyermek? tätäkö kirjaa lapsi lukee? — Szép-*e* a léány? onko tyttö kaunis? — Itt van-*e* ő? onko hän täällä? — Ő van-*e* itt? hänkö täällä on?

2. Suomalaisista kyshymys-partikkelia: *-ko* (=kö) vastaaunkarilainen partikkeli: *-e* (*-e*), joka liitetään predikaatiin tai

predikatin-tähtteesen, taiffa lyhennethisjäsä laufeisja, joista predikati on jätetty pois, siihen sanaan, jolla lauseen pääorfo on; sanasta, johon se kuuluu, erotetaan se välimerkillä. Ryhmys voidaan kuitenkin tehdä tätä partiffelia käyttämättäkin.

Muist. Myöntävä vastaus annetaan siten, että se sana, jolla ryhmyslauseessa on pääorfo, kerrotaan (verbeisjäsä tietyksi persoonaa muuttamalla, niinkuin Suomenkin kielessä); esim. akarsz-é olvasni? tahdotko lukea? akarok, tahdon; szép-é az a költemény? onko tuo runoelma launis? szép, on. Joskus tähtetään myöskin sanaa igen, niin. — Kieltävästi vastataan sanalla nem, jonka jälkeen vielä, jos niin tahtoo, sopii liittää se sana, jolla ryhmyslauseessa on pääorfo; esim. akarsz-é olvasni? nem (akarok); szép-é az a költemény? nem (szép).

asztalos, niffari.
kovács, jeppä.
kalapos, hattumaafari.
mester, mestari.
mestèrembér, kézműves, fäsi-
työläinen.
szerző, (kirjan) teijä.
kőműves, kőműves, muurari.
cigány, mustalainen.
csárda, tapaffa.
csárdás, unfarilainen kansallis-
tanssi.
dészka, lauta.
kalapács, wafara.
tégla, tiili.

hegedű, wiulu.
Ede, Edward.
Béla, Adalbert.
Ételka, Adelheid.
kész, walmis.
készíteni, walmistaa, laittaa.
hegedülni, soittaa wiulua.
kovácsolni, tafoa.
mint, kuin.
még, vielä.
már, jo (kieltävässä lauseessa:
enää).
otthon, kotona.
igen, niin; sangen.

Ezén asztalos asztalt készít nekünk. A mienket nem ez az asztalos csinálja, hanem amaz. Mélyik kalaposnál vészéd a kalapjaidat: ennél-é vagy amannál? Emez ügyes mestèrembér, de amaz ügyetlen. Én is ugyanazt a könyvet olvasom, mélyet té. Milyen kalapácsot használ a ti kovácstok? Ugyanolyant, a milyen nekték is van. Kész-é már a házatok? Kész. Ném, a kőművesek még benne vannak. Téglából akarsz-é házat építeni? Téglából. Mi az ön mestérsége? Én nem vagyok kézműves. Hegedül-é a cigány? Ném (hegedül). Azt kérдем: cigányok hegedülnek-é ott? Ki a „Falu rosszá“-nak szerzője? Tóth Ede, magyar színész. Él-é még ez a színész? Ném él már. Miért nincs annak az öreg cigánynak kezében hegedű? Tudsz-é hegedülni? Tudok. (Igen). Ném (tudok.) Ugyanazt hegedüli, a mit ti. Ném tudom, tanul-é a fiú.]

Tuo niffari on taitava käsityöläinen. Hän osaa laudoista valmistaa semmoisia tuoleja, jommoisia näet huoneessani. Tämä seppä, jonka tupa on tuolla tien vieressä, takoo veitsiä. Hänellä on kädessään iso vasara. Tuommoisesta miehestä, kuin sinä olet, ei tule mestaria. Tällä mustalaisella ei ole niin (olyan) hyvä miulu, kuin tuolla. Kun mustalaiset soittavat miulua, tanssivat pojat ja tytöt iloista esárdás'ta. Meidän kyläsämme on samanlainen kapakka, kuin teidän. Mimmmoisissa puutarhoissa te kävellette? Semmoisissa, joissa mustalaiset soittavat miulua ja joissa saan hyvää wettä. Taiteilijoilla ja kirjailijoilla ei ole niin paljon rahaa kuin kaupiamiehillä. Tuolla hattumaakarilla on yhtä paljon rahaa kuin tällä muurarilla. Kengillä on yhtä suuri tytär kuin hänen isännällänsäkin, waikka hän ei ole niin vanha mies kuin tämä. Poika ei ole vielä semmoinen mestari kuin hänen isänsä. Tässä meidän kyläsämme on yhtä paljon taloja (yksikkö) kuin teidän. Onko herra insinööri Adalbert K. kotona? On. Ei ole. Onko tämä lääkäri niin taitava kuin tuo? Menettekö (Te) tänäpänä teateriin? Menen. Luetteko tämmöisiä huonoja romaneja, kuin tämä? Emme lue. Minä en lue semmoisia kirjoja, mutta vanha anoppini lukee niitä. Annatteko (Te) noille lapsille niitä makeita omenoita (elatiwi), joita (elat.) he pyytävät? Osaako teidän hattumaakarinne valmistaa tämänkaltaisia hattuja? Osaa. Kenelle tuon formuksen annat? Neiti Abdelheidille. En kuule, laulaako hän hywin wai huonosti.

Kahdeskymmenes luku.

1. Reflexiwi-pronominini on:

magam, (én *magam*, I. *énmagam*, I. *ennénmagam*), minä itse
magad, (te *magad*, I. *ténmagad*, I. *ténnenmagad*), sinä itse
maga, (ö *maga*, I. *önmaga*, I. *önnönmaga*), hän itse

magunk, (mi *magunk*, I. *minmagunk*, I. *minnénmagunk*), me itse
magatok, (ti *magatok*, I. *tinmagatok*, I. *tinnénmagatok*), te itse
maguk, (ök *maguk*, I. *önmaguk*, I. *önnönmaguk*), he itse.

Muist. Jos tämä reflexiwi-pronominini on omistaja-sanaana, liitetään omistettua esinettä osoittavaan sanaan aina 3:n persoonan suffiksi; esim. a *magam* keze (ei: a *magam* kezem), a *magad* feje (ei: a *magad* fejed) j. n. e.

2. Indefiniti-pronomininit owat seuraawat: *valaki*, *egy-valaki*, joku, kukaan (personista); *valami*, *holmi*, *valamely*,

jotu, mitään (jefä perjonista, että asioista); *valamélyik*, jotu (perjonista ja asioista); *valamilyen*, *valamilyes*, *valamiféle*, *valaminémü*, jonfinlainen; *valamennyi*, taiffti; *valamekkora*, jonfin-suuruinen; *némi*, jotu (asioista); *némely*, *égy-némely*, moni; *néminémü*, jonfinlainen; *nehány*, *égy-nehány*, muutamata; *akárki*, *bárki*, kuka tahansa; *akármí*, *akármély*, *bármí*, *bármély*, mikä tahansa; *akármily*, *akármilyen*, *bármily*, *bármilyen*, minnoinen tahansa; *akármiféle*, *akármínémü*, *bármiféle*, *bármínémü*, millainen tahansa; *akármennyi*, *bármennyi*, *akárhány*, kuinka paljon tahansa; *akármekkkora*, *bármekkkora*, kuinka suuri tahansa; *kiki* *), *mindénki*, joka, jokinainen (perjonista); *mind* **), taiffti (perjonista); *mindén*, joka, taiffti (asioista); *mindénés*, *mindénféle*, *mindénnémü*, taifftenlainen; *sénki*, ei kukaan; *sémmi*, ei mitään; *sémélyik*, ei kumpikaan; *sémilyen*, ei minnoinentakaan; *sémimiféle*, *sémminémü*, ei minfäänlainen; *sémennyi*, *séhány*, ei yhtäkään; *sémekkkora*, ei minfään-suuruinen.

Muist. 1. Substantivisia pronomineja ovat: *valaki*, *égyvalaki*, *akárki*, *bárki*, *kiki*, *mindénki*, *mind*, *sénki*; jefä substantivisia että adjektivisia: *valami*, *holmi*, *akármí*, *bármí*, *mindén*, *sémmi*; taiffti muut ovat adjektivisia.

Muist. 2. Jos lauseessa on kieltävä pronomini (*sénki*, *sémmi*, *sémélyik* j. n. e.), asetetaan verbifin kieltävään muotoon, sitä kieltosanaa käyttämällä, joka vastaa suomalaista ei — *lään* (*sém* — *sincs*, *sincsenek*; harvemmin: *ném* — *nincs*, *nincsenek*); esim. *sénki sincs a házban*, ei kukaan ole huoneessa; *sémmit sém látok*, en näe mitään.

3. Unkarin kielessä käytetään usein yksikköä monikon sijasta, varsinkin silloin, kuin sanalla on jemmoinen attributi, joka merkitsee paljoutta, niinkuin *mennyi*, *hány*, *valamennyi*, *valahány*, *nehány*, *akármennyi*, *akárhány*, *mindén*, sok p. m.; esim. *nehány ember* (ei: *embérek*), muutamia ihmisiä; sok *lovat látok*, näen paljon hevosta.

Muist. Némely sanan jälkeen täppi myöskin monikkoa käyttäminen; esim. *némely szónok t. szónokok*, moni puhuja t. monet puhujat.

*vadász, metsästäjä.
halász, kalastäjä.
vad, otus.
farkas, susi.*

*medve, karhu.
róka, kettu.
nyúl, jänis.
sas, kotta.*

*) Molemmat ki tairutetaan; siis esim. *kitkit*, *kirekire*, j. n. e.

**) Affusativin-muotoa *mindét* käytetään harvoin; sen sijaan *maan*: *mind*.

csuka, hauhi.
 lazac, lohi.
 puska, pösky
 háló, merffo.
 világ, maailma.
 színmä, näytelmä.
 más, muu, toinen.
 sok, paljon
 ravasz, wiefas, kawala.
 halandó, fuolewainen.

viselni, fantaa, fäyttää.
 fogni, pöhtää.
 vadászni, metsästää.
 halászni, kalaistaa.
 löni, (tähd. wart.: lövö j. n. e.)
 ampua.
 talán, ehkä.
 majd, pian, jo, melkein.
 hogyan i. hogy, kuinka?

Magatok sém tudjátok, mit akartok. Tè a magad lábán jársz. Miért nézéd magadat a tükörben? Azt hiszi magáról, hogy szép. Öcséd maga magát dicséri. Sok jó léányból lesz rossz asszony. Van-e itt valaki? Azt mondják, hogy a vadász van itt, de én senkit sém látok. Ki az ott az úton? A mi halászunk; valamit hoz, de nem tudom, mit. Ha jól látok, valami nagy hal van a kezében. Ismeréd-e a halakat? Ismerém. Ismeréd-e a csukát és a lazacot? Mennyi pénzt adsz nekém? Sémennyit sém adok. Szereti-e ön valamélyik léányomat? Némely (égy-némely) embér talán még most is azt hiszi, hogy nem a nap, hanem a föld áll. Minden embér halandó. Sénki sém tud mindént. Igaz-e mind az, a mit mondasz? Valamélyikre lövök, de nem tudom még, a farkasra-e (futta) vagy a medvére: Ön mindénféle haszontalan könyvet olvas. Az igaz, de ön sém mifélét sém olvas. Bármilyen gazdag embér vagyok is, nem vagyok boldog. Ott van-e valamennyi puska? Néhány róka (fettuja) jár az erdőben. Miféle vad az ott? Én sém miféle vadat sém látok. Nekték mindenéték van, nekünk sém mink sincs. Majd oda még valamélyikünk. Kiki a helyén marad. Kinek-kinek adunk égy kis kényeret. Mindénkiről csak rosszat beszéllsz, jót sénkiről sém.

Metsästäjä fäyttää itsensä huonosti, sillä hän ei osaa ampua jäniksiä (hyökkö), waikka hänellä on hywä pösky. Kuinka te fäyttätte itseänne? Pojat eiwät fähtä itseänsä hywin koulussa. Minä wien itse kaikki nämät otukset hyökkiin. Kalastajalla on wirrasa muutamia werffoja (hyf.), joista hän aina saa haukia, lohja ja kaikenlaisia muita kaloja. Ei kenelläkään ole niin hywät filmät, kuin kotkalla. Metsästäjä näkee metsästä suden ja karhun, mutta ei ammu kumpakaan. Moni ihminen ei ole niin wiefas kuin kettu. Mikä sinua waiwaa? Ei mikään. Kirjoitti (pres.) tuo nuori paroni runoelmia (hyf.) kuinka paljon tahansa, häneestä ei kuiten-

kaan koskaan runoilijaa tule. Tuo sinun hyvä ystäväsi ei tee minkäänlaista hyötyä maailmassa (superesi.). Suomalaisessa teaterissa annetaan huomenna joku unkarilainen näytelmä, ehkä „Mustalainen“, jonka tekijä on Edward Szigligeti. Kuinka suuri tahansa hänen wihansa onkaan, loppu siitä kuitenkin tulee. Kalastajan werkossa ei ole haukia, sillä hän ei osaa pyytää minkäänlaisia kaloja (hkf.). Onko kukaan kirkossa nyt? Ei siellä nyt ketään ole, mutta pian sinne tulee kaikenlaisia ihmisiä. Jokainen ihminen rakastaa isänmaatansa. Minulla on jonkinlainen oikeus siihen (allat.). Väikäri käy joka päivä naapurimme vanhan äidin luona (allat.), jonka filmät jo ovat niin heikot, ettei hän enää näe mitään. Kumpi noista neidistä (dativ.) on sinun nuorempi sisareksi? Ei kumpikaan. Kutta ne siis ovat? Minä en tunne häntä, mutta oli se kuka tahansa, sängen kaunis hän on. Onko teillä ketään ystävää tässä kaupungissa? On muutamia. Kuinka monta otusta löydät? Minä en nyt löydä yhtäkään, waikka metsästäni kaikkia metsisiä. Vanhempi welsoni ampuu paljon jäniksiä. Metsästä on paljon susia. Jokainen wäittää, että tässä kylässä ei ole niin wiifasta miestä, kuin teidän naapurinne, mutta minä sanon, ettei se ole totta, sillä kummoinen tahansa hän onkaan, wiisautta hänellä ei ole minkäänlaista.

Yhdeskolmatta luku.

jär-ta-m, olen käynyt
 jär-tä-l, olet käynyt
 jär-t, on käynyt

jär-tu-nk, olemme käyneet
 jär-ta-tok, olette käyneet
 jär-ta-k, (jär-ta-nak), ovat käyneet.

tarto-tta-m, olen pitänyt
 tarto-ttä-l, olet pitänyt
 tarto-tt, on pitänyt

tarto-ttu-nk, olemme pitäneet
 tarto-tta-tok, olette pitäneet
 tarto-tta-k (-nak), ovat pit.

kér-te-m, olen pyhtänyt
 kér-té-l, olet pyhtänyt
 kér-t, on pyhtänyt

kér-tü-nk, olemme pyhtäneet
 kér-te-ték, olette pyhtäneet
 kér-te-k, (kér-te-nek), ovat pyhtäneet.

értè-tte-m, olen hymmärtänyt
 értè-tté-l, olet hymmärtänyt
 értè-tt, on hymmärtänyt

értè-ttü-nk, olemme hymm:neet
 értè-tte-ték, olette hymm:neet
 értè-tte-k (-nek), ovat hymm.

ad-ta-m, olen antanut sen
 ad-ta-d, olet antanut sen
 ad-ta, on antanut sen

néz-te-m, olen katsonut sitä
 néz-te-d, olet katsonut sitä
 néz-te, on katsonut sitä

ad-t-uk, olemme antaneet sen
 ad-t-átok, olette antaneet sen
 ad-t-ák, ovat antaneet sen.

néz-t-ük, olemme katzoneet sitä
 néz-t-éték, olette katzoneet sitä
 néz-t-ék, ovat katzoneet sitä.

ad-ta-lak, olen antanut finut t. teidät.
 néz-te-lek, olen katsonut sinua t. teitä.

vol-ta-m, olen ollut
 vol-tá-l, olet ollut
 vol-t, on ollut.

vol-tu-nk, olemme olleet
 vol-ta-tok, olette olleet
 vol-ta-k (-nak), ovat olleet.

1. Perfektin tempus-pääte on -t (ja sen jälkeen seisoma vofali), joka liitetään lyhennettyyn martaloon, ja käytetään tavallisesti silloin, kuin tämä martalo päättyy maan yhdellä konsonantilla; jos lyhennetty martalo päättyy kahdella konsonantilla, käytetään perfektissä tavallisesti o (è, ö) =pääteistä täydellistä martaloo, ja silloin on perfektin tempus-pääte -tt (ja sen perään asetettu vofali). — Joskus käytetään molempia muotoja; esim. állö-tta-m ja áll-ta-m; mondo-tta-m ja mond-ta-m.

2. Perfektin personali-suffixit ovat subjektivi-muodossa seuraavat: yksikön 1 persoonassa -m, 2 persf. -l, 3 persf. —; monikon 1 persf. -nk, 2 persf. -tok (-ték), 3 persf. -k (lyhennetty muodosta: -nak (-nek), jota ainoastaan runoissa käytetään). — Objektivi-muodossa: yksikön 1 persf. -m, 2 persf. -d, 3 persf. —; monikon 1 persf. -uk (-ük), 2 persf. -átok (-éték), 3 persf. -ák (-ék).

3. Verbien martaloista on sen lisäffi, mitä jo 2 luvussa mainitaan, vielä muistutettava:

a) Semmoisista verbeistä, joiden lyhennetty martalo päättyy v'llä, jätetään tämä v usein pois; esim. hív-ni taħi hí-ni, fut-sua; lyh. mart.: hív; presens: hívok, hívsz t. hisz, hív t. hí; hívunk, hívtok t. hittok, hívna t. hína. Perfektissä asfi-

milerataan tämä v tempus-päätteen t'n kanssa; esim. hittam, mutta myöskin hiwtam.

Muist. Hivok ja hivunk muotojen sijasta käytetään usein myöskin: hivok ja hivunk, s. o. lyhennetyllä i'llä. Mlipäänä on pitkällä i'llä, niinkuin myöskin u'lla ja ü'llä, puhetielessä ja sen johdosta myöskin kirjatielessä taipumus lyhentä.

b) Jos tämän v'n edessä on lyhyt vokaali, asimilerataan v johtopäätteiden n'n ja t'n kanssa seuraavissa verbeissä: lënni (lyh. wart.: lëv-), olla, tulla (jokfin); tënni (tëv-), tehdä; vënni (vëv-), ostaa; vinni (viv-), wiedä; hinni (hiv-), uskoa; ënni (ëv-), syödä; inni (iv-), juoda; jönni (jöv-), tulla; perfektissä: lëttem, tëttem, vëttem, vittem, hittem, ëttem, ittam, jöttem. (V'n muutosjesta j'n edessä puhutaan edempänä.)

Muist. 1. Enni ja inni verbien perfektin 3 persona yksikössä on: èvëtt ja ivott (täydellisestä wartalosta, ei: ëtt, itt).

Muist. 2. Lënni, tënni, vënni, vinni, hinni, ënni, inni verbien presens-wartalon lyhennetty muoto on: lész, tész, vész, vizs, vizs, hisz, ész *), isz *); esim. lészék, lészél, lész (lészén); lészünk, lésztek, lésznek j. n. e.

Muist. 3. Joskus jätetään lyhennetyn wartalon v pois, ja silloin pitenee sen edessä seisova vokaali, nimittäin seuraavissa verbeissä: lö-ni, ampua, szö-ni, kutoa, tö-ni, kiehua, nö-ni, kasvaa, ró-ni, leikata lomi (lyhennetty wartalo: löv, szöv, föv, növ, rov); esim. lövök, lösz, lö; lövünk, löttök, lönek; perf. löttem. (Presens'in monikon 2 persoonan ja perfektin t'n edessä asimilerataan v ja vokaali pitenee.) — Verbi jönni taiputetaan presens-muodossa näin: jövök, jössz, jön tai jö; jövünk, jöttök (ei: jöttök), jönnek tai jönek; perf. jöttem (ei: jöttem).

c) Jos lyhennetty wartalo päättyy seuraavilla yhdistyneillä konsonanteilla: *jl, rl, zl, szl, ml, nyl, gr, dr*, asetetaan näitten konsonanttien väliin ääntämisen helpoittamiseksi vokaali o (ë); esim. lyhenn. wartalo: pazarl, infin.: pazarol-ni, (ei: pazarl-ni), tuhlata; lyh. wart.: tékozl, perf. 3 pers. yks.: tékozol, tuhlaa. Mutta jos lyhennettyyn wartaloon liitetty pääte alkaa vokalilla, ei tietysti tarwita tätä o'ta (ë'tä).

4. Perfektiä käytetään tavallisesti myöskin imperfektin ja n. f. perfectum historicum'in sijasta; esim. láttam, näin.

hír, tieto, sanoma.
este, ilta; illalla.
réggel, aamu, huomen; aamuilla
éjtszaka, yö; yöillä.

nap, päivä; nappal, päivällä.
dolog, asia.
bolt, puoti.
dal, laulu.

*) Näiden verbien taiputusjesta presens'issä tulee myöhemmin puhe.

népdal, tanjantaulu.
lecke, lufu, oppitunti.
utazó, matkustaja.
pipa, piippu.
munkás, työmieš.
kávė, kahvi.
kávėház, kahvihuone, kahvila.
rózsá, ruusu; rózsám, tultani.
büntetés, rangaištuš.

kár, wahinfo.
gulyás, unkarilainen liharuoka.
egész, koko.
hallani, tuulla.
kivánni, toivottaa; haluta.
köszönni, fiittää.
mind — mind, is — is, sekä —
että.
hazulról, kotoa.

Tégnap nagyon búsultam, mert rossz híreket kaptam hazulról. Mit vettél a mézszárosnál? Húst akartam venni, de boltja már nem volt nyitva. Hol jártatok tégnap este? A koldús kényeret kért a gazdag asszonytól, de az semmit sem adott neki. Té irtad ezt a szép költeményt? Én soha sem irtam költeményeket. Láttá-e valaki öcsénket? Mi láttuk, mikor az utcán szaladt. Mi nem hallottunk még finn népdalokat. Kik lármáztak tégnap reggel a ti szobáitokban? A ki szorgalmasan tanult, tudja leckéjét. Beszéllteték-e már erről a dologról? A rossz fiúk büntetést kaptak tanítójuktól. Honnan jöttek ezek az utazók? Hova vittétek kalapomat és kabátomat? Nem tudta, hogy neki pénze van. Ki hozta ide ezt a gyermekét? Mit parancsolt az úr a szolgának? Mi volt ezén az asztalon? Voltál-e már a színházban? Még soha sem voltam. Nappal otthon ül.

„Ki volt itt, ki volt itt?

Kinek a pipája maradt itt?

Az én kedves rózsám, az volt itt,

Annak a pipája maradt itt“. (Népdal.)

Minä en ole vielä ollut ystäväni luona, waikka hän on minua usein luoksensa kutsunut. Käivtkö jo puodissa? Olen ollut joka päivä kävelemässä (infiniitivi) kaupungin kauniissa puutarhasa. Siellä olen nähnyt paljon ihmisiä, sekä vanhoja että nuoria. Näittekö hänetkin siellä? Oletteko jo saanut tietoa naapurimme onnettomuudesta? (delat.) Minä en ole vielä kuullut siitä mitään. Metkästäjä osti puodista (ines.) pienen piipun. Olitko eilen illalla teaterissa? En ollut. Sepä oli paha, sillä siellä laulettiin (= lauloivat) paljon kauniita unkarilaisia tanssantauluja ja tanssittiin csárdás'ta. Sekä tytöt että pojat menivät sinne. Mitä sanoit? Sotamiehet ovat istuneet kapakassa koko päivän (nomin.) ja juoneet viiniä. Matkustajat tulivat aamulla kaupunkiin. Tämä nuori mies ei ole vielä koskaan juonut viiniä. Mihin olet pannut ne kalat, jotka eilen vanhalta kalastajalta

ostit? Minä annoin ne piialle, joka mei ne hylkii. Rakastat-
teko kahwia? Rakastan. Isäni oli eilen metsästäjänä, mutta
ei saanut muuta kuin yhden pienen jäniksen. Minä en ole tie-
tänyt, että hänkin on metsästäjä. Me söimme eilen niin paljon
gulyás'ta, että olemme kipeät tänäpäivänä. Työmiehet eivät ym-
märtäneet, mitä insinööri heille janoi. Kuka sen on sanonut, että
hän sen on tehnyt? En minä sitä ole väittänyt, mutta siitä
puhuttiin eilen aamulla joka kahvilassa. Minä en ole uskonut,
enkä vielä nytkään usko, että se on totta. Köyhä kerjäläinen on
usein pyytänyt häneltä rahaa, mutta hän ei ole vielä koskaan
antanut hänelle. Hyvää huomenta (toivotan)! Hyvää päivää!
Hyvää iltaa! Hyvää yötä! Kuinka jaksat (= olet)? Kuinka
jaksatte? Kiitoksia (= kiitän, objekt.=muoto), hyvin; huonosti.

Kahdeskolmatta luku.

- a) A madár szépen énekél, lintu laulaa kauniisti.
- b) Szépen énekél(-è) a madár? laulaako lintu kauniisti?
- c) A madár énekél szépen, lintu laulaa kauniisti.
- d) A madár énekél(-è) szépen? laulaako lintu kauniisti?
- e) A madár nem énekél szépen, lintu ei laula kauniisti.
- f) Nem énekél(-è) szépen a madár? eikö lintu laula kauniisti?
- g) A madár szépen tud énekélni, lintu osaa laulaa kauniisti.
- h) Szépen tud(-è) a madár énekélni? osaaako lintu laulaa kau-
niisti?
- i) A madár tud. szépen énekélni, lintu osaa laulaa kauniisti.
- j) A madár tud(-è) szépen énekélni? osaaako lintu laulaa kau-
niisti?
- k) A madár nem tud szépen énekélni, lintu ei osaa laulaa
kauniisti.
- l) Nem tud(-è) a madár szépen énekélni? eikö lintu osaa lau-
laa kauniisti?

1. Niinkuin edellisistä esimerkeistä näkyy, asetetaan se sana,
jota tahdotaan saattaa erittäin huomattavaksi, lähinnä predikatin
eteen, vieläpä silloinkin, kuin tämä sana ei kuulu predikatiin, vaan
johdonkin muuhun lauseen osaan, niinkuin esimerkki g) osoittaa, (jos
sana szépen kuuluu sanaan „énekélni“, mutta kuitenkin on asetettu
predikatin eteen).

Muist. 1. Sana *is* ja kiello-sanat saattawat seifoa erittäin huomattavaksi saatettavan sanan ja predikatin välissä; esim. a *madár* is énekél, lintu(n) laulaa; a *madár* sém énekél szépen, ei lintu(n) laula kauniisti. Jos substantivilla on pääforolla varustettu attributi, asetetaan molemmat sanat predikatin eteen, niinkuin myöskin, jos substantivilla on postpositio(n)ti; esim. a *kis* *madár* énekél szépen, pieni lintu laulaa kauniisti. (Postpositioneista tulee myöhemmin puhe.)

Muist. 2. Välistä ovat useammat sanat lauseessa erittäin huomattaviksi saatettavat; silloin asetetaan joko kaikki predikatin eteen, taikka muutamat sen eteen, toiset sen jälkeen; esim. *holnap* is *nap* lesz, huomennakin tulee päivä; a *fiú* mégy oda *holnap*, poika menee sinne huomenna.

- a) A *fiú* *elmégy*, poika menee pois.
- b) *Elmégy*(-è) a *fiú*? mennekö poika pois?
- c) A *fiú* mégy el, poika menee pois.
- d) A *fiú* mégy(-è) el? meneekö poika pois?
- e) A *fiú* *ném* mégy el, poika ei mene pois.
- f) *Ném* mégy(-è) el a *fiú*? eikö poika mene pois?
- g) A *fiú* *el* akar menni, poika tahtoo mennä pois.
- h) *El* akar(-è) a *fiú* menni? tahtooko poika mennä pois?
- i) A *fiú* akar elmènni, poika tahtoo mennä pois.
- j) A *fiú* akar(-è) elmènni? tahtooko poika mennä pois?
- k) A *fiú* *ném* akar elmènni, poika ei tahdo mennä pois.
- l) *Ném* akar(-è) a *fiú* elmènni? eikö poika tahdo mennä pois?

2. Unkarin kielessä käytetään prefirejä, s. o. semmoisia adverbbeja, joita liitetään verbien eteen yhdeksi sanaksi, ja jotka muodostavat näiden merkitystä eri tavalla. Nämät prefirit muuttavat lauseessa sijaa samalla tapaa, kuin muutkin adverbbit, niinkuin edellä olevista esimerkeistä tarkemmin näkyy; niitä käyppi siis verbeistä eroittaminen.

Muist. Tällaisia prefirejä ovat esimerkiksi: *még* (alkuperäinen merkitys: talaisin), osoittaa teon tähdentämistä; esim. *tanulni*, oppia; *még*tanulni, oppia tähdellisesti; *el* (alk. merk.: esiin), tavallisin merkitys: pois; osoittaa sen ohessa teon tähdentämistä ja myöskin kestäväisyyttä; *föl* (*fel*), ylös; *le*, alas; *be*, sisään; *ki*, ulos, y. m.

adósság, mella.
ár, hinta.
vendégfogadó, ravintola.
sipka, laitti.
történet, tapaus; historia.
Gáspár, Ráspér.

Boriska, Barbara.
föhlállani eli felállani, nousta
ylös.
megállani, seisautua.
elbeszélgni, kertoa.
léülni, istua alas.

mэгтанулни, oppia (tofonaan).
 elрэпүлнi, lentää pois.
 elärulni, pettää, ilmaista.
 mэгтүднi, saada tietää.
 eladni, myyää.
 mэгadni, antaa tafaifin.
 visszaadni, antaa tafaifin.
 levänni, ottaa alas.
 elvänni, ottaa pois; ottaa mai-
 moffi, naida.
 elvinni, wiedä pois.
 lénézni, katsoa alas; hienkatsoa.

mэгdicsérni, fiittää, hlistää.
 mэгismerni, tuntea.
 mэгfizetni, maksaa pois.
 belépni, astua sisään.
 bejönni, tulla sisään.
 kijönni, tulla ulos.
 azután, sitte.
 égyszér, ferran.
 söt, jopa.
 mэгint, taas, jälleen.
 onnan, tuolta, sieltä.
 innen, täältä.

Azt hallottam, hogy a ti kis madaratok elrepült. Ném igaz, ném repült el; látod, hogy most is itt van. Miért ném állsz föl, mikor én belépék a szobába? Ném tudok félállni, mert a lábam nagyon gyenge. Elbeszéllték-é nekték ezt a történetét? Ném beszéllték el. Mэгismerted-é bátyámat? Mэг*), de atyám ném ismerte mэг őt. Ki dicsérte mэг azokat a rossz fiúkat? Sénki sém dicsérte mэг őket, mert ném tanulták mэг leckéjüket. Mi mэг akarjuk tanulni ezen költeményt, és mэг is tanuljuk, mert nagyon könnyű. Ném akarod elärulni a király titkát? Mэг mэг sém tudtam, tehát ném árulom el. Adósságomat ném tudtam mэгfizetni, mert ném volt annyi pénzém. Most sincs pénzéd, tehát most sém fizetéd mэг. A katonák mэгálltak és löttek. Az ném igaz, mert mэг sém álltak, ném is löttek. Lénéztünk az ablakból az udvarba. Mi soha sém nézünk le oda. Sok gazdag embér lénézi a szegényeket. A koldús ném mert léülni, söt be sém mert jönni. Én be is jöttem, lé is ültem. Hova tétted a lovat? Eladtam a zsidónak, de ő mэг ném adta mэг az árát. Félek, hogy ném is adja mэг. Minket a tanító gyakran mэгdicsért. Eljöttök-é hozzánk? El*). Ki vétte mэг a házatokat? Mэгvétted-é a könyveket? A házat vétted-é mэг, vagy a kertét? Mэгadod-é a pénzemet? Ha akarod, mindjárt mэгadom. Holnap mэгfizetém mindén adósságomat. Holnap fizetém mэг adósságaimat. Göndör Sándor „A falu rosszában“ elvész Feledi Gáspár léányát, Boriskát.

Run kenraali astui sisään huoneesen, nousivat kaikki sotamiehet ulos. Ainoastaan yksi vanha sotamies ei nousnut ulos, sillä hän

*) Prefixillä varustetulla verbillä tehtyyn kysymykseen vastataan myöntäväisesti siten, että ainoastaan prefiksi ferotaan.

oli sairas. Hänkin nousi ylös. Isäntä kutsui wieraansa sisään. Wieraat eivät istuneet alas, vaan seisoiwat. Mitä matkustaja sinulle kertoi? Minulle hän ei kertonut mitään, vaan naapurillemme. Oletteko jo oppinut Unkarin kieltä? En vielä, waikka olen sitä ahlerasti lutenut; mutta vanhempi welseni on sitä jo oppinut. Lensikö lintu pois puusta (delat.)? Puustako lintu lensi pois? Linnutko lensiwät pois puusta? Minä en ilmaise tätä salaisuutta, waikka hän tahtoo saada tietää sen. Onko hänkin jo saanut tietää tuon suuren salaisuuden? Minä pelkään, että tuo vanha rouwa sen jo on ilmaissut. Kenelle isäntä on talonsa myhnyt? Hän ei olekaan sitä myhnyt. Rauppias tahtoo myhdä woin, mutta ei kukaan osta sitä. Teurastaja ei tahdo myhdä lihaa. Nikkari osti lautoja talonpojalta. Talonpojaltako nikkari laudat osti? Tyttö antoi takaisin formuksen, jonka hän oli saanut pojalta. Minä en anna takaisin, mitä kerran olen saanut. Kreimi hlenkatsoo talonpoikia. He eivät ole häntä koskaan hlenkatsoneet. Soko piika wie ruoan pois pöydältä? Hän wei wiininkin pois täältä. Renki ei wienyt hewosia pois tallista. Opettaja otti piipun pois oppilaan suusta. Sotamies ei tahtonut ottaa (alas) lakkia päästänsä (delat.). Ottiko hän lakin päästänsä? Matkustajat astuimat sisään ravintolaan. Mustalaisetkin tahtoimat tulla sinne sisään miulua soittamaan. Näyttelijä astui sisään ravintolaan ja joi siellä wiiniä; sitte tuli hän taas ulos sieltä ja meni siivosti (= kauniisti) kotia. Matkoiko hän wiinin hinnan?

Kolmaskolmatta luku.

erö, woima.
állat, eläin.
ellenállni, wastustaa.
ekkor, täälläin.
igy, näin.
méglátni, huomata, saada nähdä.
bizony, tyhjä, warmaan.
mégmutatni, osoittaa, näyttää.
korán, warhain.
mégjelenni, ilmeistyä.
kivezetni, taluttaa ulos.
szokni *), olla tapana.

elöször, ensiksi, ensikerran.
kiszolgált, tähsin palwellut.
kérdézní, kysyä.
végre, lopuksi, wihdoin.
váll, olla pää.
oldal, siivu, tuwe.
tör, tikari.
azalatt, siil'aikaa.
megtamadni, hylkätä päälle.
a mint, kun.
golyó, luoti.
cél, maali, tarfotusperä.

*) Käytetään ainoastaan perfektissä ja plusquamperfektissä; esim. perf: szoktam, minun on tapa, ja: minun oli tapa.

célba venni, táhdätä.
 sérét, raehaulit.
 kép, fashot.
 félrehúzni, wetää srrjään.
 megijedni, pelästnä.
 közel, liti, liellä, lielle.
 rälöni, ampua (jotakin).
 eltärni, färjä, festää.
 fájdalom, tipu.
 nekirohanni, sñöfähtää päälle.
 kihúzni, wetää ulos.
 megszurkálni, pistellä.
 ordítani, ulwoa.
 vérésen, werisenä.
 vissza, taiafin.
 jaj, woi!

képzelní, mielesänjü fuvata.
 bot, feppi, sauwa.
 belefűjni, puhastaa siään.
 borzasztóan, hirweästi.
 csiklandozni, fututella.
 villám, salama.
 jégeső, raefabe.
 egészen, fofonaan.
 fényes, tiiltämä.
 oldalborda, fyllituu.
 elkezdeni, aloittaa, alkaa.
 verni, lñöbä, piestä.
 majdnem, mellein.
 meghalni, kuolla.
 hencégő, kerstäilija.

A farkas és az ember.

A róka égyyszér az embér erejéről beszélt a farkasnak, s azt mondta, hogy égy állat sém tud neki ellenállni. Ekkor a farkas így szólt: „Én még soha sém láttam embért, de ha meglátok égyet, bizony megmutatom, hogy nem félék tőle. „Jól van“, felelte a róka, „ha holnap réggel hozzám jössz, mutatok nekéd embért“. A róka korán réggel még is jelént a farkasnál, s ez kivezette az útra, melyén a vadász szokott jární. Először jött égy öreg kiszolgáló katona. — „Embér-é ez?“ kérdezte a farkas. „Ném, felelte a róka, ez csak volt embér.“ Azután jött egy kis fiú. „Hát ez embér-é?“ — „Ném, ebből majd csak lesz embér.“ Végre jött a vadász, a vállán puska volt és az oldalán tör. Ekkor így szólt a róka a farkashoz: „Látod, ott jön égy embér; majd meglátom, hogy nem félsz-é tőle; de én azalatt az odumba mégyék“ *). — A farkas most még akarta az embért támadni. A vadász, a mint meglátta, azt mondta: „Kár hogy nincs a puskámban golyó“, célba vette a farkast és sérétét lött a képébe. A farkas félrehúzta a száját, de nem ijedt még, haném közel jött a vadászhoz; ekkor ez mégint rälött. A farkas eltúrte a fájdalmat és nekirohant a vadásznak; ekkor ez előhúzta törét és jól megszurkálta az állatot, úgy hogy ordítani kezdött és vérésen szaladt vissza a rókához. — „No, farkas barátom“, szólt a róka, „erős volt-é az embér?“ — „Jaj“, felelte a farkas,

*) Menni, mennü, verbin presens on seuraawa: mégyék, mégy (mész), mégy (-én); mégyünk, mენტék, mենnek.

„ilyen nagynak ném képzeltem az ember erejét; először lévett egy botot a válláról és belefűjt: ekkor a képembe repült valami, a mi borzasztóan csiklandozott. Azután megint belefűjt a botba, s ekkor megint úgy repült valami az orromra, mint a villám és jégeső; és a mint egészen közel mentem hozzá, egy fényes oldalbordát húzott ki az oldalából, s úgy elkezdett engem verni, hogy majdnem meghaltam.“ — „Látod“, mondta a róka, „milyen hencégő vagy té!“

Reljäsfolmatta lufu.

1. suulas, szajas.	finä päiwänä, az nap.
affa, öreg asszony.	metso, erdei fajd.
uffo, öreg ember.	fabin, csapda.
ja, taas, még; (ei kostaan lauseen ensimmäisenä sanana).	waihettaa, fölcsérélnei.
aarre, kincs.	sanoa, lausua, mondani.
färkä, törni; fejét törni, waiwata pääätänsä.	tuoda pois, elhozni.
waimo, puoliso, feleség.	se ilahuttaa minua, örülök neki (oif. minä iloitsen sille).
	päästää, laskea, eresztteni.

Suulas affa.

1. Oli kerran uffo ja affa. Affa oli sangen suulas; minä sai kotona tietää, sen kertoi kaikille kyläsä. Uffo taas oli hywä metsästäjä ja kalastaja. Kerran kun hän käveli metsäsä, löysi hän sieltä (= siellä) aarteen, ja alkoi nyt waiwata pääätänsä, mitenkä aarretta salassa kotia weisi (presens), hänellä kun on suulas waimo, joka kertoo kaikki muille, mitä hän waan kuulee. Uffo on finä päiwänä saanut hauin werkfoon ja metson satimeen; nämät hän waihetti toisiinsa: pani metson werkfoon ja hauin satimeen. Sitte meni hän kotia ja sanoi waimollensa: „Minä löysin aarteen metsästä, huomenna menemme sinne rahoja tuomaan.“ — „No, se minua ilahuttaa, että löysit aarteen“, wastasi affa, ja tahtoi jo juosta kylään sitä kertomaan, mutta uffo ei laskenut häntä sinne.

2. näin, igo.	saapua, päästä, erni.
fulua, elmülni.	salia, antaa myöden, engedni.
ranta, part.	fija, paikka, kohta, hely.
katsoa, mēgnēzni.	poifeta, betērni.
wesi, viz.	tapella, marakodni.
nostaa ulos, kiemēlni.	ulista, vonitani.
fantaa, hordani.	huutaa, kiältani.
aloittaa, alkaa, kezdeni.	mies, puoliso, fērj.

2. Kului se hö siten, ja aamulla läfsiwät ukko ja affa metsään aarretta kotia tuomaan. Täällä kun tulivat lammin rannalle, janoi ukko afallensa näin: „Tahdon katsoa werkkoani tässä wedessä“, ja kun hän nosti werkon ylös wedestä, oli siinä metso. Sitte meniwät he satimelle, ja löhsiwät siitä hauin. Nyt mentiin aarteelle, josta otettiin kaikki rahat pois ja rumettiin kotia fantamaan. Kun olivat päässeet kylään, tahtoi affa mennä taloihin tietoja wiemään, mutta ukko ei sitä sallinut. Eräässä kohdin poikkessi affa kuitenkin pihaan, mutta talossa tappelivat keskenänsä koirat, ulsiwat, niin huusi ukko afalle: „Etkö kuule, affaseni, kuinka siinä talossa waimo miestänsä pieksee, että se ulisee käsisä? Sinne ei ole hywä mennä.“ Affa pelästyi siitä, ei mennytään taloon, ja niin wei ukko aarteensa kotia, eikä kylässä saatu siitä (delat.) mitään tietää.

3. maata, aludni.
tulla ylös, nousta, fëljönni.
enää, többé.
heti, mindjärt.
toispäiwänä, tégnapelött.
yhdesä, égyütt.
kas, läm.
Matti, Mátyás.
yhjin, égyedül.
ottaa ulos, kivènni.

walhetella, hazudni.
warmaantin, bizonyára.
hullu, narri, bolond.
uskoa (pois), elhinni.
juuri, éppen, (épen).
silloin, akkor.
tästä ohitse, erre.
lyödä kormalle, pofon csapni.
mennä pois, elmènni.
tiireesti, gyorsan.

3. No, maattiin hö taaskin, mutta kun päivä nousi, affa ei enää kotona pyssynyt, waan juoksi heti aamulla kylään, siihen taloon, johon jo eilenkin tahtoi mennä, ja alkoi kertoa asiaan kaikille: „Me aarten löysimme, löysimme metsästä aarten; mun ukkoni sen jo toispäiwänä illalla sieltä löysi, mutta wasta eilen siellä yhdesä kävimme ja rahat kotia kannoimme, niin paljon rahaa . . .“ — „Kas, kas! mistäpä aarten löysitte?“ kysyi isäntä. — „Tuolta, tuolta, metsästä“, wastasi affa, „Matti ja minä yhsin metsässä kuljimme ja katsoimme ensin werkkoa ja sadinta, niin werkossa oli metso ja satimesta saimme hauin; me ne ensinnä otimme ulos, sitte menimme . . .“ — „Sinä walhettelet“, janoi isäntä, „walhettelet warmaankin, milloinkä käypi werkkojon metso tahi satimeen hauki? Tuota ei usko hullutkaan!“ — „Mitä kerron, on totta“, wäitti affa, „löysimme me aarten, löysimme, rahat eilen kotia kannoimme ja tästä ohitse kuljimme juuri silloin, kuin sinua waimosi pieksi . . .“ — „Walhettelet kuin walhetteletkin“, huusi isäntä ja löi affaa kormalle, „misä ja milloin on minua waimoni

piesyht! kaikki on malhetta, mitä sanot! jos et heti mene pois täältä, minä . . .” Alffa pelästyi suuresti ja juoksi kiireesti kotia, eikä koskaan enään miehensä asioita hylästä ilmaisjut.

Viideskolmatta luku.

nagy, suuri; nagyo-bb, suurempi; leg-nagyó-bb, suurin.
régi, vanha; régi-bb, vanhempi; leg-régi-bb, vanhin.
erős, vahva; erőse-bb t. erős-b; leg-erőse-bb t. leg-erős-b.

1. Komparativin johtopääte on -bb eli -b, joista edellinen on tavallisempi ja liitetään aina täydelliseen wartaloon; jälkimmäinen liitetään aina lyhennetthyn wartaloon, mutta sitä käytetään harvoin ja ainoastaan semmoisisa adjektiveissa, jotka päättyvät konsonantilla s, sz tai z.

Muist. Sanoilla sok ja kicsiny ei ole komparativia, vaan käytetään semmoisena több ja kisebb. Seuraavilla adjektiveilla on tavallisesta muodosta vähän eriavä komparativi:

szép, kaunis,	szébb, kauniimpi.
jó, hyvä,	jobb, parempi.
könnyű, keveä,	könnyebb, keveämpi.
hosszú, pitkä,	hosszabb, pitempi.

2. Superlativi saadaan siten, että komparativin eteen liitetään leg. Lisäksi superlativin eteen joskus, merkityksen vahvistamiseksi, liitetään legés; esim. legés-legnagyobb, kaikkein suurin.

Muist. 1. Niinkuin Suomen kielessä, saattaa Unkarinkin kielessä välistä asettaa substantiveja ja adverbjeja komparativin- ja superlativin-muotoon; esim. szamar, aasi, szamarabb, enemmän aasi, s. o. tyhmempi, legszamarabb, tyhmin; közel, lähellä t. lifelle, közelebb, lähempänä t. lähemmäksi, legközelebb, lähimpänä t. lähimmäksi.

Muist. 2. Jos puhe on määrätystä, tunnetusta personasta tai asiasta, liitetään komparatiiviin ja superlativiin vielä johtopääte -ik, joka osoittaa „nyt toisten joukosta”; esim. nagyobb-ik, suurempi (heistä); legnagyobb-ik, suurin (heistä).

Muist. 3. Joskus liitetään leg positivin-muodon eteen, varsinkin semmoisisa adjektiveissa, joilla on pääte -só (-sö), sekä niissä adverbjeissa, joiden päätteenä on -ul (-ül); esim. alsó, alainen; superlativi: legalsó, alin; hátul, takana; superl.: leghátul, ta'impana. Välistä muodostetaan superlativi sillä tavoin, että 3 personan posesessiivi-suffixilla varustetun positivin eteen pannaan leg; esim. jó, tavallinen superlativi: legjobb, mutta joskus myöskin: legjava; szép, legszébb, mutta joskus myös: legszépe. (A leányok legszébbik t. legszépe, kauniin tytöistä).

3. Bertaillesja käytetään joko sanaa *mint*, kuin, taikka *kasus*-päätettyä *-näl* (*-nel*); esim. a fiú erősebb mint a léány, poika on vahvempi kuin tyttö, taikka: a fiú erősebb a léánynál eli: a fiú a léánynál erősebb, poika on tyttöä vahvempi.

Muist. Jos wertailtu esine on personali-pronomini, käytetään päätettyä *-näl* taffi kertaa; esim. ő nagyobb nálamnál, hän on minua suurempi; muut henkilöt muodostuvat siis näin: náladnál, nálánál; nálunknál, nálatoknál, náluknál.

baj, waiwa, tuska.
keserv, suru, murhe.
lakos, afukas.
hadvezér, sotapäällikkö.
igéret, lupaus.
közmondás, sananlasku.
István, Tapani.
Mihály, Mikael.
Vilma, Wilhelmina.
Janka, Sanna.
Duna, Tonawa.
égýike (a legnagyobb embé-
réknek) yfű (suurimpia mie-
hiä).
kövér, lihawa.
sovány, laiha.
vastag, paksu.
vékony, ohut.
nehéz, raskas, waikea.
vén, wanha.
ó, wanha *).
kevés, vähä.
mély, syvä.

világos, waloisa, kirkas, selvä.
sötét, (sétét), pimeä.
tisza, puhdas.
piszkos, likainen.
nedves, märkä.
száraz, kuiva.
kevély, ylpeä.
alázatos, nöyryä.
okos, järjewä.
ostoba, buta, tyhjä.
bécsületés, rehellinen, funnia-
linen.
józan, raitis, selwäpäinen.
részeg, juopunut.
kedves, rakaš.
szomorú, surullinen, murheel-
linen.
elveszteni, kadottaa.
nevezni, nimittää.
messze, kaukana.
másutt, muualla.
néha, joskus.

Az okosabb enged. A pap kövérebb, mint a tanító. Magyarország földje jobb, mint Finnországé. Ez a templom régibb a mienknél. Sok embér rókább a rókánál. Sándor a legszébb fiú a ti falutokban, a léányok legszépe még Boriska. A bornak legjavát már megvette a zsidó; nekünk sémmi sém maradt belőle. Majd meglátjuk, kinek a keze tisztább. A té atyád a legkevélyebb paraszt, a kit ismerék. Náladnál soványabb embért soha sém láttam. A százás

*) Öreg ja vén käytetään elämistä olennuista; régi ja ó elotomista. Sanotaan kuitenkin esim. régi barátom, wanha ystäväni, f. o. jonka ystävä lauan olen ollut (waikka hän iänsä puolesta saattaa olla nuori).

embèrèk azt mondják, hogy nehezebb dolog hallgatni, mint beszélni. Sok vén embèrnek fiatalabb szive van, mint a fiataloknak. Ez a legvilágosabb dolog a világon, és ti még sém értitek. Nincs a világon béc sületésebb embèr a mi öreg szolgálknál. Hova tettéték a szébbik kalapomat? Ott van a kisebbik asztalon. Sokat beszélttem, most már nem mondok többet. Ez a kevély embèr a nagy urak házában alázatosabb, mint a szolgák legalázatosabbika. Piros arcod rózsább a rózsánál. Szégényebb vagyok, mint a templom egere. (Közmondás.) A té beszédédnél ostobábbat még nem hallottunk. Mélyik az én könyvem? A vastagabbik, ott a legalsó dèszkán. Ennek a falunak legtudósabb embère a tanító. Nekèm van legtöbb bajom, és mégis én neveték legtöbbet. — Messze jártam, másutt is volt jó dolgom, de a szivem csak azt mondja: jobb otthon. (Népdal.)

„Mi nagyobb a nagy Szent-Gellérthégnél *)? ”

Mi mélyebb a mély Duna vizénél?

Dunavíznél mélyebb mély szerelmem,

Szent-Gellértnél nagyobb nagy keservem.“

(Petöfi.)

Suomen maa on suurempi kuin Unkari, mutta Unkarissa on enemmän asukkaista kuin Suomessa. Mikael Börösmarty, Aletsanteri Petöfi ja Juhana Arany ovat unkarilaisten suurimmat runoilijat. Wilhelmina on kauniimpi tyttö kuin Hanna, mutta Hannalla on parempi sydän kuin Wilhelminalla. Minulla on lihavampi hewonen kuin sinulla, mutta sinun hewosesi on vanhempi kuin minun. En ole koskaan nähnyt ylpeämpää ihmistä kuin tuon paronin. Parempi pieni anti, kuin suuri lupaus. Parempi myhä, kuin ostaa. Parempi wähän, kuin ei mitään. Ilma on tänäpäinä puhtaampi kuin eilen. Kettu on (kaikista) eläimistä kavalin. Täällä pihalla on kiuwempi kuin tuolla tiellä. Renki on järkewämpi kuin hänen isäntänsä. Teidän koiranne ovat laihemmat kuin meidän. Meidän puumme ovat pitemmät kuin teidän. Hän on sinua raittiimpi. Me olemme heitä nöyremmät. Wesi on wanhin lääke. Isäni sai eilen kirjeen paraimmalta ystävältänsä. Arthur Görgei on (yksi) Unkarin suurimpia sotapäälliköjä. Unkarissa kasvaa paljon hywiä ja makeita wiinejä; kaikista paras ja makein on Tofajin (tokaji) wiini. Surullisimmin ihminen tulee

*) Szent-Gellérthégy, „Pyhän Gerhardin wuori“, saksaksi: „Blacksberg“, korkeä, yksinäinen wuori Budapestissä.

siitä (ablat.) iloisiksi. Jostus paraimminkin ystävämmme meitä pettävät. Unkarilaiset nimittävät kreivi Tapani Széchenyi'ä „suurimmaksi unkarilaiseksi” (dativi). Köyhät ihmiset ovat usein rehellisemmät kuin rikkaat. Kiwi on raskaampi kuin puu. Matti oli tänään juopuneempi kuin eilen. Päivät tulevat jo pitemmiksi ja valoisaammiksi. Ei suurimmasfakaan murheesta saa toivoa kadottaa. Raikasta maista on isänmaa rakkaahin ja suloisin.

Kuudeskolmatta luku.

1 egy	22 huszonkettő, huszonkét
2 kettő, két	j. n. e.
3 három	30 harminc
4 négy	31 harmincégy
5 öt	32 harminckettő, harminckét
6 hat	j. n. e.
7 hét	40 negyven
8 nyolc	50 ötven
9 kilenc	60 hatvan
10 tíz	70 hetven
11 tízenegy	80 nyolcvan
12 tízenkettő, tízenkét	90 kilencven
13 tízenhárom	100 száz
14 tízennégy	200 kétszáz
15 tízenöt	300 háromszáz
16 tízenhat	j. n. e.
17 tízenhét	1000 ezer
18 tízennyolc	2000 két-ezer
19 tízenkilenc	3000 három-ezer
20 húsz	j. n. e.
21 huszonegy	1,000,000 millió, milliion.

1. Kardinalilaskusanoja käytetään adjektivina ja substantivina; jälkimmäisessä tapauksessa taivutetaan niitä substantiivien tavalla.

Muist. Kettő on aina substantiivinen, két adjektivinen laskusana.

2. Laskusanat 11—19 sekä 21—29 muodostetaan siten, että tíz ja húsz sanoihin liitetään superesitiivin päätte (-n), ja sen jälkeen asetetaan egy, kettő, (két) j. n. e. Seuraavien kymmenlukujen välillä olevat laskusanat saadaan aivan yksinkertaisesti

festi sillä tavoin, että egy, kettő j. n. e. ajetetaan hymmenlumen jälkeen.

3. Se substantivi, jolla on lasufana attributina, seisoo aina yksikössä; esim. három alma, kolme omenaa.

tudományos akadémia, (tie-
teellinen)tiiede-akademia.

jövedelém, tulo.

földesúr, tilanhaltia.

forint, florini, guldeni.

krajcár, freuzeri.

egyik — másik, toinen — toinen.

csata, tappelu.

óra, tello, tunti; hány az óra?

tai: hány óra van? mitá tello on?

perc, minuti.

íj, fajta, laji.

hírlap, újság, sanomalehti.

folyóirat, aikauskirja.

főváros, pääkaupunki.

vidék, maaseutu.

helység, paikkatunta.

év, vuosi; szökő év, tarhaus-
vuosi.

hó, hónap, kuukausi.

hét, viikko.

egyetem, yliopisto.

szám, lufumäärä.

márka, marffa.

pénni, penni.

éves, vuotiaš.

évi, vuotinen.

alapítani, perustaa.

születni, syntyä.

mennyibe kerül? mitä maiffaa?

mind a kettő (két), molemmat.

egyébek közt, muun muassa.

körülbelül, noin.

külömböző, eri, erinäinen.

ezén kívül, paitsi tätä.

azon kívül, paitsi tuota t. sitä.

nevezetesen, nimittäin.

összesen, mindössze, yhteensä,

kaikkiaan.

hány éves? kuinka vanha?

Budapestnek, Magyarország fővárosának körülbelül háromszáz ezer lakosa van. Hány egyetem van Magyarországon? Kettő. Mélyik évben halt még Vörösmarty Mihály? Ezer nyolc-száz ötven ötben *). Hány éves volt akkor? Ötvenöt éves. Mennyi pénze van annak a gazdag embernek? Neki körülbelül három millió forintja van. A bárónak mind a két bátyja igen gazdag; az egyiknek nyolc-száz ezer, a másiknak kilenc-száz ezer forint a jövedelme. Tudod-e, hány nap van egy évben? Háromszáz hatvanöt, és szökő évben háromszáz hatvanhat. Hány órája van egy napnak? Huszonnégy, és minden órában van hatvan perc. Hány óra van most? Tizenégy vagy tizenkettő. Egy forint annyi mint száz krajcár, vagy finn pénzben két марка, negyvenhét penni. Hány némét hírlap jár nekéd? Egy sém, mert én csak magyar újságokat olvasok. A mi tanítónk sok nyelvet tud. Hányat? Azt hiszém, ért körülbelül tizet vagy tizenégyet.

*) Vuosiluku pannaan Unkarin kielesjä inessiviin.

Oreg embér-é a földesuratok? Körülbelül hetvenhét éves, de a felesége nagyon fiatal; az csak tizénkilenc éves. Hány gyermeké van a birónak? Tizénkettő; hat fia és hat leánya. Még tudod-e mondani, mennyi marad, ha ezér háromszáz nyolcvankilencből nyolc-száz kilencvenhetet elvészél? Marad négyszáz kilencvenkettő.

Unkariſſa oli m. 1876 13,219,350 afuſta; magharilais-ten lufumäärä oli 6,156,421. Unkarin tiebe-akademia perustettiin m. 1830. Kreimi Tapani Széchenyi lahjoitti tähän tarkoitukseen (subl.) yhden vuoden (= vuotisen) tuloja, joka silloin teki 60,000 florinia. Mitä Sókain romani „Uusi tilanhaltia” maksaa? 2 florinia 50 kreuzeriä. Parempi yksi lintu kädesä kuin kymmenen metjäsä. Mitä kello nyt on? Kolme. Puoli yhdeksän (subl.). Unkarissa kasvaa noin 300 eri viinilajia. Menneenä vuonna (1878) ilmestyi Unkarissa 284 sanomalehteä ja aikakauskirjaa Unkarin kielellä, nimittäin pääkaupungissa 140, ja maaseudulla 71 eri paikkakunnassa 144. Paitsi sitä ilmestyi vielä muilla kielillä 168 sanomalehteä; kaikkiansa siis 452. Kuinka vanhat Zeidän molemmat lapsenne nyt ovat? Poika on 5 ja tyttö 3 vuoden vanha. Mauri Sókai, joka muun muassa on kirjoittanut „Tappelukuvia” vuosilta (elat.) 1848 ja 1849, on syntynyt vuonna 1825. Vuodesa on 52 viikkoa.

Országos Széchenyi Könyvtár

Seitsemäskolmatta luku.

1:nen első	16:s tizénhatodik
2:nen második	17:s tizénhetedik
3:s harmadik	18:s tizénnyolcadik
4:s negyedik	19:s tizénkilencedik
5:s ötödik	20:s huszadik
6:s hatodik	21:s huszonégynyedik
7:s hetedik	22:s huszonkettedik
8:s nyolcadik	j. n. e.
9:s kilencedik	30:s harmincadik
10:s tizedik	31:s harmincégyedik
11:s tizénégynyedik	j. n. e.
12:s tizénkettedik	40:s negyvenedik
13:s tizénharmadik	50:s ötvenedik
14:s tizénnegyedik	60:s hatvanedik
15:s tizénötödik	70:s hetvenedik

80:s nyolcvanadik	300:s háromszázadik j. n. e.
90:s kilencvenedik	1000:s ezredik eli ezéredik
100:s századik	2000:s kétezredik
101:n százegyedik	3000:s háromezredik
200:s kétszázadik	1,000,000:s milliomodik.
1234:s ezer kétszáz harmincgyedik.	

1. Ordinali-laskufjanat johdetaan kardinali-laskufjanosta päätteellä -d, johon tavallisesti liitetään vielä -ik; mutta „ensimmäinen” = első, „toinen” = második; — hányadik? kuinka mones?

Muist. Vanhasssa kielessä käytettiin ordinali-laskufjanoja ilman -ik, ja käytetään joskus vieläkin, esim. seuraavain sanain edessä: rész, osa, iz, ferta, évi, vuotinen, fü, ruoho (käytetään, niinkuin sanaa „talvi” Suomen kielessä, hevosten iää määrätessä), nap, päivä, fél, puoli; esim. harmad rész, kolmas osa; másod izben, toista fertaa; ötöd évi, viidesvuotinen; harmadfü lö, kolmatalvinen (ruohoinen) hevonen; tized nap, kymmenes päivä; nyolcadfél, puolitalhdeffatta.

2. Muista laskufjanan-muodoista mainittakoon:

a) egy-egy, két-két, (kettő-kettő), három-három, j. n. e., yksi erältänjä, kaksi erältänjä, kolme erältänjä, j. n. e.; esim. mindén ajtón két-két ember jött ki, joka omesta tuli ulos kaksi miestä erältänjä.

b) egyenként, kettenként, harmanként, j. n. e., yksittäin, kahdittain, kolmittain, j. n. e., ja tämän mukaan myöskin: páronként, parittain; évenként, vuosittain, v. m. s.; esim. az emberek ezrenként jöttek a templomba, ihmisiä tuli tuhansittain firffoon.

c) egyféle, kétféle, háromféle, j. n. e., yhdenlainen, kahdenlainen, kolmenlainen, j. n. e.; — mennyiféle, hányféle? kuinka monenlainen? — sokféle, monenlainen.

d) egyes, kettős, (kettes), harmas, j. n. e., yksinäinen, kahsinainen, kolminainen, j. n. e.

e) egyszér, kétszér, háromszor, négyszér, ötször, j. n. e., kerran, kaksi kertaa, kolme kertaa, neljä kertaa, viisi kertaa, j. n. e.; először, másodszer, harmadszer, j. n. e., ensimmäinen kerta, ensimmäi; toinen kerta, toiseksi; kolmas kerta, kolmanneksi, j. n. e.; — ja samalla lailla: mennyiszér? hányszor? kuinka monta kertaa? hányadszor? kuinka mones kerta? sokszor, monta kertaa.

f) fél, $\frac{1}{2}$; harmad (rész), $\frac{1}{3}$; negyed (rész), $\frac{1}{4}$; négy ötöd, $\frac{4}{5}$; tizenkét tizenötöd, $\frac{12}{15}$, j. n. e.; hányad rész? kuinka mones osa?

Muist. 1. Datumi kirjoitetaan Unkarin kielessä näin: 1879 december 8-dikán (= ezér nyolc-száz hetvenkilenc, december nyolcadikán, i. o. nyolcadik napján), Szoulufuun 8 p:nä 1879.

Muist. 2. Hány óra van? paljoko kello on? három, kolme; egy negyed négyre, neljänneistä yli kolmen; fél négyre tai két negyed négyre, puoli neljää; három negyed négyre neljänneistä wailla neljää; tíz perc múlva négy óra, tizenmenet minutia wailla neljää.

Muist. 3. Mikor jössz hozzám? kosta tulet luokseni? három órakor, kello kolmelta; fél négykor, kello puolivälissä neljää; egy negyed négykor, neljänneistä yli kolmen; három negyed négykor, neljänneistä wailla neljää.

Ferenc, Frans.
József, Jooseppi.
Lajos, Lutuiffi.
uralkodó, hallitsija.
termés, jato, kasvu, tuote.
pohár, lasi, pifari.
szabadság, vapaus.
harc, jota.
államférfi, valtiomiehes.
osztály, luokka.
január, (januarius), (lue: ja-
nuariu[us]), tammikuu.
február, (februarius), helmikuu.
március, maaliskuu.
aprilis, huhtikuu.
május, toukokuu.
június, kesäkuu.
július, heinäkuu.
augusztus, elokuu.
szeptember, syyskuu.
október, lokakuu.
november, marraskuu.
december, joulukuu.
vasárnap, sunnuntai.
hétfő, maanantai.
kedd, tiistai.
szérda, keskiviikko.
csütörtök, (csütörtök), torstai.

péntek, perjantai.
szombat, lauantai.
nyár, kesä; nyáron, kesällä.
emelet, ferro.
utca, katu.
akasztófa, hirttipuu.
lakás, asunto.
század, vuosisata.
nyelvtudomány, kielitiede.
összehasonlító, vertailuva.
idős, vanha, iäkäs.
nevezetés, mainio, kuuluisa.
ugor, ugrilainen.
budapesti, budapestiläinen.
jobbra, oikealle, -lla.
balra, vasemmalle, -lla.
figyelmeztetni, huomauttaa.
elfelejteti, unhoittaa.
tölteni, täyttää, viettää.
húzni, vetää.
kiadni, ufoantaa.
visszatérni, palata.
lenni, tulla jossikin; (käytetään
sen ohessa vagyok verbin
infinitivinä ja merkitsee siis
myöskin: olla).
büszkén, ylpeästi.

Második József császár széréncsétlen uralkodó volt. Hányadik lecke ez? A huszonhetedik. Mely napon jött városunkba az új bíró? Hétfőn *) Aprilis elsején. Az ezér nyolc-száz negyvennyolcadik évi március tizénötödike

*) Pääwäin nimen asetetaan superessiiviin, paitsi vasárnap, jota käytetään nominatiivissa.

(= 15 napja) nevezetés nap volt Magyarországon, mert ezen nap volt a szabadságharc első napja. Ez a bor ötöd évi termés. Atyád már harmad ízben figyelmeztetett téged, és té mégis elfelejtetted a dolgot. Hány hónapot akarsz falun tölteni? Kettőt vagy harmadfelet. A kocsikat négy-négy fekete ló húzta. Ezt az újságot minden szérdán és szombaton adják ki. Vasárnap voltam ott. A gyermekék páronként jöttek ki az iskolából. Mennyi jövedelmetek van évenként? A gróf asztalán mindennap tizenötféle étel volt. Hányszor voltál ezen a hétén a színházban? Hétszér, mert minden este oda szoktam menni. Kétszér kettő négy, kétszér három hat. A legelső magyar ember a király. (Vörösmarty.) Hányadik már a pohár? csak ötödik...? (Petőfi.) Azt mondják, hogy az ember *) vissza szokott térni első szerelméhez. Barátom büszkén mondta, hogy ő inkább akar lenni otthon, kis falujában első ember, mint itt második. Azt hallottam, hogy ennek a kereskedőnek minden harmadik szava hazudság. Hány éves vagy? Huszonharmadik évemben vagyok. Ezt a könyvet most már tizedszér olvassuk, és még sém tudjuk, mi van benne. A báró fia sokszor kapott büntetést az iskolában.

Frans Deák, Unkarin suurin waltiomies, syntyi Lokakuun 17 p:nä 1803 ja kuoli tammiukuun 29 p:nä 1876. Wanhin poikani on nyt koulun kuudennella luokalla (inesf.) ja pääsee kejsällä seitsemännelle. Rutwifki Koskuth on syntynyt huhtikuun 27 p:nä 1802. Olin eilen ensimmäisen kerran pappimme luona, jonka afunto on Deák-Jerenc-kadun varrella (= kadussa), viidennessä talossa oikealla (vasemmalla), kolmannessa kerroksessa. Kerran siellä kävin, mutta en sinne toista kertaa mene. Ensimmäinen tunti hirsipuussakin (superesf.) pahin on. Olen sanonut sen sinulle jo monta kertaa, nyt sanon vielä kerran: jos joka ilta tuhlaat noin paljon rahaa ravintoloihinsa, en koskaan enää anna sinulle kreuzeriäkään. Minä kuulin tuon puheen jo kolmannen kerran, mutta en vielä nytäkään hymärrä sitä. Missä nämät sanat seisoivat? Petöfin runoelmain 2:sä osassa, 159:llä sivulla, 18:lla rivillä (inesf.). Kuinka monta kertaa olet jo nähnyt tämän nähtelmän? Toispäivänä sunnuntaina näin sen seitsemännen kerran. Tuolla pojalla on niin huono pää, ettei hän hymärrä hym-

*) Sana ember vastaa myöskin saksalaisista tai ruotsalaisista sanaa „man“; esim. az ember nem tudja, mikor jön a veszedelem, man weiß nicht, wann die Gefahr kommt; ei tiedä, koska waara tulee.

tulee, sopii sitä kääntää Suomen kielen postpositionilla „tähden”, joskus myöskin elativin päätteellä (=sta, =stä). Tämän päätteen täydellisempi muoto on érétt; posjessivi-suffixeilla:

éréttem, értem, tähteni
érétted, érted, tähtesi
érétte, érte, tähtensä.

érättünk, értünk, tähtemme
érätteték, érteték, tähtenne
érättük, értük (-ök), tähtensä.

gyümölcs, hedelmä.
halál, fuolema.
cserésnye, firsiſſa.
hadsereg, ſotajoukko.
test, ruumis.
lélek, fielu.
természet, luonto.
szó, sana.
pár, pari.
viola, ormonkukka.
vigasztaló, lohduttaja.
nadrág, housut.
tűz, tuli.
ügy, asia.
Miklós, Mikolai.

győzedelmes, voitollinen.
tele, täysi, täynnä, täyteen; (täynnä jotakin = tele valamivel.)
kerek, ympyräinen.
vágni, leifata.
lészakítani, repiä, poimia alas.
keresni, hakea, etsiä.
elmenni, mennä pois.
félálodozni, uhrata.
megártani, olla haitaksi, wa-
hingoſſi.
odaadni, antaa pois.
várni, odottaa.
hajtani, ajaa.
séhová, ei mihiinkään.

Hol van a tanító? Kimént tanítványaival az erdőbe. Isten azt mondta az első embernek: Ha ezen fának gyümölcsét lészakitod, halálnak halálával halsz még. A tudós eszével, a kézműves kezével keresi kényerét. Némcsak kényérrel él az ember. Azt mondja a közmondás: Nagy urakkal nem jó egy tálból cserésnyét enni. A győzedelmes hadsereg nagy örömmel tért vissza. A szívem tele van szomorúsággal. Ném látja ön, kivel beszél? Veleték nem megyék barátom házába. Isten velünk! Isten veled! A kereskedő tegnap réggel feleségéstül, gyermekéstül, kocsistul, lovastul, mindenéstül elmént a faluból. Tied vagyok testéstül, lelkéstül. A hazáért mindenünket félálodozzuk, még életünket is. Ezt té érétted tettem. A jó anya kész meghalni gyermekéért. Egy pohár bor a hazáért még nem árt. (Petőfi). Mit adsz ezért a könyvért? Érted élék, érted halok. Pénzért megyünk az atyánkhoz. Én a viláért sém (= ei miistään hinnasta) megyék oda. Zrinyi Miklós félálodozta életét a hazáért. Szeretém ezt az embért jó szívéért. A magyar embernek olyan a természete,

hogy a mit pénzért oda nem ad, azt sokszor odaadja egy pár jó szóért.

„Ezt a kerek erdőt járom én,
Ezt a barna kis lányt (= leányt) várom én,
Ez a barna kis lány viola,
En vagyok a vigasztalója.“ (Népdal.)

Metsästäjä ampui uudella pyssyllänsä, jonka hän osti kaup-
pamieheltä, ison suden. Kalastaja saa (= pyytää) verkoillansa paljon
kaloja järvestä. Kenraali meni sotamiestensä kanssa tappeluun.
Kreivinna ajaa neljällä hevosella kaupungin kaduilla. Piika osti
teurastajalta lihaa kolmella florinilla (kaufativi) kahdella kahmenella
kreuzerillä. Poika kuuli suurella surulla, että hänen rakas äitinsä
on kuollut. Maapurimme oli eilen meillä vaimoineen lapsineen.
Kirkko on ihmisiä täynnä. Sinun kanssasi en tahdo mihinkään
mennä, mutta hänen kanssansa menen mielelläni. Hyvä on toisen
houkuilla tuleen istua. Weitsi, jolla nyt leikkaat silmää, on mak-
sanut viisi markkaa. Minä en ole tehnyt sitä rahan, vaan hyvän
asian tähden. Silmäilmästä, forma formasta. Tätä runoilijaa
rakastetaan hänen ihanien runoelmiensä tähden. Teidän tähtenne
olen valmis uhraamaan kaikki. Meidän päivinämmä (inessivi)
jaapi melkein kaikkia rahalla. Raunista on kuolla isänmaan tähden,
mutta vielä kauniimpi on elää sen tähden.

Yhdeksäskolmatta luku.

Györö-tt, Györ'isjä.

Kolozsvár-t, Kolozsvár'isja.

Pécsé-tt, Pécs'isjä.

Vásárhely-t, Vášárhely'isja.

1. Lokativin päätettä -tt, -t käytetään waan muutamien
kaupunkien nimisjä, jonka ohessa sitä tavataan muutamissa ad-
verbeisja (esim. i-tt, täällä, o-tt, tuolla) ja postpositiioneisja, joista
tulee myöhemmin puhe.

puská-ig, pyssyhn asti.

ház-ig, taloon asti.

kert-ig, puutarhaan asti.

2. Terminativin pääte on -ig, joka liitetään lyhennet-
tyhn wartaloon; tähdelliseen ainoastaan silloin, kuin lyhennetty war-
talo päättyy vokalilla. Tähän päätteeseen ei sowa liittää possessivi-
suffixeja; sen sijaan käytetään muotoja: hozzám-ig, hozzád-ig
j. n. e.

Muist. 1. Az ja ez sanain muoto terminativin-päätteellä on: addig, eddig.

Muist. 2. Joskus liitetään tähän päätteeseen vielä -lan (-len); esim. maig taşi maig-lan, tähän päivään asti; eddig taşi eddig-len, tähän asti.

atyá-vá, ijáffi.

úr-rá, herraffi.

kő-vé, fiveffi.

embér-ré, ihmiseffi.

3. Translativin päätte on -vá (-ve), joka tavallisesti liitetään lyhennettyyn wartaloon; täydelliseen ainoastaan silloin, kuin lyhennetty päättyy vokalilla. V assimilerataan lyhennetyn wartalon loppu-konsonantin kansja, niinkuin -vel päätteentkin v. Posjesiivi-suffixeja ei liitetä tähän päätteeseen.

atyá-ul, išanä.

ajándék-ul, lahjana, (lahjaffi).

kő-ül, fiwenä.

embér-ül, ihmisenä.

4. Essivin päätte on -ul (-ül), myöskin -ül (-ül), joka liitetään lyhennettyyn wartaloon; täydelliseen ainoastaan silloin, kuin lyhennetty päättyy vokalilla. Ei tähänkään päätteeseen käy posjesiivi-suffixeja liittäminen.

Muist. Sana kor. aika, liitetään nomineihin, osoittamaan ajan-
määräystä; esim. tavasz, fewät: tavasz-kor, fewäällä; ősz, syty: ősz-kor, sytyllä. — Samalla tavalla liitetään sana kép, kuwa, ja sen lajus-muodot: képen. ként nomineihin, merkitsemään tapaa; esim. mi-kép, mi-képen, mi-ként niillä tavoin? példa, esimerkki, példa-képen, esimerkkinä. — Nämät ovat yhdyssperiäisiä sanoja, waikka muutamat ovat pitäneet sanoja kor, kép j. n. e. lajus-päätteinä.

határ, raja.

honvéd, (oikeastaan: išanmaan-
puolustaja, sanoista hon, išan-
maa, ja véd, puolustaja.), Un-
karin kansalliseen sotawäkeen
kuuluvan sotamiehen nimi.

lehellet, hengenweto.

vendég, vieras.

pillanat, silmänräpäys.

szokás, tapa.

por, tomu, pöty.

aratás, leiffuu.

országút, maantie, waltatie.

arany, sulfa, kultainen.

emlék, muisto.

közönség, yleisö.

toll, sulfa, kynnä.

ellenség, wihollinen.

utolsó, viimeinen.

hü, uskollinen.

büszke, ylpeä.

kísérni, seurata.

mégkoronázni, truumata.

elfogadni, ottaa vastaan.

választani, walita.

nőül venni, ottaa waimoffi.

fordítani, kääntää.

azelőtt, ennen.

hajdanában, muinoin.

mindenütt, kaikkialla.

tetőtől talpig, tiireestä tanta-
päähän.

Ezék a gyermekék Kolozsvárt jártak iskolába. Mátyás király korában Pécsét nagy egyetem volt. Hajdanában a magyar királyokat Székes-Fejérvárott koronázták még. Az ellenségés hadsereg az ország határáig jött. Az ezer nyolc-száz negyvennyolcadik évi szabadság-harcban a honvédek utolsó lehelletükig védelmezték hazájukat. Halálomig hű maradok hozzád. Vendégeink három hétig voltak nálunk. Egy pillanatig vele akarok lenni. A lovak a Dunáig szaladtak. A pap öcsce katonává lett. Sok ember öreg korában megint gyermekké lesz. Az öreg paraszt gazdaggá lett, de azért mégsem lett büszkévé. A szokás második természetté lesz. Porból vagyunk, porrá leszünk. Téged senki sem vész például. Szégyenyül mentem el falumból, és most gazdag vagyok. Olyan embért, mint ön, nem fogadok el barátomul. Aratáskor nagyon sok dolga van a mi népünknek. Ezt a dolgot mindenki másképen magyarázza. A Kalevalát Barna Ferdinand fordította magyar nyelvre.

Raikkialla kuulin waan pahaa hänestä (delatibi). Tuo talonpoika on kireestä tantapäähän asti funniallinen ihmisen. Me olemme tänä kesänä olleet kalli kuukautta (terminatibi) maalla (falun). Maantie menee mereen asti. Te odotatte täällä sikki (= siihen asti), kuin minä tulen tänne. Siinä seurasii wieraitansa portille asti. Kenraali ei ole vielä luenut loppuun asti sitä kirjaa, jonka hän sai lahjaksi menneenä vuonna. Tähän päiwään asti en vielä ole luenut näin kaunista runoelmaa. Opettaja rupeesi näyttelijäksi. Ehtoolla laiska ahleraksi tulee. Ilma on taas kähnyt kylmemmäksi. Ei kukaan pääse rikkaaksi, jos ei ole ahlera. Mathias Gunyadi valittiin w. 1458 Unkarin kuninkaaksi. Kreivi oli ennen rikas mies, mutta on nyt joutunut köyhäksi. Köyhä, nuori mies otti waimokseen (esfivi) rikkaan, vanhan tytön. Kirjailija sai yleisöltä muistoksi (esfivi) kultaisen kynän. Kewäällä tulewat linnut takaisin.

Kolmasikymmenes luku.

látni, nähä.

látno-m
látno-d
látni-a

látnu-nk
látno-tok
látni-uk (-ok).

nézni, katsoa.

néznè-m

néznü-nk

néznè-d

néznè-tèk

nézni-e

nézni-ük (-ök).

1. Infinitiviin käypi possessiivi-suffirejakin liittäminen, joiden edessä infinitiivin-muoto muuttuu sillä tavoin, kuin esimerkeistä nähty. Näitä suffireja käytetään silloin, kuin infinitivi kuuluu johonkin personattomaan verbiin, niinkuin: kell, tähtyy, pitää; lehet, saattaa, on mahdollista; illik, sopii, ja sen lisäksi vielä muutamissa lauseparissa, joissa predikatin-tähtteenä on semmoisia sanoja kuin: kár, wahinfo; szükség, tarwe; szükségés, tarpeellinen; szükségtelen, tarpeeton; szabad, vapaa, (on luovallista, sallittu); nehéz, vaikea; könnyű, helppo; hasznos, hyödyllinen; jó, hyvä; elég, kylläksi, tarpeeksi y. m. Esim. oda kell menném, minun tähtyy mennä sinne; nem illik így beszélnéd, sinun ei sori puhua näin; szabad-e tudnia a dolgot? saako hän tietää asian? elég volt ennyit hallanunk, meidän oli siinä kyllä, että kuulimme näin paljon; nem volt szükség ide jönnötök, teidän ei ollut tarpeellista tulla tänne; kár volt olvasniuk ezt a könyvet, heidän oli wahingoiksi lukea tämä kirja. Tämöisissä lauseissa liitetään logilliseen subjektiin päätte -nak (-nek); esim. a fiú-nak oda kell mennie, pojan tähtyy mennä sinne; nekém kell oda menném, nem nekéd, minun tähtyy mennä sinne, ei sinun. Personali-pronimineja käytetään tässäkin tapauksessa ainoastaan silloin, kuin niitä tahdotaan erittäin huomattavaksi saattaa.

lätäm *vala* (*volt*), olin nähnytlätät *vala* (*volt*), olit nähnytlätött *vala* (*volt*), oli nähnytlätünk *vala* (*volt*), olimme nähneetlätätök *vala* (*volt*), olitte nähneetlätäk *vala* (*volt*), olivat nähneet.lätäm *vala* (*volt*), olin nähnyt senlätät *vala* (*volt*), olit nähnyt senlätta *vala* (*volt*), oli nähnyt senlätük *vala* (*volt*), olimme nähneet senlätätök *vala* (*volt*), olitte nähneet senlätäk *vala* (*volt*), olivat nähneet sen.

voltam *vala*, olin ollut
 voltál *vala*, olit ollut
 volt *vala*, oli ollut

voltunk *vala*, olimme olleet
 voltatok *vala*, olitte olleet
 voltak (-nak) *vala*, olívat olleet.

2. Plusquamperfekti muodostetaan siten, että perfektin jälkeen asetetaan apuverbin imperfektiin tai (harvemmin) perfektin 3. persona yksikössä: *vala* tai *volt*.

ellenség, vihollinen.
 hang, ääni.
 felelet, vastaus.
 kérdés, tushmys.
 hivatalnok, wrafamies.
 vár, linna.
 baj, waiwa, tusfa.
 parancs, fásfu.
 tanács, neuvo.
 elöny, etu.
 anyanyelv, äidinkieli.
 társaság, seura.
 csekély, wähäinen.
 egyszerű, yksinfertainen.
 többi, (mon. többiek), muut.
 elindulni, lähteä.

kockáztatni, alttiifsi panna.
 megérteni, hymmärtää, fäfittää.
 megismerni, tuntea.
 megölni, murhata.
 megtartani, pitää.
 eltékozolni, tuhjata.
 megélni, elää, tulla toimeen.
 félbeszakítani, fésfeyttää.
 követni, seurata, noudattaa.
 kell nekém, minun on tarwis;
 nem kell nekém, minun ei
 ole tarwis, minä en huoli.
 mielőtt, ennenkuin.
 miután, fittenkuin.
 tovább, fauemmin, edemmäs.
 jobban, paremmin, enemmän.

Ha az úr parancsol, a szolgának szót kell fogadnia. Mindig ön beszélt, nekém téhát hallgatnom kellett. Azt mondja a közmondás, hogy nagy úr a „kell“, de még nagyobb a „nem lehet.“ Erre a kérdésre nehéz feleletét adnunk. A hadvezér látta, hogy nem lehet tovább védelmeznie a várat. Ilyen kevés pénzből a szegény hivatalnokoknak nem lehet megélniük. Beszédemet nem illik félbeszakítanod. Kár volt a papnak annyit beszélnie, mert senki sem hallgatott rá. A hatalmasnak nem szükség kérnie, neki csak parancsolnia kell. Szükségtelen volt ily csekély dologért életétüket kockáztatnotok. A szolga azt mondta a szegény parasztnak, hogy nem szabad belépnie ura szobájába. Azt a titkot nem volt szabad elárulnom. Okos embernek is nehéz megértenie ezt a könyvet. Jó tudnom, hogy té is ellenségem vagy. Könnyű annak nevetnie, kinek semmi baja sincs. Elég volt hangodat hallanom, és már megismertelek. Miután a szerencsétlen fiatal ember minden pénzét eltékozolta *vala*, mégölte magát.

„Ném gondolok a világon sènkire,
 Ném kèll nekèm a világon sènki sè,
 Egy kis lányé az én egész életèm,
 A többi csak van is, nincs is énnekèm“.

(Népdal).

Sinun pitää kunnioittaman isääsi ja äitiäsi. Meidän pitää pelkäämän ja rakastaman Jumalaa. Sotapäällikön ei ole mahdollista käskää sotamiehiansä, sillä nämät eivät kuule hänen ääntänsä. Lasten ei sori meluta, kun vanhat ihmiset puhuvat. Hallitsijan sitä sopii tehdä, mutta ei virkamiehen. Bihollisten ei ole tarvis saada tietää, kuinka paljon sotamiehiä tässä linnassa on. Sinun on kyllä helppo antaa neuvoja, mutta minun on vaikeampi niitä noudattaa. Ei kenenkään ole luovallista panna isänmaansa etuja alttiiksi. Nuorten tyttöjen ei ole hyvä lukea paljon romaneja. Ukon oli tarpeeton kertoa tuo asia akallensa, koska tämä sen heti kaikille ilmaisee. Meidän on hyvä täällä elää. Muutamain ihmisten on vaikea käsitellä yksinkertaisintakaan asiaa. Miehen tulee aina pitää sanansa. Te ette enää saa tulla meidän seuraamme, sillä Te olette käyttänyt itseänne sangen huonosti. Jokaisen tulee rakastaa äidinkieltänsä enemmän kuin mitään muuta kieltä. Teidän ei ole tarpeellista kiittää tuota taiteilijaa enemmän, koska hän jo muutenkin on kyllä ylpeä. Ihminen ei saada aina olla onnellinen. Sittekuin näyttelijä oli astunut näyttämölle, alkoi yleisö meluta niin hirmeästi, että hänen heti täytyi keskeyttää puheensa. Tilanhaltia ei vielä ollut kahta päivää kaupunkisissa ollut, kun jo tahtoi lähteä sieltä pois. Olin jo nähnyt hänet monta kertaa kadulla, ennenkuin tunsin hänessä vanhan ystäväni. Sitä kuusta kuuleminen, jonka juurella (= työssä) asunto.

Yhdesneljättä luku.

A)

<i>alatt</i> , alla;	<i>alól</i> (-ül), alta;	<i>alá</i> , alle.
<i>elött</i> , edessä, =lla;	<i>elöl</i> (-ül), edestä, =ltä;	<i>elé</i> , eteen, edelle.
<i>körött</i> , ympärillä;	<i>köröl</i> (-ül), ympär-	<i>köré</i> , ympärille.
	riältä;	
<i>között</i> , (közt), välis-	<i>közöl</i> (-ül), välistä,	<i>köze</i> , väliin, =lle; kes-
sä, =lla; keskellä;	=ltä; keskeltä;	felle.
<i>mégött</i> , }	<i>mégöl</i> , }	<i>mégé</i> , }
<i>mögött</i> , } takana;	<i>mögül</i> , } takaa;	<i>mögé</i> , } taakse.
<i>mellett</i> , viereissä,	<i>mellöl</i> , viereistä, (rin-	<i>mellé</i> , viereen, (rin-
(rinnalla);	nalta);	nalle).

B)

— *felől* (-ül), *puolelta*; *felé*, *päin*.
taholta;

fölött,
félött, } *yli*;

—

fölé, *yli*.

hègyètt, *päällä*; (*fäy*=
tetään harmoin).

—

hègyé, *päälle*; (*fäyt*.
harmoin).

C)

által, *kautta*; *ellen*, *västään*; *iránt*, *kohtaan*; *miatt*, *tähd-*
den; *múlva*, (*mulva*), *perästä*, *jälkeen*; *nélkül*, *ilman*; *gyanánt*,
merosta; *helyètt*, *siijasja*, *-sta*, *sijaan*; *óta*, (*az óta*, *siitü asti*);
szèrint, (*szèrént*), *mufaan*; *után*, *jälkeen*; *végètt*, *warten*.

1. Edellä lueteltut postpositionit asetetaan substantivin nominativin-muodon jälkeen; esim. a macska az asztal alatt van, kiska on pöydän alla; a macska az asztal alá szalad, kiska juoksee pöydän alle, j. n. e.

2. Näihin postpositioneihin liitetään, niinkuin *fajus-päät-* teisfin, *possesiivi-suffixeja*; esim. *alatta-m*, *allani*; *alóla-d*, *al-* *tafi*; *álá-ja*, *allensa*; *előttü-nk*, *edessämmè*; *mellette-ték*, *wie-* *resšanne*; *mögé-jük*, *taakšenja*, j. n. e.

fèrfi, mies.

marha, nauta.

vadállat, (wílli-eläin), peto.

vérès, werinen.

végezni, päättää, toimittaa.

indulni, lähteä.

összejönni, tulla tofoon t. yhteen.

mègharapni, purra.

fogni, valjastaa.

össze, tofoon, yhteen.

Té a tető alatt álltál, én még az esőben. Mátyás király alatt jó dolga volt a magyar népnek. A szegény embér kincsét talált és az ágy alá tette. Az ablak alatt kis pad van, és mi azon szoktunk ülni minden este. Fejünk fölött nagy madarak repültek és az egyik vadász közéjük lőtt. A paraszt egy közmondást írt az ajtaja fölé. Minden embér a tengér partja felé szalad; talán hajó jön. Rossz híreket hallottam felőleték. Ezén sok szép léány közül egy pár még ebben az évben asszonynyá lesz. Nekém egy sém kell közölök. Huszonöt fiú között csak egy volt barna, a többiek mind szökék voltak. A hü szolga a csatában mindig ura mellett volt. Melléd ülök és elbeszéllek nekéd valamit. A jó anya három hét óta nem mént el beteg gyermeke ágya

mellöl. A kis fiú sir, mert elvitték elöle az ételt. Té ném vagy barátom, mert szémbe dicsérsz, de hátam mögött rosszat beszélsz rólam. Mikor a gyéngé vadász meglátta a medvét, megijedt és a fa mögé állt. A részég katona részketett a tábornok előtt. A széréncsétlen embért a vadállatok elé dobták. Kullervo követ kapott kényér gyanánt Ilmarinen feleségétől. Bátyám helyett én lettem katonává. A pap helyett a tanító volt a templomban. Az a szép leány széréncsétlen szerelém miatt ölte még magát. A király mindig jó volt népe iránt. A szomszéd ország császára nagy hadsereggel jött hazánk ellen. Mi végett jársz iskolába? Néhány nap múlva a városba megyünk. Az öröm után sokszor szomorúsággal lesz tele az ember szíve. Jó barátok nélkül nagyon szomorú az élet. Mióta vagy beteg? Három hét óta. A bölcelet tanárának szavai szérint a bölcelet valamennyi tudomány között a legelső.

Metsästäjän foira juoksi finen alle kettua etsimään. Kun se tuli ulos finen alta, oli sen toinen forma merinen, sillä kettu oli purrut siihen. Ofsi kah kahden edessä, yksi kahden välissä ja yksi kahden jälissä (takana), montako se yhteensä tekee? Kolme. Talonpoika seisoo mirkamiehen ovelta (= oven edessä). Kenki on maljastanut maunujen eteen kolme hewosta. Sinä et saa seisoa edessäni, sillä minä en näe puhujaa. Kenraali asetti sotajoukon linnan ympärille. Ympäri (körü) käydään, yhteen tullaan. Kaupungin ympärillä (körü) on iso wirta. Metsästäjä joutui susien keskelle. Sotamies seisoi päällikön takana ja kuuli joka sanan, jonka tämä puhui tuninkaani kanssa. Wihoilliset (hiskikö) juokswat metsään puiden taakse. Oppilas istui teaterissa opettajan tyttären vieressä. Iso laima tulee mereltä kaupunkiin päin. Pöytäni yli riippuu Frans Deák'in kuva. Sotamiehet menemät mihollista vastaan. Sinun tulee olla hymä kaikilla ihmisillä kohtaan. Ilman pitkiä puheita mies asiansa toimittaa. Piika sai teurastajalta hewosen lihaa naudan lihan weroista. Kenki lähti isännän sijasta kaupunkiin. Siitä asti, kuin ensi kerran näin tuon miehen, olen häntä tunnioittanut. Kahden vuoden perästä aion lähteä Unkariin, joska en ole ollut wiiteen vuoteen (óta). Tästä kaupungissa ei woi tulla toimeen ilman rahatta. Talwen perästä tulee taas kewät, murheen perästä taas ilo. Tuo äiti on komin murheellinen rakkaan lapsensa fuoleman tähden. Eilen illalla istuin iloisten ystäwäin joukossa (= keskellä).

Rahdesneljättä luku.

1. Seuraamat postpositionit asetetaan kasus-pääteillä varustettujen nominien jälkeen, nimittäin:

a) Superesšivin päätteellä (-n): *alul*, alla; *föölul*, yli, ylipuolella; *belül*, sisäsfä, -llä, sisäpuolella; *kivül*, ulkopuolella, paitfi; *át*, (*által*), lämitfe; *kérésztül*, lämitfe; *innen*, tällä puolella; *tül*, tuolla puolella; esim. a folyón innen, tällä puolella virtaa.

b) Sublativin päätteellä (-ra): *nézve*, (johonkin) katsoen, suhteen; esim. ezen ügyre nézve, tähän asiaan katsoen.

c) Adesšivin päätteellä (-nál): *fogva*, (*fogvást*), johdosta, voimasta, tähden; esim. jogomnál fogva, oikeuteni voimasta.

d) Ablativin päätteellä (-től): *fogva*, (jostakin) asti, pitäen; esim. a mai naptól fogva, tästä päivästä asti.

e) Allativin päätteellä (-hoz): *képest*, suhteen, verraten; esim. ez a folyó a Dunához képest kicsiny, tämä virta on Donamaan verraten pieni.

f) Komitativin päätteellä (-vel): *együtt*, ynnä, yhdesšä (jonkun) kansja; esim. a fiával együtt, yhdesšä pojan kansja.

2. Näistä postpositioneista saattaa ainoastaan *kivül* saada jälkeensä posšesšivi-suffixeja; esim. *kivülem*, paitfi minua, (mutta myöskin: rajtam *kivül*).

lát-né-k, näfiin

lát-ná-l, näfiit

lát-na, näfi

lát-ná-nk, näfiimme

lát-ná-tok, näfiitte

lát-ná-nak, näfiiwät.

kér-né-k, pyhtäiin

kér-né-l, pyhtäiit

kér-ne, pyhtäi

kér-né-nk, pyhtäiimme

kér-né-ték, pyhtäiitte

kér-né-nek, pyhtäi iwät.

lát-ná-m, näfiin sen

lát-ná-d, näfiit sen

lát-ná, näfi sen

kér-né-m, pyhtäi in sitä

kér-né-d, pyhtäi it sitä

kér-né, pyhtäi sitä

lát-nó-k, näfiimme sen

lát-ná-tok, näfiitte sen

lát-ná-k, näfi iwät sen.

kér-nó-k, pyhtäiimme sitä

kér-né-ték, pyhtäiitte sitä

kér-né-k, pyhtäi iwät sitä.

lát-ná-lak, näfiin sinut tahti teidät.

kér-né-lek, pyhtäi in sinua tahti teitä.

vol-*né-k*, olisín
vol-*ná-l*, olisít
vol-*na*, olisí

vol-*ná-nk*, olisimme
vol-*ná-tok*, olisítte
vol-*ná-nak*, olisíwat.

3. Konditionalin presens'in johtopääte on -n (ja sen jälkeen asetettu vokali), joka liitetään lyhennettyyn martaloon; tähdelliseen (a'lla, e'llä päättywään) ainoastaan silloin, kuin lyhennetty päättyy kahdella konsonantilla; esim. mondané-k, j. n. e. — Personali=päätteet nähdään esimerkeistä.

Muist. Martalon v assimilerataan tässäin muodossa, niinkuin infinitivissä n'n kanssa; esim. lénnek (ei: lév-nék), jönnék (ei: jöv-nék).

társ, kumppani.
korlát, aitaus.
előadás, esitelmä, luento.
nyílás, aukko.
fogoly, vangki.
kor, aita, ikä.
érc, metalli.
ezüst, hopea.
vas, rauta.
rész, osi.
ólom, lahja.
búza, vehnä.
kukorica, maissi.
rozsa, ruusu.
árpa, ohra.
zab, taiva.

küls-lyuk, avaimen-reikä.
jövő, tulewa, tulevaisuus.
királyi, kuninkaallinen.
lassú, hidas, werffainen.
sikerült, onnistunut.
következő, seuraava.
eltemetni, haudata.
szeretni, mielellään tehdä.
eljönni, tulla pois, saapua.
termeszteleni, kasvatata, vil-
jellä.
bevégezni, päättää, lopettaa.
megvetőleg, halveksivaisesti.
s a többi, (lyhennettyinä: stb.),
juna muita; ja niin edespäin.

A városon fölül volt a csata. Tancol nagy lovával a korláton belül. (Arany). A határon belül nincs többé ellenség. A szegény árva gyermeknek kívülem (eli: rajtam kívül) senkije sincs a világon. A beteg már jobban van, de még nem volt a házon kívül. Akarsz-e még ezen kívül valamit mondani? Beszédjét a falon át is jól még lehet érteni. A nyiláson keresztül mindig több és több víz jött a szobába. Magyarország fővárosának egyik része a Dunán innen van, másika a Dunán túl. Ezen túl (tásta láhtien) semmit sem akarok arról a haszontalan fiúról hallani. Korához képest nagyon kicsiny. Té semmi sem vagy hozzám képest. Királyi hatalmánál fogva kegyelmet adott a fogolynak. A jövő

évtől fogva más itt a gazda. Ez nagy kár az egész országra nézve. Rá nézve jobb, ha ott marad. Az anyát gyermekével együtt temették el. Ha önnek most pénzt adnék, azt is eltékozolná. Sok embér mondta már öreg korában: Ha még egyszér fiatal volnék, másképen kezdeném az életét. Sok dolog máskép volna, ha atyánk még élne. Ha tudnók, kicsoda ez az embér, megadnók neki, a mit kér.

„Szeretnék szántani,
Hat ökröt hajtani,
Ha rózsám eljönne
Az ekét tartani.“ (Népdal).

Ulkopuoolella Unkaria ei ole elämää, ja jos onkin elämää, ei ole semmoista kuin siellä. (Vanha unkarilainen sananlasku). Karpatheisja on, paitsi rautaa ja maskea, seuraavia metalleja: kulta, hopeaa, lyijyä y. m. Paitsi mehnää ja maisia viljellään Unkarissa myöskin ruista, ohraa ja tauraa. Piika kuuli awaimenreiän läwitse, mitä herra ja rouwa salissa puhuiwat. Teurastajan puoti on täällä puolella wirtaa, leipurin tuolla puolella. Unkarilaisiin merraten on suomalaisilla sangen hidas luonto. Sinä puhuit eilen tomin halveksimaisesti kansallisuudestamme ja sen oikeuksista; sen johdosta ylenkatson sinua. Menneestä wuodesta asti on isämme tomin sairaana. Kun professori oli päättänyt luentonsa yliopistossa, meni hän yhdesj kumppaniensa kanssa käwlemään. Jos sinä tietäisit, mitä minä tiedän, et enää uskoisi tuohon mieheen (delat.) niin paljon hywää kuin tähän asti. Minäkin tulisin sinne, jos minulla olisi enemmän rahaa. Ystäwänne olisi rikas mies, jos ei hän aina tuhlaisi niin paljon. Jos puhuisit wähemmän, pidettäisiin sinua ehkä järkewänä miehenä (dativi), mutta nyt kaikki pitäwät sinua narrina. Olisi hywä, jos Suomen wirkamiehet oppisiwat paremmin kuin tähän asti Suomen kieltä puhumaan ja kirjoittamaan.

Kolmasneljättä luku.

kértem *volna*, olisiin pyhtänyt
kértél *volna*, olisiit pyhtänyt
kért *volna*, olisi pyhtänyt

kértünk *volna*, olisimme pyhtäneet
kérteték *volna*, olisitte pyhtäneet
kértek *volna*, olisimat pyhtäneet.

kértem *volna*, olisin pyytännyt sitä
 kérted *volna*, olisit pyytännyt sitä
 kerte *volna*, olisi pyytännyt sitä

kértük *volna*, olisimme pyytäneet sitä
 kértéték *volna*, olisitte pyytäneet sitä
 kerték *volna*, olisivat pyytäneet sitä.

kértelek *volna*, olisin pyytännyt sinua
 tahti teitä.

voltam (léttem) *volna*, olisin ollut
 voltál (léttel) *volna*, olisit ollut
 volt (létt) *volna*, olisi ollut

voltunk (létünk) *volna*, olisimme olleet
 voltatok (létteték) *volna*, olisitte olleet
 voltak (léttek) *volna*, olisivat olleet.

1. Konditionalin perfektin muodostetaan sillä tavoin,
 että indikativin perfektin jälkeen asetetaan sana *volna*.

vár-*ja-k*
 vár-*j*, odota
 vár-*jo-n*, odottafoon

vár-*ju-nk*, odottakaamme
 vár-*ja-tok*, odottakaatte
 vár-*ja-nak*, odottafoot.

vár-*ja-m*
 (vár-*ja-d*), vár-*d*, odota sitä
 vár-*ja*, odottafoon sitä

vár-*ju-k*, odottakaamme sitä
 vár-*ja-tok*, odottakaatte sitä
 vár-*ja-k*, odottafoot sitä.
 vár-*ja-lak*.

kér-*je-k*
 kér-*j*, pyydä
 kér-*je-n*, pyytäfoon
 (lő-*jő-n*, ampufoon.)

kér-*jü-nk*, pyytääämme
 kér-*je-ték*, pyytääatte
 kér-*je-nek*, pyytääööt.

kér-*je-m*
 (kér-*je-d*), kér-*d*, pyydä sitä
 kér-*je*, pyytäfoon sitä

kér-*jü-k*, pyytääämme sitä
 kér-*je-ték*, pyytääatte sitä
 kér-*je-k*, pyytääööt sitä.
 kér-*je-lek*.

légyek
 légy, ole
 légyén, olfoon

léggyünk, olfaamme
 légyeték, olfaatte
 légyenek, olfoot.

2. Imperativilla ja Konjunktivilla on jama muoto, mutta yksikön 1 persoonaa ei käytetä imperatiivisessa merkityksessä. Näitten muotojen johtopääte on -j (ja sen jälkeen asetettu vokaali); subjektivisen muodon yksikön 2 persoonassa on waan paljas -j. Tämä johtopääte liitetään aina lyhennettyyn wartaloon. — Personali-päätteet tulevat esimerkeistä ilmi.

Muist. 1. Suomen kielessä ei ole Unkarin kielen konjunktivia täysin vastaavaa muotoa, jonka vuoski konjunktivin-merkitystä edellä olevissa esimerkeissä ei ole käynyt suomeksi osoittaminen. Tämä konjunktivi vastaa lähimmiten Suomen kielen konditionalia.

Muist. 2. Jos wartalo päättyy konsonantilla s, sz tai z, assemlerataan johtopäätteen j näitten kanssa; esim. nézz, katso (muodosta: néz-j); nézzén, katsokoon (muodosta: néz-jén). Sama muutos tapahtuu niissä wartaloissa, joiden lopussa on sz tai st, sittekuin ensin t on jätetty pois; esim. festeni, maalata, imperativi: fess, maalaa (muodosta: fest-j, fes-j); fessünk, maalatkaamme.

Muist. 3. Jos wartalo päättyy t'lä, jonka edessä seisoo j, l, n tai pitkä vokaali, muuttuu johtopäätteen j s'ffi; esim. hajts, aja (muodosta: hajt-j); tanitson, opetako (muodosta: tanit-jon). — Jos päin vastoin t'n edessä seisoo lyhyt vokaali, muuttuu t-j ss'ffi; esim. futni, juosta, imper.: fuss, juokse (muodosta: fut-j); kötni, sitoa, imper.: kössünk (muodosta: köt-jünk). — Samalla lailla vielä seuraavissa kolmessa verbissä: látni, nähdä; bocsatani, päästää; lötni, juoksennella; imper.: láss, bocsass, löss, (waikka t'n edessä seisoo pitkä vokaali).

Muist. 4. Verbeissä: lénni, ténni, venni, vinni, hinni, énni, inni, (wartalot: lév, tév, vév, viv, hiv, év, iv), muuttuu vj imperativin(konjunktivin)-muodossa gy'ffi: légyek, tégyek, végyek, vigyek, higgyek. (Énni ja inni verbien imperatiivista puhutaan myöhemmin.) Muistutettava on vielä, että kolmen ensimmäisen verbin 2 persona yksikössä on: légy, tégy, végy, (pitkällä vokalilla). — Jönni verbin imperativi-konjunktivi on: jöjjek, j. n. e.

Muist. 5. Imperativin ja konjunktivin kanssa käytetään kieltosanaain nem ja sém sijasta né ja se.

irás, kirjoitus.
hanyagság, huolimattomuus.
kard, miehe, sapehi.
esztendő, vuosi.
nézet, mielipide.
országgyűlési-képviselő, valtiopäivä-mies; (képviselő, oif.: edustaja).
jogász, lainoppinut.
ördög, paholainen, persele, piru.
pósta, posti.
póstabélyeg, postimerkki.
ital, juoma.
név, nimi.
ménló, oris.

égyetértés, yksimielisyys.
égyenetlenség, eripuraisuus.
jóravaló, kelvollinen, funnon.
rendületlen, järkähtämätön; -ül, järkähtämättömästi.
mindennapi, jokapäiväinen.
böles, viisas.
égyetértő, yksimielinen.
nemzeti, kansallinen.
megáldani, siunata.
megverni, lyödä, rangaista.
mulatni, huvittaa itseänsä.
megbocsátani, antaa anteeksi.
ráhúzni, (vetää päälle), aloittaa soittoa.

sejteni, aawistaa.
 inteni, waroittaa.
 növelni, kaswattaa.
 elpusztitani, hajoittaa.
 mégtanítani, opettaa.
 gazdagítani, rífastuttaa.
 előbb, ennen.

valóban, tobellafin.
 cséndesen, hísjaan.
 mintsem, fuin.
 óh, oi!
 hová való vagy? mistä fotoi-
 fin olet?

Ha szót fogadtál volna atyádnak, most jóra való ember volnál. Soha sem hittük volna, ha a magunk szemével nem láttuk volna. Erre a kérdésre a legokosabb ember sem tudott volna felelni. Mondd még neki, hogy haláломig hű maradok ügyünkhöz. Hazádnak rendületlenül légy híve, óh magyar! (Vörösmarty.) Itt az irás, olvassátok. Éljen a haza! Az isten áldjon még! Áldja még az isten mind a két kezével. (Petőfi.) Verjen még a magyarok istene! Add még nekünk mindennapi kényerünket. Bocsásson még hanyagságomért. Mulassatok, barátim! Húzd rá, cigány! Hozzatok bort! Felejtsük el minden bajunkat! Minden ember fogjon kardot és menjön a hazát védelmezni. Ird még, mikor jöjjetek hozzád. Tartsátok még a szavatokat. Térdén állva kérte, hogy bocsásson még fiának. Azt akarom, hogy mindenki megértse könyvemet. Adjon isten jó napot. Adjon isten, a mi nincs, ez új esztendőben. (Arany.) Nézz, rózsám, a szemembe; mit olvasol belőle? (Népdal.) Mondjátok még nekik, hogy né féljenek. Né szeress, né szeress, nekem már nem kellesz. (Népdal.)

Jos olisimme tietäneet, että tuolla pormarilla oli semmoiset mielipiteet kansallisista asioista (belat.), emme olisi malinneet häntä maltiopäivämieheksi. Wahingosta miisaaksi tullaan, ei rikkaaksi. Olisin mennyt tänäpäni metsästämään, jos ilma olisi ollut kuu- niimpi. Minä olisin tullut kanssasi lainoppineen luokse, jos olisit siitä minulle ennen sanonut. Jä ei olisi antanut tyttärellensä tuota kirjaa luettavaksi (infin.), jos häntä olisi aawistanut, että se tobellafin oli niin huono. Minä jäälin hänen onnettomuuttansa, jos en olisi häntä niin monta kertaa ennen waroittanut. Ampu- kaa, pojat, mutta ampukaa hiljaan. Wieköön sinut paholainen, älköönkä takaisin tuoko! (Kylän heittiö.) Älkää lausuko tuommoisia! Menkäämme nyt jo kotia. Wie tämä kirje postiin (sublat.) ja pane siihen postimerkki. Antakaa tuolle kerjäläis-raukalle ruokaa ja juomaa. Suokaa anteeksi, saiskinko kysyä, mikä teidän nimenne on ja mistä fotoisin olette. Olkaa waiti, lapset, älkää melutko noin kowin. Älä ennen tee tallia, kuin oriin saat. Olkaamme aina yhsimielifet, sillä yhsimielifyys wähäiset asiat kaswattaa, eri-

puraisuus suuretkin hajoittaa. Tulloon hän waan tänne, kyllä minä hänet opetan. Surtoon hewonen, sen pää on tarpeeksi suuri. (Unkaril. sananlasku.) Rifastuttakaamme kaikin voimin (elat.) kansallista kirjallisuuttamme. Eläköön Suomen maa ja Suomen kansa!

Neljäsneljättä luku.

lát-é-k, näin
lát-á-l, näit
lát-a, näfi
lát-á-nk, näimme
lát-á-tok, näitte
lát-á-nak, näiwät.

kér-é-k, pyhfin
kér-é-l, pyhfit
kér-e, pyhfi
kér-é-nk, pyhfinne
kér-é-ték, pyhfitte
kér-é-nek, pyhfiwät.

lát-á-m, näin sen
lát-á-d, näit sen
lát-á, näfi sen
lát-ó-k, näimme sen
lát-á-tok, näitte sen
lát-á-k, näiwät sen.

lát-á-lak, näin finut t. teidät.

kér-é-m, pyhfin sitä
kér-é-d, pyhfit sitä
kér-é, pyhfi sitä
kér-ó-k, pyhfinne sitä
kér-é-ték, pyhfitte sitä
kér-é-k, pyhfiwät sitä.

kér-é-lek, pyhfin finua t. teitä.

val-é-k, olin
val-á-l, olit
val-a, oli
val-á-nk, olimme
val-á-tok, olitte
val-á-nak, olivat.

1. Perfectum historicum johdetaan lyhennetystä martalosta päätteellä *é, á, a, ó (é, e, ő)*, johon liitetään tavalliset personali-päätteet, niinkuin esimerkeistä näkyy.

Muist. Tätä tempusta käytetään kertomaissa lauselaadussa, mutta, niinkuin jo ennen on mainittu, on sen sijasta perfektit tavallisempi. Tawallisessa puheliessä tätä verbin-muotoa ei koskaan käytetä.

látok *vala*, näin
látsz *vala*, näit
lát *vala*, näfi
látunk *vala*, näimme
láttok *vala*, näitte
látnak *vala*, näiwät.

látom *vala*, näin sen
látod *vala*, näit sen
látja *vala*, näfi sen
látjuk *vala*, näimme sen
látjátok *vala*, näitte sen
látják *vala*, näiwät sen.

látlak *vala*, näin finut t. teidät.

2. Imperfekti saadaan siten, että presens'in jälkeen liitetään sana *vala*. — Tämänkin verbin-muodon sijasta käytetään melkein aina perfektiä.

enni *fogok*, olen syövä
 enni *fogsz*, olet syövä
 enni *fog*, on syövä
 enni *fogunk*, olemme syömät
 enni *fogtok*, olette syömät
 enni *fognak*, ovat syömät.

látni *fogom*, olen sen näkemä
 látni *fogod*, olet sen näkemä
 látni *fogja*, on sen näkemä
 látni *foggjuk*, olemme s. näkemät
 látni *foggjátok*, olette s. näkemät
 látni *foggják*, olette sen näkemät.
 látni *foglak*, olen sinut t. teidät näkemä.

3. Futuri saadaan sillä tavoin, että infinitivin jälkeen asetetaan *fogni* verbin presens-muoto: irni fogok (oikeastaan: rupeen kirjoittamaan) olen kirjoittama. Paitši sitä löythyh yksinfertainenkin futurin-muoto, nimittäin:

láta-ndo-k
 láta-nda-sz
 láta-nd

láta-ndu-nk
 láta-ndo-tok
 láta-nda-nak.

láta-ndo-m
 láta-ndo-d
 láta-nd-ja

láta-nd-juk
 láta-nd-játok
 láta-nd-ják.
 láta-nd-lak.

kére-ndè-k
 kére-ndè-sz
 kére-nd

kére-ndü-nk
 kére-ndè-tèk
 kére-nde-nek.

kére-ndè-m
 kére-ndè-d
 kére-nd-i

kére-nd-jük
 kére-nd-itèk
 kére-nd-ik.

kére-nd-lek.

Tämä futurin-muoto saadaan sillä tapaa, että johtopäätte -nd (siihen kuuluvan vokalin kanssa) liitetään a'lla (e'llä) päättyvään täydelliseen wartaloon.

Näitä futurin-muotoja ei käytetä kumpakaan usein, jälkimäistä ei puhekielessä ollenkaan, vaan niitten sijasta presens-muotoa, niinkuin Suomenkin kielessä.

Vagyok verbin futurina tavallijesti fűtetään lenni verbin
prezens-muotoa:

lészék, olen olena
lészél, (léssz), olet olena
(lészén), lesz, on olena
lészünk, olemme olenat
lésztek, olette olenat
lesznek, omat olenat.

Biidesneljättä lufu.

álmodni, nähbä unta. esni, pudota, (jataa).

Indikativi:

Prezens:

álmodo- <i>m</i>	esé- <i>m</i>
álmodo- <i>l</i>	esé- <i>l</i>
álmod- <i>ik</i>	es- <i>ik</i>
álmodu- <i>nk</i>	esü- <i>nk</i>
álmod- <i>tok</i>	es- <i>ték</i>
álmod- <i>nak</i> .	es- <i>nek</i> .

Perfectum historicum:

álmod- <i>á-m</i>	es- <i>é-m</i>
álmod- <i>á-l</i>	es- <i>é-l</i>
álmod- <i>é-k</i>	es- <i>é-k</i>
álmod- <i>á-nk</i>	es- <i>é-nk</i>
álmod- <i>á-tok</i>	es- <i>é-ték</i>
álmod- <i>á-nak</i> .	es- <i>é-nek</i> .

Futuri:

álmoda- <i>ndo-m</i>	ese- <i>ndé-m</i>
álmoda- <i>ndo-l</i>	ese- <i>ndé-l</i>
álmoda- <i>nd-ik</i> , j. n. e.	ese- <i>nd-ik</i> , j. n. e.

Konditionali:

álmod-ná-m	es-né-m
álmod-ná-l	es-né-l
álmod-né-k, j. n. e.	es-né-k, j. n. e.

Imperativi ja Konjunktivi:

álmod-ja-m	es-se-m (muodoista: es-je-m)
álmod-ja-l	es-sé-l
álmod-jé-k, j. n. e.	es-sé-k, j. n. e.

R. k. -ik -päätteisten verbien subjektivi-konjugationi erii tavalisesta konjugationista siinä, että personaali-pääteenä muutamien temporien yksikön 1 persoonassa on -m, 2 pers. -l, 3 pers. -ik (-k); monikko on samallinen, kuin tavallisessa konjugationissa. Objektivi-konjugationi on säännöllinen.

Muist. 1. Perfekti on yksikössäkin samallinen, kuin tavallisessa konjugationissa.

Muist. 2. Näitten -ik -päätteisten verbien joukossa on muutamia, joiden lyhennetty wartalo päättyy v'llä; näitten presens-wartalo saadaan siten, että wartaloon liitetään johtopääte -sz, jonka edestä v taaksoo; esim. énni, syöddä, wart.: év-, presens: észem; inni, juoda, wart.: iv-, presens: iszom; alunni, (aludni), maata, wart.: aluv-, presens: aluszom eli alszom, sillä jos wartalon v'n edessä seisoo u (ü) tai i o (ö), jätetään tämä vofali usein pois. Muuten näissä verbeissä tapahtuu samat muutokset, kuin muissakin v'llä päättyneissä wartaloissa; siis esim. konditionali: énném, innám (muodoista: év-ném, iv-nám); imperatiivi-konjunktivi: égyem, igyam (muodoista: évjem, ivjam) j. n. e.

csók, suutelo.
mező, kato, tanner.
hold, kuu.
holdvilág, kuutamoo.
éj, yö.
számkivetés, maanpatoisuus.
virág, kukka.
kikelet, kuuat.
közép, keski.
üveg, lasi, pullo.
Maros, wirta Unkarissa.
vörös, punainen.
fölkelni, nousta ylös.
tetszeni (-ik), miellyttää; tes-
sék, tehdä hywin, suvait-
taa.
dolgozni (-ik), tehdä työtä.

léesni (-ik), pudota alas.
haragudni (-ik, wart. hara-
guy-, pref. wart. haragsz-),
olla suuttunut.
múltni (-ik), kuluu.
emlékézni (-ik), muistaa (subj.).
megemlékézni (-ik), muistaa
(delat.).
lényugodni (-ik, wart. lényu-
gov-, pref. wart. lényugosz-),
mennä levolle, laskea.
aludni (-ik, wart. aluv-, pref.
wart. alusz-), nukkua, olla nu-
kussa.
elaludni (-ik), nukkua, mennä
nukkumaan.
elesni (-ik), kaataa.

emelkédni (-ik), nousta.
 sietni, fiirehtiä, rientää.
 bújdosni (-ik), olla pafosalla.
 menekülni, paeta.
 folyni (-ik), juosta.
 fűrödni (-ik), kylpeä.
 történni (-ik), tapahtua.
 mégtiltani, kieltää.

nylñni (-ik), aucta, puhjeta.
 mégbotlani (-ik), fompastua.
 hangzani (-ik), joida, faifua.
 messzire, fauas.
 szivesebben, mieluisammin.
 sokáig, fauan.
 például, (lyhennettynä: pl.), efi-
 merfitfi.

A ki nēm dolgozik, az nē is égyék. Esik, esik, esik, csók-eső esik. (Petőfi.) Csak azt mondtam, hogy szeretlek, s e szóért haragszol rám? (Csokonai.) Fiúk, az isten áldjon még, én is iszom, igyatok! (Petőfi.) Nēm azért él az ember, hogy égyék, hanēm azért észik, hogy éljēn. Vig társaságban gyorsan múlik az idő. Emlékézzél még néha régi barátaidról is. A nap mindjárt lēnyugszik. Aludni fogsz, s nēm lēsnek álmaid. (Vörösmarty.) Ott essem el én, a harc mezején. (Petőfi.) Vérēs napokról álmodom. (Petőfi.) Bújdosik a kedves rózsám messzire. (Népdal.) Maros vize folyik csēndesen. (Népdal.) Fűrdik a holdvilág az éj tengérében. (Petőfi.) Azt akarod, hogy nē haragudjam réád? Harminc évig éttük a számkivetés kēnyerét; harminc év múlt el azóta, hogy hazánkat nēm láttuk. Most is emlékszēm mindēnre, a mi akkor történt, de néha azt hiszēm, hogy mind azt csak álmodtam. Petőfi Sándor a harc mezején esétt el. Haragudnék, de nēm tud. A virágnak mégtiltani nēm léhet, hogy nē nyiljék, ha jő a szép kikelet. (Petőfi.) A lónak négy lába van, mégis mégbotlik. (Közmondás.)

Mitä fiellä nyt tapahtuu? Ystäväni kylpee joka viikko (superesf.) kaffi kertaa. Sua muistan aina, milloin muistelet minua, milloin? Käsitöyläinen tekee joka päivä työtä aamusta iltaan. Lapsi nukkui heti kuin aurinko on laskenut. Menneenä yönä (komiit.=instr.) oli kaunis kuutamo. Mita kuluu, tehkäämme työtä! Onko mies suuttunut vaimoonsa (sublat.)? On, sillä tämä tekee työtä mähän, mutta huvittelee sangen paljon. 1849 vuoden vapaudensodan jälkeen täytyi monen unkarilaisen paeta isänmaastansa ja viettää monta vuotta maanpakolaisuudessa. Poika putoo sohvalta lattialle. Minä en kieltänyt, enkä käskenyt. Mikkä nukkui kaun aamulla, waan mentää aikaisin levolle ja nousee aikaisin ylös. Kuinka meidän maamme teitä miellyttää? Tehkää hymin, astukaa sisään ja istukaa alas (= Suwaitkaa astua j. n. e.). Mikkä olko häneen suuttunut, waikka hän on puhunut pahaa Teistä. Wirta juoksee kaunisten ketojen

poikki mereen. Hermostet kompastuivat keskellä katua. Syökää, hymät ystävät, mutta kyllä syöttekin. Kuinka olette viime yönä nukkunut? Olen nukkunut sängen hyviin, vieläpä nähnyt kaunista untaakin. Muistatteko vielä sitä unelmaa (sublat.)? En tosiaankaan. Minä tahtoisin syödä, esim. gulyás'ta. Syöttekö hedelmiä (yks.)? Shön kyllä, tuokaa tänne waan. Antakaa minulle pullo (nomin.) punaista wiiniä (akkus.). Rumppanini juo mieluisemmin valkoista wiiniä. Nouse, riennä, Suomen kieli, korkealle laikumaan!

Ruundesneljättä luku.

tanul-ó, oppima; oppija, (oppilas).
 tanit-ó, opettama; opettaja.
 fest-ő, maalaama; maalaaja, (maalari).
 néz-ő, katsoma; katsoja.

1. Johtopäätteellä -ó (-ő) muodostetaan verbali=nomineja, jotka vastaavat aktiivin participin presens-muotoa Suomen kielessä; esim. az éneklő madár, laulava lintu. Sen ohessa on sillä sama merkitys, kuin suomalaisella johtopäätteellä =ja (=jä).

Muist. Tällä päätteellä johdettuja sanoja käytetään myöskin semmoisissa yhdistyksissä, kuin esim. írő-szoba, kirjoitus-huone, (ei: kirjoittawa huone); írő-toll, kirjoitus-kynä, (ei: kirjoittawa kynä.)

múl-t, kadonnut; kulunut, mennyt.
 mégseérté-tt, loufattu.

2. Johtopäätteellä -t, -tt saadaan verbali=nomineja, jotka vastaavat milloin aktiivin, milloin passiivin participin perfektin-muotoa Suomen kielessä; esim. a múlt év, mennyt vuosi; a mégseértett férfi, loufattu mies.

Muist. Tällä päätteellä johdettuja verbin-muotoja ei saa käyttää predikatin-tähtteenä.

olvasa-ndó, luettava.
 fizete-ndő, määjettawa.

3. Johtopäätteellä -ndó (-ndő) muodostetaan verbali=nomineja, jotka vastaavat passiivin participin presens-muotoa Suomen kielessä; esim. fizetendő adó, määjettawa wero; ez a könny olvasandó, tämä kirja on luettava.

Muist. 1. Muutamissa janoissa vastaa tämä johtopäätte aktiivin participin presens-muotoa; esim. jövendö, tulewa; halandö, kuolewa; illendö, söpiwa.

Muist. 2. Tätä päätetty käytetään joskus myöskin perifrastisen futurin muodostamiseksi; esim. irandö vagyok t. leszék, olen kirjoittawa, irandö vagy t. leszél, olet kirjoittawa, j. n. e.

akadály, este.

ág, osja.

tárgy, esine.

csónak, mene.

horog, onki.

gyertya, kynttilä.

tekintet, filmäys.

nyil, nuoli.

íz, mafi.

gazember, heittiö, fonua.

járatlan, käymätön, kofematon.

hallható, kuulua.

szivárogni, vuotaa.

sántítani, ontua.

dorgálni, torua.

égni, palaa.

mégtörni, särfeä.

mégahajtani, fumartaa.

elvágni, leifata poikki, katkaista.

mégvénni, ostaa.

tartozni (-ik), kuulua (johon-
fin); olla melfaa.

hiányzani (-ik), puuttua.

elhagyni, jättää.

mégkapni, saada.

tapasztalni, kofea.

szánni, sääliä.

átkozni, firotta.

elmondani, sanoa.

ellőni, ampua pois.

tiltani, fieltää.

elküldeni, lähettää pois.

mégvizsgálni, tutkia.

Az öreg paraszt eladta a házát a hozzá tartozó kerttel együtt. Ezén könyvet az olvasó-teremben láttam. Az íróasztal egyik lába hiányzik. A szerető szív semmi akadályt sem tart nagynak. Járt utat a járatlanért el né hagyj. (Közmondás.) Mégkaptuk a várt könyveket. Az öreg pap tapasztalt ember. A tanult emberek nem mindig okosak is. A mondott napon mindenkinek ott kell lennie. Törött ágról messze repült a madár... (Népdal.) Minden dolog mulandó; ezén a világon semmi maradandó sincs. A mégtanulandó szavak nagyon nehezek. Ezén szegény öreg koldús sorsa nagyon szánandó. Itt van leányom léendő (muodosta: lévőndö) férje. Elfelejtettem a mégvéendő (muchosta: vevendő) tárgyakat. Van-e önnek még valami mondandója?

Leöntävä lintu saa jotakin, istuma ei mitään. Kolme on miehellä pahoja: yksi vuotawa menonen, toinen ontuwa hemonen, kolmansi toruja affa. Opettaja puhuu kuuluvalla äänellä. Odottaman onkeen kala tulee. Renki meni talliin, palama kynttilä (komit. = instr.) kädesj. Hän katsoi minuun (subl.) sääliväällä filmäyskellä. Rosenut kaikki tietää, waimainen kaikki kofee. Älä lyö lyödyn mieltä, särje särjetyn sydäntä. Ei fumarrettua kaulaa katkaista. Koko

tuo firottu mies taas on täällä? Tämä vuosi on todellakin siunattu vuosi. Puhuttu puhe, ammuttu nuoli. Kielletyn hedelmän maku on aina makea. Tuo heittiö on lähetettävä pois tästä kylästä. Ensin on asia tutkittava. Jänmaan hyväksi on kaikki uhrottava.

Seitsmäsneljättä luku.

áll-*va*; mëglö-*ve*.

1. Johtopäätteellä *-va (-ve)* saadaan verbali=nomineja, joilla on adverbialinen merkitys, milloin aktiivinen, milloin passiivinen; esim. állva hallgatom a szónokot, seisoen kuuntelen puhujaa; a fiú futva jött haza, poika tuli juosten kotia; — a virág el van hervadva, kukka on kuishtuneena; — mëg van írva, on kirjoitettu; mëg van tiltva, on kielletty; a dolog be van végezve, asia on päätetty; mëg van mondva, on sanottu; a farkas mëg van löve, susi on ammuttu.

Muist. Soskus käytetään näitä verbali=nomineja adjektiveinafin, jolloin niihin liitetään monikon-päätte *-k*; esim. az ajtók zárva, ovet ovat suljetut.

tud-*ván*; kér-*vén*.

2. Johtopäätteellä *-ván (-vén)* muodostetaan verbali=nomineja, joilla on adverbialinen, milloin kausatiivinen, milloin temporalinen merkitys; esim. tudván, hogy itt vagyok, ő is ide jött, tietäessjäsä (= koska hän tiesi), että minä olen täällä, hänkin tuli tänne; az idő szép lévén (verbistä: lenni), sétálni megyünk, ilman launiina ollessa, menemme kävelemään; — mëglátván az ellenségét, mëgijedtek a katonák, vihollisen huomatesjanfa (= kun he huomasiivat vihollisen), pelästynvät sotamiehet; a tavasz eljövén, elolvad a hó, kemään tullessa, sulaa lumi; a levelet mëgírván, elmént, firjeen kirjoitettuanfa, hän meni.

völegény, ylfämies.
dohányzás, tupafanpositto.
pásztor, paimen.
segítség, apu.
reggeli, juurus.
szántóföld, pesto.
külföld, ulfomaa.
püspök, piispa.

szótár, sanafirja.
tánulótárs, fouslumppani.
unalmas, ifävä.
magyarnyelvű, unfarinfielinen.
mëgérkézni (-ik), saapua.
mëgnyitni, avata.
telni (-ik), täphtyä.
segíteni, auttaa.

elállani, lafata.
 meğszökni (-ik), farata.
 meğlätogatni, fähdä terwehti-
 mäšjä.
 játszani (-ik), leihtellä; nähtellä.
 zokogni, itfä nyhkyttää.
 kivälasztani, walita (ulos).

fölebredni, herätä (ylös).
 fëlöltöznä (-ik), waatettaa itsensä.
 vetni, kylwää.
 utazni (-ik), matkustaa.
 hazatérni, palata kotia.
 érkézni (-ik), saapua.
 szorgalmasan, ahkerasti.

Haragvó barátom hallgatva ment el mellettem. Tudva van, hogy „kutyából nem lesz szalonna.“ (Közmondás.) A várva várt (odottamalla odotettu) levél végre megérkezett, de az öreg ember akkor már meg volt halva. Az új színház még nincs megnyitva. A gyermek sírva szaladt anyjához. Tudtad, hogy még van tiltva, és mégis oda mentél. Még van írva a levélben. Az ország fővárosa el van pusztítva. A fák telvék gyümölcsesel. Látván, hogy itt minden beszéd haszontalan, hallgattam. A fiú először lévén a városban, nem tudta, hova menjen. Így állván az ügy, nem akarunk segíteni. Belépvén a szobába, léült az ablak mellé és egy szót sem szólt. Az eső elállván, kiméntünk a kertbe. A városban járván, meglätogattam volt tanárait is. Unalmas lévén a társaság, nem sokáig maradtam ott. Magához vévén (verbištä: venni) gazdája óráját, meğszökött. A fiúk, meğtanulván leckéjüket, játszani mentek. Okos embernek tartván tégedet, tanácsért jövök hozzád.

Lapsiet juoksimat itkien kotia. Tyttö istuu nyhkyttäen tu-
 wasja. Muita opettaen opinme itsekin. Laulaen pappi rahan
 saapi. Näyttelijättäret tulivat tanssien näyttämölle. Jo on karhu
 ammuttuna. Hänen ylkämiehensä on kuollut, hän on murhattu.
 Tämä kukka on walittu kauniinten joukosta. Tupakanpolito täällä
 on kielletty. Tuo asia on jo tunnettu koko kaupungissa, ja kaikkialla
 fiitä (superess.) iloitaan. Suden metsänsä nähdesjensä, peläs-
 tyi paimen kowin ja rupeši huutamaan apua (kausat.). Sairaana
 ollesjani olin niin heikko, etten moinut nousta ylös vuoteestani.
 Namulla herätthänsä, nousi isäntä heti ylös, waatetti itsensä kii-
 reesti ja meni, wähäisen juurusta syöthänsä, ulos pellolle kylwä-
 mään. Muuta vuotta ulkomaalla matkustettuanja, palasi piispa
 pari wiikkoa takaperin (néhány héttel ezelött) kotia. Muutamia
 kuukausia (terminativi) ahkerasti Unkarin kieltä opittuanja, ym-
 märtää hän jo tätä niin paljon (annyira), että hän sanafirjan
 avulla lukee mitä unkarinkielistä kirjaa hywänsä. Kaupunkiin saa-
 muttuamme, menimme heti wanhoja koulukumppanejamme terweh-
 timään.

Rahdeksasneljättä luku.

monda-*t*-ik, sanotaan.

tanit-*tat*-ik, opetetaan.

1. Johtopäätteellä *-t*, *-tat* (*-tet*) saadaan verbien passiivin=muoto. Päätetä *-t* käytetään tavallisesti yksitavuisissa ja *-tat* (*-tet*) päätetä monitavuisissa verbeissä. Passiivin konjugationi on sama, kuin *-ik*=verbien subjektivi-muodossa; esim.

Indif. presens:

mondatom, minä sanotaan

mondatul, sinä sanotaan

mondatik, hän sanotaan

mondatunk, me sanotaan

mondattok, te sanotaan

mondatnak, he sanotaan.

Indif. perfekt:

mondattam, minä sanottiin

mondattál, sinä sanottiin

mondattott, hän sanottiin

mondattunk, me sanottiin

mondattatok, te sanottiin

mondattak, he sanottiin.

Muist. Passiivin=muotoa käytetään kirjakielessä harvoin ja kansankielessä tuskin ollenkaan, vaan sen sijasta monikon 3 pers. aktiivissa. (Katso muistutusta 29 sivulla).

ira-*t*, kirjoituttaa.

csinál-*tat*, teettää.

2. Samalla johtopäätteellä johdetaan faktitivi=verbejä. Nämä verbit taivutetaan tavallisen konjugationin (ei*kä* *-ik*=verbien) mukaan; esim.

Indif. pres. (subj.) csináltatok, teetän
csináltatsz, teetät
csináltat, teettää, j. n. e.

„ „ (obj.) csináltatom, teetän sen
csináltatod, teetät sen
csináltatja, teettää sen, j. n. e.

húz-*ød*-ik, vetäytyy.

készül-*ød*-ik, valmistautuu.

mozd-*ül*, liikahtuu.

mégsér-*ül*, louffautuu.

3. Tavallisimmat reflexivi=verbiien johtopäätteet ovat -*ód* (-*öd*) ja -*ül* (-*ül*) eli -*ul* (-*ül*). Edellisellä päätteellä johdetut verbit taiputetaan niinkuin -ik=verbit, jälkimmäisellä niinkuin tavalliset.

Muist. Muut reflexivi=johtopäätteet ovat lueteltut sananjoh-to=opissa.

jár-hat, moi kähdä.
ül-het, moi istua.

4. Johtopäätteellä -hat (-het) saadaan potentiali=verbejä. Tämä päätte on oikeastaan itsenäinen verbi (= „voida”), joka mieläkin tavataan johdetuissa sanoissa, (esim. hatalom, mašta).

Muist. 1. Lyhyiden ja selvyiden vuoski on johtopäätettä -hat käännetty maan verbillä voida, maikka tämän sijasta Suomen kielessä usein käytetään verbejä suittaa, sopia, kähdä, saattaa, y. m. j.

Muist. 2. Jos verbissä on muitakin johtopäätteitä, asetetaan tämä -hat (-het) viimeiseksi; esim. ül-tet-het, moi istuttaa.

Muist. 3. Tämän johtopäätteen edestä katoa wartalon v; esim. vèhet (muodosta: vèv-het), tèhet (tèv-het), èhetik (èv-hetik), j. n. e.; menni verbin potentiali=muodon wartalo on: mè-het.

sereg, joukko, sotajoukko.
tolvaj, vasaš.
család, perhe.
összeesküvő, salaliittolainen.
tehén, lehmä.
árvíz, tulvanvesi; vesitulva.
tér, tanner, tori.
karácsony, joulu.
ruha, vaate.
bünös, syntinen, rikollinen; ri-
koffen-tetijä.
cukor, sokeri.
bunda, turkki.
Oroszország, Venäjä.
mocsár, suo.
hitelész, veljoja.
becsületszó, funniafana.
énekésnő, laulajatar.

torok, turkku.
opera, opera.
szölő, viinimarja; wiinitarha.
kinyitni, avata.
kirohanni, rientää ulos.
bezárni, sulkea (sijään).
megbüntetni, rangaista.
elfogni, mangita.
megkötni, sitoa.
átvinni, wiedä ylitse.
igérni, megigérni, luwata.
csúfot üzni, tehdä pilkkaa.
kölesönözni, lainata.
elfeledni, unhottaa (pois).
szigorúan, ankarasti.
alázatosan, (tyhennetty: alás-
san), nöyträsti.
kissé, wähäisen.

Az ellenség a hégy lábánál megveretett (= az ellenségét megverték). A kapuk kinyittattak (= a kapukat kinyitották) és a sereg kirohant. A tolvaj bezáratik (= a tolvajt bezárják). Szükségés, hogy a bünös megbüntettessék (= a bünöst megbüntessék). Ha elfogatol (= elfognak), családod kényér nélkül marad. A tanító megverette a rossz fiút. A szónok

kinyittatta az ablakot és onnan beszélt az utcán álló néphéz. Zárassátok be az ajtókat. Ha kezembe kapom azt a gazembért, szigorúan megbüntettetém. A király elfogatja az összeesküvöket. Mikor a tolvaj bejött, a gyermek az ajtó mögé húzódott és nem mert mozdulni. Nő beszéllj azzal az embérrel, mert tőle csak rosszat tanulhatsz. Fusson, a ki futhat, mert a város mindjárt tele lesz vízzel. Ném védelmezhatték magukat, mert a kezük még volt kötve. Sietnéd kell, hogy oda érkézhessél.

„A szerelém, a szerelém,
A szerelém sötét verém;
Bele estem, benne vagyok,
Ném láthatok, nem hallhatok.“ (Petöfi.)

Sanotaan, että hänellä on paljon welfoja. Lehmä wiedään kaupunkiin. Sanomalehdissä kerrotaan, että tulwawesi on häwitännyt monta kylää ja kaupunkia Ulfarisssa. Raatuneitten sotamiesten ruumiit (hkfjikkö) haudataan tappelutanterelle (superess.). Minä teetän itselleni joulukksi (sublat.) uudet waatteet. Kaupias tuottaa ulkomaalta (delat.) kahwia, soferia ja suoloja. Tilanhaltia antoi ostaa itselleen Wenäjältä (inessivi) lämpimän turkin. Wanha rouwa antoi kantaa itsensä suon ylitse. Kreimi antoi palwelijansa (fomit.-instr.) sanoa kaikille welfojillensa, jotka tuliwat häntä hakemaan, ettei hän ole kotona. Professori valmistautuu pitkälle tieteelliselle matkalle. Lapsi putosi pöydältä lattialle ja loukkaantui wähäisen. Minä woin ilmaista sinulle tuon salaisuuden, jos funniasanallasi (sublat.) lupaat, ettet sitä kenellekään sano. Laulajatar ei woinut laulaa tänäpänä operassa, sillä hänen kurkkunsa oli kipeä. Minä en woi jäädä teidän seuraanne (iness.), sillä te teette waan pikkaa minusta. Sinä et woi kieltää, että taas eilenkin käwit wiinitarhasssa. Woitteto tulla illalla luoffeni? Woin. Woisitteto, pyhdän nöyrästi, lainata minulle wähän (egy kis) rahaa? En. Leipää olisin woinut hänelle antaa, mutta ei rahaa. Isä woi affunasta nähä, kuinka poika pihalla löi kumppaniansa. En woi sua unhottaa pois, waikk'en ikänään sua saa.

Yhdeksäneljättä luku.

iv-äs, (verbistä: inni), juominen.
év-és, (verbistä: enni), syöminen.

1. Johtopäätteellä *-ás (-és)* johdetaan verbeistä substantiiveja, jotka merkitsevät tekemistä. Välistä merkitsevät näillä päätteillä johdetut sanat sitäkin, mitä tekemisen kautta on aikaan saatu (tekemisen resultatia); esim. *írás*, kirjoittaminen, ja: kirjoitus; *sírás*, itseminen, ja: itku.

katona-ság, sotamiehistö.
jó-ság, hyvyys.

hégy-ség, vuoriisto.
szép-ség, kauneus.

2. Johtopäätteellä *-ság (-ség)* saadaan (tavallisesti nomi-neista) substantiiveja, joilla on kollektivinen tahti abstrakti-nen merkitys.

fiú-cska, poikainen.
keze-cske, kätönen.

3. Tavallisin diminutivipääte on *-cska (-cske)*, joka liitetään täydelliseen martaloon.

rózsá-s, ruusuinen.
erő-s, voimallinen, voimakas.

5. Johtopäätteellä *-s*, joka liitetään täydelliseen martaloon, saadaan substantiveista adjektiveja, jotka merkitsevät omistamista.

négy láb-ú, nelijalkainen.
nagy fej-ű, isopäinen.

5. Samanlaatuinen, kuin edellinenkin, on johtopääte *-ű (-ű)*, mutta tämä liitetään ainoastaan yhdyssperäisiin ja attributilla varustettuihin sanoihin.

szív-telen, sydämetön.
atyá-tlan, isätön.

6. Karitivi=adjektivien johtopääte on *-talan (-telen)* eli *-tlan (-tlen)*. Edellinen liitetään lyhennettyyn martaloon, jos semmoista on; jälkimmäinen täydelliseen.

király-i, kuninkaallinen.
nemzet-i, kansallinen.

7. Johtopäätteellä *-i* saadaan substantiveista adjektiveja, jotka osoittavat jotakin niihin kuuluvaa.

tanul-*gat*-ni, opiske^{ll}a.
nézé-*get*-ni, k^{at}se^{ll}a.

8. Tamallijin frequentativi=johtopääte on -*gat* (-*get*).

törvény, la^{ti}.
nyögés, waiferoiminen.
látás, näkö.
hallás, kuulo.
kérés, pyyntö.
olvasás, lufeminen.
hűség, usko^{ll}isuus.
bolondság, hulluus.
tü, nula; tü-levelü fa, hawu-
puu.
szállás, asunto.
kocsis, kusti, ajaja.
itelet, tuomio.
agglegény, wanha-poika.
alvás, makaaminen.
tanítás, opetus.
tornázás, woimistelu.
nemesség, aatelišto.
papság, papišto.
polgárság, porwarišto.
paraztság, talonpojšto.
öregség, wanhuus.
fiatalság, nuoruus; nuorišo.
előadás, nähtäntö.
ebéd, päiwällinen.
tartalom, sijällyš.

égymás-, toinen toistanja, toi-
nen toijensa, i. n. e.
szerelmes, rakastunut.
mulandó, futoowa.
borzasztó, hirweä.
lovas, hewos-; ratfästaja.
poros, pölyinen.
álmos, uninen.
falusí, kylä-, maa-
félhős, pilwinen.
halas, kalainen.
esztelen, mietetön.
lehetetlen, mahdoton.
bútalan, suruton.
nyögni, waiferoita.
megromlani (-ik), turmeltua.
körülvénni, ympäröitä, piirit-
tää.
esküdni (-ik, wart. esküv, pref.
wart. esküs-), wannoa.
fáradni, elfáradni, wälyhä.
tornázni (-ik), woimistella.
elégni, palaa.
megléhetősen, jotenjatin.
rendesen, jäänköllifesti, tawaf-
lifesti.

A nem-akarásnak nyögés a vége. (Közmondás.) A tanító már nyolcvan éves, de látása és hallása még egészen jó. Egy kis kéréssel jövök önhöz. A sok olvasástól megromlott a fiú széme. A katonaság körülvette az összeesküvők házáat. A szerelmesek örök hűségét esküdtek egymásnak. Nè légy büszke szépségédre, mert az nagyon mulandó. Bolondság volna a tengerre menni ilyen borzasztó időben. A fiatal fa ágacskái gyengék. Látod azt a sok halacskát ott a vízben? Az országúton lovas ember jön a falu felé; messze útról jöhet, mert lóva nagyon fáradt. Ruhái egészen porosak. Álmos vagyok, mert az egész társaság nagyon unalmas. A kutya négylábú állat. Fél-lábú koldús áll az ajtó előtt. Ismeréd-e a tü-levelü fákát? A magas homlokú emberek nem mind okosak. Nem tudjátok, ki az a holdvilág-képü,

hosszúhajú, kékszémü, nagyszájú fiatal embér? Az atyátlan, anyátlan árva sirva járt házról házra, de sehöl sem adtak neki szállást. Tegnap a kocsisunk egy gazdátlan lovat látott az úton. A bíró ítélete törvénytelen volt. A városi élet kellemesebb, mint a falusi. A hazai nyelvet mindenkinek tudnia kell. Egész nap csak sétálgatsz és semmit sem dolgozol. Sokszor mondogattam nektek, még sem fogadtatok szót.

Tuo vanha=poika ei tiedä puhua muusta kuin shömisestä, juomisesta ja makaamisesta. Opettaminen ei ole niin helppoa työtä, kuin moni ihminen luulee. Voimisteleminen on ruumiille warsin terveellistä. Totuus ei pala tulesfakaan. Vuoristoissa owat tiet huonot. Tämän naisen kauneus on suurempi kuin hänen hyvyhtensä. Suomen aatelisto ja porwaristo eiwät vielä ole niin kansallismielisiä kuin papisto ja talonpojisto. Wanhuus ja wiisaus, nuoruus ja hulluus. Pihalla seisoo pieni puu, jossa (superess.) kasvaa pieniä omenoita. Tytön kaswot owat ruusuiset. Taiwas on pilwinen. Tämä on kalainen järvi. Sinä olet suurisuinen, mutta heikkopäinen. Pimeä isoton pirtti, waikka päivä paistaisikin (indikativi). Älkää olko mielettömiä! Te waabitte mahdottomia asioita. Sinä tulet onnettomaksi, jos nait tuon sydamettömän tytön. Ikävä on aika, päivät on pitkät, surutont' en hetkeä muistakaan (emlékézni -re). Tämänpäiväisessä nähtännössä (superess.) oli vähän yleisöä, mutta eilisessä oli jotensakin paljon. Hän on aina ollut minulle isällinen ystävä. He käwewät usein päivällisen aikana kaduilla ja katselewat ihmisiä. Nuori runoilija kirjoittelee usein sanomalehtiin pitkiä runoja, joiden sisällhs tawallisesti on sangen kuiva.

Reljäsšymmenes luku.

1. haastella, beszéllgetni.	kéz engemet; (környékézni,
metfästäminen, vadászás.	oifeastaan: ympäröit.)
wälillä, közben.	yhätkä, egyszerre.
fattua, találni.	nimittäin, näet, ugyanis.
päättää, elhatározni.	fattumalta, véletlenül.
asettua, telepédni (-ik).	käärme, kigyó.
tehdä walkea, tüzet rakni; (rak-	tulla alas, lejónni.
ni, oifeastaan: asettaa.)	kummaſtella, csodálkozni (-ik).
maata, wenyä, feküdni (-ik).	ihmis-, embéri.
minua nufuttaa, álom környé-	lasſea alas, léereszteni.

hyödy suuhunsa, mэгenni.
rukoilla, konyörögni.
auttaa alas, lэsegiteni.
hafata maahan, kivägni.

asettaa (jonkun) nojalle t. (jota-
kin) vastaan, támasztani.
kaswi, növény.
heti, azonnal.

Haastelewat kuuset.

1. Oli kerran metsästäjä, ja tämä metsästeli kahden koiransa kanssa koko päivän metsässä. Metsästäessänsä (= metsästämisessä) sattui hän menemään sangen kauas metsään, jonka vuoksi hän illalla päätti viettää yön siellä ja vasta aamulla lähteä kotia. Hän asettui siis erään kuusen alle ja teki malkean; siinä wenyessänsä rupesti häntä jo nufuttamaan, kun hän yhtäkkiä kuuli puhuttavan (= puhetta). Puuhun (superess.), näet, jonka alla malkea paloi, oli sattumalta jäänyt suuri käärme, ja tämä nyt, tahtoen sieltä alas tulla, pyysi apua metsästäjältä, sillä malkealta se ei uskaltanut itse tulla alas. Metsästäjä kummasteli, että käärme puhui ihmis-kielellä (superess.), mutta vastasi kuitenkin sille näin: „Minä en voi laskea sinua alas sieltä, sillä sinä joisit minut.“ — „Minä en syö sinua“, rukoili käärme, „jos autat minua alas täältä, opetan sinulle kaikki kielet (yks. sublat.), mieläpä puiden ja lintujen kieletkin.“ — „No, mitenkö voisit minä auttaa sinua alas?“ kysyi mies. — „Hakkaa maahan iso puu, aseta se tätä kuusta vastaan (allat.), siten woin minä tulla alas“, vastasi käärme. Luwattu palkinto miellytti miestä, hän teki siis, niinkuin käärme halusi. Tultuansa alas maahan (sublat.), opetti tämä palkinnoksi miehelle (akkus.) kaikki maailman kielet (sublat.), lintujen, puiden ja kaikkien eläinten sekä kasvien kielet, mutta kielsi häntä (dativi) kenellekään puhumasta (= ettei kenellekään puhuisi) siitä, ei edes waimollensaakaan, sillä jos hän puhuu asiasta, kuolee hän heti.

2. pois-lähteminen, eltávozás.
panna maata, lэfeküdni (-ik).
uudestaan, újra.
wartioita, őrizni.
haufunta, ugatás.
laukana, távol.
kumppani, pájtás.
pitää waarti, vigyázni.
waan, mutta, taas, pedig.
ummistaa, behúnyni.

kuulla, mэгhallani.
kuoma, koma.
hautajaiset, temetés.
ehtä, ráérni.
hö-, éji.
ryhtinä, zaj.
laatua maahan, lédólni.
kaifua, visszhangzani (-ik).
koska, minthogy.
hiljainen, cséndes.

2. Käärmeen pois lähdettyä (= pois-lähtemisen jälkeen) pani metsästäjä taas maata malkean wiereen, mutta wähan (= lyhyen)

ajan perästä kuuli hän uudestaan puhetta. Hänen koiransa mafasivat hänen jaloisfaan (yfs. adesf.), ja toinen niistä puhui nyt toiselle: „Tää sinä tähän isännän kanssa ja wartioitse häntä hywin, jott'eivät judet häntä söisi; minun täytyy mennä kotia, sillä sinne saattaisi tulla warkaita, jos en minä haufunnallani pidä niitä kaukana.“ — „Mene waan, kumppani, mene“, vastasi toinen; „wartioitse taloa, minä pidän silläikaa isännästä (sublat.) waaria.“ Metsästäjä, joka oli oppinut kaikki kielet, ymmärsi koirienkin puheen, ja ajatellen itsefseen (inesf.): „teillä on enemmän järkeä, kuin luulisiikaan“, lasi hän toisen kotia; waan itse meni hän uudestaan maata. Hän ummisti silmänsä ja kuuli jo saawanfa unta (= nufkuwanfa); hän olisikin nukkunut, mutta käärmeeen koulussa oliwat hänen kormansa tulleet niin tarkaksi (= teräwäksi), että hän kuuli jokaisen wähäisenkin äänen. Hän kuuli taas puhetta; kauempana seisoma kuusi puhui sille, jonka alla hän mafasi: „Woi, kuomani, tule tänne luokseni, sillä minä kuolen kohta; tule hautajaisiini!“ — „En ehdi, ystäwäni, suo anteeksi“, vastasi kuusi; „minulla on yö-wieras.“ — „Tule kuitenkin, tule!“ huusi toinen kolme kertaa, ja kaatui sitte maahan suurella rytinällä, niin että koko metsä kaisui siitä (illat.). Metsästäjämme puu sanoi silloin: „Hywän päällä seisoi koko ikäsi (= elämäsfäsi), hywän päälle kaaduitkin nyt.“ Miehemme ymmärsi tämänkin, mutta koska nyt jo kaikki oli hiljaista metsäsfä, nukkui hänkin rihdoin walkean wiereen.

3. muistaa, visszaemlékézni.
juuri, gyökér.
latwa, esücs.
siweä, erkölesös.
runsaasti, bőven.
tulla (joksin), valói (-ik).
pellawa, len.

- nhä, folytonosan.
lennellä, röpködni.
warpunen, veréb.
siemen, mag.
kofematon, tapaszlatlan.
lasfentua, ereszkédni (-ik).
opettaa, oktatni.

3. Amulla heräsi metsästäjä ja muisti sen (subl.), mitä kuuset oliwat puhuneet. „Untako näin, wai mitenkä asia oli?“ ajatteli hän itsefseen; mennään katsomaan, mitä hywää tuon kuusen alla on.“ Hän meni maahan kaatuneen kuusen luokse ja näki, että hänen puunsa oli puhunut totta, sillä kuusen juurella oli suuri aarre, latwan alla taas kiiltäwä, musta fettu. Metsästäjä wei molemmat kotia ja tuli siten rikkaaksi mieheksi. „No, rahaa minulla on kyllä, saisihan minulla nyt jo olla waimokin“, ajatteli hän itsefseen, ja nai kauniin ja siweän tytön, jommoista ei ole monta maailmassa. Sen kanssa elää hän nyt hywästi kotona, sillä kaikkia oli heillä runsaasti; mutta aika alkoi kuitenkin käydä

ikäväksi, sillä metsästäjällä ei ollut mitään tekemistä (= asiaa). Kerran aamulla istui hän tupansa affunassa ja katjeli siitä (= siinä), kuinka ilma oli kaunis. Affunan alla oli pellavamaa, johon (sublat.) pieniä lintuja lenteli yhä. Muitten muassa (= välillä) lensi sinne eräs warpunenkin poikensa kanssa, pellawansiemeniä syömään, ja pojat kun olivat kofemattomia, laskeutuivat maahan (sublat.). Emä (= äiti) opetti silloin heitä: „Älkää, poikaseni, maasta syökö (delat.), vaan latwoista, sillä mitä maassa (superesj.) on, se on meidän, mutta latwat wiedään pois.”

4. purskahtaa nauruun, elnevetni magät.

koskea, illetni.

uteliaas, kivänesi.

kiusata, gyötörni.

langeta laulaan, nyakba borulni.

sanoa, megmondani.

pukea yllensä, fëlöltözni (-ik).

ojentaa itsensä, kinyujtózni (-ik).

suora, égyenés.

ruumis, holttest.

kana, työk.

kukko, kakas.

laskea irti, szabadon boesátani (szabadon, oif.: vapaasti).

laskea leiffiä, tréfalni.

astuskella, lépdegelni.

hupsu, döre.

hyppähtää ylös, felugrani (-ik).

huutaa (jollefin), rákiáltani.

joutilaana, dologtalanul.

muuten, külömben.

tarttua, megfogni.

juosta ulos, kiszaladni.

kyhellä, kérdézetni.

rauha, békesség.

riitellä, eivakodni (-ik).

4. Tätä kuullessaan purskahti mies nauruun, ja hänen waimonsa kysyi häneltä: „Mitä naurat?” — „Nauran sitä, mitä nauran, mutta sitä en voi sanoa, eikä se koskekaan sinua”, vastasi mies. Nainen tuli vielä uteliaanmaksi, rupe siusamaan miestänsä, lanke si wihdoin hänen laulaansa ja rukoili: „Sanoppa, mitä nauroit.” Mies ei woinut häntä (dativi) enemmän wastustaa ja sanoi viimeinkin: „Tuo minulle ensin puhtaat waatteet, sitte sanon sen.” Nainen toi waatteet, mies puki ne yllensä, ja ojensi itsensä sitte penkille suoraksi (sublat.), kuin ruumis. Waan talosssa oli wiisikymmentä kanaa ja yksi kukko; mies sanoi siis waimollensa: „Laske irti nuot kanat, jotta vielä kerran saisin nähdä heidät, ennenkuin kuolen.” Hän näet tiesi, että hänen täytyy kuolla, jos ilmaisee jalaisuuden waimollensa. Nainen taas ajatteli, että hänen miehensä (= herransa, joski talonpoikaismaimot Unkarissa nimitätävät miestänsä) vaan laskee leiffiä, ja laskee kanat irrallensa. Mutta kukko, kanojen keskellä astuskellen, lausui ylpeästi: „Kok—koko—ko, koo—ko—kok, katso, minulla on wiisikymmentä akka ja minä kaikki ne (= kaikkien ylitse) hallitsen; isännällä on vaan yksi, eikä tiedä sitäkään hallita, sentähden tuo hupsu tahtoo kuolla.”

Tämän kuultuansa ajatteli mies itsensä, että hän ehtii vielä wastebeskin kuolla, hypähti ylös penkiltä ja huusi naiselle: „Mitä tässä joutilaana seisot? Mene työhösi (= asiaasi), muuten sinun käy pahasti (= käyt pahasti).” Samassa (ezzel) oli hän tarttuminaan (= teki niin, kuin tahtosi tarttua) waimon hiuksiin (akkus.), mutta nainen juoksi kiiruusti ulos pihalle, ja niin ei miehen tarwinnut ilmaista salaisuutta eikä kuolla. Tästä pitäen ei nainen paljon kysellyt mieheltänsä, waan totteli häntä kauniisti; niin elivät he koko ikänsä rauhassa, eivätkä koskaan enää riidelleet.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

II. Systematissinen Osa.

I. Artikkelit.

Määräämä artikkeli on: *az* (vokalien edessä), *a* (konsonanttien edessä); epämääräinen on: *egy*.

(Katso 3 luku.)

II. Substantivi.

Declinationi.

	Yksikö.	Monikö.
Nominativi:	hajó, laiva	hajók- <i>k</i> .
Akkusativi:	hajó- <i>t</i> , laivaa	hajóka- <i>t</i> .
Inessivi:	hajó- <i>ban</i> , laivassa	hajók- <i>ban</i> .
Elativi:	hajó- <i>ból</i> , laivasta	hajók- <i>ból</i> .
Allativi:	hajó- <i>ba</i> , laivaan	hajók- <i>ba</i> .
Superessivi:	hajó- <i>n</i> , laivalla	hajóko- <i>n</i> .
Delativi:	hajó- <i>ról</i> , laivalta	hajók- <i>ról</i> .
Sublativi:	hajó- <i>ra</i> , laivalle	hajók- <i>ra</i> .
Adessivi:	hajó- <i>nál</i> , laivan luona	hajók- <i>nál</i> .
Ablativi:	hajó- <i>tól</i> , laivan luota	hajók- <i>tól</i> .
Allativi:	hajó- <i>hoz</i> , laivan luokse	hajók- <i>hoz</i> .

	Г҃҃҃҃҃҃҃.	Монифо.
Poslativi:	(Kolozsvar-t, R.'sja.)	— —
Kauslativi:	hajó-ért, laiman tähden	hajók-ért.
Essivi:	hajó-ül, laimana	hajók-ül.
Komit.=Instr.:	hajó-val, laiman kansja	hajók-kal.
Komitativi:	hajó-stul, laimoineen	— —
Dativi:	hajó-nak, laimalle	hajók-nak.
Translativi:	hajó-vá, laimaksi	hajók-ká.
Terminativi:	hajó-ig, laimaan asti	hajók-ig.
<hr/>		
Nominativi:	erdő, metsä	erdő-k.
Akkuslativi:	erdő-t, metsää	erdőke-t.
Inessivi:	erdő-ben, metsässä	erdők-ben.
Elativi:	erdő-ből, metsästä	erdők-ből.
Allativi:	erdő-be, metsään	erdők-be.
Superessivi:	erdő-n, metsällä	erdőkö-n.
Delativi:	erdő-ről, metsältä	erdők-ről.
Sublativi:	erdő-re, metsälle	erdők-re.
Adessivi:	erdő-nél, metsän luona	erdők-nél.
Ablativi:	erdő-től, metsän luota	erdők-től.
Allativi:	erdő-höz, metsän luokse	erdők-höz.
Poslativi:	(Györö-tt, Györ'issä.)	— —
Kauslativi:	erdő-ért, metsän tähden	erdők-ért.
Essivi:	erdő-ül, metsänä	erdők-ül.
Komit.=Instr.:	erdő-vel, metsän kansja	erdők-kel.
Komitativi:	erdő-stül, metsineen	— —
Dativi:	erdő-nek, metsälle	erdők-nek.
Translativi:	erdő-vé, metsäksi	erdők-ké.
Terminativi:	erdő-ig, metsään asti	erdők-ig.

Г҃҃҃҃҃҃҃.

Nominat.	atya,	ház,	ló,	halom,	madár.
	kefe,	kés,	kő,	tükrő,	eger.
Akkusat.	atyát,	házat,	lovat,	halmot,	madarat.
	kefét,	kést,	követ,	tükröt,	egeret.

Genetivi:	atyában, kefében,	házban, késben,	lóban, kőben,	halomban, tükörben,	madárban. egérben.
Elativi:	atyából, keféből,	házból, késből,	lóból, kőből,	halomból, tükörből,	madárból. egérből.
Illativi:	atyába, kefébe,	házba, késbe,	lóba, kőbe,	halomba, tükörbe,	madárba. egérbe.
Superesf.	atyán, kefén,	házon, késén,	lovon, kövön,	halmon, tükrön,	madáron. egérén.
Delativi:	atyáról, keferől,	házról, késről,	lóról, kőről,	halomról, tükörről,	madárról. egérről.
Sublativi:	atyára, kefére,	házra, késre,	lóra, kőre,	halomra, tükörré,	madárra. egérre.
Adesivi:	atyánál, kefénél,	háznál, késnél,	lónál, kőnél,	halomnál, tükrönél,	madárnál. egérnél.
Ablativi:	atyától, kefétől,	háztól, késtől,	lótól, kőtől,	halomtól, tükörtől,	madártól. egértől.
Allativi:	atyához, keféhez,	házhoz, késhez,	lóhoz, kőhöz,	halomhoz, tükörhöz,	madárhoz. egérhez.
Locativi:	atyáért, keféért,	házért, késért,	lóért, kőért,	halomért, tükréért,	madárért. egérért.
Esivi:	atyául, keféül,	házul, késül,	lóul, kőül,	halomul, tükörül,	madárul. egérül.
Com.instr.	atyával, kefével,	házzal, késsel,	lóval, kövel,	halommal, tükrörel,	madárral. egérrel.
Comitat.	atyástul, keféstül,	házastul, késéstül,	lovastul, kövestül,	halmostul, tükröstül,	madarastul. egerestül.
Dativi:	atyának, kefének,	háznak, késnek,	lónak, kőnek,	halomnak, tükröknek,	madárnak. egérnek.
Translat.	atyává, kefévé,	házzá, késé,	lóvá, kövé,	halommá, tükröré,	madárrá. egérré.
Terminat.	atyáig, keféig,	házig, késig,	lóig, kőig,	halomig, tükröig,	madárig. egérig.

Moniffo.

Nominat. atyák, házak, lovak, halmok, madarak.
 kefék, késék, kövek, tükrök, egerek.
 Affuszativi, j. n. e., niinkuin hajó ja erdő sanain.
 (R. 5, 6, 7, 8, 9, 11, 15, 28, 29 l.)

III. Adjektivi.

Declinationi on yhtäläinen kuin substantiveilla.

Komparationi:

Posit.	nagy, suuri	régi, manha	erős, voimakas
Komp.	nagyo-bb	régi-bb	eröse-bb, erős-b
Superl.	leg-nagyo-bb.	leg-régi-bb.	leg-eröse-bb, leg-erös-b.

Muist.	szép,	komp. szébb,	superl. legszébb.
	jó,	" jobb,	" legjobb.
	könnyű,	" könnyebb,	" legkönnyebb.
	hosszú,	" hosszabb,	" leghosszabb.
	kicsiny,	" kisebb,	" legkisebb.
	sok,	" több,	" legtöbb.

(R. 25 l.)

IV. Laskusanat.

1. Kardinali=l.:

1 één
 2 két, kettő
 3 három
 4 négy
 5 öt
 6 hat
 7 hét
 8 nyolc
 9 kilenc
 10 tíz
 11 tizenégy

2. Ordinali=l.:

első
 második
 harmadik
 negyedik
 ötödik
 hatodik
 hetedik
 nyolcadik
 kilencedik
 tizedik
 tizenégyedik

12 tizènkettõ	tizènkettedik
13 tizènhárom	tizènharmadik
14 tizènnégy	tizènnegyedik
15 tizènöt	tizènötödik
16 tizènhat	tizènhatodik
17 tizènhét	tizènhetedik
18 tizènnyoic	tizènnyoicadik
19 tizènkilenc	tizènkilencedik
20 húsz	huszadik
21 huszonégy	huszonégyedik
30 harminc	harmincadik
31 harmincégy	harmincégyedik
40 negyven	negyvenedik
50 ötven	ötvenedik
60 hatvan	hatvanadik
70 hetven	hetvenedik
80 nyolcvan	nyolcvanadik
90 kilencven	kilencvenedik
100 száz	századik
200 kétszáz	kétszázadik
1000 ezér	ezredik, ezéredik
2000 kétezér	kétezredik
1,000,000, millió, milliöm.	milliomodik.

3. Múita lašfufanan-muotoja:

a) égy-égy, két-két, (kettõ-kettõ), j. n. e., hfji eráltänjä, fašji eráltänjä, j. n. e.

b) égyenként, kettenként, j. n. e., hfjittäin, fašjittain, j. n. e.

c) égyféle, kétféle, j. n. e., hfđenlainen, fašđenlainen, j. n. e.

d) égyes, kettõs, (kettes), j. n. e., hfšinäinen, faššinainen, j. n. e.

e) égyször, kétször, j. n. e., ferran, fašji fertaa, j. n. e.; először, másodszor, j. n. e., ensimmäinen ferta, ensimmäi; toinen ferta, toiseksi, j. n. e.

f) fél, $\frac{1}{2}$; harmad (rész), $\frac{1}{3}$; negyed (rész), $\frac{1}{4}$; négy ötöd, $\frac{4}{5}$, j. n. e.

V. Pronominit.

1. Personali-pronominit:

Nyílt.

Nom.	én, minä	té, finä	ő, hān
Aff.	engemet, engēm	tégédet, tégəd	őt
3nesf.	bennem	benned	benne
Élat.	belőlem	belőled	belőle
3lat.	belém	beléd	beléje, belé
Superesf.	rajtam	rajtad	rajta
Delat.	rólam	rólad	róla
Sublat.	réám, rám	réád, rád	réá, rá
Adesf.	nálam	nálad	nála
Ablat.	tőlem	tőled	tőle
Allat.	hozzám	hozzád	hozzája, hozzá
Raufat.	éröttem, értem	érötted, érted	érötte, érte
Romit.	vélem, velem	véled, veled	véle, vele
Dat.	nekēm, nekēm	nekəd, nekəd	néki, neki
Term.	hozzámig	hozzádig	hozzáig.

Moniffo.

Nom.	mi, mink, me	ti, tik, te	(ö), ök, he
Aff.	minket, bennün- ket	titéket, benne- téket	öket
3nesf.	bennünk	benneték	bennük (-ök)
Élat.	belölünk	belöleték	belölük (-ök)
3lat.	belénk	beléték	beléjük (-jök)
Superesf.	rajtunk	rajtatok	rajtuk (-ok)
Delat.	rólunk	rólatok	róluk (-ok)
Sublat.	réánk, ránk	réátok, rátok	réájuk (-jok), rá- juk (-jok)
Adesf.	nálunk	nálatok	náluk (-ok)
Ablat.	tőlünk	töleték	tőlük (-ök)
Allat.	hozzánk	hozzátok	hozzájuk (-jok)

Rauf.	érëttünk, értünk	érëtteték, érteték	érëttük, értük (-ök)
Rom.	velünk, velünk	véleték, veleték	velük, velük (-ök)
Dat.	nekünk, nekünk	nékték, nekték	nekik, nekik
Term.	hosszánkig	hosszátokik	hosszájukig.

(§. 4, 17 l.)

2. Reflexivi-pronomini:

magam, (énmagam, énnénmagam), minä itse
 magad, (ténmagad, ténnénmagad), sinä itse
 maga, (önmaga, önnönmaga), hän itse

magunk, (minmagunk, minnénmagunk), me itse
 magatok, (tinmagatok, tinnénmagatok), te itse
 maguk, -ok (önmaguk, önnönmaguk, -ok), he itse.

(§. 20 l.)

3. Possessivi-pronominit:

a) Warfinaiset:

enyém, (enyim), minun
 tied, (tiéd), sinun
 övé, hänen; öné, Teidän
 miénk, (miénk), meidän
 tieték, (tiéték), teidän
 övék, heidän; önöké, Teidän,

} jos on maan yfifi omistettu esine.

enyéim, minun
 tieid, (tiéid), sinun
 övéi, hänen; önéi, Teidän
 mieink, (miéink), meidän
 tieiték, (tiéiték), teidän
 övéik, heidän; önökéi, Teidän,

} jos on useampia omistettuja esineitä.

(§. 16 l.)

b) Possessivi=affixit:

hajó-m, laimani	kerté-m
hajó-d, laimasi	kerté-d
hajó-ja, laimansa	kert-je
hajó-nk, laimamme	kertü-nk
hajó-tok, laimanne	kerté-ték
hajó-juk (-jok), laimansa	kert-jük (-jök),

} jos on maan yfifi omistettu esine.

<i>hajó-i-m</i>	<i>kendő-i-m</i>	<i>háza-i-m</i>	<i>keze-i-m</i>	} <i>jös on nŕempia omŕettuja efinetti.</i>
<i>hajó-i-d</i>	<i>kendő-i-d</i>	<i>háza-i-d</i>	<i>keze-i-d</i>	
<i>hajó-i</i>	<i>kendő-i</i>	<i>háza-i</i>	<i>keze-i</i>	
<i>hajó-i-nk</i>	<i>kendő-i-nk</i>	<i>háza-i-nk</i>	<i>keze-i-nk</i>	
<i>hajó-i-tok</i>	<i>kendő-i-ték</i>	<i>háza-i-tok</i>	<i>keze-i-ték</i>	
<i>hajó-i-k</i>	<i>kendő-i-k</i>	<i>háza-i-k</i>	<i>kéze-i-k</i>	
<i>pad-jai-m</i>	<i>kert-jei-m</i>	<i>barát(a)-i-m</i>	<i>cseléd(e)-i-m</i>	
<i>pad-jai-d</i>	<i>kert-jei-d</i>	<i>barát(a)-i-d</i>	<i>cseléd(e)-i-d</i>	
<i>pad-jai</i>	<i>kert-jei</i>	<i>barát(a)-i</i>	<i>cseléd(e)-i</i>	
<i>pad-jai-nk</i>	<i>kert-jei-nk</i>	<i>barát(a)-i-nk</i>	<i>cseléd(e)-i-nk</i>	
<i>pad-jai-tok</i>	<i>kert-jei-ték</i>	<i>barát(a)-i-tok</i>	<i>cseléd(e)-i-ték</i>	
<i>pad-jai-k</i>	<i>kert-jei-k</i>	<i>barát(a)-i-k</i>	<i>cseléd(e)-i-k,</i>	

(R. 13, 14 l.)

4. Demonstratibi-pronominit:

Ez, tämä; az, tuo, ŕe; emez, imez, tämä (täŕŕä); amaz, tuo (tuosŕa), ŕe (ŕiellä); ezèn, tämä; azon, tuo, ŕe; ily, ilyen, ilyes, ilyetèn, tämmöinen; oly, olyan, olyas, olyatèn, tuommoinen, ŕemmoinen; emilyen, imilyen, tämmöinen (täŕŕä); amolyan, tuommoinen (tuosŕa), ŕemmoinen (ŕiellä); effële, ilyenféle, ilynëmü, tämänkaltaisen; affële, olyanféle, olynëmü, tuonkaltaisen, ŕenkaltaisen; ennyi, näin paljon; annyi, noin paljon, niin paljon; emennyi, näin paljon (täŕŕä); amannyi, noin paljon (tuosŕa), niin paljon (ŕiellä); ekkora, näin ŕuuri; akkora, noin ŕuuri, niin ŕuuri; ugyanez, ugyanezèn, tämä ŕama; ugyanaz, ugyanazon, tuo ŕama, ŕe ŕama; ugyanily, ugyanilyen, ŕamanlainen (ŕuin tämä); ugyanoly, ugyanolyan, ŕamanlainen (ŕuin tuo taŕi ŕe); ugyanennyi, ŕhtä paljon (ŕuin tämä); ugyanannyi, ŕhtä paljon (ŕuin tuo t. ŕe); ugyanekkora, ŕhtä ŕuuri (ŕuin tämä); ugyanakkora, ŕhtä ŕuuri (ŕuin tuo t. ŕe).

(R. 19 l.)

5. Interrogatibi-pronominit:

Ki, kicsoda, kufa? mi, micsoda, miŕä? mëly, miŕä? mëlyik, miŕä, kumpi? mily, milyen, (milyes), miŕële, (minëmü), minö, mimmoine? mennyi, hány, kunka monta? mekkora, kunka ŕuuri?

(R. 18 l.)

6. Relativi-pronominit:

(A) ki, jofa; (a) mi, mifä; (a) mëly, jofa; a mëlyik, jofa; a mily, a milyen, (a milyes), a miféle, (a minëmü), a minö, jommainen; a mennyi, a hány, valahány, niin monta fuin; a mekkora, niin fuuri fuin.

(§. 18 I.)

7. Indefiniti-pronominit:

Valaki, égy-valaki, jofu, fufaan (perfonista); valami, holmi, valamély, jofu, mifään (jefä perfonista että afioista); valamélyik, jofu (perfonista ja afioista); valamilyen, valamilyes, valamiféle, valaminëmü, jonfinlainen; valamennyi, faiffi; valamekkora, jonfin-fuuruinen; némi, jofu (afioista); némély, égy-némély, néminëmü, jonfinlainen; néhány, égy-néhány, muutama; akárki, bárki, fufa tahanja; akármí, akármély, bármi, bármély, mifä tahanja; akármily, akármilyen, bármily, bármilyen, mimmoizen tahanja; akármiféle, akárminëmü, bármiféle, bárminëmü, millainen tahanja; akármennyi, bármennyi, akárhány, fuinka paljon tahanja; akármekkorá, bármekkorá, fuinka fuuri tahanja; kiki, mindénki, jofainen (perfonista); mind, faiffi (perfonista ja afioista), mindén, jofa, faiffi (perfonista ja afioista); mindénés, mindénféle, mindénnémü, faifenlainen; sénki, ei fufaan; sémmi, ei mifään; sémélyik, ei fumpifaan; sémilyen, ei mimmoizenfaan; sémimiféle, sémminëmü, ei minfäänlainen; sémennyi, séhány, ei hýtäfään; sémekkorá, ei minfään-fuuruinen.

(§. 20 I.)

VI. Verbi.

1. Lënni, olla.

Indikativi.

Præfens.	Perfectum historicum.
vagyok, olen	valék, olín
vagy	valál
(vagyon), van	vala
vagyunk	valánk
vagytok	valátok
(vagynak), vannak.	valának.

Perfektí.	Plusquamperfektí.
voltam, olen oľut	voltam vala, oľin oľut
voltál	voltál „
volt	volt „
voltunk	voltunk „
voltatok	voltatok „
(voltanak), voltak.	voltak „

Ģuturi (ĢĢinf.).	Ģuturi (ĢĢdist.).
lészék, léendék	lenni fogok, olen oľewa
lészél, léendes	„ fogsz
(lészén), lesz, léend	„ fog
lészünk, léendünk	„ fogunk
lésztek, léendétek	„ fogtok
lésznek, léendenek.	„ fognak.

Konjunktívi.

Ģresens.	Perfektí.
légyc	voltam légyén
légyc	voltál „
légycén	volt „
légycünk	voltunk „
légycetek	voltatok „
légycenek	voltak „

, (Ģ. 1 muiĢt. 74 Ģm.)

Konditionálí.

Ģresens.	Perfektí.
volnék, oľíĢin	voltam (léttem) volna, oľíĢin oľut
volnál	voltál (léttel) „
volna	volt (lét) „
volnánk	voltunk (létünk) „
volnátok	voltatok (léttek) „
volnának.	voltak (léttek) „

Futuri.

lenni	fognék, olifin olewa
„	fognál
„	fogna
„	fognánk
„	fognátok
„	fognának.

Imperativi.

légy, ole
légyén, olfoon

légyünk, olfaamme
légyeték, olfaatte
légyenek, olfoot.

2. Várni, odottaa.

Aktivi.

Passívi.

Subjektivi-
konjugat.

Objektivi-
konjugat.

Indikativi.

Presens.

odotan	odotan sitä	minua odotetaan
váro- <i>k</i>	váro- <i>m</i>	vára- <i>to-m</i>
vár- <i>sz</i>	váro- <i>d</i>	vára- <i>to-l</i>
vár	vár- <i>ja</i>	vára- <i>t-ik</i>
váru- <i>nk</i>	vár- <i>juk</i>	vára- <i>tu-nk</i>
vár- <i>tok</i>	vár- <i>játok</i>	vára- <i>t-tok</i>
vár- <i>nak</i> .	vár- <i>ják</i> .	vára- <i>t-nak</i> .

vár-*lak*, odotan finua tahti teitä.

Imperfekti.

odotin	odotin fitä	minua odotettiin
várok <i>vala</i>	várom <i>vala</i>	váratom <i>vala</i>
vársz „	várod „	váratol „
vár „	várja „	váratik „
várunk „	várjuk „	váratunk „
vártok „	várjátok „	várattok „
várnak „	várják „	váratnak „

várlak *vala*, odotin finua, teitä.

Perfectum historicum.

odotin	odotin fitä	minua odotettiin
vár-é-k	vár-á-m	vára-t-á-m
vár-á-l	vár-á-d	vára-t-á-l
vár-a	vár-á	vára-t-é-k
vár-á-nk	vár-ók	vára-t-á-nk
vár-á-tok	vár-á-tok	vára-t-á-tok
vár-á-nak.	vár-á-k.	vára-t-á-nak.

vár-á-lak, odotin finua, teitä.

Perfekti.

olen odottanut	olen odottanut fitä	minua on odotettu
vár-t-am	vár-ta-m	vára-t-ta-m
vár-tá-l	vár-ta-d	vára-t-tá-l
vár-t	vár-ta	vára-to-tt
vár-tu-nk	vár-tu-k	vára-t-tu-nk
vár-ta-tok	vár-tá-tok	vára-t-ta-tok
vár-ta-k (-nak).	var-tá-k.	vára-t-ta-k (-nak).

vár-ta-lak, olen odottanut finua, teitä.

Plusquamperfekti.

olin odottanut	olin odottanut fitä	minua oli odotettu
vártam <i>vala (volt)</i>	vártam <i>vala (volt)</i>	váratam <i>vala (volt)</i>
vártál „	vártad „	váratál „
várt „	vártá „	váratott „
vártunk „	vártuk „	váratunk „
vártatok „	vártátok „	váratatok „
vártak (-nak) „	várták „	váratlak (-nak) „

vártalak *vala*, olin odottanut finua, teitä.

Futuri (hffinf.).

vára-ndo-k	vára-ndo-m	vára-ta-ndo-m
vára-nda-sz	vára-ndo-d	vára-ta-ndo-l
vára-nd	vára-nd-ja	vára-ta-nd-ik
vára-ndu-nk	vára-nd-juk	vára-ta-ndu-nk
vára-ndo-tok	vára-nd-játok	vára-ta-ndo-tok
vára-nda-nak.	vára-nd-ják.	vára-ta-nda-nak.
	vára-nd-lak.	

Futuri (hhdist.).

olen odottama	olen fitä odottama	minua odotetaan
várni fogok	várni fogom	váratni fogok
„ fogsz	„ fogod	„ fogsz
„ fog	„ fogja	„ fog
„ fogunk	„ fogjuk	„ fogunk
„ fogtok	„ fogjátok	„ fogtok
„ fognak.	„ fogják.	„ fognak.
várni foglak, olen finua, teitü odottama.		

Konjunktívi.

Prejens.

vár-ja-k	vár-ja-m	vára-ssa-m
vár-j	(vár-ja-d), vár-d	vára-ssá-l
vár-jo-n	vár-ja	vára-ssé-k
vár-ju-nk	vár-ju-k	vára-ssu-nk
vár-ja-tok	vár-já-tok	vára-ssa-tok
vár-ja-nak.	var-já-k.	vára-ssa-nak.
	vár-ja-lak.	

Perfektí.

vártam	légýèn	vártam	légýèn	várattam	légýèn
vártál	„	vártad	„	várattál	„
várt	„	várta	„	váratott	„
vártunk	„	vártuk	„	várattunk	„
vártatok	„	vártátok	„	várattatok	„
vártak (-nak)	„	várták	„	várattak (-nak)	„
		vártalak	légýèn.		

Conditional.**Præsens.**

odottaiſin	odottaiſin ſitå	minua odotettaifſin
vår-né-k	vår-nå-m	våra-t-nå-m
vår-nå-l	vår-nå-d	våra-t-nå-l
vår-na	vår-nå	våra-t-né-k
vår-nå-nk	vår-nók	våra-t-nå-nk
vår-nå-tok	vår-nå-tok	våra-t-nå-tok
vår-nå-nak	vår-nå-k	våra-t-nå-nak

vår-nå-lak, odottaiſin ſinua, teitå.

Perfetti.

oliſin odottanut	oliſin odottanut ſ.	minua oliſi odotettu
vårtam <i>volna</i>	vårtam <i>volna</i>	vårattam <i>volna</i>
vårtål „	vårtad „	vårattål „
vårt „	vårta „	våratott „
vårtunk „	vårtuk „	vårattunk „
vårtatok „	vårtátok „	vårattatok „
vårtak (-nak) „	vårták „	vårattak (-nak) „

vårtalak *volna*, oliſin odottanut ſinua, teitå.

ſuturi.

oliſin odottama	oliſin ſ. odottama	minua odotettaifſin
vårni <i>fognék</i>	vårni <i>fognám</i>	våratni <i>fognék</i>
„ <i>fognål</i>	„ <i>fognád</i>	„ <i>fognål</i>
„ <i>fogna</i>	„ <i>fogná</i>	„ <i>fogná</i>
„ <i>fognánk</i>	„ <i>fognók</i>	„ <i>fognánk</i>
„ <i>fognátok</i>	„ <i>fognátok</i>	„ <i>fognátok</i>
„ <i>fognának</i>	„ <i>fognák</i>	„ <i>fognának</i> .

vårni *fognálak*, oliſin ſinua, teitå odottama.

Imperativi.

odota	odota ſitå	ſinua odotettaſoon
vår-j	(vår-ja-d), vår-d	våra-sså-l
vår-jo-n	vår-ja	våra-ssé-k

vár-ju-nk
vár-ja-tok
vár-ja-nak

vár-ju-k
vár-já-tok
vár-já-k

vára-ssu-nk
vára-ssa-tok
vára-ssa-nak.

3. Kérni, pyhtää.

Indicativi.

Præsens.

pyhdän	pyhdän sitä	minua pyhdetään
kérék	kérem	kéretém
kérsz	kéred	kéretél
kér	kéri	kéretik
kérünk	kérjük	kéretünk
kérték	kériték	kérették
kérnek.	kérik.	kéretnek.

kérlek, pyhdän sinua, teitä.

Imperfecti.

pyhfin	pyhfin sitä	minua pyhdettiin
kérék vala	kérem vala	kéretém vala
kérsz „	kéred „	kéretél „
kér „	kéri „	kéretik „
kérünk „	kérjük „	kéretünk „
kérték „	kériték „	kérették „
kérnek „	kérik „	kéretnek „

kérlek vala, pyhfin sinua, teitä.

Perfectum historicum.

pyhfin	pyhfin sitä	minua pyhdettiin
kérék	kérem	kéretém
kérel	kéred	kéretél
kére	kéré	kéreték
kérénk	kérök	kéreténk
kéreték	kéreték	kéretéték
kérének.	kérék.	kéretének.

kérélek, pyhfin sinua, teitä.

Perfetti.

olen pnyhtänht	olen pnyhtänht fitä	minua on pnyhbetty
kértem	kértem	kérettem
kértél	kérted	kérettél
kért	kérte	kéretett
kértünk	kértük	kérettünk
kérteték	kértéték	kéretteték
kértek (-nek).	kérték.	kérettek (-nek).

kértelek, olen pnyhtänht finua, teitä.

Plusquamperfetti.

olin pnyhtänht	olin pnyhtänht fitä	minua oli pnyhbetty
kértem vala (volt)	kértem vala (volt)	kérettem vala (volt)
kértél „	kérted „	kérettél „
kért „	kérte „	kéretett „
kértünk „	kértük „	kérettünk „
kérteték „	kértéték „	kéretteték „
kértek (-nek) „	kérték „	kérettek „

kértelek vala, olin pnyhtänht finua, teitä.

Futuri (pfünf.).

kérendék	kérendém	kéretendém
kérendesz	kérendéd	kéretendél
kérend	kérendi	kéretendik
kérendünk	kérendjük	kéretendünk
kérendeték	kérenditék	kéretendéték
kérendenek.	kérendik.	kéretendenek.

kérendelelek.

Futuri (phhist.).

olen pnyhtäwä	olen fitä pnyhtäwä	minua pnyhbetään
kérni fogok	kérni fogom	kéretni fogok
„ fogsz	„ fogod	„ fogsz
„ fog	„ fogja	„ fog

kérni fogunk	kérni fogjuk	kéretni fogunk
„ fogtok	„ fogjátok	„ fogtok
„ fognak.	„ fogják.	„ fognak.

kérni foglak, olen finua, teitä pyhittävä.

Konjunktivi.

Presens.

kérjek	kérjem	kéressem
kérj	(kérjed), kérd	kéressél
kérjén	kérje	kéressék
kérjünk	kérjük	kéressünk
kérjétek	kérjétek	kéressétek
kérjenek.	kérjék.	kéressenek.

kérjelek.

Perfekt.

kértem légyén	kértem légyén	kérettem légyén
kértél „	kérted „	kérettél „
kért „	kérte „	kéretett „
kértünk „	kértük „	kérettünk „
kértétek „	kértétek „	kérettétek „
kértek (-nek) „	kérték „	kérettek (-nek) „

kértelek légyén.

Konditionali.

Presens.

pyhtäiſin	pyhtäiſin ſitä	minua pyhettäiſin
kérnék	kérném	kéretném
kérnél	kérnéd	kéretnél
kérne	kérné	kéretnék
kérnénk	kérnök	kéretnénk
kérnétek	kérnétek	kéretnétek
kérnének.	kérnék.	kéretnének.

kérnélek, pyhtäiſin finua, teitä.

Perfekt.

olifin ppytänht	olifin ppytänht fitä	minua olifi ppybetteh
kértem volna	kértem volna	kérettem volna
kértél „	kérted „	kérettél „
kért „	kérte „	kéretett „
kértünk „	kértük „	kérettünk „
kérteték „	kértéték „	kéretteték „
kértek (-nek), „	kérték „	kérettek (-nek), „
kértetek volna, olifin ppytänht finua, teitä.		

Źuturi.

olifin ppytämä	olifin Ź. ppytämä	minua ppybettaifiin
kérni fognék	kérni fognám	kéretni fognék
„ fognál	„ fognád	„ fognál
„ fogna	„ fogná	„ fogna
„ fognánk	„ fognók	„ fognánk
„ fognátok	„ fognátok	„ fognátok
„ fognának.	„ fognák.	„ fognának.
kérni fognálak, olifin finua, teitä ppytämä.		

Imperatibi.

ppyhä	ppyhä fitä	finua ppybettaiföön
kérj	(kérjed), kérd	kéressél
kérjén	kérje	kéressék
kérjünk	kérjük	kéressünk
kérjeték	kérjéték	kéresseték
kérjenek.	kérjék.	kéressenek.

4. Vinni, wiedzä.**Indikativi.****Prezens.**

wien	wien Źen	minä wiedzään
viszék	viszém	vitetém
viszél	viszéd	vitetél
(viszén), visz	viszi	vitetik

viszünk	viszszük	vitetünk
viszték	visziték	vitették
visznek.	viszik.	vitetnek.

viszlek, wien finut, teidät.

Imperfekti.

mein	mein fen	minä wietün
viszék vala	viszém vala	vitetém vala
j. n. e.	j. n. e.	j. n. e.

Perfectum historicum.

mein	mein fen	minä wietün
vivék	vivém	vitetém
vivél	vivéd	vitetél
vive	vivé	viteték
vivénk	vivők	viteténk
vivéték	vivéték	vitetéték
vivének.	vivék.	vitetének.

vivélek, mein finut, teidät.

Perfekti.

olen wienyt	olen wienyt fen	olen wiety
vittem	vittem	vitettem
vittél	vitted	vitettél
vitt	vitte	vitetté
vittünk	vittük	vitettünk
vittetek	vittéték	vitettetek
vittek (-nek).	vitték.	vitettek (-nek).

vittelek, olen wienyt finut, teidät.

Plusquamperfekti.

olin wienyt	olin wienyt fen	olin wiety
vittem vala (volt)	vittem vala (volt)	vitettem vala (volt)
j. n. e.	j. n. e.	j. n. e.

Futuri (vffinf.).

viendék	viendém	vitetendém
viendesz	viendéd	vitetendél
viend	viendi	vitetendik
viendünk	viendjük	vitetendünk
viendéték	vienditék	vitetendéték
viendenek.	viendik.	vitetendenek.
	viendlek.	

Futuri (vffdist.).

olen miemä	olen sen miemä	minä miedään
vinni fogok	vinni fogom	vitetni fogok
j. n. e.	j. n. e.	j. n. e.

Konjunktivi.**Præsens.**

vigyek	vigyem	vitessém
(vigyél), vigy	(vigyed), vidd	vitessél
vigyén	vigye	vitessék
vigyünk	vigyük	vitessünk
vigyeték	vigyéték	vitesseték
vigyenek.	vigyék.	vitessenek.
	vigyelek.	

Perfekt.

vittem légyén	vittem légyén	vitettem légyén
j. n. e.	j. n. e.	j. n. e.

Konditionali.**Præsens.**

meifin	meifin sen	minä mietäifin
vinnék	vinném	vitetném
vinnél	vinnéd	vitetnél
vinne	vinné	vitetnék

vinnénk	vinnők	vitetnénk
vinnéték	vinnéték	vitetnéték
vinnének.	vinnék.	vitetnének.

vinnélek, weifin finut, teidät.

Perfekt.

oliſin mienyt	oliſin mienyt ſen	oliſin miety
vittem volna	vittem volna	vitettem volna
j. n. e.	j. n. e.	j. n. e.

Œuturi.

oliſin miemä	oliſin ſen miemä	minä mietäifin
vinni fognék	vinni fognám	vitetni fognék
j. n. e.	j. n. e.	j. n. e.

Imperativi.

mie	mie ſe	finä mietäiföön
(vigyél), vigy	(vigyed), vidd	vitessél
vigyén	vigye	vitessék
vigyünk	vigyük	vitessünk
vigyeték	vigyéték	vitesseték
vigyenek.	vigyék.	vitessenek.

5. *Hini, (hívni), kutfua.*

Indikativi.

Præſens.

kutfun	kutfun ſen t. ſitä	minä kutfutaan
hivok	hivom	hivatom
hisz	hivod	hivatol
hi	hija	hivatik
hivunk	hijuk	hivatunk
hittok	hijátok	hivattok
hínak.	hiják.	hivatnak.

hilak, kutfun finut, teidät.

Imperfekti.

fütfuin	fütfuin fen	minä fütjuttiin
hivok vala	hivom vala	hivatom vala
j. n. e.	j. n. e.	j. n. e.

Perfectum historicum.

fütfuin	fütfuin fen	minä fütjuttiin
hivék	hivám	hivatám
hivál	hivád	hivatál
híva	hívá	hivaték
hivánk	hívók	hivatánk
hivátok	hivátok	hivatátok
hivának.	hivák.	hivatának.

hiválak, fütjuin finut, teidät.

Perfekti.

olen fütfunut	olen fütfunut fen	olen fütjuttu
hittam	hittam	hivattam
hittál	hittad	hivattál
hitt, hivott	hitta	hivatott
hittunk	hittuk	hivattunk
hittatok	hittátok	hivattatok
hittak (-nak).	hitták.	hivattak (-nak).

hittalak, olen fütfunut finut, teidät.

Plusquamperfekti.

olin fütfunut	olin fütfunut fen	olin fütjuttu
hittam vala (volt)	hittam vala (volt)	hivattam vala (volt)
j. n. e.	j. n. e.	j. n. e.

Futuri (hífinf.).

hivandok	hivandom	hivatandom
hivandasz	hivandod	hivatandol
hivand	hivandja	hivatandik

hivandunk
hivandotok
hivandanak

hivandjuk
hivandjátok
hivandják
hivandlak.

hivatandunk
hivatandotok
hivatandanak

Űturi (Űhbiűt.).

olen futűuma
híni fogok
j. n. e.

olen űen futűuma
híni fogom
j. n. e.

minä futűutaan
hivatni fogok
j. n. e.

Konjunktivi.

Preűens.

híjak
híj
híjon

híjam
híjad, hídd
híja

hívaűűam
hívaűűál
hívaűűék

híjunk
híjátok
híjanak.

híjuk
híjátok
híják.

hívaűűunk
hívaűűatok
hívaűűanak.

híjalak.

Perűekti.

híttam légyén
j. n. e.

híttam légyén
j. n. e.

hívatam légyén
j. n. e.

Konditionali.

Preűens.

futűuiűin
hínék
hínál
hína

futűuiűin űen
hínám
hínád
hína

minä futűuttaiűin
hivatnáű
hivatnál
hivatnék

hínánk
hínátok
hínának

hínók
hínátok
hínák.

hivatnáűk
hivatnátok
hivatnáűnak.

hínalak, futűuiűin űinut, teidät.

Perfekt.

olifin futsfunut	olifin futsfunut fen	olifin futsfuttu
hittam volna	hittam volna	hivattam volna
j. n. e.	j. n. e.	j. n. e.

Futuri.

olifin futsfuma	olifin fen futsfuma	minä futsfuttaiſiin
hini fognék	hini fognám	hivatni fognék
j. n. e.	j. n. e.	j. n. e.

Imperativ.

futſu	futſu ſe	ſinä futsfuttaſoon
hij	hijad, hidd	hivassál
hijon	hija	hivassék
hijunk	hijuk	hivassunk
hijatok	hijátok	hivassatok
hijanak	hiják.	hivassanak.

6. *Álmodni* (-ik), nähä unta, unekſua. 7. *Esni* (-ik), púdota.

Subjektiv.**Preſens.**

Subj. konjug.	Obj. konjug.	Subj. konjug.
unekſun	unekſun ſitá	putoon
álmodo- <i>m</i>	álmodom	esém
álmodo- <i>l</i>	álmodod	esél
álmod- <i>ik</i>	álmodja	esik
álmodunk	álmodjuk	esünk
álmodtok	álmodjátok	esték
álmodnak.	álmodják.	esnek
	álmodlak.	

Imperfekt.

unekſuin	unekſuin ſitá	putoſin
álmodom vala	álmodom vala	esém vala
j. n. e.	j. n. e.	j. n. e.

Perfectum historicum.

unefjuin	unefjuin fitä	putofin
álmodá- <i>m</i>	álmodám	esém
álmodá- <i>l</i>	álmodád	esél
álmodé- <i>k</i>	álmodá	esék
álmodánk	álmodók	esénk
álmodátok	álmodátok	eséték
álmodának.	álmodák.	esének.
	álmodálak.	

Perfetti.

olen unefjunut	olen unefjunut fitä	olen pudonnut
álmodtam	álmodtam	estem
álmodtál	álmodtad	estél
álmodott	álmodta	esétt
álmodtunk	álmodtuk	estünk
álmodtatok	álmodtátok	esteték
álmodtak (-nak).	álmodták.	estek (-nek).
	álmodtalak.	

Plusquamperfecti.

olin unefjunut	olin unefjunut fitä	olin pudonnut
álmodtam vala (volt)	álmodtam vala (volt)	estem vala (volt)
j. n. e.	j. n. e.	j. n. e.

Futuri (pfűnt.).

álmodando- <i>m</i>	álmodandom	esendém
álmodando- <i>l</i>	álmodandod	esendél
álmodand- <i>ik</i>	álmodandja	esendik
álmodandunk	álmodandjuk	esendünk
álmodandotok	álmodandjátok	esendéték
álmodandanak.	álmodandják.	esendenek.
	álmodandlak.	

Ĵuturi (yhđist.).

olen uneĴsuma
álmodni fogok
j. n. e.

olen ĵitā uneĴsuma
álmodni fogom
j. n. e.

olen putooma
esni fogok
j. n. e.

Konjunktivi.**Preſens.**

álmodja-*m*
álmodjá-*l*
álmodjé-*k*

álmodjam
álmod(ja)d
álmodja

essem
essél
essék

álmodjunk
álmodjatok
álmodjanak.

álmodjuk
álmodjátok
álmodják.
álmodjalak.

essünk
esseték
essenek.

Perfekt.

álmodtam légyén
j. n. e.

álmodtam légyén
j. n. e.

estem légyén
j. n. e.

Konditionáli.**Preſens.**

uneĴjuiĵin
álmodná-*m*
álmodná-*l*
álmodné-*k*

uneĴjuiĵin ĵitā
álmodnám
álmodnád
álmodná

putoiĵin
esném
esnél
esnék

álmodnánk
álmodnátok
álmodnának.

álmodnók
álmodnátok
álmodnák.
álmodnálak.

esnénk
esneték
esnének.

Perfekt.

olĵin uneĴjunut
álmodtam volna
j. n. e.

olĵin uneĴjunut ĵitā
álmodtam volna
j. n. e.

olĵin pudonnut
estem volna
j. n. e.

Ĵuturi.

olĵin uneĴsuma
álmodni fognék
j. n. e.

olĵin ĵitā uneĴsuma
álmodni fognám
j. n. e.

olĵin putooma
esni fognék
j. n. e.

Imperativi.

unefju	unefju fitä	putoo
álmodjá-l	álmod(ja)d	essél
álmodjé-k	álmodja	essék
álmodjunk	álmodjuk	essünk
álmodjatok	álmodjátok	essetek
álmodjanak.	álmodják.	essenek.

8. *Enni* (-ik), *şhöbä*. 9. *Aludni* (-ik), *nuffua*.

Indikativi.**Præsens.**

Subj. konjug.	Obj. konjug.	Subj. konjug.
şhön	şhön şen t. fitä	nufun
észëm	észëm	al(u)szom
észél	észéd	al(u)szol
észik	észi	al(u)szik
észünk	észszük	al(u)szunk
eszték	észiték	alusztok
észnek.	észik.	alusznak, alszanak.

észlek, şhön şinut, teidät.

Imperfecti.

şöin	şöin şen	nufuin
észëm vala	észëm vala	al(u)szom vala
j. n. e.	j. n. e.	j. n. e.

Perfectum historicum.

şöin	şöin şen	nufuin
évëm	évëm	al(u)vám
évél	évéd	al(u)vál
évék	évé	al(u)vék
événk	évök	al(u)vánk
évéték	évéték	al(u)vátok
évének.	évék.	al(u)vának.

évélek, şöin şinut, teidät.

Perfekti:

olen şönyht	olen şönyht şen	olen nuffunut
ëttem	ëttem	aludtam
ëttél	ëtted	aludtál
ëvét	ëtte	aludt
ëttünk	ëttük	aludtunk
ëtteték	ëttéték	aludtatok
ettek.	ették	aludtak.

ettelek, olen şönyht şunut, teidät.

Plusquamperfekti.

olin şönyht	olin şönyht şen	olin nuffunut
ëttem vala (volt)	ëttem vala (volt)	aludtam vala (volt)
j. n. e.	j. n. e.	j. n. e.

Futuri (yşşinf.).

ëndëm	ëndëm	alvandom
ëndél	ëndéd	alvandol
ëndik	ëndi	alvandik
ëndünk	ëndjük	alvandunk
ëndéték	ënditék	alvandotok
ëndenek.	ëndik.	alvandanak.
	ëndelek.	

Futuri (yşşist.).

olen şöwä	olen şen şöwä	olen nuffuma
ënni fogok	ënni fogom	aludni fogok
j. n. e.	j. n. e.	j. n. e.

Konjunktivi.

Präsens.

égyem	égyem	aludjam
égyél	égyed, édd	aludjál
égyék	égye	aludjék
égyünk	égyük	aludjunk
égyeték	égyéték	aludjatok
égyenek.	égyék.	aludjanak.
	égyelek.	

Perfetti.

éttem légyn	éttem légyn	aludtam légyn
j. n. e.	j. n. e.	j. n. e.

Conditional.**Present.**

föiſin	föiſin ſen	nuffuiſin
énném	énném	aludnám
énnél	énnéd	aludnál
énnék	énné	aludnék
énnénk	énnök	aludnánk
énnéték	énnéték	aludnátok
énnének.	énnék.	aludnának.

énnélek, föiſin ſinut, teidät.

Perfetti.

oliſin ſhöny	oliſin ſhöny ſen	oliſin nuffunut
éttem volna	éttem volna	aludtam volna
j. n. e.	j. n. e.	j. n. e.

Futuri.

oliſin ſhöwä	oliſin ſen ſhöwä	oliſin nuffuwa
énni fognék	énni fognám	aludni fognék
j. n. e.	j. n. e.	j. n. e.

Imperativi.

ſhö	ſhö ſe	nuffu
égyél	égyed, edd	aludjál
égyék	égye	aludjék
égyünk	égyük	aludjunk
égyeték	égyéték	aludjatok
égyenek.	égyék.	aludjanak.

(R. 2, 3, 9, 10, 21, 22, 30, 32, 33, 34, 35, 38 l.)

VII. Adverbit.

Melkein kaiffi Unkarin fielen adverbitt owat nomineista kasus-päätteillä johdetuita sanan-muotoja, waiff'ei muutamisja enää woi päätettä martalosta eroittaa; esim.

1. Lokativi=adverbeja: hol, misjä? ihol, täsfä; ahol, tuosfa; itt, (itten), täällä; ott, (ottan), tuolla, siellä; mindénütt kaiffialla; másutt, muualla; séhol, ei misfään; akárhól, bárhol, misjä hymänfä; valahol, josfatin; néhol, monialla; benn t. bent, físfällä; künn, (kinn) t. künt, (kint), ulkona; honn, fotona; fönn, (fënn) t. fönnnt, (fënnnt), ylhäällä; lénn t. lént, alant, alhaalla; belül, físfällä; kivül, ulfopuolella; elül, etupuolella; hátul, tafapuolella; közel, lähellä; távol, messze, faufana; — honnan, mistä? innen, täältä; onnan, tuolta, sieltä; mindénünnen, kaiffialta; egyébün-nen, muualta; séhonnán, ei mistään; akárhonnán, bárhonnán, mistä hymänfä; valahonnán, jostatin; fölülről, ylhäältä; alulról, alhaalta; kivülről, ulfopuolelta; elülről, etupuolelta; hátulról, tafapuolelta; közelről, läheltä; távolról, faufaa; hazül, hazulról, hazunnan, fotoa; — hová, (hova), mihin, minne? ide, tänne; oda, tuonne, sinne; mindénüvé, mindenhová, kaiffialle; máshová, muualle; séhová, ei mihiinkään; akárhová, bárhová, mihin hymänfä; valahová, jonnekin; be, físfään; ki, ulos; haza, fotia; föl, (fél), ylös; le, alá, alas; előre, etupuolelle, eteen-päin; hátra, tafapuolelle, taakse-päin; közel, lähelle; messze, messzire, fauas; össze, yhteen; szét, erikseen; vissza, takaisin.

2. Temporali=adverbeja: azonnal, kohta; nappal, päimällä; éjjel, yöllä; reggel, aamulla; este, illalla; eleinte, alusfa; hajdanta, hajdan, muinoin; régén, rég, aifoja sitten; ma, tänä-pänä; holnap, huomenna; holnapután, ylihuomenna; tegnap, eilen; tegnapelőtt, tois-päivänä; néha, joskus; soha, ei koskaan; most, nyt; korán, aikaisin; későn, myöhään; mindig, aina; mikor, milloin? ekkor, tällöin; akkor, silloin; máskor, toiste; mindénkor, ainiaan; mindjárt, heti; még, vielä; gyakran, usein; imént, äsfettäin; azelőtt, ennen; soká, sokáig, kauan; már, jo, enää.

3. Modali=adverbeja: hogyan, hogy, kuinka? mint, miten? igazán, todellakin; egyedül, yksinänfä; általában, yle-päänfä; vaktában, umpimähkään; igen, nagyon, sangen; részint, osaksi; folyvást, yhä; bizony, biz, kyllä; hamar, pian; mégint, ismét, taas; nem, né, (kieltosanoja); alig, tuskin; talán, tán,

ehfä; csak, ainoastaan; miért, mért, minfütähden? azért, ezért, fentähden; bizonyosan, warmaan; ugyan, tofin; nevezetesen, nimittain; jól (muodosta: jó-ul), hymin; rosszul, huonosti; titkon, salaisesti; valóban, tosiaan; szépen, kauniisti; jobban, paremmin; inkább, ennemmin; másképen, máskép, tofin; lassaként, wähitellen; külömben, muuten; magyarul, Unfarin fielin.

VIII. Postpositionit.

1. Nominativin kansja:

a) alatt, alla;	alól (-ül), alta;	alá, alle.
előtt, edesjä, =lla;	elöl (-ül), edestä, =ltä;	elé, eteen, edelle.
körött, ympäriällä;	köröl (-ül), ympäriältä;	köré, ympäriille.
között, közt, wälistä, =lla; keskellä;	közöl (-ül), wälistä, =ltä; keskeltä;	közé, wäliin, =lle; keskelle.
mégétt, } mögött, } taana;	mégöl, } mögül, } taana;	mégé, } mögé, } taakse.
mellett, wieresjä, (rinnalla);	mellöl, wierestä, (rinnalta);	mellé, wiereen, (rinnalle).

b)	—	felöl (-ül), puolelta; felé, päin. taholta;	
fölött, } felétt, }	yli;	—	fölé, yli.
hégýétt, päällä;		—	hégýé, päälle.

c) által, kautta; ellen, vastaan; iránt, kohta; miatt, tähden; múlva, (mulva), perästä, jälkeen; nélkül, ilman; gyanánt, werošta; helyett, sijasja, =sta, =an; óta, (az óta, siitä aști); szérint, (szérént), muksaan; után, jälkeen; végétt, warten.

2. Superesjivin kansja: alul, alla; fölül, yli, ylipuolella; belül, sisäsjä, =lla, sisäpuolella; kívül, ulkopuolella, paitfi; át, (által), läwitse; kérésztül, läwitse; innen, tällä puolella; túl, tuolla puolella.

3. Sublativin kansja: nézve, (johonkin) katsoen, suhteen.

4. Adesjivin kansja: fogva, (fogvást), jöhdösta, woi-masta, tähden.

5. Ablativin kansja: fogva, (jostakin) aști, pitäen.

6. Allativin fansä: képest, fűhteen, merraten.

7. Komitativi=instruktivin fansä: együtt, ynnä, yhdessä (jonkun) fansä.

(R. 31, 32 l.)

IX. Konjunktionit.

És, (s), még, ja; is, =fin; sém, sè, ei —faan; szintén, mőşfin; sőt, jopa; mind — mind, fèfä — että; nemcsak — hanem . . . is, ei ainoastaan — vaan . . . fin; vagy (avagy), taiffa, eli; vagy — vagy, jofo — taiffa; akár — akár (akar — akar), =fo — wai; — ellenben, fitä vastaan; pedig, mutta; hanem, vaan; de, (ügyde, ánde), azonban, mutta; mégis, mindamellett, mindaz(on)-által, fuitenfin; mégsem, ei fuitenfaan; — tehát, (hát), fiis; — tudniillik (lyhennettynä: t. i.), ugyanis, näet; azaz, vagyis, fe on; úgymint, még pedig, ni-mittäin; hiszén, (hisz), =han, (=hän); úgyis, muutenfin; úgyszem, ei muutenfaan; — hogy, että; — (a) mikor, (a) midön, a mint, (a) hogy, fun; (a) míg, (a) meddig, niin fauan fuin; mialatt, fiil' aifaa fuin; miután, (minekutána), fittetfuin; mihelyt, mihelyest, alighogy, alig, heti fuin; mielött, minekelötte, ennenfuin; (a) mióta, azóta hogy, attól fogva hogy, fiitü aşti fuin; (a) mire, (a) mikorra, fiffi fuin; — ha, hogyha, jos; — bár, (bátor), ámbár, (ámbátor), habár, noha, holott, waiffa; — úgy — (a) mint, úgy — valamint, akként — (a) miként, akkép — (a) mikép, akképpen — (a) miképpen, úgy — a hogy, niin — fuin; valamint — úgy, niinfuin — niin; — mert, a miért, mivel, fiilä; minthogy, mivelhogy, foşfa.

X. Interjektionit.

Yavallisimmat interjektionit owat seuraawat:

Oh, ah, oi, woi, ah! jaj, ai! hejh, hajh, hei, oi! ejnye, woi! ni, nini, lám, im, ime, fas! vajmi, fuinka! no, no! nosza, nohát, rajta, (fehoitufesä), hoi, noh! ahol, ahol-ni, fas tuosä! ihol, ihon, ihol-ni, fas täşä! csitt, wai! dehogy, ei fuinkaan, taiffa mar! vajha, bárcsak, joşpa, joşpa şentään, woi joşpa!

Paitfi näitä käytetään vielä nominien lausumuotoja, jopa fofonaisia lauseitakin interjektioneina; esim. isteném, hymä jumala! egek ura, taimaan jumala! az istenért, herran tähden! isten mentsén, isten örizzén, jumala marjelfoon! boldog isten, hymä jumala! hála istennek, jumalan fiitos! isten hozta, terve tultua (oikeastaan: jumala on tuonut teidät)! isten veled, herran hal-
tuun! isten ugysé (uccsé), jumal' auta! mi az isten nyila, mi a ménnykö, mi a tatár, mi a patvar, mi a manó, mi az ördög, mitä pirua! teremtétte, teringette, saafeli (soifoon)! ör-
dög vigye, hjiífi wieföön! éljén, eláföön! szabad, fíjään! igaz, se on totta, à propos, fešfen puheen! halljuk, fuulfaamme, fuul-
laan! félre, pois tieltä! előre, eteen-päin! vissza, takaisin! lódulj, forjaa luusi! mégállj, feis!

XI. Sananjohto.

I. Derivationi.

A) Nominis.

1. Denominativit:

a) nomen diminutivum:

- ny: kicsi-ny, pici-ny, pieni.
- ó (ő); -ú (ű): kuty-ó, (kuty-ű), foiranen; kacs-ó, fätönen.
- ka (-ke): léány-ka, tyttönen; szégény-ke, raukkanen.
- ók (-ök): pof-ók, pafjupošfinen; fül-ök, ifoformainen.
- cska (-cske): hala-cska, falanen; keze-cske, fätönen; (f. 39 l. 3).
- s: Bori-s, piffu Barbara; feketé-s mustamainen.
- cs: köve-cs, fiwonen; ura-cs, herranen.
- csa (-cse): tó-csa, lätäffö; gyermek-cse, lapsukainen.
- csi: Pal-csi, piffu Paamo; Ter-csi, piffu Thereſe.
- d: gyéngé-d, hellä; — on myöskin ordinali-laſkufanojen johto-
pääte: harma-d, kolmaš, negye-d, neljäs, j. n. e.
- di: való-di, todellinen; katonás-di, jotamiehifillä-olo (laſten-leiffi).
- dad (-ded): apró-dad, pienenläntä.
- i: Pal-i, piffu Paamo; Fer-i, piffu Frans.
- ika (-ike): pálc-ika, feppinen; csész-ike, maljanen.

b) nomen possessoris:

- s: hala-s, falainen; köve-s, fiwinen; (f. 39 l. 4).
- ú (-ű): nagyláb-ú: ifojalkainen; kisfej-ű, pienipäinen; (f. 39 l. 5).

c) nomen possessivum:

- i: király-i, funinfaallinen; nemzet-i, fanfaallinen; (f. 39 l. 7).
 -é: király-é funinfaan, nemzet-é fanfan; (f. 16 l. 3).

d) nomen augmentativum (comparativi):

- b, -bb: erős-b, moimallijempi; nagy-bb, suurempi; (f. 25 l. 1).

e) nomen collectivum tahi abstractum:

- ság (-ség): katonaság, sotamiehistö; szép-ség, fauneus.

f) nomen quantitatis:

- nyi: mennyi, kuinka monta? ökol-nyi, nyrfin-fokoinen.

g) nomen locativum:

- só (-ső): hát-só, tafainen; kül-ső, ulfonainen; bel-ső, fíjällinen.

h) nomen caritivum:

- talan (-telen); -tlan (-tlen): haszon-talan, hõõdytõn, felwoton;
 erő-telen t. erő-tlen, moimaton; atyá-tlan, ifätõn; (f. 39 l. 6).

i) monikon pñäte:

- k: háza-k, taloja; embèrè-k, ihmisiä; (f. 8 l.).
 -i, -jai (-jei): háza-i, talonsa; kard-jai, miehansa; (f. 14 l.).

2. Deverbali:

- ó (-õ); ú (ű): ir-ó, firjoittama, =ja; néz-õ, katfoma, =ja; (f. 36 l. 1).
 -ós (-õs): tud-ós, oppinut; ismer-õs, tuttava.
 -i: játsz-i, leifillinen.
 -a (-e): szül-e, mon. szülék, vanhemmat, (verbistä szülni, syn-nyttää).
 -ékony (-ékény): hajl-ékony, notfistuma; enged-ékény, myõn-tywäinen.
 -ánk (-énk): nyal-ánk, mafiailille färfäs, (verbistä nyalni, nuolla); fél-énk, pelfurimainen.
 -ék: marad-ék, jäännös; kever-ék, sefoitus.
 -ás (-és): ir-ás, firjoitus; kér-és, pyhntõ; (f. 39 l. 1).
 -m: figyelè-m, huomio, tarffaamaisuus; folya-m, wirta, (verbistä folyani, juosta).
 -l: fona-l, laufa (verbistä fonni, fehrätä); lepe-l, peite.
 -ál (-él): fon-ál, laufa; köt-él, fõhfi.
 -ály (-ély): akad-ály, este; szenved-ély, intohimo, (verbistä szenvedni, färfiä).
 -ár (-ér): búv-ár, fufeltaja; tünd-ér, haltiatar.

- árd*: csal-árd, petollinen.
 -*lom* (-*lém*): hata-lom, moima, maíta; féle-lém, pelfo.
 -*lék*: mos-lék, rapa (verbistä mosni, pestä).
 -*dal* (-*del*): via-dal, taistelu; ele-del, ruofa (verbistä élni, elää).
 -*dalom* (*delém*): nyugo-dalom, lepo; gyöze-delém, moitto.
 -*dék*; -*dok* (-*dök*): szán-dék, aifomus; nyom-dok, jälfi (verbistä nyomni, painaa).
 -*más* (-*més*): tudo-más, tietö; vallo-más, tunnustus.
 -*mány* (-*mény*): tudo-mány, tiebe; gyűjtemény, kofaelma.
 -*vány* (-*vény*): tanit-vány, oppilas; szöke-vény, karkuri.
 -*tal* (-*tel*): é-tel, ruofa (verbistä énni, syödä), i-tal, juoma.
 -*ték*: ér-ték, arwo (verbistä érni, olla jonkun arwoinen); mér-ték, mitta (verbistä mérni, mitata).
 -*tag* (-*teg*): fuva-tag, lumifinos, (verbistä fúni, puhaltaa).
 -*t*, -*at* (-*et*): él-et, elämä; bán-at, juru.
 -*t*, -*tt*: hol-t, halo-tt, fuollut; mondo-tt, sanottu; (f. 36 l. 2).
 -*ndó* (-*ndő*): monda-ndó, sanottawa; jöve-ndő, tulewa; (f. 36 l. 3).
 -*ni*: jár-ni, käydä; él-ni, elää; (f. 9 l. 2).
 -*va* (-*ve*): jár-va, él-ve; (f. 37 l. 1).
 -*ván* (-*vén*): jár-ván, él-vén; (f. 37 l. 2).

B) Verbit.

1. Denominativit:

- l*: szolgá-l *), palwella; öle-l, syleillä.
 -*ll*: soka-ll, paljofjua.
 -*lkod* (-*lkéd*): ura-lkod, hallita; büszké-lkéd, ylpeillä.
 -*lód*: baj-lód, puuhata.
 -*lál* (-*lél*); -*lal* (-*lel*): szám-lál, lusea; kém-lel, wafoa.
 -*had* (-*hed*); -*hod* (-*héd, hüd*): por-had, rappeutua; vén-héd, manhentua.
 -*d*: lyuka-d, lämisthä; szaporo-d, enenthä.
 -*hasz* (-*hesz*); -*hosz* (-*hész*): vén-hész, manhentua.
 -*haszt* (-*heszt*); -*hoszt* (-*hész*): por-haszt, rappeuttaa; vén-heszt, manhentua.
 -*szt*: ára-szt, muodattaa; ébre-szt, herättää.
 -*iz*: ör-iz, wartioita.
 -*hoz* (-*héz*): hely-héz, asettaa.
 -*z*: dolgo-z, tehä työtä; koroná-z, fruunata.

*) Sotta johtopäätteet tulisiwat esimerkeissä paremmin ilmi, owat nämät asetetut (lyhennethn) wartalon muotoon; suomennoksesja on kuitenkin käytetty infinitiivin-muotoa.

- dz: levele-dz, lehdittyä.
- it: nagy-it, fuurentaa; fehér-it, tehdä malfoisefsi.
- hat (-het): seb-het, haavoittaa.
- ül (-ül): jav-ül, parantua; szép-ül, launiistaa.
- ász (-ész): hal-ász, kalaistaa; eger-ész, pyytää hiiriä.
- kod (-kéd, -köd): szomor-kod, furra; gondos-kod, pitää huolta.
- koz (-kéz): hada-koz, jotta.

2. Deverbaliit:

a) frequentativit:

- l: vigasztal, lohduttaa; magasztal, ylistää.
- lal (-lel): fog-lal, malloittaa; kér-lel, pyytää lepyttämään.
- d: gyula-d, sytyä; nyugo-d, lewätä.
- dál (-dél); -dal (-del): harap-dál, pureksella; rug-dal, potkiella; lép-del, astuksella.
- dogál (-dégél, -dögél): áll-dogál, seisoksella; ül-dögél, istuksella.
- dokol (-déköl, -dököl): hal-dokol, olla huolemaiisillaan; öldököl, murhaella.
- dos (-dés, -dös): röp-dös, lennellä.
- doz (-déz, -döz): inga-doz, häällyä; lö-döz, ampuella.
- dácsol (-décsél): buk-dácsol, jufellsella; szök-décsél, hyppellä.
- sz: alu-sz, nuffua; nyugo-sz, lewätä.
- szol (-szöl): von-szol, laahata.
- z: hordo-z, fantaa; kötö-z, sitoa.
- s: futo-s, juoksennella.
- sol (-söl): gug-sol, hyffiä.
- csol (-csöl): szür-csöl, järpiä.
- csál (-csél): rág-csál, pureksella; döngi-csél, juriista.
- ál (-él): ugr-ál, hyppellä; met-él, leifellä.
- ász (-ész): vakar-ász, raapiksella; legel-ész, fähdä laitumella.
- g: csavaro-g, fuljesksella; füstölö-g, samuta.
- ng: hajlo-ng, fumarrella.
- gol (-göl): vona-gol, olla miimeisillään.
- gál (-gél): keres-gél, etsiksellä; ron(t)-gál, hämitellä.
- gat (-get): iro-gat, firjoitella; készít-get, valmistella.
- kos (-kös): fut-kos, juoksennella.
- koz (-köz): fut-koz, juoksennella.
- kol (-köl): toda-kol, tiedustella.
- kod (-kéd, -köd): nyom-kod, painaella.
- kál (-kél): ir-kál, firjoitella.
- károz (-kérez): fut-károz, juoksennella.

b) momentanit:

- m*: csusza-*m*, liufah^htaa.
- mod* (-*méd*): csusza-*mod*, liufah^htaa.
- ml*: csusza-*ml*, liufah^htaa.
- n*: zuha-*n*, loifah^htaa.
- nt*: köszö-*nt*, terwehtää.
- int*: emel-*int*, noštaltaa.
- it*: emel-*it*, noštaltaa.
- ll*: fuva-*ll*, puhaltaa.

c) faufativit (faftitivit):

- t*: kel-*t* herättää; vesz-*t*, fadottaa.
- it*: vesz-*it*, fadottaa.
- tat* (-*tet*): csinál-*tat*, teettää; készít-*tet*, valmistuttaa; (f. 38 l. 2).

d) passivit:

- t*: monda-*t*-(*ik*), fanotaan; (f. 38 l. 1).
- tat* (-*tet*): csinál-*tat*-(*ik*), teh^hdään; készít-*tet*-(*ik*), valmistetaan.

e) reflexivit:

- ód* (-*öd*): húz-*ód*, metähtyä; készül-*öd*, valmistautua; (f. 38 l. 3).
- ódz* (-*öd*z): takar-*ódz*, peittähtyä.
- kód* (-*köd*); -*kóz* (-*köz*): bán-*kód*, murhettua; vet-*köz*, riisua maatteenfa.
- kod* (-*kéd*, -*köd*); -*koz* (-*kéz*, -*köz*): öltöz-*köd*, pukeutua; vet-*kéz*, riisua maatteenfa.
- ül* (-*ül*); -*ul* (-*ül*): mozd-*ül*, liifah^htua; sér-*ül*, louffaantua.

f) potentialit:

- hat* (-*het*): ir-*hat*, voida firjoittaa; keres-*het*, voida etsiä; (f. 38 l. 4).

II. Kompositioni.

Yhdyssperäiset sanat ovat kolmea lajia:

a) syntaktisia, s. o. semmoisia, joiden yhdyss=osat lauseopillisesti kuuluvat toisiinsa, ja jotka sen vuoksi kirjoitetaan yhdeksi sanaksi; esim. kisasszony (oikeastaan: pieni rouwa), neiti; előszó, esipuhe; kétszáz, kaksi sataa; világoskék, vaaleanvioletti; bemenni, mennä sisään; kijönni, tulla ulos, j. n. e.

b) elliptisiä, joiden yhdysovat niinkään omat syntattijessa suhteessa toisiinsa, mutta joista tätä suhdetta osoittava merkki on jätetty pois; esim. háztető (= háznak teteje), huoneen-katto; hadvezér (= hadnak vezére), sotapäällikkö; születésnap (= születésnek napja), syntymäpäivä, j. n. e.

Edellisissä a) ja b) kohdissa mainituissa sanoissa on jälkimmäisellä yhdysovalla päämerkitys.

c) koordineratuita, joissa kumpikin yhdysoja merkityksensä puolesta on yhtä tärkeä. Tämä merkitys saattaa olla kummassakin samanlaatuinen taikka myöskin vastakkainen. Esim. pör-patvar (pör, riita, patvar, riita), riita; lötni-fátni (juosta=juosta), juosta sinne tänne; kérésztülkasul (kérésztül, poikki, kasul, poikki), ristin-rastin; — adásvévés, myynti-osto; jönni-ménni, tulla-mennä; körülbelül (ympäri-ä-sijällä), noin.

(§. 11 l. 2.)

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

III. Lukemisto.

1. Közmondások.

1. Embert¹⁾ a szavánál²⁾, ökröt a szarvánál.
2. Jobb ma egy veréb, mint holnap egy tűzok.
3. Ki sokat igér, keveset ad.
4. A hol nincs, ott ne keress.
5. Minden cigány a maga lovát dicséri.
6. A jó pap holtig³⁾ tanul.
7. Ki korán kel, aranyat lel.
8. Ki mint vet, úgy arat.
9. Addig verd a vasat, míg tüzes.
10. Több szem többet lát.
11. Végén csattan az ostor.
12. Hamarabb utoléri a hazugot, mint a sánta ebet.
13. Többet észszel, mint erővel.
14. Okos nem botlik meg kétszer egy kőben.
15. Olcsó húsnak híg a leve.
16. A ki keveset el nem vesz, sokat nem érdemel.
17. Az ökör csak ökör marad, ha Bécsbe hajtják is.
18. Kicsiny a bors, de erős.
19. Lassan járj, tovább érsz.
20. Ebugatás nem hallik mennyországba.
21. Rossz pénz el nem vész⁴⁾.

1. ¹⁾ Sananlaskuisja jätetään usein määräävä artiffeli pois, warfintin lauseen alusja. — ²⁾ predikati fogják on jätetty pois; fogni valaminél, pitää fiinni jostakin. — ³⁾ holtig, kuolemaan asti. — ⁴⁾ muutamaisja verbeisjä saattaa vortalon vortali preiensajan 3 perjonasja hyfföösä

22. A hány ház, annyi szokás.
23. A mely tyúk sokat kodácsol, keveset tojik.
24. Az alma nem esik messze fájától.
25. Szükség törvényt bont.
26. Ajándék lónak⁵⁾ nem nézik a fogát.
27. A ki korpá közé keveredik, azt megeszik a disznók.
28. Lassú víz partot mos⁶⁾.
29. Nincsen rózsá tövis nélkül.
30. Liliomnak is fekete az árnyéka.

2. A kis malac és a farkasok.

(Népmese.)

Volt a világon egy kis malac, annak volt egy kis háza egy nagy rengeteg erdő közepén. Egyszer a mint ebben a kis házban főzögetett magának, odamegy egy nagy ordas farkas, beszél az ajtón¹⁾:

— Ereszsz be, kedves kis malackám²⁾, nagyon hideg van idekint, fázom.

— Nem eresztelek biz én, mert megeszel.

— Ereszd be hát legalább az egyik hátulsó lábam³⁾.

A kis malac beeresztette az egyik hátulsó lábát, hanem alattomban oda tett egy nagy fazék vizet⁴⁾ a tűzhöz.

Kicsi idő múlva megint megszólalt a farkas:

— Ugyan kedves kis malackám, ereszd be a másik hátulsó lábam is.

A kis malac beeresztette azt is, de a farkas avval se érte be, hanem egy kis idő múlva megint beszóllott⁵⁾:

— Kedves kis malackám, ereszd be a két első lábam is.

A kis malac beeresztette a két első lábát is, de a farkasnak az se volt elég, megint megszólalt:

— Édes-kedves kis malackám, ereszsz be már egészen, majd meglásd⁶⁾, egy újjal⁷⁾ se nyúlok hozzád.

olla jefä pittä että lhyht; semmoista omat esim. vész, vesz; nyer, nyer; ad, ad; hágy, hagy; kél, kel, h. m. — ⁵⁾ ajándék on lónak sanan attributi. — ⁶⁾ mos, hõ, talvaa, (oif.: pefee).

2. ¹⁾ Beszól az ajtón, oifeastaan: puhuu sijään ovelle, s. o. puhuttelee porjasta suljetun oven taiaa. — ²⁾ malacka on malac sanan diminutivi-muoto. — ³⁾ tatso muiet. 22 sivulla. — ⁴⁾ fazék vizet, padan (tähfi) wettä. — ⁵⁾ beszóllott = beszólt. — ⁶⁾ meglásd, imperativi inditativin sijasta. — ⁷⁾ újjal, muodosta újj-val; pitäifi siis oifeastaan olla: ujjjal, mutta tämmöistiesä tapauttiesä jätetään yffi j pois.

Erre⁸⁾ a kis malac egy zsákot szépen odatett a nyíláshoz, hogy a mint a farkas jön háttal befelé, egyenesen abba menjen be, avval⁹⁾ beeresztette. A farkas csakugyan a zsákba ment be; a kis malac se volt rest, hirtelen bekötötte a zsák száját, lekapta a tüzről a nagy fazék forró-vizet, leforrázta vele a farkast, azután hirtelen felmászott egy nagy fára. A farkas egy darabig ordított, mert a forró-víz úgy levitte a szőrét, hogy egy szál se maradt rajta; azután addig hányta-vetette magát, míg utoljára kioldódott a zsák szája. Kibújt belőle, szaladt egyenesen segítséget hozni. Vissza is jött nem sokára vagy tized magával¹⁰⁾, elkezdték keresni a kis malacot. Addig-addig keresték, míg valamelyik csakugyan meglátta a fa tetején; oda mentek a fa alá, elkezdtek tanakodni, hogy mitévők¹¹⁾ legyenek; mi módon fogják meg a kis malacot? mert egyik se tudott a fára fölmászni. Nagy sokára aztán elhatározták, hogy egymás hátára állanak mindnyájan, úgy aztán a legfelső majd csak eléri. El is kezdtek egymás hátára felmászni; a kopasz maradt legalul, mert félt feljebb menni, így hát a többi mind az ő hátán volt.

Már olyan magasan voltak, hogy csak egyetlen egy hibázott, hogy elérjék a kis malacot; az az egy is elkezdett már mászni felfelé, akkor a kis malac hirtelen elkiáltotta magát: „Forró víz a kopasznak!” A kopasz megijedt, kiugrott a többi alól, a sok farkas mind lepotyogott, kinek lába, kinek nyaka tört ki, a kopasz meg úgy elszaladt, soh'se¹²⁾ látták többet¹³⁾.

A kis malac szépen leszállott a fáról, haza ment, többet feléje se mertek menni a háza tájékának¹⁴⁾ se a farkasok.

3. A merre én járok...

(Népdal.)

A merre¹⁾ én járok,
Még a fák is sírnak,
Gyenge ágaikról
A levelek hullnak.

⁸⁾ erre = ekkor. — ⁹⁾ avval, oif.: fillä; famasja. — ¹⁰⁾ tized magával, tšmmeneš itfenä fansja, f. o. hän ja vššefšän muuta. — ¹¹⁾ mitévő l. mitevő, mitä-tefemä. — ¹²⁾ soh'se = soha se l. soha sem. — ¹³⁾ többet = többé. — ¹⁴⁾ feléje a háza tájékának = a háza tájéka felé.

3. 1) A merre, minne pätin; sublativi wanšasta interrog.-relativi-

Hulljatok levelek,
Rejtsetek el engem,
Mert az én galambom ²⁾
Sírva keres engem.

Hulljatok levelek,
Sűrűn az utamra,
Hogy ne tudja rózsám,
Merre ment galambja.

4. Nézz, rózsám, a szemembe...

(Népdal.)

Nézz, rózsám, a szemembe;
Mit olvasol belőle?
Ugy-e azt mondja,
Ugy-e azt mondja:
Te vagy az angyalok ragyogó csillaga?

5. A boltos három lyánya.

(Népmese.)

Hol volt, hol nem volt ¹⁾, volt a világon egy boltos, annak volt három olyan szép lyánya, hogy nem volt párjuk hét vármegyében, de mégis legszebb, legkedvesebb volt a legfiatalabbik, az apja is legjobban szerette.

Lakott azon a vidéken, egy pusztán, egy gazdag gróf, a kihez az a boltos minden két-három hétben egyszer vitt ki mindenfélét a boltjából, a mi a háztartáshoz szükséges volt. Egyszer sok pénzt kapott ettől a gróftól, vig volt nagyon, mikor haza ért, kedve kerekedett egy kicsit mókázni a lyányaival. Oda hívta őket maga mellé, tréfálódzott velök. Egyszer eszébe jutott, hogy valjon melyik szereti őtet ²⁾ ezek közül legjobban? Gondolta, hogy legjobb lesz megkérdeni.

pronomista mez, miŕä, jota wielä nytkin jostus fanŕanŕielesŕä fäntetään muutamisŕa ŕioisŕa, efim. mezen, ŕetä poŕtpositionin fanŕsa, efim. mez iränt, miŕinkä ŕuuntaan. — ²⁾ galambom, kultaseni, (oit.: kyyhkyŕeni).

5. ¹⁾ Tavalliset alkuŕanat fanŕanŕaduissŕa. — ²⁾ ötet = öt; fäntet-

— No kedves gyermekeim — szólalt meg, — mondjátok meg nekem, szeretném tudni, melyitek³⁾ hogy szeret engem?

A legöregebbik mindjárt a nyakába borult, össze-vissza nyalta-falta:

— Én úgy szeretem édes apámat, mint a tiszta gyémántot.

A középső is összecsókolgatta:

— Én meg úgy szeretem édes apámat, mint a tiszta aranyat.

Csak a legkisebb nem szólt semmit, az nem borult a nyakába.

— Hát te, édes lányom — kérdezi az apja, — hogy szeretsz engem?

— Én úgy szeretem édes apámat, mint a szép fehér sót.

Nagyon megharagudott ezért a boltos, hogy hát őt a legkedvesebb lánya csak úgy szereti, mint a sót, a miből négy garasért egy fontot adnak! Mondta a lányának, másolja meg a szavát, mondjon mást, de a lány nem mondott, hanem még, — hogy⁴⁾ látta, hogy az apja haragszik, — kiment a szobából. Akkor a két öregebb testvér, a kik haragudtak a hugokra, mert szebb is jobb is volt mint ők, ráestek az apjokra, hogy ezt még se türje szó nélkül, ez szörnyűség, hogy szemtől-szembe megmondja, hogy a rongyos sónál nem szereti jobban, utoljára annyira tele beszéllték a fejét, hogy behivatta a lányát, megmondta neki, hogy az ő szeme elől mindjárt pusztuljon, még látni se akarja, ha őtet csak úgy szereti, mint a sót.

Sírt-ritt a szegény lány, de nem volt mit tenni, a nénjei is küldték, hogy csak menjen isten hírével⁵⁾, itt tovább nem türik, hát csak elment. Ment aztán, mendegélt, egyszer beért egy nagy rengeteg erdőbe. Nem tudta a járást⁶⁾, félt bemenni az erdőbe, hogy eltéved, vagy megeszik a vadállatok, leült szegény az erdő szélén egy mohos fatőre, ott sírdogált keservesen. Amint ott sir-ri, oda megy egy vén asszony:

— Ne sirj, édes lányom, tudom én hogy mi a bajod,

tään wälistä lastantiefesä ja tawaistiesä puhetiefesäfin. — ³⁾ = melyik-tek, tufa teistä? — ⁴⁾ hogy = a hogy, tun, tosta. — ⁵⁾ isten hírével, Jumalan nimesä. — ⁶⁾ nem tudta a járást, ei osannut tietä.

majd segíték én rajtad⁷⁾. Látod itt ezt az utat? ezen menj egyenesen, ez átvezet az erdőn; a mint kiérsz, találsz egy grófi palotát, az azé a grófé, a kihez a te apád is járatos; ott ülj le a kert kerítése mellé, majd a kertészek meglátnak, bevezetnek. Többet aztán nem mondok.

Evvel a vén asszony eltűnt, a lány pedig megindult azon az úton, a mit⁸⁾ az mutatott neki. Ment-mendegélt, egyszer kiért az erdőből, meglátta a grófi palotát, odament a kert kerítése mellé, leült a földre, elkezdett sirdogálni. Egy kertész éppen ott kapálgatott belül a kerítésen⁹⁾, az meghallotta a sírást, odament, kinézett a kerítésen, hát majd hogy meg nem ijedt¹⁰⁾, mikor a szép kisasszonyt meglátta; volt annak a grófnak egy szép legény fia¹¹⁾, szaladt egyenesen ahhoz, odahívta, hogy menjen csak, nézze, milyen szép kisasszony ül ott a kerítés mellett. A gróf úrfi odament, kinézett a kerítésen, a mint meglátta a szép kisasszonyt, mindjárt halálosan beleszeretett, de meg az is ő bele, elmondta neki, hogy hogyan csapták el ártatlanul, hogy került ide, mindent a mi csak vele történt. A gróf úrfi vezette egyenesen az apjához, anyjához, elmondta nekik, hogy hogyan került a lány oda, utoljára hozzátette, hogy ő most már ezt, ha él, ha hal, feleségül veszi. A gróf meg a grófné eleinte tudni se akartak róla, mondták neki, hogy is gondolhat olyat, hogy mikor gróf és báró kisasszonyok közt válogathat, minden ujjára jut tíz, — ilyen szegény elcsapott lyányt akar elvenni; de a gróffi¹²⁾ mind erre azt mondta, hogy válaszzanak: vagy elveszi a lyányt, vagy megöli magát; úgy hát nagy sok beszéd után csak beleegyeztek. Mindjárt gyűrűt váltott a két fiatal, el is határozták, hogy egy hónap múlva tartják az esküvőt.

Eltelt az egy hónap, elérkezett az esküvő napja, ott volt a sok vendég, köztök a boltos is, csak a vőlegényt meg a menyasszonyt nem lehetett látni. Bekövetkezett az ebéd ideje is, mindnyájan vígan ültek le az asztalhoz, elkezdtek enni. Az volt a szokás a gróf házában, hogy minden embernek egy kis külön tálban vitték az ételt; a boltos, a mint a maga táljából szedett levest, hát csak alig tudta

⁷⁾ segíték rajtad, autan finua. — ⁸⁾ fanjanfieleššä fäntetään usein a mely fanain fijašta: a mi. — ⁹⁾ belül a kerítésen = a kerítésen belül. — ¹⁰⁾ majd hogy meg nem ijedt = majdnem megijedt. — ¹¹⁾ legény fia, naimaton poika. — ¹²⁾ gróffi, freimin-poika.

megenni, olyan sótalan volt; nézett körül só után, de nem volt az egész asztalon. A második étel még sótalanabb volt, a harmadik meg már olyan volt, hogy hozzá se tudott nyúlni. Kérdezték tőle, hogy mért nem eszik? tán valami baja van az ételnek? A mint ott vallatták, eszébe jutott a lyánya, hogy az neki azt mondta, hogy úgy szereti, mint a sót, elkezdett sírni; kérdezték aztán tőle, hogy mért sír, akkor elbeszélte mindent, hogy volt neki egy lyánya, az egyszer neki azt mondta, hogy úgy szereti, mint a sót, ő megharagudott érte, elkergette a házatól, lám most látja, hogy milyen igazságtalan volt iránta, milyen jó a só, „de hej, ha még egyszer visszahozná az isten hozzám, majd meg is becsülném, első lenne a házamnál; meg is bántam én azt már sokszor, de már akkor késő volt“.

Azt mondja rá a gróf:

— Hát ha most megkerülne a lyánya, megbocsátana-e neki?

— Meg bizony, méltóságos uram, még hálát adnék a jó istennek, hogy visszaadta.

Erre a gróf csengetett, kinyílt a szomszéd szoba ajtaja, belépett rajta az új pár, de a boltos nem ismerte meg a lányát, úgy megszépült a grófi ruhában, csak nézett, rá, hogy milyen szép teremtés.

— No hát nem ismeri a menyemet? kérdezte tőle a gróf.

— Nem én, méltóságos uram.

— Hát tudja meg, hogy ez a maga¹³⁾ elcsapott lyánya.

A boltos azt gondolta, hogy csak tréfálnak vele, de a lány oda szaladt, a nyakába borult, össze-vissza csókolta ötöt is, a testvérjeit is, de ezek rá se mertek nézni, vádolta őket a lelkiismeret, hogy elcsapatták azt a jó testvért. Evvel az egész lakadalmi sereg táncba keveredett, három nap — három éjjel mindig tartott a lakadalom.

Hanem a két nagyobb lányt megverte az igazságos Isten, mert elterjedt a gonoszságuk híre az egész tájékon, senki se merte őket elvenni: vén lányok maradtak holtokig¹⁴⁾. A fiatal gróf pedig a szép feleségével boldogult, míg meg nem¹⁵⁾ halt.

¹³⁾ maga täytetään joskus samassa merkityksessä kuin ön (Ze). — ¹⁴⁾ holtokig, fuolemaanja asti. — ¹⁵⁾ mig nem = mig.

6. Cserebogár...

(Népdal.)

Cserebogár, sárga cserebogár,
 Nem kértem én tőled: mikor lesz nyár?
 Azt se kértem, sokáig élek-e,
 Csak azt mondd meg: rózsámé leszek-e?

Nem kértem én te tőled, kis madár:
 Derül-e még életemre több nyár.
 Úgyis hév nyár emészti életemet¹⁾,
 Mióta rózsám bírja szívemet.

7. Az őzike.

(Népmese.)

Egyszer volt, hol nem volt, még az óperencián is túl volt, volt egy özvegy ember, meg egy özvegy asszony. Az özvegy embernek volt egy kis fia, meg egy kis lyánya; az özvegy asszonynak nem volt egy csepp gyermeke se. Egyszer hogy, hogy nem, rágondolta magát az özvegy ember, elvette az özvegy asszonyt.

Egy darabig csak szépen bánt az asszony a gyermekekkel, hanem aztán mindig ütötte, verte őket, soha jó szemet se vetett rájuk, utoljára még azt se engedte meg nekik, hogy a házban háljanak, hanem a pitvarban vetett nekik ágyat. A kis lány már nagyobbacska¹⁾ is volt, okosabb is volt, mint a kis fiú, sokat búsult rajta, hogy nekik milyen rossz sorsuk van, sokszor fél éjszaka se tudott aludni a nagy bánat miatt. Egyszer is a mint egy éjszaka ott sir-dogált az ágyában, hallja, hogy az apja, meg az anyja beszéllgetnek a házban. Odahallgat, hát mit hall, mit nem, hallja ám, hogy arra beszéli rá az anyja az apját, hogy hizlalják meg őket dióval, ha aztán jól meghízna, vágják le. Megijedt a kis lány nagyon, de nem szólt senkinek semmit.

Ez napságtól fogva jó dolguk volt a gyermekeknek, egész nap mindig előttök állt a sok dió, akkor ették, mikor

6. ¹⁾ Életemet = életemet.

7. ¹⁾ Diminutivi-johtopäätettä kappi johtus komparatiivinfin liit-täminen.

nekik tetszett, de még rájok is parancsoltak,²⁾ hogy vagy kell³⁾, vagy nem, mindig egyék; a mostohájok is mindig édesgette, lelkemezte⁴⁾ őket, csak hogy tejbe-vajba nem fűrösztötte⁵⁾. Már fogytán volt a dió, a mit eléjük tettek; egyszer a kis lány megint nem aludt egy éjszaka, hát hallja, hogy mondja a mostohája az apjának:

— No, apjuk⁶⁾, szép kövérek már a gyermekek, itt már az ideje, hogy megöljük őket, holnap hát majd megfűrösztöm mind a kettőt, holnapután aztán — úgyis vasárnap lesz — megöljük, nagy dinom-dánomot csapunk⁷⁾ belőlök.

Úgy is lett. Szombaton este az asszony oda tette a sok vizet a tűzhöz, hogy ha majd felforr, megfűrösztí őket benne. Hanem a kis lány se állhatta tovább, félre hitta a kis öcscsét, elmondott neki mindent. Csak addig okoskodott, csak addig okoskodott a két kis gyermek, míg kisütöték-főzték magukban, hogy még az nap megszöknek. De az anyjuk mindig szemmel tartotta őket, hogy sehogy se tudtak elillanni. Mikor már a vizet is kitöltötte az asszony a lúgzóba, hogy majd megfűrösztí már a gyermekeket, a kis fiú csak elkapta a szappant, szaladt vele egyenesen az utcára. Az asszony restelt utána menni, a kis lánynak mondta, hogy lóduljon, hozza vissza fülénél fogva. Nosza rajta! a kis lány is kiszaladt, utólérte az öcscsét, hej de nem vitte ám vissza, hanem megfogták egymás kezét, úgy szaladtak. Mikorra a gonosz mostoha észrevette, hegyen-völgyön túl voltak.

A mint mentek, mendegéltek világtalan világra⁸⁾ járatan, járt utakon, egyszer a kis fiú megszomjazott. Azt mondja a kis lánynak:

— Jaj, édes kis testvérem, be ihatnám⁹⁾!

— Elég baj az, édes kis testvérem, de majd csak találunk valahol egy is vizet, akkor aztán ihat sz¹⁰⁾.

²⁾ rájok parancsoltak, heitä fäsfettiin. — ³⁾ kell, nimittäin nekik. — ⁴⁾ lelkemezni = tuttua lelkem'itfi; tatfo lélek. — ⁵⁾ csak hogy nem, miit'ei. — ⁶⁾ talonpoikais-waimot Unkarissa nimittäwät mies-tänsä wälistä apjuk'itfi (oikeastaan: „heidän isänsä”), niinkuin myöskin miehet waimoansa anyjuk'itfi. — ⁷⁾ panemme toimeen. — ⁸⁾ faritiivi-adjektiveja fäptetään wälistä sen substantiivin merkityksen wahwistamijeffi, josta adjektivi on johdettu; tässä esim. világtalan világra, awaraan maailmaan (oik.: maailmattomaan maailmaan). — ⁹⁾ tahtoisiin juoda. — ¹⁰⁾ fanfankeiesä taiwutetaan joskus -ik -päätteijet verbit 1 ja 2 personasja niin, kuin muutkin verbit; tässä siis esim. ihatol muodon sijaista: ihat sz.

Csak mentek, mendegéltek aztán tovább, egyszer előtaláltak egy farkasnyomot tele vizzel. Nagyon megörült a kis fiú.

Édes kis testvérem, iszom én ebből a vízből.

— Ne igyál, édes kis testvérem, mert majd farkassá változol.

A kis fiú szót fogadott, nem ivott.

Megint mentek, mendegéltek, megint találtak egy ró-kanyomot, az is tele volt vizzel. Megint megörült a kis fiú:

— Édes kis testvérem, iszom én ebből a vízből.

— Ne igyál, édes kis testvérem, mert majd rókává változol.

Megint szót fogadott a kis fiú, megint nem ivott.

Megint mentek, mendegéltek tovább. Már a kis fiú olyan szomjas volt, hogy alig tudott a lábán állani. Harmadszor is találtak egy kis őznyomot, az is tele volt vizzel. Azt mondja a kis fiú:

— De iszen, kedves kis néném, tovább már nem állhatom ki, már ebből iszom.

— Ne igyál, édes kis öcsém, mert majd őzikévé változol.

A kis fiú nem hallgatott rá, hiába kérte a nénje, ivott a vízből, menten őzikévé változott. Sirtak-rittak mind a ketten, hogy most már mit csináljanak? de biz már azon nem lehetett segíteni.

A kis lány aztán leszakította a kötője madzagát, abból csinált egy kis porázt, rákötötte az őzike szarvára, úgy vezette maga után. Így ballagtak aztán nagy búslakodva, egyszer rájok esteledett. Gondolkoztak, hol feküdjenek le aludni, féltek nagyon az éjszakától; egyszer megláttak egy boglya szénát, abba a kis lány egy nagy lyukat vájt, oda búttak mind a ketten. Még jóformán el se aludtak, hát egyszer csak kutya-csaholást hallanak. Nagyon megijedtek az istenadták, úgy összebújtak, mint a szegény ember malacai ¹¹⁾.

Hát épen egy király vadászatott arra, annak a kutyája érezte meg az őzike szagát, azért kerülgette a boglyát nagy ugatások közt. Odament a király is megnézni, hogy mit ugat a kutya, de ő se látott semmit. „Már pedig — gondolta magában, — akárhogy, mint, de itt valaminek lenni kell.“ Bekiált a lyukon:

¹¹⁾ összebújtak, mint j. n. e., *fananlaşfu*.

— Ki van, mi van ebben a boglyában?

Nem szoltak a gyermekek, mert nagyon meg voltak ijedve. Megint bekiáltott a király:

— Ki van, mi van ebben a boglyában?

Megint nem szolt senki. De már ekkor mérges lett a király:

— Ki van, mi van ebben a boglyában? szóljon, mert mindjárt belövök.

Erre aztán nagyon megijedt a kis lány, kibútt a boglyából, húzta maga után a kis özikét is. A király kikérdezte, hogy hogy került, mint került oda? A kis lány elmondta az egész élete történetét, hogy akarták őket megölni; hogy szöktek el; hogy változott a kis öcsce özikévé. A királynak nagyon megtetszett a kis lány, haza vitte a kis özikével együtt, ráparancsolt az egész háza népére, hogy jól bánjanak velök.

Fel is nevededett a kis lány gyönyörűségesen, olyan szép hajadon lett belőle, hogy öreg ember szeme is megállt rajta; a kis özike pedig mindig ott settenkedett körülötte ¹²⁾.

Egyszer — hogy történt, hogy nem, nem tudom megmondani — beleszeretett a király a lányba, el is vette feleségül. Nagy lakodalmat csaptak, Hencidától Boncidaig ¹³⁾ folyt a sárga lé ¹⁴⁾. Mikor legjavában foly a lakodalom ¹⁵⁾, jön egy idegen ember, hoz egy nagy pecsétetes írást, a mibe azt írta a szomszéd király, hogy neki most hadakozhatnékja van ¹⁶⁾, álljon ki a síkra, ha van lelke. Mit volt mit tenni, elbúcsúztak egymástól nagy sírások, rívások közt, elindult a király a háborúba.

Volt neki egy régi öreg gazdasszonya, arra bizta rá a feleségét, hogy vigyázzon rá, míg ő oda ¹⁷⁾ lesz. Hej pedig inkább bizhatott volna farkasra bárányt, verébre búzát, hogy őrizze meg, mint erre a vén boszorkányra a feleségét, a ki megfojtotta volna a menyasszonyt egy kanál vízben, úgy haragudott rá. Azért haragudott pedig a vén csoroszlya, mert neki is volt egy ragyavert pófájú lyánya, azt akarta

¹²⁾ körülötte = körüle. — ¹³⁾ Hencida, Boncida, fanfanjabuisfa fäntetthjä, fepitetthjä paifan-nimiä. — ¹⁴⁾ f. o. wiini. — ¹⁵⁾ fun häät owat parhaimmiläan. — ¹⁶⁾ hadakozhatnékja van, verbin-muoto substantivina fäntetth; hän tahtoo sotia, tahi: hänen mielenä teeä sotia. — ¹⁷⁾ poisfa.

elvetetni a királylyal. Örült a vén asszony, mikor rábizta a király, gondolta magában hogy majd elteszi ő ezt láb alól.

Jó idő múlva¹⁸⁾ a király elmenetele után, egy arany-hajú gyermekkel áldotta meg az isten a királynét, azért még jobban irigykedett rá a gazdasszony.

Egyszer egy szép reggel kimentek ketten¹⁹⁾, a királyné meg a gazdasszony, a kertbe sétálni. Volt ott egy szép halastó, tele volt mindenféle arany, ezüst hallal. A királyné a mint ott nézegeti, a mint ott nézegeti a szép kis halakat, egyszer megkapta hátulról a gazdasszony, belelökte a vízbe. A királyné elmerült, de nem fulladt bele, hanem szép arany kacsává változott, de ezt a gazdasszony nem vette észre, azt gondolta, belefűlt, visszament a palotába, mint a kinek jó rendben van a szénája²⁰⁾.

E közben²¹⁾ bevégezte a király a háborút, megverte az ellenséget, haza ment nagy diadallal. A gazdasszony eléje ment nagy sírva, ríva, elmondta neki, hogy az őzike épen most lökte bele a királynét a halastóba, — olyan folyvást hazudott, mintha írásból olvasta volna — még azt is elmondta, hogy hogy történt, mint történt. A király nagy bűbánatba esett, az őzikére pedig úgy megharagudott, hogy kiadta a parancsot, hogy jövő vasárnapra meg kell ölni.

A szép királynénak pedig — a ki arany kacsá képeben úszkált a tóban — sehogy se volt nyugta²²⁾; mindig a kis fiú után sirt-ritt a lelke. Be is lopódzott egyszer a palotába, szépen megfüröszttötte, bepólyálgatta a kis fiát, lefektette a bölcsőbe; azután odament az urához, azt végig-végig siratta, de azt sirathatta, az nem ébredt fel, mert a gazdasszony álomport tett az ételébe. Legutoljára a kis öcsce, a kis őzike vackához ment:

— Élsz-e még, kis öcsém?

— Élek bizony, kis néném, arany kés torkomnak, arany bődönke véremnek, maholnap megöl a király gazdasszonya.

Második este megint csak elment a királyné arany kacsá képeben. Megfüröszttötte a kis fiát, végig-végig siratta az urát, de az megint nem ébredt fel, mert a gazdasszony

¹⁸⁾ pitfän ajan tuluttua. — ¹⁹⁾ kahden kesken. — ²⁰⁾ jó rendben j. n. e., puheenparfi; jonka aflat (oif.: heinät) omat hymäsä järjestykessä. — ²¹⁾ fillä wälin. — ²²⁾ nyugta, käyttämättömästä nominativin-muodosta nyugat, lepo; sehogy se volt nyugta, hänellä ei ollut lepoa ennfintään.

megint álomport tett az ételébe. Legutoljára megint a kis öcsce, a kis özike vackához ment.

— Élsz-e még, kis öcsém?

— Élek bizony, kis néném, arany kés torkomnak, arany bödönke véremnek, maholnap megöl a király gazdasszonya.

Harmadnap vasárnap volt, meg akarták ölni a kis özikét, már köszörülték is neki a kést, akkor azt a gráciát kérte magának a királytól, hogy hallgassa ki őt négy szem közt. A király megtette²³⁾ a kívánságát, bevezette a maga szobájába; ott a kis özike azt kérte tőle, hogy nem vett-e az éjjel²⁴⁾ valamit észre, hogy valaki járt körülötte, mert ez s ez volt itt. A király nagyon megörült neki, csak azon csodálkozott, hogy nem ébredt föl, mikor ő olyan ébren alszik²⁵⁾.

— Jaj felséges király — felelt az özike — azért nem ébredt föl felséged, mert a gazdasszony minden éjjel álomport tesz az ételébe, mert tudja, hogy ide jár a nénikém²⁶⁾ arany kacsá képében.

A király mindjárt megkegyelmezett az özikének, azután behitta a kocsisát:

— No Pista, te nekem mindig hű szolgám voltál, megtennél-e kedvemért egyet?

— Meg én, felséges király gazdám. Hát mi lenne az?

— Csak az, hogy mikor behozzák a vacsorát, rántsd le az abroszt; ezért, meglehet²⁷⁾, a képedre mászik²⁸⁾ a gazdasszony, de te avval ne gondoldj.

Megigérte a kocsis, de meg is tette. Mikor fel volt terítve minden, csak ember kellett volna hozzá, a ki meg-egye, Pista se kérd, se hall, nekimegy az asztalnak, mint a kinek elment a sütnivalója²⁹⁾ — lerántja az abroszt ételestül, mindenestül. A gazdasszony majd hogy ki nem csikarta a két szemét, úgy nekiment, de Pista avval nem gondolt.

No, ez eddig megvolt. A mint aztán kitakarodott a gazdasszony a szobából, meghagyta a király a kocsisnak, hogy maradjon bent nála, fedje be a gyertyát egy méhkassal, ha majd aztán ő elkiáltja magát, kapja le róla hirtelen, addig pedig olyan csendesén viselje magát, mintha meghalt volna;

²³⁾ tähtti. — ²⁴⁾ az éjjel, mennä yönä. — ²⁵⁾ verbistä aludni. — ²⁶⁾ nénike, diminutivi-muoto janašta neni. — ²⁷⁾ saattaa olla, fientes. — ²⁸⁾ a képedre mászik, oif.: kiipee saavoillefi, i. o. ahbištaa t. hättähtää. — ²⁹⁾ sütnivaló, oif.: päistettawa, täsfä: jārfi.

akármit hall, lát, meg ne mozduljon. Evvel a király lefeküdt, tettette magát, mintha aludnék.

Egyszer szép csendesén megnyílt az ablak, berepült rajta az arany kacsza, gyönyörű szép királynévá változott, még százszor szebbé, mint azelőtt volt, megfüröszttötte a kis fiát, bepólyálta, lefektette; azután oda ment az urához, hogy majd végig, végig siratja, de a király se volt rest, kiugrott az ágyból, magához ölelte, megcsókolta. Pista is hirtelen lekapta a méhkast a gyertyáról, mindjárt világos lett, többet nem volt menekvése a szép királynénak.

Másnap nagy lakodalmat csaptak, hét nap, hét éjjel mindig járták azt a híres kállai kettőst³⁰⁾.

A vén gazdasszonyt pedig négy felé³¹⁾ vágatta a király, kiszégeztette a város négy sarkára.

A kis özike baját is annyira szívére vette a király, hogy összegyűjtette a világ valamennyi orvosát, doktorát, azok aztán addig-addig mesterkedtek, míg utoljára aztán csakugyan átváltoztatták olyan szép legénynyé, hogy keresni kellett párját.

8. Elbúsúltam . . .

(Népdal.)

Elbúsúltam én magamat,
Itt kell hagyni galambomat;
Pedig akármerre járok,
Merre járok:
Olyan igaz szívre többet
Nem találok.

Ha megérem szabadságom¹⁾,
Hűségedért, gyöngyvirágom,
Majd elveszlek esztendőre²⁾,
Jövendőre,
Rózsa-láncon fogunk menni
Esküvőre.

³⁰⁾ kállai (nomen proprium'ista: Kálló) kettős, erős unfarilainen tanssi.

³¹⁾ négy felé, neljään fappaleefen.

8. 1) Affuufatjvi. — 2) tulewana nuonna.

9. A koldús-gyermek.

Karácsonyesti történet.

Az apját leütötte a hajókötel, vízbe fuladt. Az anyja mosóné volt; éjszakai munkában meghűtötte magát, forrolázt kapott, meghalt. A kis fiú egyedül maradt, és még alig volt négy esztendő.

Mikor kivitték az anyját is a temetőbe, a kis fiú elgondolta magában: már most ki fogja nekem mondani: kedves fiam? ki fog énnekem¹⁾ kenyeret adni reggel, este? ki vet nekem már ezután ágyat? ki ad rám tisztát²⁾, ha elszennyesedem? ki vesz fel ölébe? ki csókolgat meg, hogyha valamim³⁾ fáj?

A szomszédok is elköltöztek, ki ide, ki oda, idegenek jöttek a régiek⁴⁾ helyébe, a kiknél ha megjelent a kis fiú, ha bekérdzkedett ajtajukon, sokan azt kérdezték tőle: „Mit akarsz? mit keresel? takarodjál innen!”

El is takarodott szegény, kiment az utcára, a hol senkit sem ismert, megállt egy szögletnél szépen s úgy nézett a jövő-menő emberek szemébe: nem hasonlít-e valaki az ő apjához, anyjához⁵⁾? hogy azt megszólítaná. Hijába nézte azokat, ez embereknek más dolguk volt, mint az ögyelgő gyerekekre ügyelni. — Az igazi koldús-gyerek jobban érti a mesterségét; az utánok szalad a cifra uraknak⁶⁾, hozzájuk keni-feni magát piszkos condraival; azok aztán, csakhogy szabaduljanak tőle, vetnek neki valamit. Az olyan koldús, a ki csak sírni tud, meghalhat éhen.

Meg is halt volna éhen a kis poronty mindjárt az első két napon, ha egy jámbor öreg gyümölcs-árus asszony nem árult volna ott azon a szögleten, a melyikhez ő szegődött. Ez csak elnézte, mit⁷⁾ ácsorog az a kis fiú ottan olyan sokáig. Talán bizony lopni akar. Mikor aztán látta, hogy estig nem mozdul onnan, megszánta. Kiválasztott számára egy ütődött almát: „nesze fogjad, hanem aztán már most eredj haza!”

A kis fiú hozzá volt szokva a szófogadáshoz s a hogy mondták neki, hogy menjen haza, szépen elindult haza.

9. ¹⁾ Énnekem = nekem. — ²⁾ tisztát, i. o. tiszta ruhát. — ³⁾ valami 1 perfi. posješšivi-juffirilla. — ⁴⁾ régi fanan wartalo on moni-fosja ja johtopäätteen -s'n edesjä régie. — ⁵⁾ hasonlítani valakihez, olla jontun muutoinen. — ⁶⁾ utána szaladni valakinek, juosta jontun perästä. — ⁷⁾ mit, tässä jamaa merfiten fiuin miért.

Akkor pedig már este volt, és este a nagy városban minden ház ajtaja be van zárva. A kis árva fiú úgy elsírdogált magában, a mikor elgondolta, hogy neki sehová sem lehet bemennie; ő reá sehol sem várnak⁸⁾, az ő számára sehol sem vetettek ágyat.

Azután összehúzta magát egy kapu szögletében s ott nagy sirtában⁹⁾ elaludt; álmában megölelgeté azt a követ¹⁰⁾, mely olyan jó volt, hogy gyenge tagjait a szél ellen védelmezte s azt mondta neki: „édes anyám“!

Éjtszaka sokszor felébredt, mikor úgy fújt a hideg szél, s nyögve fordult a másik oldalára, mikor olyan kemény volt ágya.

Másnap megint felkereste a jó kofaasszonyt, a ki látva, hogy olyan bús szegényke, ismét neki adta ételmaradékát.

Harmadnap, negyednap¹¹⁾ megint ott találta a jó öreg asszonyt, ötödnap¹¹⁾ pedig hijába várt reá a szögleten, sokan jöttek-mentek az utcán, még többen, mint egyébkor, csak az öreg néni nem jött ezúttal¹²⁾.

A kis árva fiú megkérdezé egy koldústól (nagyobb urat nem mert megszólítani):

— Hol van most a jó néni?

— Ma nem fog itt árulni, fiam, felelt neki a koldús — mert ma ünnep van. Mert ma született a Jézus. Látd, kis fiam, hogy mennek az emberek a templomba.

A hova annyian¹³⁾ mennek, oda tán neki is be szabad mennie, gondolá a kis árva, s hogyan örült, midőn látta, hogy ebből a nagy — nagy házból, a melynél szebb háza senkinek sincsen, nem utasítják ki, nem kergetik el, nem kérdik tőle: mit akar itten? hanem engedik itt gyönyörködni abban a sok szép énekben s ellenni a sok szép ékes öltözetű úr között.

Valami nagy tiszteletreméltó ember azután sokat beszélt a népnek, elmondá hogy született a kis Jézus jászolban, pásztorok között, hogy élt szegénységben, nyomorúságban s hogy szerette a kis gyermekeket mindig.

⁸⁾ várni valakire t. valakit, odottaa jotakuta. — ⁹⁾ sirtában, ittiesjünsä, täyttämättömiästä nominatiivin-muodoista sirta=sírás. — ¹⁰⁾ követ, f. o. portinfiweä. — ¹¹⁾ harmadnap=a harmadik napon; negyed nap=a negyedik napon; ötöd nap=az ötödik napon. — ¹²⁾ ezúttal, täällä fertaa, (oit.: täällä tiellä). — ¹³⁾ annyian, niin paljon (ihmisiä).

Úgy elhallgatta volna napestig, a mit ez a tiszteletreméltó férfi beszélt.

Egész¹⁴⁾ estig mindig talált templomot nyitva; estve azután azokat is becsukták s ő ismét az utcán maradt.

Annyi ablak ki volt világítva az utcákon, fényes hintók robogtak fel s alá; ragyogó boltablakokban fenyőfák voltak kitéve¹⁵⁾, égő viaszgyertyákkal, angyalakkal, picike bölcsőkkel, azokban aludt a kis Jézus.

A kis árva úgy el tudta azokat nézni.

Mosolygó asszonyságok jöttek a boltokba, vásároltak azokból a tündéri szépségekből¹⁶⁾, kiki vitte haza kis fiának, kis leányának, a mit a kis Jézus küldött nekik.

Olyan szép a kis Jézus születésnapja!

Csak olyan hideg ne volna ezen a napon! Jó azoknak, a kik meleg kályha mellett, édes anyjuk keblén hallgathatják a szél süvöltését; de a ki nem tudja, hogy hová menjen haza ily zord időben!

Ismét csak visszatért a templom ajtajához, ott letérdelt, kis kezeit összetéve:

— Édes Jézuska, a ki úgy szereted a gyermekeket: ha volna szükséged olyan kis szolgára, a milyen én vagyok, vennél engemet magadhoz

S a nagy Megváltó meghallá kis szolgája kérését és elvette őt magához, a kit senki sem tartott magáénak a földön. Ott aludt a kis gyermek és fölébredt a mennyországban

Ti, kik vigadtok és örültök 'szent karácsony napján, emlékezzetek meg azokról, a kik éheznek és szomorkodnak.

Jókai Mór.

10. Kossuth-nóta.

(Népdal.)

Kossuth Lajos azt izente,
Hiányos a regimentje,
Ha még egyszer azt izeni,
Mindnyájunknak el kell menni,
Éljen a haza!

¹⁴⁾ egész = egészen. — ¹⁵⁾ verbištā kitenni. — ¹⁶⁾ fontretillifēsja mer-fithfēsā: foristeista.

Esik eső karikára,
Kossuth Lajos kalapjára,
Valahány csepp esik rája,
Annyi áldás szálljon rája,
Éljen a haza!

11. Egy bál.

(Csataképek 1848- és 1849-ből.)

(Egy kisasszony leveléből.)

Kedves Eleonorám!

Beteg vagyok, fekszem¹⁾, kétségbe vagyok esve.

Ah, én soha sem fogok *quadrille*-t táncolni többet²⁾.

Apácává leszek, vagy férjhez megyek, vagy más egyéb módon ölöm el magamat.

Képzeld, mi történt velem?

Oh, az borzasztó! az rettenetes! az iszonyatos! azt még regényben sem olvasád soha.

Hallhattad, hogy a múlt héten a branyiszkói csata után a magyar seregek itt mentek keresztül. Volt rémülés, hurcolkodás mindenfelé, jövetelök hírére azt hittük, hogy fel fogják gyújtani a várost, hogy kirabolnak és megölnék bennünket, sőt a mama azt mondta, hogy még annál sokkal rosszabb is történhetik velünk³⁾ s erővel rá akart beszélni, hogy fessek be a képemet korommal, hogy utálatos legyek.

Hallottál valaha ilyen kívánságot?

Nemsokára zeneszóval bevonult a magyar sereg. A papa kiment elébök⁴⁾ a deputációval⁵⁾, a cselédek mind elszaladtak a katonákat nézni, a mamát pedig az egész háznál⁶⁾ sehol sem találtam, már azelőtti⁷⁾ napon is mind⁸⁾ azon törte fejét, hogy hová bújhatna el, s ha hittam, kerestem, soha sem felelt, sőt ha véletlenül majd az almárjomban, majd az

11. ¹⁾ Verbištä fekiüdni. — ²⁾ többet = többé. — ³⁾ hogy még j. n. e., että meillä saattaa tapahtua jotain vielä paljon pahempaa kuin. — ⁴⁾ elébök = elé-be-ök, s. o. lativi-muotoon elé on vielä liitetty illatiivin pääte; tavallisempi muoto on eläjök (-jük). — ⁵⁾ Zófai kätittä usein munkalaisia sanoja, silloinkin kuin alfupeuraisia on olemassa. — ⁶⁾ talosta. — ⁷⁾ azelőtti, sen edellinen; adjektiviinen johtopäätte -i liitetään wälistä semmoisiin yhdyseräisiin sanoihin, joissa jälkimmäinen yhdyserä on postpositiوني. — ⁸⁾ alati.

óratokban rátaláltam, szörnyen megszidott, hogy minek ⁹⁾ fedezem én fel az ő rejtekhelyét?

Magamra maradvá, legokosabbnak tartottam, ha sok mindenféle ennivalót ¹⁰⁾ és bort kirakok az asztalra, így csak nem fognak tán a magyarok engemet megenni, ha más okosabb ennivalót találnak, s föltettem magamban, hogy akármit kívánnak, mindent adok nekik és nem mutatom, hogy félek tőlök.

S azután vártam egész resignatióval, hogy mikor fog már a népség szaladni az utcán és segítségért kiabálni.

Végre sarkantyús lépteket ¹¹⁾ és kardcsörgést hallok az előszobában, de még semmi káromkodást, sőt *au contraire* igen illedelmes kettős kocogtatást az ajtón.

Ijedségem, elfogulásom, vagy nem is tudom, mi miatt, nem birtam kimondani e szót „szabad“ ¹²⁾.

De ne képzeld, hogy ezért puska-agygyal ütötték volna be az ajtót, sőt a kocogtatás ismételve lön ¹³⁾ s csak szavamra ¹⁴⁾ nyílt meg az ajtó.

Én azt vártam, hogy legalább hat hórihorgos tatár fog belépni rajta, négyszegletű fejekkel, singes bőrcsalmákkal, övig érő szakállal, kikészítetlen medvebőrrel körülsavarva, hátán bőrszákkal, a mibe ¹⁵⁾ mindent bepakolhat, a mit megkíván, és késekkel, pisztolyokkal felrettenetesítve, a mint őket nekem a mama látnoki ihlettséggel lefestette, de képzeld meglepetésemet, midőn mindezek helyett két csinos fiatal tiszt nyit be hozzánk, egyik szőke, másik barna, és mind a kettő igen módos, igen takaros.

Elegans piros-zsinóros mente volt vállaikra vetve, az alatt feszes divatos attila, medvebőrnek és négyszegletes fejeknek semmi hire náluk, sőt úgy találtam, hogy az egyik igen is jóképű barna fiú.

Első dolguk volt engedelmet kérni, hogy alkalmatlan-

⁹⁾ miſſi. — ¹⁰⁾ való, olewa; verbin infinitiviin liitettynä muodostaa se yhdyſperäiſen ſanan, joka waſtaa paſſiivin 1 participia Suomen kielesjää; esim. ennivalo, ſyötävä; innivalo, juotava; mondanivalo, ſanottava. — ¹¹⁾ léptek, askleet; käydetään ainoastaan monitoſſa. Yksiföön nominatiivii ſuuluiſi lépet, mutta ſen ſijaſta käydetään ſamaſta verbistä johdettua muotoa lépös. — ¹²⁾ ſijään! — ¹³⁾ ismételve lön, toistettiin; lön = leve (lenni verbin perf. hiſt. 3 perf. yſi.; ſamoin mon. 3 perf.: lönek = levének). — ¹⁴⁾ oif.: ſanalleni, ſ. o. käſkettyni heidän aſtua ſijään. — ¹⁵⁾ kirjailijain, warſinkin Söfai, käydetään wäliſtä a mely'in ſijaſta a mi; tatjo 8 muist. 138 ſim.

kodnak, mire én olyasmit hebegtem, hogy ezt nem tartom alkatatlanságnak, sőt kész vagyok nekik szolgálni minden-
nel, a mit parancsolnak.

Az a barna fiú némi vonatkozásnak vevé szavaimat az asztalon felrakott oldalszalonnákra és boros cylinderekre, nem bírt egy eltérő mosolygást visszatartani, mi engem véghetetlen zavarba hozott, úgy hiszem, hogy igen el kellett pirulnom, ha ez észrevette, hogy azt a két mázsa szalonnát az ő számára készítettem.

Végre a szőke tiszt ragadott ki¹⁶⁾ az *embarras*-ból, igen szelíd, behizelgő hangon köszönve meg minden ajánlott szolgálatot, s csupán azt kérve, hogy mutassak ki számukra valahol egy szobát, hol kipihenhessék magukat, mert igen fáradtak, már hat hét óta nem feküdtek ágyban és két nap óta épen le sem feküdtek.

Szegény fiúk, szinte megsajnálтам őket. Hat hét óta nem feküdni ágyban!

— Pedig ugy-e milyen rossz dolog dívánon, vagy épen tábori ágyon hálni? kérdezém tőle.

Mind a kettő elneveté magát.

— A puszta földön, a havon, az ég alatt, felelé az egyik.

No nézd! És kibírják! Nálunk a cselédség is holtra betegednék¹⁷⁾, ha egy éjjel kinn hálna télen. Csakugyan valami tatárfajtának¹⁸⁾ kell nekik lenniök.

Jöjjenek utánam, mondtam s elvezettem őket legszebbik szobánkba, hol épen két ágy volt. Cselédjeink mind elmentek hazulról, s magam akartam az ágyakat felvetni számukra.

— Ah, azt meg nem engedjük, majd el tudjuk azt mi rendezni magunk is, mondták udvarias megelőzéssel, s én látva, hogy nyugalomra van szükségök, egyedül hagytam őket.

Alig érek a szobámba, midőn rettenetes sikoltást, kiabálást hallok szobájukból. — Segítség! rablók! gyilkosok!

A hangot ismertem, de ijedtemben¹⁹⁾ nem tudtam ki-
találni, hogy kié?

— Rablók! gyilkosok! segítség!

Ha helyzetembe képzelheted magadat, gondolhatod,

¹⁶⁾ ragadott ki, nimittäin: engemet. — ¹⁷⁾ holtra betegedni, sairastua fuolintautiin. — ¹⁸⁾ tämä dativi fäännetään suomeksi nominativilla. — ¹⁹⁾ ijedtemben, pelästysföisäni; nominativia ijedet ei fäytetä, vaan sen fäaau ijedsäg.

hogy én bizony nem futottam segítségére a kiabálónak, míg az végre keresztül nem rontott a szobákon egyenesen hozzám.

Az édes mama volt.

De milyen állapotban?

Ruhája összevissza gyűrve, főkötője a szemére lecsúsztatva, fél cipőjét valahol elvesztette s maga vörös volt, mint a kút a kemencéből vesznek ki, és folyvást kiabált és jajgatott és hitta a segítséget.

Sokára bírtam kitudni tőle, hogy hol volt és mi történt vele?

Hát éppen abban a szobában rejtette el magát, a hová én a két jövevényt beszállásoltam, még pedig az ágy fenekére valamennyi derékalj alá. Már most gondolhatod hozzá a többit, hogy mikor az a honvédtiszt nagy fáradtam odavetette magát az ágyra, bizony szegény mamának volt oka, miért kiabálni segítség után.

De micsoda gondolat volt az tőle!

Nagy munkába került a mamát némileg megnyugtatni és elhitetni vele, hogy azok a katonák éppen nem rabolni és gyilkolni jöttek ide; végre is annyira vittem a dolgot, hogy ő megígérte, hogy nem rejti el többet magát, én pedig majd megmagyarázom a tisztnek, hogy a mamának rheumatismusai vannak, azért bújik valamennyi derékalj alá izzasztó fürdőt venni.

Alig volt azonban idejük az én vendégeimnek elszenderedhetni, már jött valami ordonánc és beszélenni akart velök.

— Nem lehet, mondtam, várjon, vagy jöjjön később, mert alszanak ²⁰⁾.

— Hol alszanak? kérdé az.

Én megmutattam neki a szobát s az, a nélkül, hogy legkisebbet gondolkozott volna rajta, hogy illik-e az embert fölkelteni, mikor harmadnapra ²¹⁾ egyszer elalszik, belépett a szobájokba.

Én megijedtem, azt hittem, hogy a tiszt mindjárt összefaragja ezt az embert, a miért ²²⁾ fölkelte őket.

De nem tették, sőt pár perc múlva mind a ketten ²³⁾ teljesen felöltözve, legkisebb jele nélkül a kedvetlenségnek, követték az ordonáncot. Az őrnagy hívatta őket.

²⁰⁾ verbistä aludni. — ²¹⁾ harmadnapra, s. o. fittetuin hän ei tahteen päivään ole nuffunut. — ²²⁾ a miért = mert. — ²³⁾ mind a ketten, molemmat; ketten on samanaikainen muoto fuin esim. sokan.

Különös ez a katonanép! Hogy tud engedelmeskedni minden ellenvetés nélkül! De már én nem jó volnék katonának ²⁴⁾. Én szeretném mindig előre tudni, ha valamit parancsolnak, hogy miért parancsolták?

Fél óra mulva visszajöttek a tisztjeink. Semmi rossz kedv, semmi álmatlanság nem látszott rajtuk, nem is igen kíváncsiok voltak szobájukba, hanem fölkeresték a mamát meg engemet s behizelgő örömmel adák tudtunkra, hogy ma este a tisztikar táncvigalmat fog rögtönözni és hogy oda mi is hivatalosak vagyunk és rögtön foglaltat kértek tőlem *quadrille*-ra, csárdásra és lengyelre, mert keringő nem lesz.

Természetes, hogy rögtön megígérttem nekik mindent. Ez volt az első táncvigalom nálunk farsang derekáig. Úgy látszott, hogy ők sem kevésbé örültek neki, mint én, mert azután tudni sem akartak többet az alvásról.

Hanem a mama folyvást ráncigált és ellenvetéseket tett.

— Nincsen báli ruhád.

— Hogyne volna, hát az a fehér. Csak egyszer volt rajtam.

— Az nem divatos.

— Csak egy kis nemzeti szalagot rá, szólt közbe az én barna tisztem, és a divatok legszebbikét fogja kegyed viselni.

— De az én lábam fáj, mentegetőzék a mama.

— Hiszen kegyednek nem kell épen elkerülhetetlenül táncolni, édes mama.

A tisztiek csupa udvariasságból nem nevettek, a mama hasonló tekintetekből nem szidott össze s csak akkor támadt rám, mikor amazok szobájukba távoztak.

— Te szerencsétlen leányzó! Így rohansz a kész veszedelembe! Így veszted el magadat kész akarva!

Én azt hittem, hogy szokás szerint, mint máskor, ha bálba készültem, a hecicától félt ²⁵⁾, s azt hittem, hogy nagyon meg fogom nyugtatni, ha eszébe juttatom, miszerint ²⁶⁾ keringőt nem fogunk táncolni. Ez még jobbam haragba hozta.

— Nincsen eszed! Minek ²⁷⁾ adnak ezek most bált, azért tán, hogy táncoljanak? S épen azért, ez mind csak *finesse*, csak *complot*t a magyaroktól, hogy a város leány-

²⁴⁾ fotamiehefffi. — ²⁵⁾ nimittäin: engemet. — ²⁶⁾ janaa miszerint fáj-tetään wäistä, wäiffa wäärin, hogy (että) janan fjaasta. — ²⁷⁾ mitfi.

zóit így mind egy csomóba csalogatva, hirtelen magukkal elragadják s elvigyék Törökországba.

— Ah mama! Hiszen a tiszteknek nem szabad háború idején házasodni, felelém én kacagva.

Erre még erősebben megmosdatott²⁸⁾, kis libának nevezett s azt mondta, hogy nem is azért visznek el majd bennünket, hogy feleségeik legyünk.

Akkor hát én nem tudom, hogy mire kellenénk még egyébre a férfiaknak, mint hogy feleségül vegyenek?

— Hiszen majd meglátod, fenyegetőzék a mama, hanem azért nem tartóztatott vissza.

Estig dolgom volt a készüléssel. Az én tisztem utasítása szerint széles piros-fehér-zöld²⁹⁾ szalagot kötöttem öv gyanánt fehér báli ruhám derekára, a két végét³⁰⁾ elül hosszan le hagyva függni, — a *coiffure*-ömbe egyszerű fehér és piros eleven rózsát tűztem, mi a zöld levelekkel szintén nemzeti szint adott ki. Csak most vettem még észre, hogy ezek a színek milyen jól állanak együtt.

A két tiszt már *en plein parade* várt ránk, az a hamisabbik annyi *compliment*-ot mondott, hogy alig győznék rá emlékezni.

Ő sem hagyhatta szó nélkül³¹⁾ azt a kis szeplőt ajkam alatt, a miben még eddig mindenkinek megbotlott a szeme, én nem tudom, mit tudnak róla beszélni? Én nem bánám, ha ott volna, a hol soha sem látnák.

Kénytelen voltam zavarodásomat hangos kacagással elrejteni.

— No no — mind ennek sírás lesz a vége, mormogá a mama félig hallhatólag, hanem azért folyvást igazgatott, rendezgetett rajtam valamit, hogy ha elrabolnak, legalább mindent rendben találjanak rajtam.

A két tiszt fölkiért bennünket a táncterembe. Előre büszke voltam arra a hatásra, a mit nemzetiszín³²⁾ szalagommal s két csinos *fesch* kíséremmel fogok a többiek fellett kivívni.

Köztünk mondv³³⁾, még folyvást nem akartam letenni arról a reménységről, hogy hátha a többiek csakugyan mind négysegletes fejűek, csupán nekünk jutott a gömbölyűből.

²⁸⁾ nimittäin: engemet, peſti minua, ſ. o. läſſytti minua. — ²⁹⁾ Unfarin fanſallſ-wärſit. — ³⁰⁾ végét = végét. — ³¹⁾ szó nélkül, mainittjematta. — ³²⁾ nemzetiszín = nemzetiszínü. — ³³⁾ meidän feſſen puhuen.

De mekkora volt csalatkozásom és meglepetésem!

Barátnéim mindegyike legalább kétszer annyi nemzeti színt rakott fel magára mint én, s a mi a többi magyar tiszteket illeti, ah, azok mellett az én két *chevalier servant*-om csak a másod- és harmadrangú csillagok közé tartozott.

Egyik kedvesebb, csinosabb volt, mint a másik; ügyesek, módosak, megelőzők; az ember alig hinné, hogy ezek annyi vért ki tudtak ontani!

Különösen egy tűnt a szemembe, de nemcsak az enyimbe, hanem mindenkiébe.

Egy gyönyörű, magas, karcsú honvédkapitány. Szép, halványpiros arcához oly jól illett az a kis fekete koszorúszakáll, a piros-zsinóros attila, mintha csak öntve lett volna rá.

És hogy táncolt! milyen tüzzel járta a lengyelt, a csárdást, az ember szeretett volna oda rohanni hozzá s országvilág³⁴⁾ előtt összecsókolni, — nem csak magamról beszéllek. — És a mi több volt táncánál, *compliment*-jainál, az a *je ne sais quoi* nagy fekete epedő szemeiben, te azt nem képzeled, az több, mint a mit az ember leírhat, az bódított, az elevenített, az megölt és idvezített.

Egy óra alatt minden leány, minden asszony bele volt bolondulva.

Magamat sem veszem ki.

No, ha ezek a csatatéren is ilyen hódításokat fognak tenni, úgy nem tudom, hogy marad-e előttük vár bevételten?

S képzeld már most érzelmeimet, midőn egyszer oda-lejt hozzám s felkér a legközelebbi *quadrille*-ra.

Én szerencsétlen! El voltam rá igérkezve. Mint szerettem volna, ha táncosomat elküldték volna hirtelen valahová futárnak³⁵⁾!

— Tehát az utána következőre, vitatá tovább az *engagement*-ot a szép kapitány s odaült mellém.

Nem tudom, hogy szóltam-e neki valamit, de azt igen, hogy úgy érzettem magamat, mint a ki álmában repül.

— De majd el fogja kegyed felejtteni, hogy nekem ígérkezett, kötődék velem tovább.

Ha hirtelen észre nem veszem magamat, majd olyasmit találtam volna neki felelni, hogy elébb elfelejtem azt,

³⁴⁾ föfo maailma. — ³⁵⁾ fureerifji.

hogy a világon vagyok. Azonban meglehetősen mérsékelt hangon válaszolék neki, hogy nem fogom elfelejteni.

— De majd nem ismer kegyed rám . . .

Valami falusi liba azt felelte volna erre helyzetemben:

— Száz közül! ezer közül, első tekintetre!

Én nem.

Mintha a világon a legkülönbösebb dolgot tenném, kivettem a keblemből tüzött magányos rózsabimbót, mely ott nyílt ki félig s a nélkül, hogy a hatást akarnám észrevenni, odanyújtám neki.

— Erről meg fogom önt ismerni.

Mind ezt olyan hangon, minővel a szolgabíró passust ad az utazónak.

A kapitány halkán ajkához szorítá a rózsát. Nem néztem oda, de azért láttam. A fél világért szemébe nem néztem volna e percben.

Azután eltávozott, velem szembe egy tükör alá leült és nem táncolt. Ott egészen elmélázott magában.

E közben még két csárdást és egy lengyelt jártak el, csak azután jött a sor az én *quadrille*-omra.

Gondolhatod, mily hosszú volt nekem odáig az idő, azok a végzetetlen „három a tánc“-ok³⁶⁾ nem akartak lejáródni. Soha olyan dühösen táncolni mint ezek!³⁷⁾ Pedig már harmadik éjjel nem alusznak s még sem tudnak elfáradni, hogy az én *quadrille*-omra jöhetne a sor.

Hanem e közben sok mulatságot szereztem magamnak az által, hogy az ott levő zászlóalj parancsnokával, Sch. őrnagygyal kötöttem ismeretséget, a ki igen víg, mulattató ember.

Német neve van, magyarul szörnyű rosszul beszéll, de azért mégis mindig magyarul beszéll, ha németül szólnak is hozzá.

De legjelesebb benne az, hogy szörnyű nagyot hall³⁸⁾.

Igen, olyan fennhangú beszédhez van szokva, a mi-lyenen az ágyúk conversálnak egymással.

Hanem azt mondják, hogy igen vitéz katona.

Alakja nem valami csábító. Hosszú, sovány arca, ter-

²⁶⁾ három a tánc, *jananparfi*, jota *fäytetään*, fun *tahdotaan tanssia* enem-män (wertaa suomalaista: „ei kaffi kolmannetta“ ja *fälfalaista*: „alle gute Dinge sind drei“). — ³⁷⁾ s. o soha sem láttam... — ³⁸⁾ nagyot hall, *funlee huonoosti*.

mete, a rövidre nyírott haj és a nem rég növesztett bajusz sehogy sem állanak neki.

A mi mulatságunk rendkívül sajátságos volt: a mit én beszéltem, azt ő nem hallotta, s a mit ő beszélt, azt én nem értettem.

Odahozott nekem egy papiros tölcserő *bonbon*-okkal töltve, én panaszkodtam, hogy milyen rossz cukrász van itt a mi városunkban. Ő a mimikámból azt következtethette, hogy valaki rettenetesen megbánthatott³⁹⁾ a bálban, mondott rá valamit, — a szavait kísérő taglejtésből ítélve semmivel sem kevesebbet, mint hogy ő azt tarkótul talpig ketté fogja hasítani, ha csak azt nem hiszem, hogy ennek a háborúban élő embernek rendes actiója az, a mivel más ember az agyonütést szokta kifejezni.

Végre elkövetkezett az én *quadrille*-om. A zenekar a bevezetést elhúzta s erre mindenki sietett a táncosnéjához.

Majd kiverte szívem a *corsett*-em oldalát, úgy dobozott, midőn táncosomat láttam felém közelíteni; meghajtá magát előttem, kezében tartott virágomat szívéhez szorítva.

Oly forró volt keze, midőn kezemet megszorítá vele.

Örültem, kacagtam, magamon kívül valék.

— Ah, ön elrabolja szomszédnőmet! kiálta rá az őrnagy nevetve (csakugyan rendes actiója az a fejbeütés-forma⁴⁰⁾).

Mi pedig a tánc-*colonne*-ba lejténk. Úgy hiszem, mintha hátam mögött suttogni hallottam volna: „Mi összeillő pár“.

Ah Eleonora! milyen boldog voltam, úgy érzem, mintha egymást szorító kezeinken keresztül az én vérem az övébe folynék át s az övé az enyimbe.

Vártuk a zenét.

De mielőtt az megszólalhatott volna, hirtelen nyargaló paripák robaja hallatszott az utcán s a távolból néhány ágyúlövés, melynek hangja a terem ablakait megreszketteté.

S ugyanazon percben egy férfi lépett be a terembe, föltett csákóval, sárral összefecskendve s jelenté, hogy az ellenség megtámadta az előőrsöket.

Az őrnagy az ágyúlövést is meghallá s a futár arcából is olvashatá, a mit szavaiból meg nem érte.

³⁹⁾ nimittäin: engemet. — ⁴⁰⁾ fejbeütés-forma, jotafin päähän-lyömisen muotoista t. tapaista.

— Ah! hiszen nagyon jól van! szolt tenyerébe csapva, — ismét azzal a mozdulattal, a mivel emberhalált szokás kifejezni. Épen vártuk őket. *Messieurs*, egy percre kérjenek engedelmet hölgyeiktől. Csak egy percre, *mesdames*, rögtön visszajövünk, tartsanak kegyetek addig szünórát.

S ment kardját felkötni.

És a többi tisztek is ugrottak fegyvereik után, a nyájas, mosolygó, hizelgő arcokat láttam hirtelen haragos, vakmerő, fenyegető képekké válni, ijedtté, remegővé egyet sem.

Engem is elhagyott táncosom. Ment kardját és csákóját felkötni. Mindeniknél merészebb volt járása, arca legbátrabb, szemei legvillogóbbak; ha szerelmet, gyönyört éreztem miatta az elébb, most bámulatot, hódolást gerjeszte bennem.

Midőn kardját felkötötte, valami oly különös hév fogott el minden ízemben, szinte kedvem lett volna⁴¹⁾ vele menni a csatába, mellette lovagolni és biztatni s gyönyörködni benne, mint ront ellenei közé.

Rózsámat még mindig kezében tartá, s midőn csákóját föltette, odatűzte cocardája mellé s ekkor visszafordult és szemeivel látszott keresni⁴²⁾ a tömeg között.

Szemeink találkoznak. Ő elsietett, vele együtt a tisztek mind.

Mi azonban együtt maradtunk, mintha mi sem⁴³⁾ történt volna; az őrnagy parancsot adott, hogy senki se távozzék el visszajötte⁴⁴⁾ előtt.

A leghosszabb órát ekkor éltem át életemben.

Többen⁴⁵⁾ kiállottunk az ablakba hallgatózni, és figyelünk és okoskodtunk a távolabb vagy közelebb hangzó ágyúdördölésekből ítélve.

Haza menni senki sem tartá tanácsosnak, mivel megeshető volt, hogy valahol a két sereg utcai csatába keveredik. Jobb volt elvárni itt együtt a harc kimenetelét.

Nem sokára mindig távolabb-távolabb kezdének menni az ágyúdördölések, végre egészen elhangzottak.

A velünk volt civilisták ebből azt következtették, hogy a magyarok győztek.

Igazuk volt.

Alig egy negyed⁴⁶⁾ mulva nagy robajjal és víg lár-

⁴¹⁾ kedvem lett volna, miefeni olífi tehnyt. — ⁴²⁾ nimittáin: engemet. — ⁴³⁾ mi sem = semmi. — ⁴⁴⁾ visszajötte = visszajövése. — ⁴⁵⁾ többen, uszammát. — ⁴⁶⁾ nimittáin: óra.

mával hallók visszafelé jöni a tisztikart, bejöttek a terembe, vígan, nevetközve, mintha semmi sem történt volna, néme-lyik még most törülgetett le a ruhájáról valamit, (tán sár, vagy vér?) és sietett mindenki a táncosnéját felkeresni és megvizsgasztalni.

— Hol is hagytuk csak el? kérde az egyik.

— Igen! a *quadrille*-nál, szóltak többen, s rendezni kezdék a *colonne*-okat, mintha csak az étteremből jönének.

Csak az én táncosom nem volt még itt és az őrnagy.

Váltig néztem az ajtóra, szüntelen jött be valaki rajta, csak az nem, a kit én vártam.

Végre belépett rajta — az őrnagy.

Szénézett, a mint engem meglátott, odajött. Egy furcsa *compliment*-ot csinált előttem s nem várva, hogy én beszélljek hozzá, mondá:

— Szép kisasszony, a kegyed táncosa ezerszer enge- delmet kér általam azon udvariatlanságaért, hogy a legjobb akarat mellett sem képes azon élvezetben részesülhetni, hogy kegyeddel az ígért contratáncot eljárhassa, mert a fél lábát ellőtték a csatában s kénytelen azt térden felül amputáltatni...

Ah Eleonora, én soha sem fogok *quadrille*-t táncolni többet.

Beteg vagyok, fekszem, kétségbe vagyok esve.

Jókai Mór.

12. Nemzeti dal.

Talpra, magyar, hí a haza!

Itt az idő, most vagy soha!

Rabok legyünk vagy szabadok?

Ez a kérdés, válaszzatok!

A magyarok istenére esküszünk,

Esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk!

Rabok voltunk mostanáig;

Kárhozottak ősapáink.

Kik szabadon éltek, haltak,

Szolgaföldben nem nyughatnak! ¹⁾

A magyarok istenére esküszünk,

Esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk!

12. ¹⁾ Nyughatnak = nyugodhatnak.

Sehonnai bitang ember,
 Ki most, ha kell, halni nem mer,
 Kinek drágább rongy élete,
 Mint a haza becsülete!
 A magyarok istenére esküszünk,
 Esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk!

Fényesebb a láncnál a kard,
 Jobban ékesíti a kart.
 És mi mégis láncot hordtunk!
 Ide veled régi kardunk!
 A magyarok istenére esküszünk,
 Esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk!

A magyar név megint szép lesz,
 Méltó régi nagy híréhez;
 Mit rákentek a századok,
 Lemossuk a gyalázatot.
 A magyarok istenére esküszünk,
 Esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk!

Hol sírjaink domborulnak,
 Unokáink leborulnak,
 És áldó imádság mellett
 Mondják el szent neveinket.
 A magyarok istenére esküszünk,
 Esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk!

Petőfi Sándor.

13. Batthyáni halála.

Mióta Olmützben az első ítélet, mely néhány évi börtönre szöla¹⁾, meghozatott, Batthyáni sem ott, sem új fogsága helyén, a pesti ügynevezett Újépületben²⁾ nem háborgattak többé a törvényszék nyomozásai által. Sőt ez utóbbi helyen egynémi, elébb tiltott engedélyekben is részesült. Egyebek közt naponként hosszabb időre, tanúk nélkül is láthatá nejét és gyermekeit. Ezen és más apró kedvezések,

13. ¹⁾ Määräfi. — ²⁾ Újépület, ifo kasarmi Budapestisfä.

sőt rokonainak és barátainak adott egyenes biztatások mind őt magát, mind családját s barátait azon kecsegtető reménybe ringaták, — mit egyébiránt katonai környezete is erősítgete, — hogy nem sokára, mint mondák, Komárom meghódolása után, teljesen szabad lábra fog tétetni³⁾.

De mily iszonyú lön⁴⁾ a kiábrándulás! Komárom okt. 3-kán nyitotta meg kapuit az osztrák hadaknak. Október 4-kén estve a grófné gyermekeivel együtt hosszabban időzék a fogolynál, nem is sejtve a borzasztó jövőndőt. Más nap reggel a törzsporkoláb a foglyot s börtönét nagy szigorral megmotozá, kétségkívül meggyőződni akarván, nincs-e nála valamely fegyvernemű elrejtve. Ez megtörténvén, a hadi törvényszék elébe⁵⁾ vezettetett, hol előtte a következő ítélet olvastaték fel.

„Gróf Batthyáni Lajos⁶⁾, pozsonyi születésű⁷⁾ negyven éves, katolikus, nős, részint bevallotta, részint reá törvényesen bebizonyult, hogy elébbi magyar elnökminiszteri minőségében⁸⁾ oly határozatokat alkotott, hajtott végre vagy engedett végrehajtatni, melyek által Magyarországnak a márciusi törvényekben engedett igazgatási határai átlépettek, Magyarország és a császári-királyi örökös tartományok közt a *pragmatica sanctio* által megállapított törvényes kapocs megtágíttatott, s az államalkotmány erőszakos felforgatására vezető veszélyek idéztettek elő: nem különben azzal, hogy miniszteri hivatalának mult évi október 3-kán történt letétele után, a felkelők soraiba állás, a fegyveres ellenszegülésre nyilvános felhívás és az ő felségétől felosztatott országgyűlésbe isméti belépte⁹⁾ által a forradalmi pártot erősítette és támogatta, — felségsértés miatt az államkincstár kártalanítására fordítandó összes vagyona elvesztésével, kötél általi halálra ítéltetett, — mely ítélet megerősítés és kihirdetés után rajta október 6-kán reggeli 7 órakor végrehajtatik.“

Batthyánit, köz hír szerint, az ítélet kihirdetése után nem levertség, hanem heves bosszúság szállotta meg. Az ítélet ellen erélyes óvást téve, azt égbekiáltó igazságtalanságnak nyilatkoztatá s kijelenté, hogy hazájáért s meggyőző-

³⁾ szabad lábra tenni t. helyezni, *päästää mapaafti*. — ⁴⁾ lön = leve. — ⁵⁾ elébe = elé. — ⁶⁾ armonimi ajetetaan jošfus, waiffa wäärin, erisnimen eteenfin. — ⁷⁾ pozsonyi születésű, f. o. Pozsonyin laupungista syntyi. — ⁸⁾ elnökminiszteri minőségében, ministeri-presidenttinä oltuanja. — ⁹⁾ belépte = belépése.

déseiért mindenkor kész ugyan meghalni, s valamint eddig, úgy ezután sem kolduland senkitől kegyelmet, hanem szigorú igazságot követel. A hadi törvényszék eljárását, mely neki az önvédelemre lehetőséget sem engedett, igazságosnak el nem ismerheti; ily eljárással meggyilkolhatják őt, de el nem ítélik.

A törvényszék előtt a siralomházba vezetettvén, mindenek előtt nejét és gyermekeit kívánta látni, hogy tőlök búcsúzhassék, őket megáldhassa. Megtagadtatott! A grófné, vévén a szörnyű hirt, a fogházba sietett; de a börtön ajtaja nem nyílt meg előtte. A távol levő Haynau helyettesénél, Kempen tábornoknál, úgy Lichtenstein altábornagynál is zárt ajtókra talált. Írásban folyamodott tehát, — mind hasztalan! Némely befolyásosak közbenjárása végre mégis kieszközlé neki az engedelmet, hogy férjét néhány percre, több katonatisztek jelenlétében láthassa, de gyermekeit atyjok végáldásának elfogadására hozzá vinnie nem engedtetett meg. Keresztényi kötelességeit egy francia pappal, ki gr. ¹⁰⁾ Károlyi István házában volt, elvégezvén, nejéhez a következő levelet írta:

„Pest, 1849-ki október 5-kén esti 9 órakor.

„Drága, kedves nőm! Hasztalan reméltünk az emberiség utolsó szikrájában, midőn egymást látók, — ezt is megtagadták tőled. Ismétlem tehát e sorokban mélyen érzett kijelentését legforróbb hálámnak és csodálatomnak a te tiszta szerelmed mind azon kincsei iránt, melyeket megérdemelni soha sem tudtam; s oly igaz, a mint hogy a halál küszöbén állok, ez bennem a hibának egyetlen tudata, mit magammal a sírba viszek...

„Ezen ünnepélyes órában esküszöm neked, hogy a király és birodalom iránti árulásnak soha még csak gondolata sem fért lelkemhez. Hogy a hazának nem kevésbé híve voltam s vagyok, ki fogja most kétleni? És azért halok én meg; — a törvény s a király esküje volt az én szabályozóm és attól sem jobbra sem balra nem engedtem magamat eltántoríttatni: viam meam persecutus sum — és azért ölnék meg engemet.

„Ennyit a nyavalyás politikáról, megnyugtatódsodra, bár

¹⁰⁾ gr. = gróf.

arra neked nincs szükséged, ki egymagad¹¹⁾ soha sem estél irányomban¹²⁾ tévedésbe.

„A gyermekeket csókold s áldd meg nevemben. Ne szégyeljék, nem kell szégyelniök magokat atyjok miatt. Előbb vagy utóbb azokra háramlandik vissza halálom gyalázata, kik engem hálátlanul s igazságtalanul gyilkolnak meg. Hagyd el most az országot, a gyermekek miatt; itt az ő jövőjük csirájában megmérgeztetnék. A te vagyondod elég lesz nekik; jobb egy szerény sors, mint az alamizsna azok kezéből, kik őket árvákká tették.

„Az én szegény, jó kedves nővérem! Menj mindjárt hozzá, szükségték leendő egymásra, hogy egymást támogassátok!

„Szegény hü Jancsimat ajánlom neked; lásd el őt, megérdemelte irántam.

„A gyalázattól, melyet nekem szántak, menekülni remélek. E végre¹³⁾ régtől fogva¹⁴⁾ van nálam egy szabadító.

„És most még egy búcsucsókot! Isten veled! Szívemben egyedül képeddel, ajakimon a te neveddel halok meg.

„A viszontlátásra! Batthyáni Lajos.“

Megirván a levelet, ágyába feküdt. A porkolábtól már a szoba változtatásánál kikérte mindig magával hordott, lószőrrel töltött fejkendőjét, melyen aludni szokott.

Az örök egész éjén át a szobában, ágyához közel álltak. Október 6-kán reggel a gróf még mély álomban látszék merülve. A porkoláb ébreszteni ment őt. Egyik kezével a takarót szorosan fejére húzva találá őt, s midőn a takarót föllebenté, eszméletlenül látá őt feküdni megaludt vérében; másik kezében egy rövidke tört tartott. Az orvosi vizsgálat kimutató, hogy egy szúrás a nyakán oly mély volt, mint csak a tör keresztvasa engedé; de üteret szintűgy nem¹⁵⁾ talál, mint egy másik a karján, s egy harmadik, mely szíve mellé furódott. A hozzá közel álló örök egész éjén át a fájdalomnak egy rázkódását, egy nyöszörgését sem látták, sem hallák e szörnyű műtét alatt a vasakarató férfión. Ha kezét a vérvesztés következtében beállott ájulás meg nem lankasztja, halálig marcangolta volna magát. Orvosi

¹¹⁾ egymagad, finä yfistään. — ¹²⁾ irányomban = irántam. — ¹³⁾ e végre, tätä tarfoitueta marten. — ¹⁴⁾ régtől fogva, aifoja fitte. — ¹⁵⁾ szintűgy nem, yhtä wäähän.

szerek visszahozák az eszméletet¹⁶⁾; de a kivégeztetést tátongó nyaksebe miatt el kellett halasztani.

A segélyre hívott orvosok egyike, egy nagyhirű egyetemi tanár, megkérdezettvén, kijelenté, hogy a kivégeztetést, a sebek miatt végrehajtani nem lehet, de nem is szükséges: a betegnek életereje a nagy vérvesztés miatt kimerült, s néhány óra múlva magától kialszik. De az illetőknek volt rá gondjuk, hogy a halál ki ne ragadja kezeikből idő előtt bosszúáldozatukat. Egy katonaoorvos utasítást vett, hogy izgató szerekkel, legalább néhány órára hosszabbítsa meg a kialvó életet.

A város közönsége az ítélet kihirdetése óta az ámulat és fájdalom élő képe, a hang, mely még emelkedni merészelt, annyi csapás után is a legmélyebb fájdalom hangja volt. Batthyánit úgy ismerte a közönség, mint oly férfit, kiben a hazafiúi és alattvalói hűség egybeforrva, egy lángban lobog, mint a legforradalomellenesebb, a törvényszerűséghez legaggodalmasabban ragaszkodó kedélyt. Megfoghatatlannak, hihetetlennek látszék az ítélet, s mindenki az utolsó perctől várta a megkegyelmeztetést. E hiedelmet, — a rendőrség-e a támadható tüntetések meggátlása végett, vagy az ártatlanságáról való közönséges meggyőződés? — szélteben terjeszté. De az esti öt óra meghozta a szomorú valóságot. Nagyobb vasas és vadász osztályok foglalták el a laktanya ötödik szárnya előtt elnyúló tért, melyen egész napon át sűrű néptömeg rajonga.

Batthyánit a napon át a nagy vérvesztés következtében többször beállott ájulásból az izgató szerek mindannyiszor eszméletre hozták. Midőn tudtára adaték, hogy nyaksebe miatt kötél helyett golyó vetend véget életének, szinte vidámmá lett. A tör iránt kérdőre vonatván, válaszola: „Én az istennel és az emberekkel leszámoltam; válaszolni többé senkinek sem tartozom.“ Öt óra múlva a vesztőhelyre vezetettvén, a katonaoorvost, ki őt bágyadtságában támogatni akará, elutasította s az őt kísérő francia papnak mondá: „Tisztelendő ur, adja karját: nem akarnám önnek egy ájulás látványát megújítani; de oly gyöngé vagyok, hogy lábaim alig bírnak.“

A papra támaszkodva, egy gránátos osztálytól képezett

¹⁶⁾ visszahozák az eszméletet, ھااتتوھاات ھاانتھا ھااااھاھاھا.

kisérettel jelent meg a téren. Járása, bágyadtsága dacára is szilárd vala. A tömegben keresztül haladva, mely őt hosszában hódoló üdvözléssel fogadá, vizsga szemekkel kerese ismerősöket, kiket aztán, mint általában az üdvözlőket, fejbillentésekkel köszöntö. Arcán egy neme a nyugodt, vidám szivességnek, a nézőkbe is vigaszt öntő magosabb szelidségnek volt kifejezve, s azon meggyőződést látszék vissza-tükrözni, hogy a legfőbb bíró előtt pár perc múlva igazságosb ítéletet nyerend, mint az emberektől.

Menet közben a paphoz még egyszer ily szavakat intéze: „Erősen kell önre támaszkodnom; de ne higgye, hogy szellemileg is gyenge vagyok; testem azonban annál gyöngébb s örülök, hogy mindjárt helyemre érhetek, hogy ott állhassak vagy térdelhessek; mert lábaim már alig birnak.” E nagy testi gyöngesség egyébiránt alig vala észlelhető járásán, s csak arcának hatványozott haloványsága tanúsítá kimerültségét.

Az ítélet felolvasása után letérdelt s levévén ezüsttel himzett kék szobafővegét, mennyire csak bágyadtsága engedheté, hangosan felkiálta: „Eljen a haza! *Allez Jäger!*“ Alig hangzott el ajkán a szó, a vadászok fegyvere dördült meg, s egy golyótól homlokán, más kettőtől szíven találva élettelenül rogyott össze. Tetemei éjjelre egy kórházba, onnan nagy csöndben a ferenci szerzetesek templomának sírboltjába vitettek ideiglenesen, míg a családban szabad leend eltakarítani.

Köz tudomású dolog¹⁷⁾ lévén, hogy Batthyáni Lajos, a törvényesség ösvényétől egy hajszálnyira eltérni sem hajlandó, a forradalomnak minden áron elejét venni, az udvarral való szakadást a legsúlyosabb áldozatok árán is meggátolni ügyekező, szintoly hű alattvaló, mint hű hazafi, hivatalviselésében semmi alapos vádat nem vont magára; ki még az év vége felé is csak azért választatta meg magát képviselőnek másod ízben, hogy Kossuthot ellensúlyozza s az udvar és a nemzet közt az országgyűlésen újabb kiegyezkedést kísértsen meg: elítéltetésének okairól tehát sokáig sokfélét beszélt a világ. Ki Schwartzemberg miniszter, ki más magas egyéniség személyes bosszújának tulajdonította a nem indokolt, nem indokolható halálos ítéletet. Igen valószínű s majdnem bizonyosnak tartható, hogy volt része abban ezek-

¹⁷⁾ köz tudomású dolog, híleifésti tunnetu afia.

nek is. Kétséget mindazáltal nem szenved, hogy Batthyáni, főleg mint az 1848-ki márciusi törvények egyik fő szerzője, mint a nemzet alkotmányos, független kormányzati törekvéseinek leghűbb kifejezése s mint magának a magyar nemzetiségnek legtekintélyesebb képviselője vonta magára a halálos ítéletet. Batthyániban a nemzetet akarták halálosan sújtani; ő benne s vele együtt a nemzeti jogokat, nemzeti államéletet akarták sirba dönteni. Mily szerencse, hogy a nemzet élete szívósabb egyes emberek életénél! — hogy ezeknek a nemzeti szent ügy miatt igazságtalanul erőszakosan eloltott élete is a nemzet életének tőkáját gyarapítja: — mert minden ügynök, mely igaz, jó és szép, melynek erkölcsi értéke van, a marttyrok vére csak termékenyíti életgyökereit, a vértanúk szent emléke csak hatványozza életerejét!

Horváth Mihály.

14. Szózat.

Hazádnak rendületlenül
Légy hive, óh magyar!
Bölcsöd az, majdan sírod is,
Mely ápol s eltakar.

A nagy világon e kívül¹⁾
Nincsen számodra hely;
Áldjon vagy verjen sors keze,
Itt élned s halnod kell.

Ez a föld, melyen annyiszor
Apáid vére folyt;
Ez, melyhez annyi szent nevet
Egy ezred év csatolt.

Itt küzdtenek honért a hős
Árpádnak hadai;
Itt törtek össze rabigát
Hunyadnak²⁾ karjai.

Szabadság! itten hordozák
Véres zászlóidat,
S elhaltanak legjobbjaink
A hosszú harc alatt.

És annyi balszerencse közt,
Oly sok vizsály után
Mégfogya bár, de törve nem,
Él nemzet e hazán.

S népek hazája, nagy világ!
Hozzád bátran kiált:
„Egy ezredévi szenvedés
Kér éltet, vagy halált!”

Az nem lehet, hogy annyi szív
Hiában onta vért,
S keservben annyi hű kebel
Szakadt meg a honért.

14. ¹⁾ E kívül = ezen kívül. — ²⁾ f. o. Zuhana Hunyadi.

Az nem lehet, hogy ész, erő
És oly szent akarat
Hiába sorvadozzanak
Egy átoksúly alatt.

S a sirt, hol nemzet süllyed el,
Népek veszik körül,
S az ember millióinak
Szemében gyászkönny ül.

Még jöni kell, még jöni fog
Egy jobb kor, mely után³⁾
Buzgó imádság epedez
Százvezrek ajakán.

Légy hive rendületlenül
Hazádnak, óh magyar!
Ez éltetőd, s ha elbukál,
Hantjával ez takar.

Vagy jöni fog, ha jöni kell,
A nagyszerű halál,
Hol a temetkezés fölött
Egy ország vérben áll.

A nagy világon e kívül
Nincsen számodra hely;
Áldjon vagy verjen sors keze,
Itt élned, halnod kell.

Vörösmarty Mihály.

15. Kossuth távozása hazájából.

(„Irataim az emigrációból“ című munka előszavából.)

Kifejezhetetlen érzelem-vihar dúlta lelkemet, midőn a világosi fegyverletétel hontalanná tett.

Nincs szó, mely arról fogalmat adhatna.

Leborultam hazám földjére, mielőtt határán átlépnek; zokogva nyomtam reá a fiúi szeretet búcsúcsókját; — egy csipetnyi port vettem belőle magamhoz; — még egy lépés és — — — úgy valék, mint a tört hajó roncsa, melyet a szélvész kidob a homokra egy sivatagon.

Egy török főtiszt „Alláh“-t említve üdvözölt¹⁾ barátságosan; — elvezetett a fekhelyhez, melyet Isten szabad ege alatt számomra készítettett barátságosan; és — — — kardomat kérte; lesütött szemmel, mintha szégyenlené, hogy török magyart lefegyverez.

Lekötöttem, átnyújtottam szótlanul, könnyel szememben, és ő jó nyugalmat kívánva, magamra hagyott bánatommal.

³⁾ mely után, (oif.: jonfa perään), jota.

15. ¹⁾ Nimittäin: engemet.

Nyugalom és hontalanság!

Ha tudott-e a hitrege Adámja nyugodni, midőn mögötte, a kitaszított mögött, éden-kertjének kapuja becsukódott, mivelhogy a jó és gonosz tudása fájának gyümölcséből evett!

Én is ettem abból a gyümölcsből és felismertem a jót s a gonoszt; és fölemeltem kezemet a jónak védelmére a gonosz ellen. A gonosz győzött és én hazámból, az én édenemből kitaszítottattam.

Ott álltam tompa merengésben a nem-magyar Duna partján, melynek habjaiba — amonnan fölülről — a magyar nemzet könnyeiből ég felé szállott vizpára csapadéka vegyült, — s kis távolságban tőlem rohant tova, a Vaskapu sziklatorlaszán keresztül zúgva, morogva, mintha szitkozódna meg nem érdemlett végzet ellen.

Én hallgattam e zúgást, mely keblem viharával összefolyt; belebámultam e méltatlanul megghiúsult honfi-remények semmiségébe; és arcomon öntudatlanul a kifejezhetetlen fájdalom könnyzápora ömlött alá.

Minden volt e könnyzáporban, a mi a hazafi szívének fáj: minden! csak egy nem! a reménytelenség nem; a kétségbeesés hazám jövője felett nem.

Úgy tetszett nekem — még akkor a fájdalom első lázrohamában is úgy tetszett nekem, — mintha az ég csillagainak fényszikrázatából könnyeim fátyolán keresztül egy sugár lövellene felém, mely azt hirdeti borult lelkemnek, hogy nemzetem szenvedni fog ugyan, irtózatosat fog szenvedni; mert bosszúja rettenetes a féktelen uralomvágnak, mely a megaláztatás porából nem maga tehetségével emelkedik fel; hát szenvedni fog nemzetem irtózatosat. De nem hal bele!

Kossuth Lajos.

16. Szülőföldem szép határa.

Szülőföldem szép határa!

Meglátlak-e valahára?

A hol állok, a hol megyek

Mindenkor csak feléd nézek.

Ha madár jön, tőle kérdem:

Virulsz-e még szülőföldem?

Azt kérdezem a felhőktől,

Azt a suttogó szellőktől.

De azok nem vigasztalnak: Kisded hajlék, hol születtem,
 Bús szivemmel árván hagynak; Hej tőled be távol¹⁾ estem!
 Árván élek bús szivemmel, Távol estem, mint a levél,
 Mint a fű, mely a sziklán kel. Melyet elkap a forgószél.

Kisfaludy Károly.

17. A falu rossza.

Eredeti népszimű dalokkal, táncsal, 3 felvonásban.

Harmadik felvonás.

Negyedik jelenet.

Göndör Sándor. (Egyedül; elgondolkozva.) „Áldjon meg az isten“!... Jaj, ha megáldana, ha rám tekintene?!... (Feltekint s a hid felé néz.) Rózi!... Elment! jól is tette, hiába akarnám, — nem tudom szeretni!... Hejh, Bátki Tercsi! Bátki Tercsi! de¹⁾ megölted ezt a szegény szívet!... Árvaságban hagytad, idegenbe üződ, s jaj, bús életemet, de¹⁾ megkeserítet!... No hát, isten neki, ki a határból! — talán akkor könnyebben lélegzem!... (Indul, a szélső színpalnál megáll, visszanéz, kevés szünet.) Soha se integess, édes falum tornya, nem mehetek vissza; sok az én irigyem!... (Távoli harangszó.) Kongasd, vén Robotos²⁾! — búcsúztatót húzol! az a ti rosszatok, messze útnak indul, s nem hágy itt egyebet, csak ideje javát, csendes szeretetét, nyugvó³⁾ halottakat; meg egy hűtlen leányt!... Jaj!... de¹⁾ káprázik a szemem! mintha sűrű szitán néznék keresztül... a fejemben pedig úgy zsi bong valami... Hagyd el azt a harangot, Robotos, mert a szívem jobban zúg azóta!... (Homlokát egy vastag faderékhoz nyomja, s fél karjával a fába fogódzik. Kevés szünet, a harang 3—4 ütés után elhallgat.) Majd elszédültem a visszanézésben; pedig nekem inkább előre kell néznem, mert még azt sem tudom, hogy merre induljak?... Mi is lesz én belőlem?... mire fordul sorsom?!... Hajh, istenem, édes jó istenem, gyűjts világot bennem!... Ej,

16. ¹⁾ Kauas.

17. ¹⁾ Interjektioni. — ²⁾ Robotos, (oit.: päimätyöläinen), täsfä nomen proprium'ina fähtetty. — ³⁾ verbištä nyugodni.

szegény legény vagyok!... s szegény ember sorsát boldog isten bírja⁴⁾! — Rábizom magamat, viselje gondomat!!

Dal.

Megátkozott engem az édes anyám,
Hogy ne legyen se országom, se hazám!
Csipke-bokor legyen az én szállásom.
Ott se legyen énnékem maradásom.

Addig járjak, addig üzzön a bánat,
Mig valahol feltalálom babámat,
Hajlékába vezessen be engemet...
Szerelmével gyógyítsa meg szívemet!!

Ötödik jelenet.

Feledi Boriska. Sándor.

Boriska. (Ugyanazon az uton, a melyen elment.) Elmentem a határig, de tovább nem bírtam! Ugy elfogott a bánat, hogy siralmamtól, könnyeimtől, se eget, se földet nem láttam... Aztán az jutott eszembe, hogy ha már veszni kell, hát veszszek el itthon...

Sándor. (Vállára veti a szűr.) Gyerünk⁵⁾!...

Boriska. (Meglátja Sándort.) Istenem! Sándor!...

Sándor. Ni ni, Feledi Boris! Hol jársz te itt, húgom⁶⁾?

Boriska. (Lesütött fővel, hallgat.)

Sándor. Sirsz-e, vagy csak pirulsz? hogy úgy lesütöd a fejed, s hallgatsz.

Boriska. (Zokogásban tör ki, s el akar futni.)

Sándor. Ne fuss hát előlem, kincsem! (Megfogja.) Nem akartalak én bántani! Mért sirsz?... mi bajod?...

Boriska. Veszendőbe⁷⁾ vagyok!...

Sándor. Te?... Ugyan mit beszélsz?...

Boriska. Igazat.

⁴⁾ szegény ember sorsát i. n. e., fananlasfu. — ⁵⁾ jer, jere eli gyer, gyere, tule; jerünk eli gyerünk, tulfaamme, mentfaamme; jertek eli gyertek, tulfaatte; muita muotoja tästä verbistä ei käntetä. — ⁶⁾ hol jársz te itt, fuinfa olet joutunut tänne? — ⁷⁾ fanfanfielefjä pääte -ban (-ben) tawallifeesti lyhennetään -ba'ffi (-be'ffi).

Sándor. Ugyan ne izélj már!... Hát kivel esett bajod?

Boriska. Az apámmal.

Sándor. Ha'iszen⁸⁾ kinek is nincs baja azzal a kevély vén emberrel?... Hát aztán mért bántott?

Boriska. Azt nem mondhatom meg.

Sándor. Olyan nagy a bűnöd?

Boriska. (Hirtelen.) Nem tettem én semmi rosszat, csak... (Sándorra néz, s szemérmesen elhallgat.)

Sándor. Csak?... no, ne tagadd, lelkem, — akármilyen volt, akárhogy volt, nekem bátran megmondhatod: én úgy sem megyek többé be a falutokba, elmegyek tőletek, — úgy, hogy soh'se láttok...

Boriska. Jaj, vigyen el magával engem is!...

Sándor. Micsoda?

Boriska. Vigyen el magával...

Sándor. Te, Boris! elment az eszed?... Mit mondana apád?

Boriska. Bánom is én, akármilyen mondana? Úgy sem szeret többé, — kiátkozott, kikergetett, az egész helység szeme láttára...

Sándor. Miért?

Boriska. Azért, hogy egy legényt meg akartam nézni...

Sándor. Miféle legényt?...

Boriska. Olyat, a kire ő kelme¹⁰⁾ nagyon haragudott...

Sándor. Te pedig szeretted?...

Boriska. Lelkemből, szivemből!...

Sándor. S még most is szeretted?

Boriska. Százszázszor jobban!

Sándor. És ki az a legény?...

Boriska. Az a legény?...

Sándor. Mondd ki bátran, szentem!

Boriska. Jó, kimondom, ha belehalok is! Csak azt az egyet fogadja meg kigyelmed¹¹⁾, hogy nem haragszik reám, hogy nem nevet ki, hogy nem mondja el senkinek, hogy életében, halálában, hű szívvvel lesz hozzám, mert én csak kigyelmedet szerettem egyedül!... (Kábultan összeroskad.)

⁸⁾ ha' iszen = hát iszen. — ⁹⁾ soh' se = soha se = soha sem. —

¹⁰⁾ ő kelme = ő kegyelme. — ¹¹⁾ kigyelmed = kegyelmed.

Sándor. Mi az?! mi volt ez!? mit mondott ez a leány?
 Boriska! Boriska lelkem!... Szegény bohó, meg van za-
 varodva! (Felemeli.) Ébredj fel, édes, kis Boriskám! Mivé
 tette¹²⁾ az a kevély vén ember ezt a kedves gyenge lelket?...
 ime, esztét veszítette!... No, de azt szokták mondani: hogy
 „Nem ver isten bottal!“

Boriska. (Feleszmél.) Istenem! mi történt velem?...

Sándor. Egy kicsinyt elszédültél, gyöngyöm; de úgy-e,
 már nincsen semmi bajod?

Boriska. Nincs...

Sándor. Bírsz-e gyalogolni?

Boriska. Kigyelmeddel, a világ végére is!...

Sándor. Velem?...

Boriska. Igen, igen, kigyelmeddel! Elmegyünk együtt,
 messzire, a hol senki sem ismer bennünket, s mi sem ismer-
 rünk senkit; apám kiátkozott, ő se tudja meg soha, hogy
 élek-e, vagy meghaltam?... Aztán valahol majd beállunk
 cselédnek, vagy napszámba megyünk, s dolgozunk reggeltől
 estig, együtt egymásért! De többé nem hagyjuk el egymást
 soha, úgy-e?... úgy-e nem?...

Sándor. Nem, lelkem! (Félre.) Mit csináljak ezzel
 a leánynyal?...

Boriska. Aztán, ha kigyelmednek eszibe¹³⁾ jutna
 valaha, valaki... a kit jobban szeretett, mint engemet, ...
 panaszait meghallgatom híven! Mert én is sokat türtem és
 szenvedtem ám; kigyelmed másért, én meg kigyelmedért...
 Jaj, ha tudná, hogy én mióta szeretem?!... Emlékszik-e
 arra a pünkösdi-vasárnapra, mikor a Lajos bátyám haza jött?...

Sándor. Hogyne emlékezném!

Boriska. Engem akkor eresztett az apám táncba, a
 nagy leányok közé; de senki sem nézett rám... Ott álldo-
 gáltam, üldögéltem; hol nevettem, hol meg pityeregtem. —
 Olyan voltam, mint a mesebeli árva, a kire még a koldús-
 gyerek se néz... Hát egyszer csak új nótát kezdenek, —
 kigyelmed rendelte, — húzzák a cigányok, csak húzzák, s
 nem mozdul rá senki; akkor kigyelmed végig végig nézte
 az egész leánysereget, meg a legényekét, s oda jött én hoz-
 zám, szemem közé¹⁴⁾ nézett, s azt mondta, hogy „gyere,

¹²⁾ mivé tette, f. o. mimmoifteen tílaan faattanut. — ¹³⁾ eszibe = eszébe.
 — ¹⁴⁾ közzé = közé; valakinek szeme közé nézni, fatjóa jontun
 filmiin.

kis Boriskám, kettőnké¹⁵⁾ a világ“!... S ketten jártuk¹⁶⁾ soká!... Az andalgón kezdtük, azután cicáztunk, s a kopogós után olyan frisset jártunk, hogy mikor végtére el akartuk hagyni, — a frissével kétszer meg kellett szerezni!...

Sándor. Eszem az istened¹⁷⁾, de jól emlékezel!...

Boriska. Azután történt valami bátyám és kigyel-med között... de én a kigyelmed részére szegődtem!...

Sándor. Szegény!

Boriska. Mikor aztán az a sok mindenféle baj össze-jött, olyan lettem, mint a csiga-biga; bezártam titkomat szomorú szívembe, s azt sem hittem soha, hogy így elmond-hassam!

Sándor. De jó, hogy elmondtad, most legalább reám került a sor!...

Boriska. Miben?

Sándor. A bosszúban!

Boriska. Kit akar megbosszúlni?

Sándor. Ne félj, galambom, téged nem!

Boriska. De hát kit?

Sándor. (Meggondolva.) Senkit!... Eredj haza, Boriskám, te is, szépen, csendesén. Verd ki a fejedből ezt a káros szeretetet, s mondd meg az apádnak, hogy láttad, mikor átléptem a határt!...

Boriska. Hát ezzel már megint mit akar mondani?

Sándor. Csak azt, a mit mondtam!

Boriska. Hát e szerint engem semmibe se vesz?

Sándor. Szánlak nagy bajodban, de mást nem tehetek!...

Boriska. Nem is szeret?

Sándor. Nincs jussom hozzád, nem is lesz soha; — így hát miért rontanálak meg?...

Boriska. Hisz az előbb¹⁸⁾ azt fogadta, hogy nem hagyjuk el egymást?...

Sándor. Kábultnak hittelek, azért hagytam rád minden szót...

Boriska. Hát a bosszút miért emlegette?

Sándor. Feltámadt bennem egy pillanatra a rossz, a bűnös szándék, hogy magammal vigyelek... De aztán

¹⁵⁾ kettőnk, me fűfű. — ¹⁶⁾ nimittäin: a táncot. — ¹⁷⁾ eszem, verbištä enni; eszem az istened, firouffen-tapainen laufe-parfi. — ¹⁸⁾ az előbb, äsken.

eszembe jutott, hogy mi hasznom lenne benne? ... tetézném szégyened, nyűgbe vetném magam, s így mind a ketten még szerencsétlenebbek lennénk! ... Azért, Boriskám, eredj szépen haza, kérleld meg apádat, — engem pedig felejts el örökre! ...

Boriska. Soha! soha sem felejttem!

Sándor. Ej, dehogy nem!

Boriska. Tudom én jól, hogy nem! ... Ha két álló¹⁹⁾ esztendeig bírtam hűn szeretni, titkosan, keseregve, s csak istenben bízva, — reménykedve, bizvást hiheti kigyelmed, hogy halálomig tart állandóságom ...

Sándor. Hiszem, Boriskám ... De látod, én megvalloim nyíltan, hogy nem tudlak szeretni!

Boriska. (Fájdalmas sikoltással.) Jaj! ...

Sándor. Mi egymásé soha se lehetnének, még akkor sem, ha ...

Boriska. (Kezével int, hogy hallgasson.)

Sándor. No, ne sirj, térj eszedre ...

Boriska. (Kezét szívére szorítva.) Jaj, ha most meg tudnál repedni! ...

Sándor. (Mindig nagyon gyöngéden.) Ugy-e, haza mégysz²⁰⁾? ...

Boriska. Haza ...

Sándor. S nem haragszol reám? ...

Boriska. Nem ...

Sándor. Vezesselek? ...

Boriska. (Fejével némán nem-et integet.)

Sándor. Úgy hát, — az isten áldjon meg! ... (Mefogja a Boriska kezét, szemben állanak.)

Boriska. (Könnyes szemekkel ránéz, zokogásban tör ki, s nyakába borúl.) Meghalok utána! ... (Szünet.)

(Szünet után kibontakoznak, s mindketten sirva elfordulnak egymástól.)

Boriska. (Lassú léptekkel a hid felé indul.) Jöjjön el a temetésemre! ... kíséren ki majd a temetőbe! ... Ha itt megtagadta szeretetét tőlem ... szeressen a földben ...

Sándor. (Utána sem nézve, magában.) Fogadásom tiltja, hogy visszamenjek ... de minek²¹⁾ is mennék? a bajt növesztetni? ... Ezt a szegény Borist szívemből sajnálom; de majd elfelejt²²⁾, majd kigyógyul lassan ... Hejh, pedig ha

¹⁹⁾ főfonaista. — ²⁰⁾ mégysz = mégy. — ²¹⁾ mi ffi? — ²²⁾ nimittáin: engemet.

szeget szeggel²³⁾ kéne²⁴⁾ ütni, üthetnélek én most, vén gögös Feledi!...

Boriska. (A hidra ért, s a folyamba bámul.) Az apám is... ő is... meg a falu népe... Oh, de árva vagyok!... Álljatok meg, habok, ne siessetek úgy, hadd²⁵⁾ beszélgessem ki magamat veletek...

Sándor. (Boriskára néz.) Csakugyan hazafelé ballag... Szegény drága jó lélek, — téged talán tudnálak szeretni, ha jobb apád volna!...

Boriska. Úgy, úgy... kavarjatok örvényt... mélyet... még mélyebbet! Ezer fodrot vessen minden habkarika, s oda temessetek mélységtek aljára!

Sándor. (Szűrét vállára vetve, búcsút int Boriskának.) Áldjon meg az isten, édes Boriskám!

Boriska. (Figyelmes lett a szóra.) Sándor, Sándor! megálljon!

Sándor. (Indul.) Isten veled!

Boriska. Éljen hát boldogan, s vigyen hírt felőlem, mert engem nem lát többet senki! (A hidról a folyóba veti magát.)

Sándor. (Mindent elvetve magától, a hidra rohan.) Teremtő szent isten! a vízbe ugrott!... Boriska! lelkem kis Boriskám!.... Ah! már felvetette a hab!.... Ne félj, nem hagylak ott veszni; vagy én is veled halok!.... (Utána ugrik.)

A függöny legördül.

Tóth Ede.

18. Zács Klára.

(Éneklí egy hegedős a XIV században.)

Királyasszony kertje	„Királyasszony nénem,
Kivirult hajnalra:	Az egekre kérném:
Fehér rózsá, piros rózsá...	Azt a rózsát, piros rózsát
Szőke leány, barna.	Haj, beh szeretném én!

²³⁾ szeget szeggel, fananparşi = merta werrašta. — ²⁴⁾ kéne = kellene. — ²⁵⁾ hadd, imperativin-muoto verbistä hagyni, ajtetään usein foun-tivin eteen; esim. hadd beszéljek, anna minun puhua.

„Beteg vagyok érte,
Szívdobogást érzek:
Ha meghalok, egy virágnak
A halottja lések¹⁾!“

„Jaj! öcsém Kázmér,
Azt nem adom százér²⁾ —
Menj! haragszom... nem szé-
gyelled!...
Félek, bizony gyász ér!

„Sietős az útam
Reggeli templomra:
Ha beteg vagy, hát fekügy³⁾ le
Bárony pamlagomra.“

Megyen a királyné,
Megyen a templomba;
Szép virágok, deli szüzek
Mind követik nyomba.

Könyörögne, nem tud,
Nem tud imádkozni;
Olvasóját honn feledé:
Ki megyen elhozni?

„Eredj, fiam⁴⁾, Klára,
Hamar, édes lányom!
Megtalálod a térdeplön,
Ha nem, a díványon.“

Keresi a Klára⁵⁾,
Még sem akad rája:
Királyasszony a templomban
Oly nehezen várja!

Keresi a Klára,
Teljes egy órája⁶⁾:

Királyasszony a templomban,
De hiába várja.

Vissza se megy többé
Deli szüzek közzé:
Inkább menne temetőbe
A halottak közzé:

Inkább temetőbe,
A fekete földre:
Mint ama nagy palotába
Ősz atyja elébe!

„Hej, lányom, lányom!
Mi bajodat látom?
Jöszte, borúl az ölemre,
Mondd meg, édes lányom.“

„Jaj, atyám! nem — nem —
Jaj, hova kell lennem!
Hadd ölelem⁷⁾ lábad porát, —
Taposs agyon engem!...“

Harangoznak délre,
Udvari ebédre;
Akkor mene Felicián⁸⁾
A király elébe.

A király elébe,
De nem az ebédre:
Rettenetes bosszuálló
Kardja volt kezébe’.

„Életed a lányért,
Erzsébet királyné!“
Jó szerencse, hogy megváltja
Gyöngé négy ujjáért⁹⁾.

18. ¹⁾ Lések = leszek. — ²⁾ százér = százárt. — ³⁾ fekügy = feküdjél. — ⁴⁾ fiam fähtetään wälistä merkitytjesä: lapfeni. — ⁵⁾ jostus fähtetään erisnimienkin edesjä artiffelia. — ⁶⁾ totonaisen tunnin. — ⁷⁾ hadd janaa fähtetään wälistä indifativinkin edesjä. — ⁸⁾ Felicián Zács, Kláran ifä. — ⁹⁾ Felicián Zács löi neljä formea poiffi tunningattaren kädestä.

„Gyermekekéért gyermek:
Lajos, Endre¹⁰⁾ halj meg!“
Jó szerencse, hogy Gyulafi¹¹⁾
Rohan a fegyvernek¹²⁾.

„Hamar a gazembert...
Fiaim! — Cselényi¹³⁾!...“
Ott levágák Feliciánt
A király cselédi. —

„Véres az ujjad,
Nem vérzik hiába:
Mit kívánsz most, királyi nőm,
Fájdalom díjába?“

„Mutató ujjamért
Szép hajadon lányát;
Nagy ujjamért legény fia
Borzasztó halálát;

„A más kettőért
Veje, lánya végét;
Piros vérem hullásáért
Minden nemzetségét!“

Rossz időket érünk,
Rossz csillagok járnak:
Isten ója nagy csapástól
Mi magyar hazánkat!

Arany János.

19. A kis leány baja.

Isten a megmondhatója¹⁾,
Mennyit szenvedek,
Testi lelki nyúgodalmam
Mint eltűntenek.
Nappal álom forr fejemben,
Éjjel gond viraszt;
El sem végzem, már is újra
Kezdem a panaszt.

A sóhajtás tartja bennem
Még az életet,
Keblem a sok sóhajtástól
Szinte megreped.
Csak sóvárgok, csak tünődöm,
Nem tudom, miért?
Mintha égnék s vágyakoznám
Birhatatlanért.

Ah, ha e sovár tünődés
Tán a szerelem?
Akkor jaj szegény leánynak,
Akkor jaj nekem!
A ki engem úgy szeressen,
Élve, halva hív,
A mint én szeretni tudnék,
Nincs oly férfiszív.

Vörösmarty Mihály.

¹⁰⁾ Lajos ja Endre, funingattaren lapfet. — ¹¹⁾ Gyulafi, funingattaren
lasten opettaja. — ¹²⁾ ajetta vastaan. — ¹³⁾ jofu homimies.

19. ¹⁾ Megmondhatója, jaattaa janoa.

20. Szülőföldemen.

Itt születtem én ezen a tájon,
 Az alföldi szép nagy rónaságon;
 Ez a város születésem helye,
 Mintha dajkám dalával vón' ¹⁾ tele;
 Most is hallom e dalt, elhangzott bár:
 „Cserebogár, sárga cserebogár ²⁾!”

Úgy mentem el innen, mint kis gyermek,
 És mint meglett ember, úgy jöttem meg.
 Hejh azóta húsz esztendő telt el,
 Megrakodva búval és örömmel...
 Húsz esztendő!... az idő hogy eljár...
 „Cserebogár, sárga cserebogár!”

Hol vagytok, ti régi játszótársak?
 Közületek csak egyet is lássak!
 Foglaltok helyet itt mellettem,
 Hadd felejtsem el, hogy férfi lettem,
 Hogy vállamon huszonöt év van már...
 „Cserebogár, sárga cserebogár!”

Mint nyugtalan madár az ágakon,
 Helyről helyre röpköd gondolatom.
 Szedegeti a sok szép emléket,
 Mint a méh a virágról a mézet;
 Minden régi, kedves helyet bejár...
 „Cserebogár, sárga cserebogár!”

Gyermek vagyok, gyermek lettem újra,
 Lovagolok fűzfa sipot fűjva;
 Lovagolok szilaj nádparipán,
 Vályúhoz mék ³⁾, lovam inni kíván,
 Megitatom, gyi ⁴⁾ lovam, gyi Betyár ⁵⁾...
 „Cserebogár, sárga cserebogár!”

20. ¹⁾ Vón' = vóna = volna. — ²⁾ fanfanlauu; fatso 140 fuvua.
 — ³⁾ mék = megyek. — ⁴⁾ gyi, fehoitusjana hewofille, fun niitā tahtoo
 juotfemaan faattaa. — ⁵⁾ hewofen nimi.

Megkondul az esteli harangszó,
 Elfáradt már a lovas és a ló,
 Haza megyek, ölébe vesz dajkám,
 Az altató nóta hangzik ajkán —
 Hallgatom s fél álomban vagyok már —
 „Cserebogár, sárga cserebogár!”

Petőfi Sándor.

21. Angyal és ördög.

A fejdelem ¹⁾ szólt a művészhez:
 „Két képet fess nekem, művész!
 Én vert arannyal megfizetlek,
 Ha mindkettő kedvemre lesz ²⁾.
 Egyikre fess a legszebb angyalt,
 Minő csak a mennyben lehet;
 A másakra az ördögöt fess,
 Minőnek őt te képzeled.”

A művész véve ³⁾ a parancsot,
 Nemes-szerényen meghajolt,
 Szép homlokán fölgyúlt az eszme,
 De ajka egy hangot se szólt.
 Vevé a vásznat, a festéket,
 És a teremő ecsetet,
 Elzárkozott csendes lakába,
 És éjet, napot összetett.

Készült a két kép; de munkában
 Nem látta őket senki sem.
 Félkészülőben vágyott volna
 Birálni sok kíváncsi szem.
 De végre — fejdelme elébe
 Viszi munkáját a művész,
 — El van leplezve mind a kettő —
 „Uram, a kettős munka kész.”

21. ¹⁾ Fejdelem = fejedelem. — ²⁾ lesz = lesz. — ³⁾ verbis-
 tá venni.

— „Vegyétek le a leplet róla,
 Parancsolá a fejdelem.
 Sok kéz kinyúlik, — de előlép
 Maga a művész, hirtelen.
 „Megengeded, uram! — e leplet
 Magam vegyem le.“ — Szól ekkép
 S leleplezi az egyiket... Oh!
 Mily ragyogó, eszményi kép!

Bájos leánykép, melynél szebbet
 Nem látott soha földi szem;
 Mennyei öröm fénylik arcán,
 Ajkán mosolyg⁴⁾ a szerelem;
 És szemének kék tükörében
 — Mit föl nem zavart szenvedély —
 Feneketlen s mégis átlátszó
 Tengerszem mosolyg: a kedély.

Fehér homloka derűjében
 Egy cherub tisztasága van;
 Selyem hajának szála oly fény,
 Melynek árnyéka is arany.
 Keblét emeli a lehellet,
 Kezét imára kulcsolá;
 S bár szárnya nincsen, hogy röpjön:
 De mégis égből szállt alá.

A fejdelem jóváhagyólag
 Intett fejével, és szemét
 A képről a művészre, aztán
 A tömegen jártatva szét,
 Szólt: „Szebb alakot álmaimban
 Sem láttam ennél, oh művész!
 Leplezd le már az ördög képét...
 Jutalmad fejedelmi lész.“

De a művész szigorú szemmel
 Végig tekint saját művén:
 — „Hát ti nem lelték hibát benne,
 De annál többet lelek én;

⁴⁾ mosolyg = mosolyog.

Mosolya hideg, — szeme lankadt, —
 Homlokán nincs elég varázs...“
 S fölleplezván az ördög képét,
 Büszkén kiált: „Im itt a más!“

S az ördög képét még kíváncsibb
 Szemekkel kémli a tömeg;
 Keresi szarvát, hosszú farkát,
 Setét szemeitől remeg.
 — De ámulat! a szörny helyett egy
 Gyönyörű arc mosolyg elé:
 A százszor fényesb kép előtt, el-
 Homályosul az angyalé!

Derültebb homlokán, a fénynek
 Részegetőbb varázsa ég;
 Szemében vakítóbb a sugár,
 És csábítóbb a szendesség.
 Mig arcán reszket mámor és kéj,
 Zilán kibontott fürtivel
 Villanyfolyam szikrázva játszik...
 Úgy epeszt és úgy ingerel...

És mintha ajka félig nyilva
 Lihegne titkos kéj után;
 És szeme álmodozni hívna,
 Homályos édes éjtszakán;
 S mintha az arcon, egy veszélyes
 Örvénybe összefolyna ott,
 Mind, a mi édest és halálost
 Az örült vágy álmodhatott...

„Ez hát az ördög?“ — felkiáltanak —
 „Egy angyalnál szebb női kép?“
 De csöndet int a fejdelem most
 És a művész elébe lép:
 „Én értelek“, mond, „igazad van!
 Jutalmad bizton fölvehedd⁵⁾,
 — Egy szép asszony szívünknek angyal
 És ördög egyiránt lehet.“

Szász Károly.

⁵⁾ fölvehedd = fölveheted.

22. A színészetről.

(Az épülő szombathelyi színház üdvözlétére 1865.)

Hogy a színmű a költészetnek s így általában az összes művészetnek tetőpontja, közepe, foglalata: minden széptan hirdeti. A színmű a világegyetem képe, művészi mindenség, mikrokosmos, melynek mikrotheosa, a színműíró, a bölcs világtervet sejtetve, működteti a gondviselést, s az erkölcsi világrend fölött örködve, legfelső biróként szolgáltat igazságot. A művészet külön nemei, sőt maga a természeti szépség bájai, összeolvadva, képezik a színművészetet: az épület arányos mérvei és a vonalak, színek, csoportok festői rendezése; a zenész kísérő hangzatai és a költő vezérszavai; a tájék kellemei (nyílt színpadon) és az emberi alak felsége. S valamint a színházban valamennyi művészet sugarai összpontosulnak, úgy egyesül a színészen valamennyi művész. A színész a többi művészt mintegy megismerlesíti magában. Térben alkot mint a képzőművész, de időben is mint a zenész és költő. Állásaiban szobrász, taglejtésében táncművész, ruházkozásában és arckifejezésében festész, hanghordozásában zenész, összes szavalatában szónok, szerepe fölfogásában, föltüntetésében költő.

Hatásra nézve pedig egy művész sem fogható hozzá, abban mind felülmulja. Kezében tartja nézője, hallgatója lelkét, s ellenállhatatlanul ragadja magával.

A színészet e szerint valamennyi művészet között a leghálásabb, mert a leghatásosabb. Egyszersmind azonban a leghálátlanabb, mert a legmulékonyabb.

A színészettel együtt született meg a panasz, hogy, míg az építész, szobrász, festész műveit századok őrzik s ezernyi¹⁾ másolatok sokasítják, míg a zenész és költő műveit a leírt betű örökíti, míg a szónok művészetének fontosabb része, a beszéd, fönmarad, s még a táncművész lépteit²⁾ is le tudjuk jegyezni: a színész műve csak addig tart, míg játszik, földi létével egész művészetének is vége lesz, s emléke csak azok lelkében élhet, kik őt szemökkel látták és fülökkel hallották. Hijába ügyekszik Derrión a színész mozdulatait a mimographia által megörökíteni; hijába járul

újabban³⁾ a photographia a színészi alkotások állandósításához: mind a mimo- mind a photographia ez alkotásoknak épen csak leglényegtelenebb mozzanatait képes az enyészettől megóvni, a mimelés némely részleteit, meg egyes állásokat; a színészi előadás nagyobb és jelentékenyebb fele, a szavalás, úgyszintén a mimelésnek legjellemzőbb árnyalatai, meg mind az, a mi az előadásba életet és lelket önt, másolhatatlan. Ki írhatná le az örvendő vagy bosszús, gyanakvó vagy lángoló szem villanását? az indulat gyors fokozódásaihoz képest hirtelen változó arculatot? a mozdulatokat, nem egyenkint, megfagyva, hanem a mint élénken egymásba olvadnak? Hát még a végtelen változatú érzések végtelen hangváltozatait, akár egyenkint akár együtt?!

A színészet hálátlan volta még inkább kitűnik, ha művei mulékonyságával a rájuk fordított gond és fáradság mértékét állítjuk szembe. A színésznek több testi és lelki képességre van szüksége, mint bármely más művésznek. Az élet egy-egy formája is mennyi tanulmányt igényel: neki mind ki kell tanulnia. S az emberismeret mellett, mely már magában is egész életpályára való tanulmány, még mennyi mindenféle más tanulmányt és mesterséget kell művelnie. Csak a nyelvre gondoljunk: a színésznek a nyelvet legszebben és legszabatosabban kell beszélnie; sőt neki még saját nyelvén kívül idegen nyelvekre is múlthatatlan szüksége van. Aztán minden egyes alkotásához mily sok és külön-külön készület kívántatik. S e készületen túl még ugyanazon ihletre van szüksége, mint a költőnek; csak hogy ő nem várhat a kedvező pillanatra, mint a költő, hogy alkosson: neki, jó vagy rossz órában, alkotnia kell, mihelyt a sugó csengetyűje megszólal. S mind ennyi bajjal és áldozattal mit ér el? A költőt magyarázza. Más eszméinek, más dicsőségének szolgál művészetével; s még akkor is, midőn a költőt kiegészíti vagy épen megigazítja, csak szerény magyarázójául szabad feltűnnie. S nem is az egész költő, nem is egész műve, csak egy része magyarázójául. Többen⁴⁾ együtt elevenítik meg a költő képzelményét, s nem csak magokért, hanem társaikért is kell működniök, hogy művészi hatást eszközöljenek; egymás kezére kell dolgozniök, egymásnak alárendelkezniök, nehogy egy-egy rész túlfeljele az egésznek össz-

³⁾ újabban = újabb időben. — ⁴⁾ többen, samantlainen muoto kuin sokan; useammalt.

hangját elrontsa (mint valamely szerv túltengése az összes szervezetet megbetegíti), se hogy egyes személyek a műrovására kiemelkedjenek. A színésznek, ha erősebb benne az igazi művészet, mint a hiúság ösztöne, nem szabad virtuózt játszania, kinek oldalán a gyöngébb színészek semmivé törpülnek, s le kell mondania a személyes hatás kájéről, hogy az egésznek hatását ne csökkentse s társai becsülettel megállhassanak mellette. Mert sokkal tökéletesb, összevágóbb előadást, ennélfogva tisztább aesthetikai gyönyört, szóval⁵⁾, művészibb hatást várhatunk oly szinpadon, melynek tagjai mind középszerű színészek, mint a hol egy-két virtuóz árnyékában egy sereg ügyefogyott lábatlankodik. A színésznek tehát meg kell tagadnia énjét⁶⁾ az egész kedvéért, habár mégis egész énjét oda kell áldoznia; az önmegtagadás ezen áldozatára pedig, fájdalom, annál inkább köteles, minél jelesebb.

S mind ezért a széptan azzal jutalmazza a színészetet, hogy az önálló művészetek sorából kirekeszti. A színész, úgymond⁷⁾, össze van forrva művével, egy vele, nem képes azt magától elkülönítve, függetlenül megvalósítani; s műve még azonkívül is csak más műnek magyarázata, mivel tartalmát nem ő maga alkotja, hanem átveszi. Csakhogy a színész átvétele épen alkotás. A költő csak szót ad személyei szájába; de a szó hangját, melyben megéled, az arc- és tagjátékot, mely kíséri, magát a személyt, mely kimondja, oly szemmellátható, kézzelfogható, s mégis eszményi egyéniségben, a színész teremti meg.

Még mostohább a színész iránt a közönség, melyet elbájol. Nem jut eszébe, hogy az áldozó pap Thalia templomában egyszersmind áldozat s voltaképp önmagát áldozza; nem jut eszébe, hogy ő is alá van vetve az emberi gyarlóság változatainak, ő is lehet rossz kedvében⁸⁾, ő is lehet boldogtalan, s ha szíve ellenére kénytelen játszani, nem képes mindig uralkodni hangulatán: a közönség mulatni megy a színházba, hol a színész véresveritékesen dolgozik, és jaj neki, ha csak egy percre is megfélekedezik magáról! Csekély botlásaért⁹⁾ gúnymosolyokat, fulánkös megjegyzése-

⁵⁾ szóval, janaŋŋa janoen. — ⁶⁾ pronominiŋta én; oman „minä'nŋä”. —

⁷⁾ úgymond, oit.: niin hän sanoo; mufa. — ⁸⁾ rossz kedvében, pahalla tuulella. — ⁹⁾ laufativin ja esivvin pääte liitetään joskus silloinkin lyhennettyyn wartaloou, fuin tämä päätetty vokaŋilla.

ket, pisszegést, sőt füttyöket arat, a mi bőségesen ellensúlyozza mind az érdemlett, mind a nem érdemlett tapsokat, s a minél csak az fájhat a színésznek még jobban, ha bizonyos nehéz és fontos helyeket, a melyekre különös gondot fordít s játékaival új világot áraszt, a közönség tompa köszönnnyel üdvözlő.

Hát még a színházon kívül hogyan bánnak a színész-szel? A színházban megtanulunk tőle nemesen érezni, az életben pedig idegenkedünk tőle. Most már csak idegenkedünk tőle, régebben megvetettük és üldöztük. Tudvalevő, hogy Franciaország legnagyobb színműírója, kit azonfölül a korlátlan király hatalma pártolt, Molière, mivel színész is volt, alig-alig részesülhetett keresztyén temetésben. S nálunk is még csak közel multnak mondhatjuk az időt, midőn a zsidó, cigány és „komédiás“ a tisztesség hiányának egyenlő fokán állottak.

Pedig a színészet a legszentebb gyakorlatban, a vallásos szertartásokban gyökerzik. A görög színpad eredetileg az oltár volt, honnan az isten tetteit hirdették; viszont utóbb a színházak egyúttal Dionysos isten ünnepélyeire szolgáltak; magok a színészek pedig papi rangot viseltek. És valamint az ős Egyiptom színi előadásai, melyekből a görög színművészet — a dionysosi ünnepélyeken keresztül — lassankint kifejlődött, Osiris isten halálát s föltámadását tárgyalták, úgy lett a megújult keresztyén drámának, a mysteriumoknak tárgya Jézus halála s föltámadása; e mysteriumokat pedig nem átalították a szentegyházak falai között is előadni.

Mindamellett akadnak még mai nap is, kik a vallásból s isteni tiszteletből született színházat nem csak templomnak nem nézik, sőt egyenesen a sátán palotájának tekintik. Pedig csakugyan szent hely az, föltéve hogy nem a ledérség nótái és táncai honolnak benne, hanem az igaz drámai művészet.

Az igaz drámai művészet, a fokozott aesthetikai gyönyörön túl, egyszersmind az erkölcs nemesítésének s a hazafi-érzés szilárdításának leghathatósabb eszköze. A költők fejedelme, Shakespeare is azt a magasztos célt tűzi ki a színműnek, hogy mintegy tükröt tartva a természet elé, az erényt a maga vonásaival, a gyalázatot saját képében, a korszakot hű másában tüntesse föl. (Hamlet, III, 2.) Nem kevésbbé fontos a színpad politikai, nemzeti hatása, mit

olyanok is elismertek, mint Napoleon, kit művészi, és Goethe, kit politikai ábrándozással ugyancsak nem lehet vádolni. Napoleon a színházat a királyok és népek iskolájának kívánja tekinteni, Goethe pedig Corneille által meggyőződik, hogy a színmű szelleme a nemzet szellemévé lesz. A nemzeti szellemet se az egyesületi élet, se a napi sajtó, sőt még a törvényhozók terme sem képes úgy fölébreszteni és ébren tartani, mint a színház. A színművészet kiterjed az emberi ösmeret minden mezejére, szemünk elé állítja az élet minden helyzetét, bevilágít a szív minden rejtekébe, a tömeg különféle lelkeit mind egyféle hangulatba ringatja s a beoltandó érzelmek és eszmék iránt egyképen fogékonyakká teszi. Valamint a színház játszótere a művészet valamennyi nemének, úgy nézőhelye a társadalom valamennyi osztályának összeolvadása; és a nemzet tagjai, kik rang, életmód, miveltség s természeti hajlamok szerint egymástól annyira eltérnek, a nemzet közös kincseinek, történetének s népéletének, vágyainak s érdekeinek föltárt képét szemlélve, nemzeti érzületökre nézve mind egyenlőkké lesznek, s ugyanebben más nemzet tagjaitól különbözökké. Csak az egy haza gyermekeinek érzik magokat; egyenkint gyöngé és törékeny véleményeik a közvélemény vesszőnyalábjává izmosodnak; a felbuzduló lelkek szíporokái a tömeges lelkesedés lángtengerébe merülnek. A belga nép Rienzit látta a színházban, s azóta független és szabad; Schiller meg fölsohajt hogy, ha a németnek valóságos nemzeti színpada volna, nemzetté is lenne.

A nemzeti művelődés nagy munkájában tehát a színésznek fontos szerep jutott. A magyar színésznek pedig kétszeresen fontos: mert neki a művészi és nemzeti cél mellett még külön, nyelvbéli célja is van, mely művészi és nemzeti egyaránt: művészi a mennyiben a színészet a nyelvet művelni s csinosítani, és nemzeti a mennyiben megkedveltetni s terjesztetni törekszik.

És így minden színházunk egy-egy templom és várak egyaránt: a művészet temploma s a nemzetiség vára. Hogy azonban e kettős diszét s jelentőségét megőrizhesse, kétszeres gonddal kell vigyázni, hogy a várak külföldi silányságok vendégfogadójává, a templom szentségtelen üzérkedés bódéjává ne süllyedjen.

Vas megye lelkesei szintén állandó csarnokot készülnék emelni a színművészetnek, s az egész haza örömmel

üdvözli nemes szándokukat s a legszebb sikert kívánja nekik. De míg a szép szándék sikeres végrehajtásán kevesen kétkednek, viszont sokan aggódnak azon, vajon a már végrehajtott szándék meg fogja-e teremni gyümölcseit. Nekünk magyaroknak rend szerint¹⁰⁾ az a bajunk, hogy kezdeni tudunk, de folytatni nem. Nálunk, a közmondással ellenkezőleg, mindennek kezdete könnyű; de aztán folytatása — igen-igen gyakran — nem következik.

A gyémántot ragyogása szerint vagy tűz- vagy vízfényűnek mondják. Ily kétféle gyémántragyogása van a lelkesedésnek is: az egyik pezsgő és lángoló, a másik csendes és mély: amaz megtanít rohammal győzni, ez keményen megállani; amaz hódítani, ez a hódítmányt megőrizni. Amaz első az indítás, ez utóbbi a kitartás ereje. Erő mind a kettő, és gyémánt mind a kettő; de míg a követ az egyféle fény is megnemesíti, a lélek csak úgy lesz igazi drágakő a lelkek között, ha mind a kettőt egyesíti magában.

Ha a magyarban az indítás lelkesedésével mindenkor a kitartás hasonló lelkesedése párosulna, mindenkor helyzetünk urai lehetnénk s mind az anyagi, mind a szellemi téren biztosan és győzelmesen haladnánk. Ezt a kitartás lelkesedését ohajtom én a föllállandó szombathelyi színház ügyében is, még pedig közönségnek és színészeknek egyaránt (mert hiszen színészeink is magyarok s jobban tudnak indítani, mint kitartani); a kitartást ohajtom: hogy az új templom, az új váradszánk nyugati határán ne csak díszesen fölláljon, hanem díszesen meg is álljon; ne csak eleinte s a szerencse kedvezései közben, hanem utóbb is, akkor is midőn

„Megnehezül az idők viharos járása fölöttünk¹¹⁾“

legyen a nemes izlés, tiszta erkölcs, nemzeti érzés hű és ernaedetlen ápolója; szóval, a magyar színművészet úgy meghonosuljon benne, hogy folytatása folyvást, de vége — míg magyar él — soha se következék.

Greguss Ágost.

¹⁰⁾ rend szerint, tavallijești. — ¹¹⁾ M. Bőrösmartyn runoelmista.

23. Ez a világ a milyen nagy ...

Ez a világ a milyen nagy, Te vagy a nap, én az éjjel,
 Te galambom, oly kicsiny vagy; Teljes teli sötétséggel;
 De ha téged bírhatnálak, Ha szivünk összeolvadna
 A világért nem adnálak! Rám be szép hajnal hasadna!

Ne nézz reám, süsd le szemed' —
 Elégeti a lelkemet!
 De hisz úgy sem szeretsz engem,
 Égjen el hát árva lelkem!

Petőfi Sándor.

24. Hadnagy uram.

„Hadnagy uram, hadnagy uram!”
 — „Mi bajod van, édes fiam?”
 „Piros vér foly a mentére.”
 — „Ne bánd, csak az orrom vére.”

„Hadnagy uram, hadnagy uram,
 El ne essék itt az útban.”
 — „Bele botlám egy nagy köbe.
 Szegezz szuronyt s csak előre!

Megy a vitéz, áll a hadnagy,
 Mély sebében összeroskad.
 „Hadnagy uram, hadnagy uram!”
 — „Csak előre, édes fiam!”

Gyulai Pál.

25. Élet, halál.

Boldog, kinek fejére
 Az ég oly sorsot mért,
 Hogy bor- s leányért éljen
 És haljon a honért.

Petőfi Sándor.

26. Az özvegy asszony.

Gyászban van az özvegy asszony
 Fekete a ruha rajta;
 Hejh, de sokkal feketébb még,
 Sötétebb még búbanatja.
 Szomorúan gondolok rá,
 Hogy mennyire el van hagyva;
 Szemen ¹⁾ elfutják a könnyek,
 Hej mert ez a szegény özvegy
 — Mindnyájunknak édes anyja.

Idegének, kegyetlenek,
 Laknak a házában, földén,
 Szent képeit, szokásait
 Kegyetlenül összetörvén;
 S hogy istenhez se szólhasson:
 Temploma mecsetül adva,
 Nincs egyebe, csak a könnyek...
 — Oh szegény elhagyott özvegy,
 Mindnyájunknak édes anyja!

Tövisekkel van kirakva,
 Tövisekkel, drága teste;
 Ruházatja ékek helyett
 Piros vérrel van befestve;
 Láncát, — mert itt nem terem más —
 Messze Stambúl fala adja,
 Ellensége a ki jön, megy...
 — Oh szegény üldözött özvegy,
 Mindnyájunknak édes anyja!

De nem fájna neki mind ez,
 Elviselné mind ezt végre;
 Oh csak a saját fiai
 Tört ne vernének szívébe;
 Oh hogy saját gyermekidtől
 Még tőlök is el vagy hagyva,
 Én szegény eladott anyám,
 Én szegény elárult hazám,
 — Mindnyájunknak édes anyja!

Tóth Kálmán.

27. Emlék.

Vissza-vissza gondolok rád,
Sokszor, fényes angyalom!
S lelkemen, mint tő hulláma,
Ha vihar jön éjtszakára,
Megmozdul a fájdalom.

Fényes vigalmak zajába
Temetéd el dalaim ¹⁾,
S büszke öröm érzésében
Tapodtál nyiló reményem
Széttépett virágain.

Némán, hűn és szenvedélylyel
Szerettelek tégedet;
Annyi vágygyal, félelemmel
Oly szent, tiszta érzelemmel
A szív csak egyszer szeret...

Egyedül, egyedül vagyok...
Kivel legyenek boldog már?
Szívem vén új csalódásra,
S eltemetett ifjusága
Szébb jövőndöt sírba zár.

Gyermek voltam, dőre gyermek,
S te csak játszottál velem.
Azt hívém: a könny szemedben,
Reszkető kezéd kezemben,
Mély és titkos szerelem.

Vajha még könnyezni tudnék
Megisratván tégedet;
S mint zarándok oltárképnél
Nyugodhatnám emlékednél
S megáldhatnám nevedet!

Gyulai Pál.

28. A madár fiaihoz ¹⁾.

Száraz ágon, hallgató ajakkal .
Meddig ültök csüggedt madarak?
Nincs talán még elfeledve a dal,
Melyre egykor tanítottalak?!

Vagy ha elmúlt s többé vissza nem jő
A vig ének s régi kedvetek:
Legyen a dal fájdalmas, merengő,
Fiaim, csak énekeljete!

Nagy vihar volt. Feldúlt berkeinken
Enyhe, árnyas rejtek nem fogad;
S ti hallgattok? elkészültök innen?
Itt hagynátok bús anyátokat?!

27. ¹⁾ Affusjativi.

28. ¹⁾ Tässä 1850-luvulla kirjoitetussa allegoriasaan Tompa kehoittaa muita runoilijoita, joiden ääni siihen aikaan enimmästä päästä oli vaiennut, laulamaan.

Más berekben máskép szól az ének,
Ott nem értik a ti nyelvetek²⁾...
Pusztá bár, ez otthonos vidéktek,
Fiaim, csak énekeljetek!

Hozzatok dalt emlékül a hajdan
Lomb s virággal gazdag tájirul³⁾;
Zengjétek meg a jövőt, ha majdan
E kopár föld újra felvirul.
Dalotokra könnyebben derül fény,
Hamarább kihajt a holt berek;
A jelennek búját édesítvén:
Fiaim, csak énekeljetek!

A bokorban itt az ősi fészek,
Mely növelte könnyü szárnyatok²⁾;
Megpihenni most is abba tértek,
Bár a fellegek közt járjatok!
S most, hogy a szél összeviszsa tépte:
Úgy tennétek, mint az emberek?
Itt hagynátok, idegent cserélve...?
— Fiaim, csak énekeljetek!

Tompa Mihály.

29. Füstbe ment terv.

Egész úton — haza felé —
Azon gondolkodám;
Miként fogom szólítani
Rég nem látott anyám¹⁾?

Mit mondok majd először is
Kedvest, szépet neki?
Midőn, mely bölcsőm¹⁾ ringatá,
A kart terjeszti ki.

²⁾ affujativi. — ³⁾ hozzatok j. n. e.: tuofaa laulu muistofji muinais-
ajan tehtewiltä ja tuffawilta seuduilta.

S jutott eszembe számtalan
 Szebbnél szebb gondolat,
 Mig állni látszék az idő,
 Bár a szekér szaladt.

S a kis szobába toppanék ...
 Röptült felém anyám ...
 S én csüggtem ajkán ... szótlánul ...
 Mint a gyümölcs a fán.

Petőfi Sándor.

30. Ráchel siralma.

Puha fejr ágyam hullámos redőin
 Mily szépen alusztok, én szép csecsemőim,
 Édes-é az álom? ...
 Unszoló emlőmet elfogadni késtek;
 Balgatag reménynyel várom ébredésetek¹⁾ —
 De hiába várom.

Ah! hiszen nem fogtok ébredni, — tudom már, —
 A ti nyugovástok több a nyugalomnál,
 Tudok mindent — jaj — jaj!
 Nevető szememre nem nevettek vissza,
 Gögicselő szómra nem rebegtek vissza
 Csókra készítő ajkkal.

Halva vagytok, halva. Ime itt a mély seb:
 Mintha nem lett volna elegendő kisebb
 Ajtó a halálnak!
 Mintha gyenge csirát egy újj nem letörne, —
 Mintha kis galambfi nem meg volna ölte,
 Kit szíven nyomának!

Oh, hadd csókolom meg e vérző seabajkat,
 Mely égre kiált bár, iszonyúan hallgat, —
 Oh, hadd mossa könnyem!
 Kiálts fel, te nyílt seb, bosszúért az égre,
 Hogy kegyetlen szerződ meglakoljon végre,
 Lakoljon meg szörnyen!

30. ¹⁾ Affusativi.

Mi haszna! mi haszna: nincs már nekem fiam! —
 Folya bár miattok bosszúló vérfolyam,
 Föl nem ébrednének:
 Azt a kis patakot, mely a szívet hajtja,
 Ha egyszer elapadt, ki nem pótolhatja
 Oceánja vérnek.

Iszonyú Heródesz! ha már eltökéléd
 Ártatlanra fenni pallosodnak élet,
 Miért biztad másra?
 Szomjazó szemekkel mért nem jövél magad?
 Talán köszivedből enyhe forrás fakad,
 Irgalom forrása.

Oh, ha láttad volna... oh, fiaim, lelkem! —
 Lerogyék előtte, sírva térdepeltem
 A vad pribék előtt;
 Kértem, hogy ne bántsa, mondtam, ne ölje meg,
 Mert enyéim e szép ártatlan kisdedek:
 Hiába kértem őt! —

Sirt a vad poroszló, szemei könnyeztek;
 Azt hívém, nem bántja, azért áll oly veszteg;
 Feledém, hogy szolga:
 Ha te könnyezél²⁾ ott, kemény szívű király,
 Egy fiait féltő anya fájdalomnál, —
 Meg nem ölted volna.

Bethlehem leányi, kik anyák voltatok,
 Ne irigyeljétek e kettős bánatot,
 Ne irigyeljétek:
 Ha nem volt oly büszke jogotok remélni,
 Mint Ráchelnek, im a bánat is felényi
 Részben jut tinéktek.

Temetés lesz holnap. Jertek el, oh jertek!
 Látogassuk együtt a temető-kertet!
 Nem irtózom többé;
 Fektessük le halvány gyermekimet szépen
 — Kik alusznak immár az úrnak kezében —
 Fiaitok közzé.

²⁾ könnyezél, tásfű fűtettű könnyeztél volna muodon fíjasta.

Ime, a szép tavasz kiesett az évből,
 Egy nemzedék holt³⁾ ki az emberiségből,
 Nyugszik temetőben;
 Serdül Bethlehemnek, felnőtt számos ifja⁴⁾:
 De egynek se lészen születése napja
 E két esztendőben.

Hah, de mily panasz, hogy e kor méhe meddő!
 Ime, látok, látok... megnyílt a jövőndő
 Távolban, közelben:
 Kiről annyi jósnak zenge ihlett szája,
 Megszületett, érzem, Judának királya
 Kicsiny Bethlehembben!

Zsarnoki féltésed vérengzése volt ez:
 De tudd meg, de tudd meg, vérszopó Heródesz,
 Hogy ő nincs elveszve!
 Napjaid számítvák, megifjult az idő
 És kitől rettegsz, nem féli fegyverid⁵⁾ ő,
 Az Ige, az eszme!

Arany János.

31. Kis leány.

Lángba borúl az ég,	Nem tudja, hogy oly szép
Ha a nap enyészik;	Mint a piros alma,
Pirúl a kis leány,	Nem ismeri, mi a
Ha legények nézik.	Szerelem hatalma.
Gondolja magában:	Megfordúl, elszalad,
Mit bámul ez a nép?	Mulat anyja körül,
Mert a kis bohó még	S hogy nem követik őt
Nem tudja, hogy oly szép.	A legények, örül.

De lesz még oly idő,
 Pedig nem sokára,
 Hogy, epedve néz a
 Legények sorára;
 A legszebbik után
 Titkon fog sohajtani¹⁾,
 S ha akarna, sem tud
 Előle szaladni.

Czuczor Gergely.

³⁾ holt = halt. — ⁴⁾ ifja, fana ifju possessivi-suffixilla. — ⁵⁾ affusativi.

31. ¹⁾ Sohajtani = sohajtani.

32. A magyarokhoz ¹⁾).

Romlásnak indult hajdan erős magyar!
Nem látod, Árpád vére miként fájúl?

Nem látod a bosszús egeknek
Ostorait nyomorúlt hazádon?

Nyolc századoknak ²⁾ vérzivatarja közt
Rongált Budának tornyai állanak,
Ámbár ezerszer vak tüzedben
Vérideit, magadat tiportad.

Elszórja ³⁾, hidd el, mostani veszni tért
Erkölcöd, undok vipera fajzatok
Dúlják fel e várt, mely sok ádáz
Ostromokat ⁴⁾ mosolyogva nézett.

Nem ronthatott el tégedet egykoron
A vad tatár khán xerxesi ⁵⁾ tábora,
S világot ostromló töröknek
Napkeletet leverő hatalma;

Nem fojthatott meg Zápolya öldöklő
Századja s titkos gyilkosaid keze:
A szent rokon vérbe fürösztő
Visszavonás tüze közt megálltál;

Mert régi erkölcs, spartai férfi kar
Küzdött s vezérlett fergetegid között;
Birkózva győztél, s Herkulesként
Érc buzogány rezegett kezedben.

Most lassu méreg, lassu halál emészt.
Nézd, a kevély tölgy, melyet az éjszaki
Szélvész le nem dönt, benne termő
Férgek erős gyökerit megörlik,

32. ¹⁾ Kirjoitettu tämän vuosisadan alkuvuosina. — ²⁾ monikko lasfusanan jälkeen; latiniismi. — ³⁾ nimittäin: tornit. — ⁴⁾ epä-määräisten lasfusanain jälestä asetetaan rumoileesjä substantiivi wälistä monikoon. — ⁵⁾ niin suuri kuin Xerxeen.

S egy gyenge szélről földre terítették!
 Így minden ország támasza, talpköve
 A tiszta erkölcs, mely ha megvész,
 Róma ledől s rabigába görbed.

Mi a magyar most? — rút sybarita váz;
 Letépte fényes nemzeti belyegét,
 S hazája feldúlt védfalából
 Rak palotát heverő helyének;

Elődeinknek bajnoki köntösét
 S nyelvét megúnván, rút idegent cserélt,
 A nemzet öröklét tapodja;
 Gyermeki báb puha szíve tárgya.

Óh! más magyar kar mennyköve villogott
 Atila⁶⁾ véres harcai közt, midőn
 A fél világgal szembe szállott
 Nemzeteket tapodó haragja;

Más néppel ontott bajnoki vért hazánk
 Szerzője Árpád a Duna partjain.
 Oh! más magyarral verte vissza
 Nagy Hunyadink Mahomet hatalmát!

De jaj, csak így jár minden az ég alatt!
 Forgó viszontság járma alatt nyögünk,
 Tündér szerencsénk kénye hany-vet,
 Játszva emel s mosolyogva ver le.

Felforgat a nagy századok érc keze
 Mindent: ledőlt már a nemes Ilion,
 A büszke Karthago hatalma,
 Roma s erős Babylon leomlott.

Berzsenyi Dániel.

⁶⁾ Atila = Attila.

33. Szabadság, szerelem!

Szabadság, szerelem!
 E kettő kell nekem.
 Szerelmemért föláldozom
 Az életet,
 Szabadságért föláldozom
 Szerelmemet.

Petőfi Sándor.

34. Szegény Zsuzsi a táborozáskor.

Estve jött a parancsolat
 Violaszín pecsét alatt.
 Egy szép tavaszi éjtszakán
 Zörgettek Jancsim ablakán.

Épen akkor vált el tőlem,
 Vigán álmodott felőlem,
 Kedvére ¹⁾ pihent ágyában,
 Engem ölelvén álmában:

Mikor bús trombitaszóra
 Űlni kellett mindjárt lóra,
 Elindulván a törökre ²⁾,
 Jaj! talán elvált örökre!

Sírva mentem kártélyáig,
 S onnan a kertek aljáig.
 Indult nyelvem bús nótára,
 Árva gerlice módjára.

Csákóját könyvvvel öntöztem,
 Gyász pántlikám rá kötöztem;
 Tíz rózsát hinték lovára,
 Száz annyi ³⁾ csókot magára.

34. ¹⁾ Kedvére, mielenjű műtaan. — ²⁾ turffilailia mastaan.
 — ³⁾ száz annyi = százszor annyi.

A lelkem is sírt belőlem
 Mikor búcsút veve tőlem:
 „Isten hozzád!” — többet nem szólt,
 Nyakamba borúlt, s megcsókolt.

Csokonai Vitéz Mihály.

35. A magyar nemzet.

(1846.)

Járjatok be minden földet,
 Melyet isten megteremtett,
 S nem akadtok bizonyára
 A magyar nemzet párjára.
 Vajon mit kell véle tenni:
 Szánni kell-e vagy megvetni? —
 Ha a föld isten kalapja,
 Hazánk a bokréta rajta!
 Oly szép ország, oly virító,
 Szemet-lelket andalító,
 És oly gazdag!... aransárgán
 Ringatózik rónaságán
 A kalászos óceánja;
 S hegyeiben mennyi bánya!
 És ezekben annyi kincs van,
 Mennyit nem látsz álmaidban.
 S ilyen áldások dacára
 Ez a nemzet még is árva,
 Még is rongyos, még is éhes,
 Közel áll az elveszéshez.
 S szellemének országában
 Hány rejtett gyöngy és gyémánt van!
 S mind ezek maradnak ott lenn,
 Vagy ha épen a véletlen
 Föl találja hozni őket,
 Porban, sárban érnek véget,
 Vagy az inség zivatarja
 Őket messze elsodorja,
 Messze tőlünk a világba,
 Idegen nép kincstárába,

És ha ott ragyogni látjuk,
 Szánk-szemünket¹⁾ rájuk tátjuk,
 S ál dicsőséggel lakunk jól,
 Hogy ez innen van honunkból.
 Ez hát nemes büszkeségünk,
 Melyről annyiszor mesélünk?
 Azzal dicsekedni váltig,
 A mi szegyenünkre válik!...
 Csak a magyar büszkeséget,
 Csak ezt ne emlegessétek!
 Ezer éve, hogy²⁾ e nemzet
 Itt magának hazát szerzett,
 És ha jőne most halála,
 A jövődő mit találna,
 Mi neki arról beszélne,
 Hogy itt hajdan magyar éle?
 S a világtörténet könyve?
 Ott sem lennénk följegyezve!
 És ha lennénk, jaj mi nekünk,
 Ezt olvasnák csak felölünk:
 „Élt egy nép a Tisza táján,
 Századokig lomhán, gyáván.“ —
 Oh hazám, mikor fogsz ismét
 Tenni egy sugárt, egy kis fényt
 Megrozsdásodott nevedre?
 Mikor ébredsz önérzetre?

Petőfi Sándor.

36. Az apáca.

Láng emészti keblemet,
 Láng, nem mondható,
 Szenvedély, nagy és örök,
 El nem oltható.
 S óh kinok mély tengere!
 Óh kemény egek!
 Nem lehet kimondanom,
 A mit érzek.

Nem lehet kimondanom,
 Bárha eltemet;
 Tiltja eskü, kárhozat
 Szenvedélyemet.
 Oltsd el, óh hatalmas ész,
 Oltsd el lángomat,
 Vagy szakadjatok le rám,
 Oltár! boltozat!

Bajza József.

35. ¹⁾ szánk = szájunk. — ²⁾ ezer éve, hogy, tuhat muotta on tulunut fitä, fuin.

37. A külföld magyarjaihoz.

(1844.)

Ti fekélyek a hazának testén,
 Mit mondjak felőletek?
 Hogyha volnék tűz: kiégetnélek,
 Égetném rossz véretek ¹⁾).

Nem vagyok tűz, nincs emésztő lángom;
 De van éles hangú szóm,
 Mely reátok átkait kiáltja,
 Átkait irtóztatón.

Annyi kincse van hát e hazának,
 Hogy nem is fér benne meg?
 Hiszen e hon, e boldogtalan hon
 Oly szegény és oly beteg.

És ti rablók! a mit orvosságra
 Izzad kinnal e haza:
 Elhordjátok idegen bálványtok,
 A külföld oltárra.

E hazán, mely porban esd kenyérért,
 Nem esik meg szívetek;
 Míg ő vért sir, poharaitokba
 Kinn ti a bort töltitek.

És csak akkor tértek vissza, már ha
 Koldúsbót van nálatok:
 Kit koldússá tettetek, hogy tőle
 Ismét koldulhassatok.

A miként ti e szegény hazából
 Magatok ¹⁾ száműzitek;
 Vesse úgy ki csonttokat ²⁾ a sir
 S a mennyország lelketek ¹⁾!

Petőfi Sándor.

38. Himfy ¹⁾ szerelmei.

A kesergő szerelem.

90 dal.

Hallottam én szép szavának
 Ezüst hangját zengeni:
 Philoméla panaszának
 Hangja nem oly isteni.
 A természet figyelmes volt,
 S olvadozni látszatott ²⁾;
 A patakvíz lassabban folyt,
 A fatető hallgatott;
 Megszűnt minden madár dala,
 Minden Zephyr fülel vala,
 Megszűnt minden fúvalom—
 S mosolygott a fájdalom.

126 dal.

Napok jönnek, napok mennek,
 De bűm csak nem távozik;
 És az órák elreppennek,
 De sorsom nem változik;
 A volkánok kifáradnak,
 De nem az én tüzeim;
 Folyók, tavak kiapadnak,
 De nem az én könnyeim;
 Erdők, mezők felvidúlnak,
 Csillagzatok megfordúlnak,
 A szerencse forgandó:
 Csak inségem állandó.

A boldog szerelem.

16 dal.

Más a világ ábrázatja,
 Másként látnak szemeim;
 Más a dolgok folyamatja,
 Más hangúak verseim;
 Mások éltem ³⁾ érezei,
 Más alakja testemnek,
 Mások lelkem repületi,
 Más eránya létemnek;
 Más most egész természetem,
 Mert szeretek, s szerettetem;
 Másként jár most az idő,
 A mióta enyém ő.

Kisfaludy Sándor.

39. Ha az isten...

Ha az isten ekkép szólna hozzám:
 „Fiam, én neked megengedem,
 Hogy úgy halj meg, mint magadnak tetszik“,
 Erre kérném akkor istenem ¹⁾:

38 ¹⁾ Nomen proprium. — ²⁾ látszatott = látszott. — ³⁾ életem = életem.

39. ¹⁾ Affusativi.

Legyen ősz, de szép, szelíd, derült ősz,
 Sárga lombon fényes napsugár;
 Sárga lomb közt zengje végdalát egy
 A tavasztól elmaradt madár.

S valamint az őszi természetre
 A halál jön észrevétlenül:
 Én reám is így jöjön... csak akkor
 Vegyem észre, ha mellettem ül.

Ekkor, mint a lombon a madárka,
 Zengjem én is el végdalomat
 Büvös hangon, mely le a szíveknek
 Fenekére s föl az égbe hat.

És ha vége²⁾ a varázséneknek:
 Ajkaimat egy csók zárja be,
 A te csókod, szőke szép leány, te
 Földi lények legdicsőbbike! —

De ha ezt nem engedné az isten,
 Kérném akkor, hogy tavasz legyen,
 Harc tavasza, hol rózsák teremnek,
 Véres rózsák, férfikebleken.

S lelkesítve zengjenek a harcok
 Csalogányai, a trombiták.
 Ott legyek, s az én szívemből szinte
 Nőjön egy halálos vérvirág.

S ha ledőlök ekkor paripámról:
 Ajkaimat egy csók zárja be,
 A te csókod, te szép szabadság, te
 Égi lények legdicsőbbike!

Petőfi Sándor.

²⁾ nimittäin van.

40. Hymnus.

(A magyar nép zivataros századaiból. 1823.)

Isten áldd meg a magyart
 Jó kedvvel, bőséggel,
 Nyújts feléje védő kart,
 Ha küzd ellenséggel;
 Balsors a kit régen tép,
 Hozz rá vig esztendőt,
 Megbűnhötte már e nép
 A múltat s jövőndöt!

Őseinket felhozád
 Kárpát szent bércére,
 Általad nyert szép hazát
 Bendegúznak ¹⁾ vére.
 S merre zúgnak hajjai
 Tiszának, Dunának,
 Árpád hős magzatjai
 Felviragoznak.

Értünk Kúnság ²⁾ mezein
 Ért kalászt lengettél,
 Tokaj szőlővesszein
 Nektárt csepegtettél;
 Zászlónk gyakran plántálád
 Vad török sáncára,
 S nyögte Mátyás bús hadát ³⁾
 Bécsnek büszke vára.

Hajh, de bűneink miatt
 Gyúlt harag kebledben,
 S elsujtád villámidat
 Dörgő fellegedben:
 Most rabló mongol nyilat
 Zúgattad felettünk,
 Majd töröktől rabigát
 Vállainkra vettünk.

Hányszor zengett ajkain
 Ozmán vad népének,
 Vert hadunk csonthalmain
 Győzedelmi ének.
 Hányszor támadt ten fiad,
 Szép hazám, kebledre,
 S lettél magzatod miatt
 Magzatod hamvvedre!

Bújt az üldözött, s felé ⁴⁾
 Kard nyúl barlangjában,
 Szerzte nézett s nem lelé
 Honját a hazában.
 Bércre hág és völgybe száll,
 Bú s kétség mellette,
 Vérözön lábainál
 S lángtenger felette.

Vár állott, most köhalom,
 Kedv s öröm röpkedtek,
 Halálhörgés, siralom
 Zajlik már helyettek ⁵⁾.
 S ah szabadság nem virul
 A holtnak véréből,
 Kínzó rabság könnye hull
 Árvánk hő szeméből.

Szánd meg isten a magyart,
 Kit vészek hányának,
 Nyújts feléje védő kart
 Tengerén kínjának;
 Balsors a kit régen tép,
 Hozz rá vig esztendőt,
 Megbűnhötte már e nép
 A múltat s jövőndöt.

*Kölcsey Ferenc.*40. ¹⁾ Nomen proprium. — ²⁾ piirifunta Resti-Unitarisja. —³⁾ j. o. sotajoufon tábhen. — ⁴⁾ felé = feléje. — ⁵⁾ helyettek = helyettük.

IV. Sanakirja.

I. Unkarilais-suomalainen.

Muist. Nominien jälkeen parentesiin asetetut merkit tarkoittavat, edellinen yksikön affusativin, jälkimmäinen monikon nominativin wartaloa. Jos edellisenä merkinä on -, osoittaa se, että yks. affusativissa käytetään lyhennettyä wartaloa (=nominativi); jos semmoisena on vokali, osoittaa se, että mainituksa sijassa käytetään tällä vokalilla päättyvää täydellistä wartaloa. Jälkimmäinen vokali parentesissa merkitsee, että monikon nominativissa käytetään tällä vokalilla päättyvää täydellistä wartaloa. Jos parentesissa on ainoastaan -, tarkoittaa se waan yksikön affusativin wartaloa (monikko näissä sanoissa ei käytetä), ja jos päin-vastoin siinä on ainoastaan vokali, tarkoittaa tämä sekä yksikön affusativin että monikon nominativin wartaloa. Niissä wartaloissa, joissa suurempia muutoksia on tapahtunut, ovat nämät parentesissa erittäin osoitetut, siten että joko koko muuttunut wartalo on ilmi pantu taikka ainoastaan se osa siitä, josta muutos alkaa. Niissä nomineissa, joiden jäleissä ei ole mitään parentesia, käytetään puheenalaisissa sijoissa täydellistä wartaloa, joka näissä sanoissa aina on yhtäläinen kuin yks. nominativi (paitsi a ja e -päätteisissä sanoissa, joilla yks. nominativissa on lyhennetty wartalo, josta täydellinen saadaan siten, että mainitut vokalit pidennetään). Esim. bor (-, o) = yksikön nominativi: bor, yksikön affusativi: bor-t, monikon nominativi: boro-k; ház (a): yks. affus. háza-t, mon. nom. háza-k; hajó: yks. affus. hajó-t, mon. nom. hajó-k; kapu: yks. affus. kapu-t, mon. nom. kapu-k; fa: yks. affus. fá-t, mon. nom. fá-k; kefe: yks. affus. kefe-t, mon. nom. kefe-k; fájdalom (-lma): yks. affus. fájdalma-t, mon. nom. fájdalma-k, j. n. e. — -ik -päätteisissä verbeissä on tämä pääte pantu ilmi infinitivin-muodon jälkeen.

A, Á.

A, määräävä artikkeli; katso: az.
Ablak (o), affuna.
Ábrándozás (-, o), haaveksiminen.
Ábrázat (o), kasvot.
Abrosz (-, o), pöytäliina.

Ácsorogni, seisoskella joutilaana.
Adáz (-, o), vihainen, hirmuinen, werenhimoinen.
Adni, antaa.
Adó, vero.
Adósság (o), velka.
Afféle, tuonkaltainen, senkaltainen.

Ág (a), ofja.
 Agglegény (-, è), manha=poifa.
 Aggodalmas (-, a), huoleellinen.
 Aggódni (-ik), huolia; huolehtia.
 Ágy (a), vuode, sänky.
 Agyon, fuolijaksi.
 Agyonütés (-, è), fuolijaksi lyö-
 minen.
 Ágyú, tykki.
 Ah, oi!
 Ajak (ajka), huuli.
 Ajándék (o), lahja.
 Ajándékozni, lahjoittaa.
 Ajánlani, tarjota; uskoa (jonkun)
 haltuun.
 Ajtó, ovi.
 Ájulás (-, o), taintumus, tainnos.
 Akadály (-, o), este.
 Akadni, löyhtyä; a. valamire, löy-
 tää jotakin.
 Akarat (o), tahto.
 Akárhány (a), kuinka paljon ta-
 hanja.
 Akárhogy, kuinka tahansa.
 Akárki, kuka tahansa.
 Akármekkorá, kuinka suuri ta-
 hanja.
 Akármely (e), mikä tahansa.
 Akármennyi, kuinka paljon ta-
 hanja.
 Akármerre, mihin t. minne=päin
 tahansa.
 Akármi, mikä tahansa.
 Akármiféle, millainen tahansa.
 Akármily (e), minmoinen ta-
 hanja.
 Akármilyen (-, è), minmoinen
 tahansa.
 Akárminémű (-, e), millainen ta-
 hanja.
 Akarni, tahtoa.
 Akasztófa, hirsipuu.

Akkor, silloin.
 Akkora, noin suuri, niin suuri.
 Ál (-, o), wäärä; walhe-, tefo-.
 Alá, alle; alas.
 Alacsony (-, a), matala.
 Alak (o), muoto.
 Alamizsna, almu.
 Alapítani, perustaa.
 Alapos (a), perinpohjainen, to-
 denperäinen.
 Alárendélkèzni (-ik), alistua.
 Alássan = alázatosan.
 Alatt, alla.
 Alattomban, salaa.
 Alattvaló, alamainen.
 Alávetni, saattaa (jonkun) alaiseksi.
 Alázatos (a), nöyry.
 Alázatosan, nöyryästi.
 Áldani, siunata.
 Áldás (-, o), siunaus.
 Áldozat (o), uhri.
 Áldozni, uhrata.
 Alföld (e), alanko.
 Alföldi (-, e), alanko-.
 Alig, tuskin.
 Alj (a), pohja; pää.
 Alkalmatlankodni (-ik), waiwa-
 ta, olla waiwaksi.
 Alkalmatlanság (o), waiwa, ra-
 situs.
 Alkotás (-, o), muodostaminen,
 muodostus; luominen.
 Alkotmány (-, o), perustuslaki.
 Alkotmányos (a), perustuslailli-
 nen.
 Alkotni, luoda.
 Állam (o), valtio.
 Államélet (è), valtio-elämä.
 Államférfi (-, a), valtiomies.
 Állandó, seisova, pysyvä.
 Állandóság (o), pysyvyyttä, lu-
 juus.

Állandósítás (-, o), vshyväisjefsi
tefeminen.

Állani, feiſoa; jól á., ſopia hy-
win, ſoriſtaa; nēm állhatom
tovább, en moi fitü kauemmin
feſtää.

Állapot (o), tila.

Állás (-, o), feiſominen; aſento.

Állat (o), eläin.

Álldogálni, feiſoſkella.

Állitani, aſettaa; wäittää; szém-
be á., aſettaa waſtatufjin.

Állni = állani.

Alma, omena.

Almárjom (o), kaappi.

Álmatlanság (o), unettomuus.

Álmodni (-ik), nähä unta, unef-
ſua.

Álmodozni (-ik), unefſua.

Álmos (-, a), uninen.

Alól, alta.

Álom (álmo), uni, unelma.

Álompor (-, o), uni-pulweri.

Altábornagy (o), fenraali-luut-
nantti.

Által, ſautta, lämitſe.

Általában, ylipäänjä.

Altatni, nufuttaa.

Aludni (-ik), nuffua, olla nufuf-
ſiſſa; maata.

Alul, alla; legalul, alimpana.

Alúl = alól.

Alvás (-, o), mafaaminen, nuf-
fuminen.

Ám, -pa (=pä), tyllä.

Amannyi, noin paljon tuoſſa.

Amaz (-, o), tuo tuoſſa, ſe
ſiellä.

Ámbár, waiffa.

Amolyan (-, o), tuommoinen tuoſ-
ſa, ſemmoinen ſiellä.

Amonnan, tuolta tuoſſa.

Ámulat (o), hümmeſtyſ, kummaſ-
tuſ, älliſtyſ.

Andalitani, ſaattaa ajatufiin wai-
pumaan.

Andalogni, kähä t. feiſoa aja-
tufiin wai-puneena; haameſſia
(efim. miululla).

Angyal (-, o), enfeli.

Annyi, noin paljon, niin pal-
jon.

Anyá, äiti.

Anyagi (-, a), aineeſſinen.

Anyanyelv (e), äidinſieli.

Apa, iſä.

Apáca, nunna.

Ápolni, hoitaa.

Aprilis (-, o), huhtikuu.

Apró, pieni.

Ár (-, a), hinta.

Arany (a, o), kulta.

Aranyhajú (-, a), kultahiuſſilla
waruſtettu.

Arányos (a), ſopusuhainen, ſym-
metrinen.

Árasztani, muodattaa.

Aratás (-, o), leiffuu.

Aratni, leiſata, korjata; ſaada
(paſſaſſi).

Arc (o), kaſwot.

Arckifejezés (-, è), kaſjantp.

Arculat (o), kaſwot, ſyſionomia.

Árny (a), warjo.

Árnyalat (o), warjoitus, wiwah-
duſ.

Árnyas (a), warjoinen.

Árnyék (o), warjo.

Árpa, ohra.

Árpád (o), Árpád.

Ártani, wahingoittaa.

Ártatlan (-, o), wiaton, ſhytön.

Ártatlanság (o), wiattomuus,
ſhyttömyſ.

Ártatlanul, miattomästi, syöttö-
mästi.

Árulás (-, o), petos, kamaalus.

Árulni, myhdä, kaupiteella.

Árva, orpo.

Árvaság (o), orpotila.

Árvíz (vize), tulwamefi, wesitulwa.

Asszony (-, o), rouwa.

Asszonyság (o), rouwa.

Asztal (-, o), pöytä.

Asztalos (-, o), niffari.

Át, läwitse.

Átalában = általában.

Átallani, arastaa, pelätä.

Átélni, elää (läwitse), miettää.

Átfolyni (-ik), juosta läwitse,
juosta (johonkin).

Atilla, unfarilainen takki.

Átkozni, firotä.

Átlátszó, läpinäkyvä, kuultawa.

Átlépni, astua ylitse; poiketa, rik-
foa.

Átnyujtani, tarjota, antaa kä-
teen.

Átok (átko), firous.

Attila = atilla.

Átváltoztatni, muuttaa (jossikin).

Átvénni, ottaa vastaan t. hal-
tuunsa.

Átvétel (-, é), vastaan-otto.

Átvezetni, wiedä läwitse.

Átvinni, wiedä ylitse.

Atya, isä.

Augusztus (-, o), elokuu.

Az (-, o), tuo, se; määräämä ar-
tiffeli.

Azalatt, sill' aifaa.

Azelött, ennen.

Azért, sentähden.

Azon, tuo, se.

Azonban, mutta.

Azonfölül, paitfi sitä, sen lisäffi.

Azonnal, heti.

Aztán = azután.

Azután, sitte.

B.

Báb (o), nuffi.

Baba, nuffi; babám, kultani.

Bácsi, fetä.

Bágyadtság (o), herwottomuus,
woimattomuus.

Baj (-, o), waiwa, tuska, paha;
wifa.

Báj (a), sullo.

Bajnoki (-, a), sanfariillinen, ul-
jaš.

Bajos (a), suloinen, mieluinen.

Bajusz (-, o), wiiffet.

Bál (-, o), tanssijaiset.

Balaton (-), Balaton(Platten)-
järwi.

Balgatag (o), yffinfertainen, tuh-
ma, hupsu.

Báli (-, a), tanssijaiset.

Ballagni, kähdä werffafifesti.

Balra, wafemalle, wafemalla.

Balsors (o), wastoinfäyminen, fo-
wa onni.

Balszérëncse, wastoinfäyminen,
fowa onni.

Bálvány (-, o), epäjumala.

Bámulat (o), tummastus.

Bámulni, katsoa ihmetsellen, töl-
listellä.

Bánat (o), suru, murhe.

Bánni, katua; ném bánom t.
bánom is én, en ole siitä mil-
länifään.

Bánni (-ik), (valamivel), koshella
(jotafin).

Bántani, loukata, tehdä pahaa.

Bánya, faimos.

Bár = ámbár.

Bárány (-, o), faritsa.

Barát (o), ystävä.

Barátné, naisystävä.

Barátság (o), ystävyys.

Barátságosan, ystävällisesti.

Bárha, maikka.

Bárki, kufa taħanja.

Barlang (o), kolo.

Bármekkora, kuinka juuri taħanja.

Bármély, mikä taħanja.

Bármennyi, kuinka paljon taħanja.

Bármí, mikä taħanja.

Bármiféle, millainen taħanja.

Bármily (e), mimmoinen taħanja.

Bármilyen (-, è), mimmoinen taħanja.

Bárminémü, millainen taħanja.

Barna, ruskea, ruskeanvärinen.

Báró, paroni.

Bársony (-, o), sametti.

Bátor (-, bátra), rohkea.

Bátran, rohkeasti.

Bátya, vanhempi veli.

Be, sisään.

Be, kuinka!

Beállani, alkaa; b. valaminek, ruweta joskin.

Bebizonyulni, osoittaita todeksi.

Bécs (è), Wienin kaupunki.

Becsukni, sulkea.

Becsukódni (-ik), sulkeutua.

Bécsület (è), funnia.

Bécsületés (e), rehellinen, funniallinen.

Bécsületszó, funniafana.

Beereszteni, päästää sisään.

Beérni, saapua, joutua (johonkin).

Beérni (valamivel), tnythä (johonkin).

Befédni, peittää.

Befelé, sisään-päin.

Befesteni, (oif.: maalata sisään), siwellä maalilla.

Befogadni, ottaa vastaan.

Befolyásos (a), paljon waikut-tawa, mahtawa.

Beh, kuinka!

Behívni, kutsua sisään.

Behizelgő, mairittelewa.

Behozni, tuoda sisään.

Behúnyni, ummistaa.

Bejáрни, ujein kühä jösfäfin, mat-kustaa.

Bejönni, tulla sisään.

Bekéredzkédni (-ik), pyytää päästäksensä sisään.

Békesség (è), rauha.

Bekiáltani, huutaa sisään.

Bekötни, fitoa kiinni.

Bekövetkezésni (-ik), tulla.

Béla, Albalbert.

Belebámulni, katsoa kumma-stel-len t. ihmestellen (johonkin).

Belebolondulni, mielettömästi ra-fastua.

Belebotlani (-ik), kompastua (jo-honkin).

Beleégyezni, myöntyä (johon-kin).

Belefújni, puhaltua sisään.

Belefúladni, hukkua.

Belefúlni, hukkua.

Belehalni, kuolla (johonkin).

Belelökni, lyfätä sisään.

Belépés (-, è), sisään astumi-nen.

Belépni, astua sisään.

Beleszeretni, rakastua.

Bélga, belgialainen.

Belopódzni (-ik), hiipiä sisään.

Belöni, ampua sisään.

Belül, fíjäsä, fíjällä, fíjäpuo-
lella.

Bélyeg (è), merkki.

Bemenni, mennä fíjään.

Bent, fíjäsä, fíjällä.

Benytni, awata fíjään-päin; as-
tua fíjään.

Beoltani, istuttaa.

Bepakolni, pakata fíjään.

Bepólyálgatni, kapaloita.

Bepólyálni, kapaloita.

Bérc (è), vuori.

Berék (berké), lehto, metsistö.

Berépülmi, lentää fíjään.

Beszállásolmi, majoittaa.

Beszéd (è), puhe.

Beszéllgetni, haastella.

Beszéllmi, puhua.

Beszélmi = beszéllmi.

Beszólmi, puhua (fíjään).

Beteg (è), sairas, fiipeä.

Betegédni (-ik), sairastua.

Betérmi, poiketa.

Bétü, firjain.

Beütmi, lyödä fíjään.

Bevallani, tunnustaa.

Bevégezni, päättää, lopettaa.

Bevétetlen, walloittamaton; wal-
loittamatta.

Bevezetés (-, è), johdanto.

Bevezetni, wiedä fíjään.

Bevilágítani, walaista fíjään.

Bevonulmi, tulla t. marssia fi-
jään.

Bezármi, sulkea (fíjään).

Bimbó, filmikko, kuffas-umpu.

Bírálmi, armostella.

Bírhatatlan (-, o), saawuttama-
ton.

Birkózni (-ik), painia, painiskella.

Bírmi, omistaa; saattaa, woida;
fannattaa.

Bíró (-, bírá), tuomari.

Bírodalom (-lma), waltafunta.

Bitang (o), kulfuri, maanfulek-
fija.

Biz = bizony.

Bízni, uskoa (jotain jollekin).

Bizony, kyllä, warmaan, tosiaan.

Bizonyára, warmaanfin.

Bizonyos (a), warma, eräs.

Biztatás (-, o), kehoitus.

Biztatni, kehoittaa, fiihoittaa.

Bizton, warmaan, huoleti.

Biztosan, warmaan.

Bízvást, warmaan, huoleti.

Bocsátani, päästää.

Bódé, puoti, marffina-koju.

Bódítani, huumata, hurmata.

Bodza, selja.

Boglya, juoma.

Bohó, hupaffa.

Bokor (bokro), pensas.

Bokréta, kuffaterttu.

Boldog (o), onnellinen.

Boldogan, onnellisesti, autuaasti.

Boldogtalan (-, o), onneton.

Boldogul, onnellisesti.

Bolond (o), hullu, narri.

Bolondság (o), hulluus.

Bolt (o), puoti.

Boltos (-, o), sauppias.

Boltozat (o), holwi.

Bontani, hajoittaa.

Bor (-, o), wiini.

Boris (-, o) = Boriska.

Boriska, Barbara.

Boros (-, a), wiini-.

Bors (o), pippuri.

Borúlni, hynfistynä; langeta; láng-
ba b., leimuta; nyakba b.,
langeta kaulaan.

Borzasztó, hirweä.

Borzasztóan, hirweästi.

Bosszú, fošto.
 Bosszúálló, foštawa, foštaja.
 Bosszúlui, foštaa.
 Bosszús (a), juuttunut, närkäs-
 tynyt.
 Bosszúság (o), juuttumus.
 Boszorkány (-, o), noita-afka.
 Bot (o), feppi, fauma.
 Botlás (-, o), kompastus, hor-
 jahduš, hairahduš.
 Bődönke, forwo.
 Bölcs (e), miifas.
 Bölcsélet (é), filofofia.
 Bölcsesség (é), miifaus.
 Bölcsészet (é), filofofia.
 Bölcső, fehto.
 Bőr (-, ö), nahka, iho.
 Börtön (-, ö), wanfihuone, wan-
 feus.
 Bőség (é), runjaus.
 Bőségésen, runjaasti.
 Böven, runjaasti.
 Branyiskó, paiffa llnfarišja.
 Bú, murhe.
 Búbánat (o), murhe.
 Búcsú, hymästijättö; -t venni,
 jättää hymästi.
 Búcsúzni (-ik), jättää hymästi.
 Búcsúztató, jäähymäis-; jääh-
 mäispuhe t. =runo (hautajai-
 fišja).
 Buda, Buda (jaffajfi: Ofen).
 Budapest (é), Budapesti.
 Budapesti (-, e), budapestiläi-
 nen, Budapestin.
 Bújdosni (-ik), olla pafofalla.
 Bújni (-ik), fätfeytyä, piillä.
 Bunda, turffi, turfit.
 Búni = bújni.
 Burgonya, peruna.
 Bús (a), murheellinen.
 Búslakodni (-ik), furra, murehtia.

Búsulni, furra.
 Buta, tšhmä.
 Bútalán (-, o), furuton.
 Búvni = bújni.
 Búza, mehnä.
 Búzavirág (o), ruišfuffa (cen-
 taurea cyanus).
 Buzgó, innofas, harraš.
 Buzogány (-, o), nuija.
 Bűn (-, ö), šynti.
 Bűnös (-, ö), šyntinen, rifolli-
 nen; rifofšen-tefijä.
 Büntetés (-, é), rangaištus.
 Büszke, hlpeä.
 Büszkén, hlpeästi.
 Büszkeség (é), hlpeš.
 Bűvös (e), loihtoinen; lumoomai-
 nen.

C.

Cél (-, o), määrä, tarfoitusperä;
 -ba venni, tähdätä.
 Cica, fišja; eräs tyttojén leiffi.
 Cicázni (-ik), leiffiä cica'a; f.
 edell. šanaa.
 Cifra, forea.
 Cigány (-, o), muštalainen.
 Című (-, e), nimitetty, niminen.
 Cipő, fenfä.
 Civakodni (-ik), riidellä.
 Comb (o), šääri.
 Condra, repale.
 Cukor (-kro), šoferi.
 Cukrász (-, o), šoferi-leipoja.

Cs.

Csábítani, miefoitella.
 Csábító, miettelewäinen, miehät-
 tämä; miettelijä.
 Csaholás (-, o), haukunta.

Csak, ainoastaan.

Csakhogy, jotta maan; mutta.

Csákó, tšakafoo (eräänlainen jota= mies=päähine).

Csakugyan, todellakin.

Család (o), perhe.

Családi (-, a), perheellinen, perhe-.

Csalatkozás (-, o), erhetys.

Csalma, turbani, farmalaffi.

Csalódás (-, o), pettymys.

Csalogány (-, o), jatafieli.

Csalogatni, houfutella.

Csapadék (o), pohjajako (femiall.).

Csapás (-, o), isku, onnettomuus.

Csapda, jadin.

Csapni, tappaa, lyödä; pofon es., lyödä forwalle.

Csárda, kapaffa.

Csárdás (-, o), unkarilainen fantsillis=tanssi.

Csarnok (o), pylväskäntävä, esikartano, jali.

Császár (-, o), keisari.

Császári (-, a), keisariellinen.

Csata, tappelu.

Csatolni, panna jolella kiinni, liittää.

Csattanni, pauhahtaa.

Csecsemő, nisläpöfi.

Csekély (-, e), vähäinen.

Cseléd (è), palkollinen.

Cselédség (è), palvelusväki.

Cséndes (e), hiljainen.

Cséndesen, hiljaan.

Cséngetni, joittaa.

Cséngetyi, kilitin, kellonen.

Csepégtetni, tiputtaa, tiufuttaa.

Csepp (e), pisara.

Cserebogár (-bogara), turilas (melolontha).

Cserélni, vaihettaa.

Cserésnye, firsiffa.

Csiga, koteloinen, simpukka; csiga-biga,iefura-koteloinen.

Csiklandozeni, futfutella.

Csillag (o), tähti.

Csillagzat (o), tähtisiferö.

Csinálni, tehdä.

Csinos (a), joma.

Csinositani, kaunistaa.

Csipetnyi, näpkillinen, hyppysen werta.

Csipke-bokor (-kro), orjantappura.

Csira, itu.

Csodálat (o), ihmetteleminen.

Csodálkozás (-ik), kummaistella.

Csók (o), juutelo.

Csókolgatni, juudella.

Csókolni, juudella.

Csomó, solmu; kimppe.

Csónak (o), wene.

Csont (o), luu.

Csoport (o), ryhmä.

Csoroszlya, auran fieli; vén es., siimoton naisihminen, aatta.

Csökkenteni, vähentää.

Csönd (e), hiljaisuus.

Csöndes (e) = cséndes.

Csörgés (-, è), sälinä.

Csötörtök (ö), tuorstai.

Csúcs (o), latwa.

Csúf (o, a), ruma; -öt üzni, pilkata, tehdä pilkkaa.

Csuka, haufi.

Csupa, paljas, pelkkä.

Csupán, ainoastaan.

Csüggedni, käydä alafuloijeksi, joutua epätoimoon.

Csüggeni, riippua.

Csütörtök (ö) = csötörtök.

D.

Dac (o), uſſa; -ára, ſen uſſalla
t. ſiuſſalla, ſiitä huolimatta.
Dajka, imettäjä.
Dal (-, o), laulu.
Dalolni, laulaa.
Dalos (-, a), laulu-, laulama.
Darab (o), kappale; egy -ig,
kappaleen aifaa.
Daru (-, darva), furfi.
De, fuinfa!
De, mutta.
December (-, è), joulufuu.
Dehogy, ei ſuinfaan, taiffa mar.
Dejszèn, f. izsèn.
Dél (dele), puolipäimä.
Deli (-, e), muhſea, ihana.
Dérék (o), runfo; feſkipaiffa.
Dérékalj (a), matraſſi.
Derü, maloiſuus, firffaus.
Derülmi, ſeletä.
Derült (e), ſelſeä.
Dészka, lauta.
Diadal (-, o), moittoriemu, triumfi.
Dicsekédni (-ik), ferſkata.
Dicsérni, hliſtää, fiittää.
Dicső, jalomaineinen, loiſtama.
Dicsőség (è), funnia.
Dij (-, a), paſſinto; ſaffo, lunaſ=
tuſſaſa.
Dinom-dánom (o), ſhōminfi=juo=
minfi.
Dió, päſſfinä.
Disz (-, è), ſauniftus, foriftus.
Dizsèsen, loiſtoifaſti, ſomeaſti.
Disznó, fiſa.
Díván (-, o), diwani, ſohwa.
Dívány (-, o) = díván.
Divat (o), muoti.
Divatos (-, a), muodin-mufai=
nen.

Dobni, heittää.
Dobogni, ſhſfiä.
Dohányzás (-, o), tupafanpoltto.
Dolgozni (-ik), tehä työtä.
Dolog (-lgo), työ, aſia; jó dol=
gom van, minun on hſwä olla.
Dologtalanul, joutilaana.
Domborulni, ſohota.
Dorgálni, torua.
Dönteni, ſaataa, ſumota, ſuſiſtaa.
Dördülés (-, è), iſrähbſ.
Döre, hupju.
Dörögni, iſriſtä (uffoſeſta).
Drága, kallſi.
Drágakő (-köve), jalofiwi.
Dráma, drama.
Drámai (-, a), dramallinen.
Dúlmi, myllätä, häwittää.
Duna, Tonama.
Dühösen, raimoffaſti, hurjaſti.

E, È, É.

Èb (e), ſoira.
Ebéd (è), päimällinen.
Ébredés (-, è), herääminen.
Ébredni, herätä.
Ébren, malwoen, walppaaſti.
Ébreszteni, herättää.
Ecset (è), pensſeli.
Ede, Edward.
Éden (-), paratiifi.
Édés (e), mafea; rafas.
Édesgetni, houfutelſa, hſwäiſſä.
Édesiteni, tehä mafeaſſi; ſuloſ=
tuttaa.
Éfféle, tämänſaltainen.
Ég (ege), taimas.
Égbekiáltó, oif.: taiwaaſen huu=
tama; hirmuinen.
Egér (egere), hiiri.
Egész (e), ſofo.

Egészen, kokonaan.
 Egészség (è), tervehş.
 Egészségês (e), terme.
 Egetni, polttaa.
 Egi (-, e), taimaallinen.
 Egni, palaa.
 Egy (e), hşfi; epämääräinen ar-
 tiffeli.
 Egyaránt, hştläiſesti.
 Egybefornni, kasmaa hşteen, ju-
 lata hşteen.
 Egyéb (ègyèbe), muu; ègyèbek
 közt, muun muasja; ègyèb-
 kor, muulloin.
 Egyébiránt, muuten.
 Egyedül, hşfin.
 Egy-ègy, hşfi erältänşä.
 Egyenês (e), suora.
 Egyenêsen, suoraan, suorastaan.
 Egyenetlenség (è), eripuraisuus.
 Egyéniség (è), individi; indivi-
 dualiteti.
 Egyenként, hşfittäin.
 Egyenkint = ègyenként.
 Egyenlô, hştläinen.
 Egyes (-, è), hşfinäinen, hşſityi-
 nen.
 Egyesiteni, hşdistää.
 Egyesületi, hşdisthş-, hştehş-.
 Egyesülni, hşdisthşä.
 Egyetèm (è), hşliopisto.
 Egyetemi (-, e), hşliopiston.
 Egyetértés (-), hşſimielihşhş.
 Egyetértô, hşſimielinen.
 Egyetlen (-, è) ainoa.
 Egyféle, hşdenlainen.
 Egyik — másik, toinen — toi-
 nen.
 Egyiptom (o), Egypti.
 Egyiránt, hştläiſesti.
 Egyképen, hşhellä t. samalla ta-
 paa.

Égykor = ègykoron.
 Égykoron, ferran, ferta, muinoin.
 Égymás (-), toinen toistanja, toi-
 nen toisenja j. n. e.
 Égynémi, joku (aſioista).
 Égyszér, ferran, ferta.
 Égyszérre, hşt'äffä.
 Égyszêrsmind, samasja, jen o-
 hesja.
 Égyszêrû (-, e), hşſinfertainen.
 Együttal, samasja, samalla fer-
 ta.
 Együtt, hşhesjä, ynnä.
 Èhên, nälkäiſesti; é. mëghalni,
 kuolla nälkään.
 Èhes (e), nälkäinen.
 Èhezni (-ik), nähdä nälkää.
 Ej, oiş!
 Èj (e), hş.
 Èji (-, e), hş-.
 Èjjel (-, è), hş; hşllä.
 Èjszaki (-, a), pohjainen.
 Èjtszaka, hş; hşllä.
 Èjtszakai (-, a), hş-.
 Èk (è), foristus.
 Eke, aura.
 Èkês (e), komea.
 Èkêsiteni, foristaa.
 Ekkép, tällä tavoin.
 Ekkor, tällöin.
 Ekkora, näin juuri.
 Èl (-, è), terä.
 Eladni, myhdä.
 Elállani, lafata.
 Elaludni (-ik), nuffua, mennä
 nufuffiin.
 Elapadni, fuimua.
 Elárulni, pettää, ilmaista.
 Elbájolni, saattaa intoihinja, i-
 haſtuttaa.
 Elbeszellni, fertoa.
 Elbücsúzni (-ik), jättää hşwästi.

Elbújni (-ik), kätfeä itfensä, men-
 nä piiloon.
 Elbukni (-ik), kaatua, lange-
 ta.
 Elbúsulni (magát), huoletua,
 kähbä surullisefsi.
 Elcsapni, ajaa pois.
 Eldöd (ö), esi-isä.
 Elé, eteen, edelle.
 Elébb = elöbb.
 Elébbi = elöbbi.
 Élég (élége), kylläfsi, tarpeeksi.
 Élégendö, riittävä.
 Elégetni, polttaa.
 Elégni, palaa.
 Eleinte, alusja.
 Elénken, elävästi.
 Elérkézni (-ik), tulla.
 Elérni, ulottua, saavuttaa.
 Élés (e), terävä.
 Elesni (-ik), kaatua.
 Élet (è), elämä.
 Életerö, elinvoima.
 Életmód (o), elintapa.
 Életpálya, elinkausi, elinaika.
 Élettelenül, hengetönä.
 Eleven (-, è), elävä.
 Eleveniteni, elähyttää.
 Elfáradni, väsyä.
 Elfeledni, unhottaa (pois).
 Elfelejteni, unhottaa (pois).
 Elfogadás (-, o), vastaanotto.
 Elfogadni, ottaa vastaan.
 Elfoglalni, ottaa valtaansa.
 Elfogni, mangita; félelém fog
 el, pelko tulee minuun, pelko
 saavuttaa minut.
 Elfogulás (-), ahdistus.
 Elfordulni, kääntä pois.
 Elfutni, juosta pois; szemémet
 elfutják a könnyek, kyyneleet
 valuvat silmistäni.

Elgondolkozni (-ik), waipua aja-
 tustensa.
 Elgondolni, miettiä.
 Elhagyni, jättää, jättää kesken,
 hylätä.
 Elhalasztani, lykätä toistaiseksi.
 Elhallgatni, vaieta; kuunnella.
 Elhalni, kuolla (pois).
 Elhangzani (-ik), lafata fajah-
 tamasta, hiljetä.
 Elhatározni, päättää.
 Elhervadni, kuihtua.
 Elhinni, uskoa pois.
 Elhitetni (valakivel valamit),
 saattaa (joku jotakin) usko-
 maan.
 Elhomályosulni, hämärtä, him-
 metä.
 Elhordani, kantaa pois.
 Elhozni, tuoda pois.
 Elhúzni, joittaa loppuun.
 Eligérkézni (-ik), luvata itsensä
 pois.
 Elillanni, farata.
 Elindulni, lähteä.
 Elismerni, mhyöntää, tunnustaa
 oikeaksi.
 Elitélni, tuomita.
 Elitéltetés (-, è), tuomitufsi tule-
 minen.
 Eljárás (-, o), menetteleminen,
 menetys.
 Eljárni, kähbä eteen-päin t. pois;
 fulua; táncot e., tanssia, tans-
 sia loppuun.
 Eljönni, tulla pois, saapua.
 Elkapni, siepata t. temmata pois.
 Elkergetni, ajaa pois.
 Elkerülhetetlenül, välttämättö-
 mästi.
 Elkészülni, valmistua; aikoa läh-
 teä pois.

Elkezdenni, aloittaa, alkaa.
 Elkiáltani magát, huudahtaa.
 Elköltözni, muuttaa pois.
 Elkövetkézni (-ik), seurata, tulla.
 Elküldeni, lähettää pois.
 Elkülöníteni, eroittaa; julkea erilleen.
 Ellátni, varustaa.
 Ellen, vastaan; ellenémre, ellenédre, ellenére j. n. e., vastoin tahtoani, -si, -nsa, j. n. e.
 Ellen = ellenség.
 Ellenállhatatlanul, vastaan seijomatta, vastustamatta.
 Ellenállni, vastustaa.
 Ellenkézöleg, päin-vastoin.
 Ellénni, oleksella.
 Ellenség (é), vihollinen.
 Ellenséges (e), vihollis-.
 Ellensúlyozni, olla vastapainona.
 Ellenszegülés (-, é), vastustus.
 Ellenvetés (-, é), vasta-mäitös.
 Elleplezni, peittää.
 Ellöni, ampua pois.
 Elmaradni, jäädä pois, jäädä jälle.
 Elmelázni, haaveksia.
 Elménétel (-, é), pois-meno.
 Elménni, mennä pois, lähtää.
 Elmerülni, upota.
 Elmondani, sanoa, kertoa.
 Elmülni (-ik), kulua.
 Elnevetni magát, pureskahtaa nauruun.
 Elnézni, katksella; jättää rankaisematta, antaa anteeksi.
 Élni, elää.
 Elnökminiszter = miniszterelnök.
 Elnyülni (-ik), ulottua.
 Eloltani, sammuttaa.

Elolvadni, julata.
 Elő, esi-; valaminek elejét venni, estää jotafin.
 Előadás (-, o), esitelmä, luento; näyttäntö.
 Előadni, esittää.
 Előbb, ennen.
 Előbbi (-, e), entinen.
 Előd (ö), esi-isä.
 Előidézni, tuottaa, synnyttää.
 Elöl, edestä, -ltä.
 Elölépni, astua eteen t. esiin.
 Elölni, tappaa, surmata.
 Előny (-, ö), etu.
 Előörs (ö), etumartia.
 Előre, eteen-päin; ennakosta.
 Előszó, esipuhe.
 Előszoba, esitupa, porstua.
 Először, ensimmäinen kerta, ensiksi.
 Előtalálni, kohdata.
 Előtt, edessä, -llä.
 Elpirulni, punastua.
 Elpusztítani, hajottaa.
 Elrabolni, ryöstää pois.
 Elragadni, temmata pois.
 Elrejteni, kätkeä.
 Elrendezni, järjestää, laittaa järjestykseen.
 Elréppenni, lennähtää pois.
 Elrépülni, lentää pois.
 Elrontani, pilata, turmella.
 Elsietni, tiirehtiä pois.
 Elsírdogálni, itksellä.
 Elsodorni, huuhtoa pois.
 Első, ensimmäinen.
 Elsújtani, heittää (pois).
 Elsüllyedni, majota, maipua.
 Elszaladni, juosta pois.
 Elszédülni, pyörthä.
 Elszenderédni (-ik), nukahtaa.
 Elszennyésedni (-ik), tulla liksiksi.

Elszórni, hajottaa.
 Eltakaritani, forjata pois; hau-
 data.
 Eltakarni, peittää.
 Eltakarodni (-ik), mennä tie-
 henpä.
 Eltántoritani, saattaa horjumaan,
 wiefoitella.
 Eltávozás (-, o), pois=meneminen.
 Eltávozni (-ik), poistua, mennä
 pois.
 Eltékozolni, tuhjata.
 Eltelni (-ik), fulua.
 Eltemetni, haudata.
 Elténni, panna pois; e. láb alól,
 saattaa pois tieltä, surmata.
 Elterjedni, lewitä.
 Eltéрни, poifeta, kääntä suvriään,
 eritä.
 Eltetni, elättää.
 Eltévedni, eššjä.
 Eltökélmi, päättää.
 Eltünni (-ik), kadota.
 Eltürni, färjä, festää.
 Elutasitani, käskeä pois, häättää.
 Elül = elöl.
 Elvágni, leifata poiffi, kattaista.
 Elválmi (-ik), erota.
 Elváрни, odottaa.
 Elvégezni, lopettaa, toimittaa.
 Elvénni, ottaa pois, ottaa was-
 taan; naida.
 Elveszés (-), fatoominen.
 Elveszni, kadota.
 Elveszteni, kadottaa; surmata.
 Elvesztés (-), kadottaminen, me-
 nettäminen.
 Elvetni, heittää pois.
 Elvezet (è), nautinto.
 Elvezetni, wiedä pois.
 Elvinni, wiedä pois.
 Elviselni, färjä.

Elzárkózni (-ik), sulfeutua.
 Elzengeni, soittaa loppuun.
 Embér (-, è), ihminen; mies.
 Embèri (-, e), ihmis-, inhimilli-
 nen.
 Embériség (è), ihmiskunta; ih-
 misyys, humaniteti.
 Embérismeret (è), ihmistunte-
 mus.
 Emelet (è), kerros.
 Emelkédni (-ik), nousta.
 Emelni, kohottaa, nostaa, rafentaa.
 Emennyi, näin paljon tässä.
 Emészteni, sulattaa (ruoasta);
 suluttaa, kälwaa.
 Emez (-, è), tämä tässä.
 Emilyen (-, è), tämmöinen tässä.
 Emlégetni, mainita (usein).
 Emlék (è), muisto.
 Emlékézet (è), muisto, muisti.
 Emlékézni (-ik), muistaa (subla-
 tiwin kansja).
 Emliteni, mainita.
 Emlő, nija, rinta.
 Én, minä.
 Endre, Andreas.
 Ének (è), laulu.
 Énekélmi, laulaa.
 Énekésnö, laulajatar.
 Engedelém (-lme), lupa; anteeksi-
 anto.
 Engedelmeskédni (-ik), totella.
 Engedély (-, è), lupa.
 Engedni, sallia, antaa myöden.
 Ennélfogva, niinmuodoin, siis.
 Énni, syöä.
 Énnivaló, syötävä.
 Ennyi, näin paljon.
 Enyém, minun.
 Enyészet (è), häviäminen.
 Enyészni (-ik), kadota.
 Enyhe, lauhkea, lempeä.

Enyim = enyém.

Epedézni (-ik), juuresti haluta, ifämöitä.

Epedni, hjueta.

Épen = éppen.

Epeszteni, jaattaa hjukeemaan.

Építeni, rakentaa.

Építész (-, é), arkkitehti.

Éppen, juuri; é. nēm, ei ollen-
kaan.

Épület (é), rakennus.

Épülni, olla rakennuksella t. ra-
kennettamissa.

Érány (-, o) = irány.

Érc (é), metalli.

Erdei fajd (o), metsä.

Érdék (é), mielihartaus.

Érdémelni, ansaita.

Erdő, metsä.

Eredeti (-, e), alkuperäinen.

Eredetileg, alkunsa, alkuperäis-
jesti.

Eredni, saada alkunsa; eredj,
mene!

Erélyés (e), voimakas, pontewa.

Erény (-, é), hyve.

Ereszkédni (-ik), laskeutua.

Ereszteni, päästää, laskea.

Érézet (é), tunne.

Érézni, tuntea.

Érkézni (-ik), saapua.

Erköles (ö), siivenä.

Erkölesi (-, e), siiveellinen.

Erkölesös (-, e), siiveä.

Érni, saapua, päästä, joutua;
kohdata; nähä t. kokea eläis-
jänä.

Érni, ulottua.

Érni (-ik), kysyä.

Ernyedetlen (-, é), väsymätön.

Erő, voima; erővel t. erőnek
erejével, väkisin.

Erős (e), vahwa, voimakas, vä-
kewä.

Erösen, voimaffaasti.

Erösíteni, vahvistaa.

Erösítgetni, vahvistella, wakuu-
tella.

Erőszakos (a), wätiwaltainen.

Erőszakosan, wätiwaltaijesti.

Erre, tästä ohitse.

Érték (é), armo.

Érteni, ymmärtää.

Érzelm (-lme), tunne.

Érzés (-, é), tunne.

Erzsébet (é), Elisabeth.

Érzület (é), mieli, mielenlaatu.

És, ja.

Esdni, rufoilla.

Eskü, wala.

Esküdni (-ik), wannoa.

Esküvő, wihhiäijet.

Esni (-ik), pudota; jataa; ta-
pahtua.

Eső, sade.

Est, ilta.

Este, ilta; illalla.

Estelédni (-ik), iltaantua.

Esteli (-, e), ilta-.

Esti (-, e), ilta-.

Estve = este.

Ész (-), mieli, järfi.

Eszköz (-, ö), wäliwappale, keino.

Eszközölni, saada aikaan.

Észlelni, tarkastella; huomata,
huomata.

Eszme, aate, idea.

Eszmélet (é), tajunta, tunto, tai-
to; -re hozni, jaattaa taidol-
lenä.

Eszméletlenül, taintuneena.

Eszményi, ihanteellinen, idealinen.

Észrevénni, huomata; é. magát,
maltaa mielenä.

Észrevétlenül, huomaamatta.
 Esztelen (-, é), mieletön.
 Esztendő, muosi.
 Esztendő (s, e), muotias.
 Étel (-, é), ruoka.
 Étélka, Mdelheid.
 Etterem (-rmé), ruokajali.
 Év (e), muosi.
 Évés (-, é), syöminen.
 Éves (-, e), muotias.
 Évi (-, e), muotinen.
 Ezén (indeff.), tämä.
 Ezér (ezre), tuhat.
 Ezredévi (-, e), tuhatmuotinen.
 Ezredik (e), tuhannes.
 Ezután, tästä lähtien.
 Ezüst (ö), hopea.

F.

Fa, puu.
 Faj (-, o), laji, rotu.
 Fajdalmas (-, a), tusfallinen.
 Fajdalom (-lma), kipu, tuska.
 Fajdalom, paşa kyllä.
 Fajni, tehdä kipeätä, kivistää, maita.
 Fajta = faj.
 Fajálni, turmeltua sufunsa suhteeseen; fajúlt, hänesjä on sulu huonontunut.
 Fajzat (o), sifio.
 Fakadni, kummuta.
 Fal (a), seinä.
 Falu (-, - t. falva), kylä.
 Falusi (-, a), kyläinen, maa-, maa-lainen.
 Fáradni, väsyä.
 Fáradtság (o), väsymä, väsymä-näkö.
 Fáradtan, väsyneenä.
 Fark (a), häntä.

Farkas (-, o), susi.
 Farsang (o), lashtais (farnavali)-aika.
 Fátyol (-, o), huntu.
 Fazék (o), pata.
 Fázni (-ik), olla mielisään; fázom, minun on mielu.
 Fèbruár (-, o), helmikuu.
 Fèbruáriu (s, o) = fèbruár.
 Fegyver (-, é), ase.
 Fegyverés (-, e), aseellinen.
 Fegyverlététel (-, é), aseenneitto.
 Fegyvernémü, aseennetapainen; ase.
 Fehér (e), valkoinen.
 Fej (e), pää.
 Fejbeütés (-, é), päähän syöminen.
 Fejbillentés (-, é), päännnyhtähdys.
 Fejedelém (-lme), ruhtinas.
 Fejedelmi (-, e), ruhtinaallinen.
 Fejér = fehér.
 Fekély (-, é), kuisma, mätähaava.
 Fekete, musta.
 Fekhely (e), makuu-sija.
 Féktelen (-, é), hiltitön, wallaton, hurja.
 Feküdni (-ik), maata.
 Fél, ylös; féljebb, ylempäs.
 Fél- f. föl-
 Fél (fele), puoli; félig, puolek-si; félre, syrjään.
 Félbeszakítani, keskeyttää.
 Felé, päin.
 Feledni, unhottaa.
 Félelém (-lme), pelko.
 Felelet (é), vastaus.
 Felelni, vastata.
 Felényi (-, e), puolta pienempi.
 Feleség (é), puoliso, maimo.
 Féllett = fölött.
 Félfelé = fölfelé.

Félhő, pilwi.
 Félhös (e), pilwinen.
 Félleg (è), pilwi.
 Félni, pelätä.
 Felöl, puolelta, taholta.
 Félrehúzni, metää shrjään.
 Féltség (è), majesteetti.
 Féltségös (e), majesteettillinen.
 Félső, ylinen; legfélső, ylim-
 mäinen.
 Félteni valakit, olla huolestunut
 jonkun tähden.
 Féltség (-), kateus, luulemattisuus.
 Felül = felöl.
 Fenék (feneke), pohja.
 Feneketlen (-, è), pohjaton.
 Fenn = fönn.
 Fenni, himoa.
 Fény (-, è), valo, loisto.
 Fenyégetni, uhata.
 Fenyégetözni (-ik), uhata.
 Fényös (e), loistava, kiiltävä.
 Fényleni (-ik), loistaa.
 Fenyő = fenyű.
 Fenyű, kuusi.
 Férég (-rge), mato.
 Ferenc (è), Frans.
 Ferenci (-, e), fransiskani.
 Férfi (-, a) mies.
 Férfiü (-, férfia) = férfi.
 Férgeteg (è), pörry-ilma, rajus-
 ilma.
 Férj (e), mies (puoliso); -hez
 menni, mennä miehelleen.
 Férfi, mahtua, päästä (jonnekin),
 lähestyä.
 Festék (è), väri, maali.
 Festeni, maalata.
 Festész (-, è), maalari.
 Festő, maalari.
 Festői (-, e), maalattavaksi kel-
 paava, ihana; kumaillewa.

Fészék (-szke), pesä.
 Feszös (e), ahdas, fankea.
 Fiatal (-, o), nuori.
 Fiatalság (o), nuoruus; nuorisjo.
 Figyelmes (e), tarffaawainen.
 Figyelmeztetni, huomauttaa.
 Figyelni, kuunnella tarfasti.
 Finn (-, è), suomalainen.
 Finnország (o), Suomi.
 Fiú, poika.
 Fiú (-, a), pojan-.
 Fizetni, maksaa.
 Fodor (-dro), siherhys; rönghelö.
 Fog (a), hamma.
 Fogadás (-, o), lupaus, wala.
 Fogadni, ottaa vastaan; lumata;
 szót f., totella.
 Fogalom (-lma), käsitys, käsite.
 Fogékony (a), taipuva (vastaan-
 ottamaan).
 Fogható valamihéz, johonkin
 verrattawa.
 Fogház (a), wanfihuone.
 Foglalat (o), sijällys.
 Foglalni, käyttää; helyet f., (ot-
 taa sijaa), istahtaa.
 Foglалó, käjiraha.
 Fogni, pyhittää; maljastaa.
 Fogódzani (-ik), tarttua fiinni.
 Fogoly (-glyo), wanki.
 Fogság (o), wankuus.
 Fogva, johdosta, moimasta; täh-
 den; — (jostakin) asti, pitäen.
 Fogvást = fogva.
 Fogyni, wähetä, humeta; fogytán
 van, on loppumattislaan.
 Fok (o), aste.
 Fokozni, ylentää, foroittaa, kiih-
 dyttää.
 Fokozódás (-, o), ylentäminen,
 kiihtymys.
 Folyam (o), wirta.

Folyamat (o), juoksu.
 Folyamodni (-ik), anoa, antaa
 sijään anomuskirja.
 Folyini (-ik), juosta.
 Folyó, wirta.
 Folyóirat (o), aikakauskirja.
 Folytatás (-, o), jatko.
 Folytatni, jatkaa.
 Folytonosan, yhä.
 Folyvást, yhä; jujumasti.
 Fonni, punoa.
 Font (o), naula.
 Fontos (a), tärkeä.
 Fordítani, kääntää; kääntää.
 Fordulni, kääntäjä.
 Forgószél (-szele), tuuliaisää.
 Forint (o), florini, gulbeni.
 Forma, muoto.
 Forogni, pyöriä, kiertyä.
 Forradalmi (-, a), vallankumous.
 Forradalom (-lma), vallanku-
 mouš.
 Forradalom-ellenés (e), vallan-
 kumousta vastustava.
 Forrás (-, o), lähde.
 Forrni, kiehua.
 Forró, kiehuva, kuuma.
 Forróláz (-, a), fuunetauti.
 Fő, pää; pää-; legfőbb, ylin.
 Főköté, päähine.
 Föl, ylös; föl s alá, edes tafaifin.
 Föláldozni, uhrata.
 Fölállani, nousta ylös.
 Fölbuzdulni, kiihtyä.
 Fölcsérélmi, vaihtettaa.
 Föld (e), pelto, maa.
 Földesúr (-ura), tilanhaltia.
 Földi (-, e), maallinen.
 Földülmi, hävittää.
 Fölé, yli.
 Fölébredni, herätä (ylös).
 Fölébreszteni, herättää (ylös).

Főleg, pää-ajallijesti, etenfin.
 Főlemelkédni (-ik), nousta ylös.
 Főlemelni, nostaa (ylös).
 Főleszmélmi, toipua, tulla tai-
 dollenja.
 Főlfédézni, kefiä, hawaita, saada
 ilmi.
 Fölfelé, ylös-päin.
 Fölfogás (-, o), kääntäminen, kää-
 ntä.
 Fölforgatás, kumoominen.
 Fölforgatni, syöstä kumoon, ku-
 kistaa.
 Fölformni, ruweta kiehuvaan.
 Fölgyújtani, sytyttää tuleen.
 Fölgyülmi, sytyä.
 Fölhivás (-, o), kehoitus.
 Fölhozni, tuoda ylös.
 Fölismerni, tuntea.
 Följegyzéni, kirjoittaa (ylös),
 panna kirjaan.
 Följönmi, tulla ylös, nousta.
 Fölkelmi, nousta ylös.
 Fölkelő, kapinoitsija.
 Fölkelteni, herättää.
 Fölkeresni, hakea (ylös).
 Fölkérni, pyytää (johonkin).
 Fölkiáltani, huudahtaa.
 Fölkiséni, seurata ylös.
 Fölkötni, sitoa ylös.
 Föllebbenteni, nostaa ylös.
 Fölleplezni, paljaistaa.
 Fölmászni, kiuweta ylös.
 Fölnevekédni (-ik), kasvaa (ylös).
 Fölnöni, kasvaa (ylös).
 Fölolvasás (-, o), julkis-lukeminen.
 Fölolvasni, ylös-lukea, lukea julkis.
 Fölöszlatni, hajottaa.
 Fölöltözni (-ik), maatettaa itsensä.
 Fölött, yli.
 Fölrakni, panna ylös, asettaa esille
 (ruosta).

Fölréttenetésiteni, tehä fauhis-
tuttamaffi.

Fölség (è), majesteetti.

Fölségsértés (-, è), majesteetin-
rifos.

Fölsohajtani, huoata (hlös).

Föltalálni, löntää.

Föltamadás (-, o), hlošnousemus.

Föltamadni, nousta hlös.

Föltárni, avata, aufaista.

Föltekinteni, katshaata hlös.

Fölténni, panna hlös, edellyttää;
f. magában, päättää itsefseen.

Fölteriteni, fattaa.

Föltünni (-ik), esiintyä.

Föltüntetés (-, è), esittäminen,
esitys.

Föltüntetni, näyttää, saattaa nä-
kyviin.

Fölugrani (-ik), hypähtää hlös.

Fölül, yli, ylipuolella.

Fölmúlni, olla (jotafuta) ete-
vämpi t. parempi, voittaa.

Fölülröl, ylhäältä.

Fölvénni, ottaa hlös, nostaa.

Fölvetni, heittää hlös; ágyat f.,
tehä nuoretta.

Fölvidülni, iloistua.

Fölvirágzani, fufoistua.

Fölvirulni, ruweta fufoistamaan,
fufoistua.

Fölvonás (-, o), nähtös.

Fölzavarni, soata, hämmentää.

Föni, tietua.

Fönn, ylhäällä; oda fönn, tuolla
ylhäällä.

Fönnhangú (-, a), foma-ääninen.

Fönnmaradni, jäää jälelle.

Fötiszt (è), yli-upseeri.

Föváros, (-, o), pääkaupunki.

Föveg (è), päähine.

Fözni, feittää.

Fözögetni, feittää.

Francia, ranskalainen.

Franciaország (o), Ranskan maa.

Friss (e), raikas, tuore, virkeä,
kiihkeä.

Fújni, puhaltaa, tuulla.

Fuladni, tufestua.

Fuláncos (-, a), pistävä, piste-
liäs.

Furcsa, kummallinen.

Fúródni (-ik), tunkea, tunkeutua.

Futár (-, o), fureeri.

Futni, juosta.

Fúvalom (-lma), henkäys, tuu-
lonen.

Fü (füve), ruoho.

Függeni, riippua.

Független (-, è), itsenäinen.

Függetlenül, itsenäisesti.

Függöny (-, ö), eširippu.

Fül (e), forma.

Fülelni, kuunnella tarkasti.

Füldö, fauna, kslpy.

Fürödni (-ik), kslpeä.

Füröszteni, kslmettää.

Fürt (ö), futri, käherä.

Füst (ö), samu; -be menni, haih-
tua tuuleen.

Fütty (ö), miheisyys.

Füzfa, paju.

G.

Gabona, milja, jhwät.

Galamb (o), kshkshynen; -om, kul-
tani.

Galambfi (a), kshkshynen-poika.

Garas (-, o), grošeni (= 5 pen-
niä).

Gáspár (-, o), Rasper.

Gazda, ifantä.

Gazdag (o), rikaš.

Gazdagitani, rifaštuttaa.
 Gazdagság (o), riffaus.
 Gazdasszony (-, o), emännöitsijä.
 Gazembér (-, è), heittiö, konna.
 Gergely (-, è), Gregorius.
 Gerjeszteni, fiikhoittaa.
 Gerlice, turturi-kyyhkynen.
 Golyó, luoti.
 Gond (o), huoli; -om van valamire, pidän huolta joštafin.
 Gondolat (o), ajatus.
 Gondolkodni (-ik), ajatella.
 Gondolkozni (-ik), ajatella.
 Gondolni, ajatella; g. valami-
 vel, huolia joštafin; ném gon-
 dolok vele, en ole siitä mil-
 länitään.
 Gondviselés (-), edesfatjomus,
 Ruoja.
 Gonosz (-, a), paša.
 Gonoszság (o), pašuuš.
 Gögicsélni, lallattaa.
 Gögös (e), hšpeä, röyhkeä.
 Gömbölyü (-, e), hmpyriäinen.
 Görbedni, kähristyä, koufistua.
 Görög (ö), freikkalainen.
 Grácia, armo.
 Gránátos (-, o), franatööri.
 Gróf (o), freimi.
 Gulyás (-, o), unfarilainen liha-
 ruoša.
 Gúnymosoly (-, o), pilkkahhmy,
 irmistely.

Gy.

Gyakorlat (o), harjoitus.
 Gyakran, usein.
 Gyalázat (o), häpeä.
 Gyalogolni, kähbä jalkaisin.
 Gyanakodni (-ik), epäillä.
 Gyanánt, merošta, šjašta.

Gyarapítani, enentää.
 Gyarlóság (o), mialloisuus, heif-
 fous.
 Gyász (-, o), juru, murhe.
 Gyáván, pelfurimaišesti, šaamat-
 tomašti.
 Gyémánt (o), timantti.
 Gyéngé = gyöngé.
 Gyéngeség = gyöngeség.
 Gyer, gyere, (jer, jere), tule;
 gyerünk, (jerünk), tulšaamme,
 menšäämme; gyerték, (jerték),
 tulšaatte. Muita muotoja ei
 kätetä.
 Gyerék (è) = gyermék.
 Gyermék (è), lapsi.
 Gyértya, knttilä.
 Gyilkolni, murhata.
 Gyilkos (-, o), murhaaja.
 Gyógyítani, parantaa.
 Gyors (a), pifainen.
 Gyorsan, fireešti, nopeasti.
 Gyökér (gyökere), juuri.
 Gyökerezni (-ik), juurtua.
 Gyöngé, heiffo.
 Gyöngéden, heššästi.
 Gyöngeség (è), heiffous.
 Gyöngy (ö), helmi; -öm, kul-
 tani.
 Gyöngyvirág, lehmänfielo (con-
 vallaria majalis); -om, kul-
 tani.
 Gyönyör (-, ö), ištatus, šulo-
 tunne, hešuma.
 Gyönyörködni (-ik), (valami-
 ben), ištella (joštafin).
 Gyönyörű (-, e), išana.
 Gyönyörűségésen, išanašti.
 Gyötörni, kufata.
 Gyözedelmes (e), moittošinen.
 Gyözedelmi (-, e), moitto-
 Gyözelmesen, moittošesti.

Gyözni, jakſaa, voittaa.
 Gyújtani, ſytyttää.
 Gyúlmi, ſytytä.
 Gyüölömi, miſata.
 Gyüölöſég (è), miſa.
 Gyümölcs (ö), hedelmä.
 Gyümölcs-árus (-, o), hedelmä-
 kauppias.
 Gyürni, rypistää.
 Gyürü, ſormus.
 Gyüszü, ſormiſtin.

H.

Ha, joſ.
 Hab (o), laine, aalto.
 Habár, maiffa.
 Háborgatni, häiritä.
 Háború, ſota.
 Had (a), ſota; ſotamäſi.
 Hadakozni (-ik), ſotia.
 Hadi (-, a), ſotaz.
 Hadnagy (o), luutnantti.
 Hadsereg (è), ſotajoukko.
 Hadvezér (-, è), ſotapäällikkö.
 Hágni, aſtua, nouſta.
 Hagyni, jättää, antaa.
 Hah, voi!
 Haj (a), hiiſjet.
 Haj, oi!
 Hajadon (-, o), neito, neitsyt.
 Hajdan, muinoin; muinaisaiſa.
 Hajdanában, muinoin.
 Hajh, oi!
 Hajlam (o), taipumus.
 Hajlandó, taipumainen.
 Hajlék (o), katoſ, ſuoja, maja.
 Hajnal (-, o), aamuruſko.
 Hajó, laiva.
 Hajós (-, o), laivuri.
 Hajszál (-, a), hiusſarwa.
 Hajszálnyi (-, a), hiusſarwan ſo-
 kainen.

Hajtani, ajaa; panna liiſfeelle,
 ſytyttää.
 Hal (a), kala.
 Hála, kiitoſ; hálát adni, kiittää.
 Haladni, mennä menoanſa, mennä
 eteen-päin, ebiſtyä.
 Halál (-, o), kuolema.
 Halálos (a), kuoleman-.
 Halálosan, kuolettavasti.
 Halandó, kuolemainen.
 Halas (a), kalainen.
 Hálás (a), kiitollinen.
 Halastó, kala-lampi.
 Halász (-, o), kalaſtaja.
 Halászni, kalaſtaa.
 Hálátlan (-, o), kiittämätön.
 Hálátlanul, kiittämättömyyſti.
 Halavány (a), vaalea, kalpea.
 Halhatatlan (-, o), kuolematon.
 Halkan, hiljaan.
 Hallani, kuulla; nagyot h., kuulla
 huonoſti.
 Hallani (-ik), kuuluu.
 Hallás (-, o), kuulo.
 Hallatszani (-ik), kuuluu.
 Hallgatni, olla maitti.
 Hallgatózni (-ik), kuunnella.
 Hallható, kuuluwa.
 Hallhatólag, kuulumasti, ääneen.
 Halni, kuolla.
 Hálmi, nukkua.
 Háló, verkko.
 Halom (-lmo), ſumpu.
 Haloványság (o), kalpeus, vaa-
 leus.
 Halvány (a) = halavány.
 Hamar, pian; -abb, pikemmin.
 Hamis (a), määrä, petollinen;
 veitikkamainen.
 Hamv-védér (-dré), tuhka-ſanſo;
 uurna.
 Haném, waan.

Hang (o), ääni.	Hasztalan, turhaan.
Hanghordozás (-), (oif.: äänen fantaminen), äänen=wieriths.	Hat (o), kuusi.
Hangos (a), kuuluma, koma.	Hát (a), felfä.
Hangosan, kowin, kowalla äänellä.	Hát, entä, siis.
Hangú (-, a), ääninen.	Hatalmas (a), mahtawa.
Hangulat (o), mielen-tiä.	Hatalom (-lma), moima, walta.
Hangzani (-ik), soida, kaifua.	Határ (-, o), raja.
Hangzat (o), ääni, säwel.	Határozat (o), päätös.
Hant (o), kumpu.	Hatás (-, o), waiwutus.
Hány (a), kuinka monta? a h., niin monta kuin.	Hatásos (a), waiwuttawa, tehoisa.
Hányadik (a), kuinka mones?	Hátha, ehkäpä.
Hanyagság (o), huolimattomuus.	Hathatós (a), waiwuttawa, teho- fas.
Hányini, heittää; h.-vetni, heit- tää sinne tänne; h.-vetni ma- gát, wierittää itseänsä, kieriellä.	Hatni, tunkea.
Harag (o), wiha.	Hatodik (a), kuudes.
Haragos (a), wihainen.	Hátulról, takaa.
Haragudni (-ik), olla juuttunut.	Hátulsó, tafa-.
Harang (o), kello.	Hatvan (a), kuusikymmentä.
Harangozni, soittaa kelloa.	Hatvanadik (a), kuudeskymmenes.
Harangszó, kello-ääni.	Hatványozni, koroittaa, plentää.
Harc (o), sota, taistelu.	Ház (a), huone, talo.
Harmadik (a), kolmas.	Haza, isänmaa.
Harminc (a), kolmekymmentä.	Haza, kotia.
Harmincadik (a), kolmasikymme- nes.	Hazafi (-, a), isänmaan=ystävä, patrioti.
Három (-rma), kolme.	Hazafiúi, patriotillinen.
Has (a), watsa.	Házasodni (-ik), mennä naimi- siin.
Hasadni, haljeta, rewetä; hasad a hajnal, aamu soittaa.	Hazatérni, palata kotia.
Hasítani, halkaista.	Házartás (-, o), taloudenpito, talous.
Hasonlitani, olla (jonkun) muo- toinen; werrata.	Hazudni (-ik), waltetella.
Hasonló, yhdenmukainen, saman- kaltainen.	Hazudság (o), waltje.
Használni, hyödyttää, käyttää.	Hazug (o), waltjetteliä.
Hasznos (a), hyödyllinen.	Hazulról, kotoa.
Haszon (-szno), hyöty; mi hasz- na, mitä se hyödyttää?	Hebégni, änkätä.
Haszontalan (-, o), hyödytön.	Hegedős (-, ö), trubaduri.
	Hegedű, wiulu.
	Hegedülni, soittaa wiulua.
	Hégy (e), wuori.
	Hégyé, päälle.
	Hégyét, päällä.

Hægység (è), vuorišto.
 Hej, hejh, oi!
 Hely (e), sija, paiffa, kofta.
 Helyett, sijašsa, =šta, =aan.
 Helyettes (-, è), sijainen.
 Helység (è), paiffakunta.
 Helyzet (è), asema, tila.
 Hèncégő, kerskailija.
 Hét (hete), seitsemän.
 Hét (hete), wiikko.
 Hetedik (e), seitsemäs.
 Hétfő, maanantai.
 Hetven (e), seitsemänkymmentä.
 Hetvenedik (e), seitsemäsikymmenes.
 Hév (heve), fuumuus; fuuma.
 Heverni, laiskotella.
 Heves (e), kiivas, tuima.
 Hiába = hijába.
 Hiában = hijába.
 Hiány (-, o), puute.
 Hiányos (a), maillinainen.
 Hiányzani (-ik), puuttua.
 Hiba, wirhe, wifa.
 Hibázní (-ik), puuttua.
 Hid (a), filta.
 Hideg (è), kylmä.
 Hiedelēm (-lme), usko.
 Hig (a), wetelä.
 Hihetetlen (-, è), uskomaton, jota ei moi uskoa.
 Hijába, turhaan.
 Himēzní, neuloa, firjata.
 Hini = hivni.
 Hinni, uskoa, luulla.
 Hinteni, sirottua.
 Hintó, waunut.
 Hír (-, è), tieto, sanoma, maine.
 Hirdetni, kuuluttaa, julistaa.
 Hírēs (e), kuuluisa.
 Hirlap (o), sanomalehti.
 Hirtelen, äisti, yht'äkkiä.

Hisz = hiszèn.
 Hiszèn, =han (=hän).
 Hiteléző, welfoja.
 Hitrege, muinaistaru.
 Hiúság (o), turhuus, turhamie-
 lisyyš.
 Hiv (e) = hü.
 Hivatal (-, o), wirta.
 Hivatalnok (o), wirtamies.
 Hivatalos (a), kutsuttu; wirtalli-
 nen.
 Hivatalviselés (-, è), wirtašsa=olo.
 Hivatni, kutsuttaa.
 Hiven, uskollisesti.
 Hivni, kutsua.
 Hizelegni, mairitella.
 Hó (hava), lumi; kuufausi.
 Hódítani, walloittaa.
 Hódítás (-, o), walloitus.
 Hóditmány (-, o), mitä on wal-
 loitettu, walloittama.
 Hódolás (-, o), uskollisuuden wan-
 nominen; funnioitus.
 Hódolni, wannoa uskollisuutta;
 osoittaa funnioitusta.
 Hogy, että, jotta; a hogy, kun.
 Hogy = hogyan.
 Hogyan, kuinka?
 Hogyha, jos.
 Hognè, kuinka ei?
 Hol, missä?
 Hol — hol, milloin — milloin.
 Hold (a), kuu.
 Holdvilág (o), kuutamo.
 Holmi, joku (personista ja asi-
 oista).
 Holnap, huomenna.
 Holnapután, ylihuomenna.
 Holt (a), kuollut.
 Holttest (è), (kuollut) ruumiis.
 Homályos (a), hämärä.
 Homlok (o), otja.

Homok (o), hieffa.
Hon (-, o), ifänmaa.
Hónap (o), kuukaufi.
Honfi (-, a), ifänmaan=hetämä,
patrioti.
Honn, fotona.
Honnan, miestä?
Honolni, afua, oleffia.
Hontalan (-, o), ifänmaatton.
Hontalanság (o), ifänmaatta=olo.
Honvéd (é), (oif.: ifänmaan puo=
lufstaja), Unkarin fanfalfifeen
fotamäfeen kuuluman fotamie=
hen nimitys.
Hordani, fantaa.
Hordozni, fantaa.
Hórhorgas (-, a), pittäfäärinen.
Horog (-rgo), onfi.
Hosszában, pitfin.
Hosszan, pittäلتä, fauan.
Hosszu, pittä.
Hova, hová, mihin?
Hozni, tuoda.
Hozzányúlui, fofoea (johonfin).
Hozzászokni (-ik), tottua.
Hozzátenni, lifätä.
Hő (heve), fuumuus; fuuma.
Hölgy (e), nainen, dami.
Hörgés (-, é), forina, rohina.
Hős (-, ö), uros; urhoollinen.
Hug (o), nuorempi fifar.
Huga = hug.
Hullám (o), aalto, laine.
Hullámos (a), aaltoilewa, lainei=
nen.
Hullani, pudota; hull a vére,
hänen werenfä juofsee.
Hullás (-, o), putoominen.
Hurcolkodás (-, o), pois=muut=
taminen.
Hús (-, o), lifa.
Húsz (husza), faffifymmentä.

Huszdik (a), fahdesfymmeneš.
Húzni, wetää; joittaa.
Húzódni (-ik), wetähtyä.
Hü, ufkollinen.
Hün, ufkollijefti.
Húség (é), ufkollijuus.
Hüteni, jäähdyttää.
Hütlen (-, é), ufkoton.

I.

Ide, tänne.
Idegën (-, é), mieras; mieras
maa.
Idegënkëdni (-ik), wieroa.
Ideiglenësen, mäliaifaijefti.
Idekint, täällä ulkona.
Idő, aifa, ilma.
Idős (e), wanha, iäkäš.
Időzni (-ik), olefella.
Idvëziteni = üdvöziteni.
Ifjú (ifja), nuorufainen.
Ifjúfág (o), nuoruus, nuorifo.
Igaz (a), tofi, oifea; -am van,
olen oifeafo.
Igazgatás (-, o), johto, hallitus.
Igazgatási, johto-, hallitus=
Igazgatni, järjeftellä, johtaa.
Igazi (-, a), todellinen.
Igazfág (o), totuus, oifeus.
Igazfágos (a), oifea, manhurs=
faš.
Igazfágosan, oifein.
Igazfágtalan (-, o), wäärä.
Igazfágtalanság (o), wäärhyš.
Igazfágtalanul, wäärin.
Ige, fana.
Igën, fangen, fyllä; niin.
Igényëlui, waatia.
Igéret (é), lupaus.
Igérekëzni (-ik) = eligérkëzni.
Igerni, lumata.

Így, näin.

Igyekézni (-ik), yrittää.

Ihlet (è), innoistus.

Ihlètt (e), innoistunut.

Ihlèttség (è), innoistus.

Ijedni, pelästys, säikähys.

Ijedség (è), pelästys.

Illedelmes (e), säädhyllinen, kosh-
telias.

Illeni (-ik), fopia.

Illetni, koskea.

Illetö, asianomainen.

Ilona, Helena.

Ily (e) = ilyen.

Ilyen (-, è), tämmöinen.

Ilyenfèle, tämänkaltainen.

Ilyes (-, è) = ilyen.

Ilyetén = ilyen.

Ilynémü (-, e), tämänkaltainen.

Im, kas!

Ima, rufous.

Imádkozni (-ik), rufoilla.

Imádság (o), rufous.

Íme, kas!

Imez (-, è), tämä tässä.

Imilyen (-, è), tämmöinen tässä.

Immár, jo.

Inditani, panna liikkeelle, aloittaa.

Indítás (-, o), liikkeelle-pano, a-
loittaminen, aloitus.

Indokolni, esitellä syhyt, perus-
tella.

Indulat (o), mielenliikutus.

Indulni, lähtä.

Ingèrèlni, kiihoittaa, kiihdyttää,
miehättää.

Inkább, ennemmin, enemmän.

Innen, täältä; täällä puolella.

Inni (-ik), juoda.

Ínség (è), furjuus.

Intègetni, miittaella.

Inteni, maroittaa; miitata.

Intézni, juunnata, kääntää; sza-
vakat i. valakihéz, puhutella
jotakuta.

Ipa, appi.

Íránt, koshaan.

Írány (-, o), juunta.

Írás (-, o), kirjoitus.

Írat (o), kirjoitus.

Irgalom (-lma), armo.

Irigy (e), kadehtima, kadehtija.

Irigyèlni, kadehtia.

Irigykédni (-ik), kadehtia.

Irma, Hermine.

Írni, kirjoittaa.

Író, kirjailija.

Irodalom (-lma), kirjallisuus.

Irtózatós (a), hirweä.

Irtózni (-ik), kauhistua.

Irtóztatón, hirweästi.

Is, -kin, myöskin.

Iskola, koulu.

Ismeretség (è), tuttavuus.

Ismerni, tuntea.

Ismerös (-, ö), tuttu, tuttava.

Ismét, taas.

Ismétèlni, toistaa, uudistaa.

Istálló, talli.

Isten (-, è), Jumala; I.-adta,
Jumalan antama; I. neki, ol-
foon menneeksi!

Isteni (-, e), jumalallinen.

István (-, o), Tapani.

Iszèn = hiszèn; de iszèn eli
dejszèn, mutta, -pa (=pä).

Iszonyatos (a), hirweä.

Iszonyú (-, a), hirweä.

Iszonyúan, hirweästi.

Ital (-, o), juoma.

Itélet (è), tuomio.

Itèlni, tuomita; päättää.

Itt = itten.

Itten, täällä.

Itthon, täällä kotona.
 Ivás (-, o), juominen.
 İz (e), jäsen.
 İz (-, è), mafu.
 İz (-, è), ferta.
 Izélni, tehdä; ne izélj, älä laske
 turhia!
 Izenni, antaa tietoa.
 Izgatni, kiihoittaa.
 Izlés (-, è), aisti.
 Izmosodni (-ik), mahiwištua.
 Izzadni, hifoilla.
 Izzasztani, saattaa hifoilemaan.

J.

Jaj, moi!
 Jajgatni, moimotella.
 Jámbor (-, o), hurskas, hyvän-
 luontoinen.
 Jancesi, Susi.
 Janka, Hanna.
 János (-, o), Suhana.
 Január (-, o), Tammikuu.
 Januáriuš (-, o) = január.
 Járás (-, o), käyminen, käynti.
 Járatlan (-, o), käymätön, koke-
 maton.
 Járatos (valahová), josta usein
 käy (josjafin).
 Járni, käydä, kulkea; táncot j.
 tánsfia.
 Járom (-rmo), ies.
 Járulni valamihéz, olla amulli-
 nen josjafin, antaa apua jo-
 honkin.
 Jászol (-, o), feimi.
 Játék (o), leikki, leikkitalu.
 Játszani (-ik), leikitellä; nähtellä.
 Játszótárs (a), leikkikumppani.
 Játszótér (-tere), leikkumaa-ala.
 Java, paras.

Jégeső, raefade.
 Jegyző, notariuš.
 Jel (-, è), merkki.
 Jelén (-), nykyinen; nyky-aika.
 Jelénet (è), kohtaush.
 Jelénlét (è), läsnä-olo.
 Jeléntékény (e), tähdeellinen.
 Jelénteni, ilmoittaa.
 Jeléntöség (è), tarpeus.
 Jelés (e), merkkillinen, etewä, erin-
 omainen.
 Jellemző, karakterillinen.
 Jer, f. gyér.
 Jézus (-), Jeesus.
 Jó, hyvä.
 Jobban, paremmin; enemmän.
 Jobbra, oikealle, oikealla.
 Jóformán, oikein, oikeastaan.
 Jog (o), oikeus.
 Jogász (-, o), lainoppinut.
 Jóképű (-, e), jolla on hyvän-
 näköiset kasvot.
 Jól, hyvästi.
 Jóravaló, selwollinen, kunnon.
 Jós (-, o), ennustaja.
 Jóság (o), hyvyys.
 Jőszivű (-, e), hywäshydaminen.
 Jővähagyólag, hywäshyden.
 Jőzan (-, o), raitis, selwäpäinen.
 Jőzsef (è), Jooseppi.
 Jőni = jőnni.
 Jőnni, tulla.
 Jőszte, tuleppas!
 Jővedelēm (-lme), tulo, sisään-
 tulo.
 Jővendő, tulemaisuus.
 Jővetel (-, è), tulo, saapuminen.
 Jővevény (-, è), tulokas.
 Jővő, tulewa; tulemaisuus.
 Jūlius (-, o), heinäkuu.
 Jūnius (-, o), kesäkuu.
 Jus (-, o), oikeus.

Jutalmazni, palfita.
 Jutalom (-lma), palfinto.
 Jutni, joutua, tulla, johtua.
 Juttatni, johdattaa.

K.

Kabát (o), taffi.
 Kábulni, pphörthä.
 Kábultan, pphörthneenä.
 Kacagni, nauraa ääneenjä.
 Kacsa, forja.
 Kakas (-, o), fuffo.
 Kalap (o), hattu.
 Kalapács (o), wafara.
 Kalapos (-, o), hattumaafari.
 Kalász (-, o), tähfä.
 Kálmán (-, o), Koloman.
 Kályha, fassuuni.
 Kanál (kanala), lusiffa.
 Kancsalitani, fatfoa feroon.
 Kapálgatni, fuofistella.
 Kapitány (-, o), fapteini.
 Kapni, faada.
 Kapocs (-pcso), hafanen.
 Káprázni (-ik): szémém káprázik, filmiäni hämärtää.
 Kapu, portti.
 Kar (-, o), käfwarfi.
 Kár (-, o), wahinfo.
 Karácsony (-, o), joulu.
 Karsú, folaffa.
 Kard (o), mieffa, fapeli.
 Karé, wiipale.
 Kárhozat (o), kadotus.
 Kárhozott (a), firottu.
 Karika, ympyrä, rengas.
 Károly (-, o), Kaarlo.
 Káromkodás (-, o), firoileminen, firous.
 Káros (a), wahingollinen.
 Kárpát (o), Karpathi.

Kártalanítás (-, o), wahingon kor=maus.
 Kártély (-, o), fortteeri.
 Katholikus (-, o), fatholilainen.
 Katona, fotamies.
 Katonai (-, a), fotilas=.
 Katonaság (o), fotamiehistö.
 Kaverni, pphörittää.
 Kávé, fahwi.
 Kávéház (a), fahwihuone.
 Kázmér (-, o), Kafimir.
 Kebel (-ble), powi.
 Kécségtetni, houfuteffa, usfoteffa.
 Kedd (è), tiistai.
 Kedély (-, è), mieli, mielenlaatu.
 Kedv (e), mieli; kedvéért, tähden.
 Kedves (e), rafas.
 Kedvetlenség (è), mielipaha.
 Kedvezés (-, è), fuofiminen.
 Kedvezni, olla jopima t. etuija t. fuotuija.
 Kefe, harja.
 Kégyed, monifosfa: kégyeték, (oif.: finun armofi), Te.
 Kégyelém, armo; kégyelmed (oif.: finun armofi), tamallinen puhuttelu=jana fanfan fefen, jonka lhhennetht muodot owat kelmed ja kend.
 Kégyetlen (-, è), armoton.
 Kégyetlenül, armottomasti.
 Kéj (-, è), hefuma, fulotunne, fu=loifuus.
 Kellem (è), fulo, fufoifuus.
 Kellemés (e), fufoinen.
 Kellemetlen (-, è), wafenmielinen, ifäwä.
 Kelleni, täythä, pitää; nekém kell, minun täythh, minun on tarwis, minä huolin; nekém nem kell, minun ei ole tarwis, minä en huoli.

Kelmed, f. kэгyelém.
 Kelni, nousta, tulla taimelle.
 Kémelni, maafoa, tutfia.
 Keménce, uuni.
 Kemény (e), fowa.
 Keményen, fowasti, lujaſti.
 Kend, f. kэгyelém.
 Kendö, huiwi.
 Kenni-fenni, tahfoa.
 Kény (-, è), mielimalta, ehto.
 Kényér (kényere), leipä.
 Kénytelen (-, è), pakoitettu; k.
 vagyok, minun on paffo, mi-
 nun tähtty.
 Kép (e), kuma; faſwot.
 Képes (e), kyfenewä.
 Képesség (è), kſſy.
 Képeſt, fuhteen, (joſonfin) wer-
 raten.
 Képezni, muodostaa.
 Képviſelö, eduſtaja, eduſmies.
 Képzelmény (-, è), mielikuwa.
 Képzelni, mielesjänjä kumata.
 Képzömuwéſz (-, è), kumaama
 taidenieffa.
 Kérdeni, kſſyhä.
 Kérdés (-, è), kſſyhmſ.
 Kérdözgetni, kſſjellä.
 Kérdözni, kſſyhä.
 Kérdö, kſſyhwä; -re vonni, wetää
 edeſwaſtaufjeen.
 Kerek (e), hmpyriäinen.
 Kereködni (-ik), ſaaba alfunſa;
 kedve kerekedik, hänen mie-
 lenjä rupee tefemään.
 Kérés (-, è), pyhntö.
 Kereskédö, ſauppias.
 Keresni, haſea, etſiä.
 Kérészt (è), riſti.
 Kérésztény (-, è), friſtitty, friſ-
 tiſinen.
 Kérésztül, lämitſe.

Kérésztülrontani, ſhöſtä lämitſe.
 Kérésztýén (-, è) = kérésztény.
 Keringö, mälſſi (tanſſi).
 Kerítés (-, è), aitaus.
 Kert (è), puutarha.
 Kertész (-, è), puutarhuri.
 Kerülgetni, kämellä ympäri.
 Kerülmi, fiertää; mennyibe ke-
 rül? mitä maſſaa?
 Kerülmi (valahová), joutua (jo-
 ſonfin).
 Kés (-, è), weittſi.
 Keserégni, murehtia.
 Keserv (e), ſuru, murhe.
 Keservesen, fatſeraſti.
 Keskény (e), kapea.
 Késni, hidastella, wiimytellä.
 Késö, myöhäinen.
 Késön, myöhään; később t. ké-
 söbben, myöhemmin.
 Kész (e), malmis; k. akarva,
 taſallaanſa.
 Késziteni, malmiſtaa, laittaa.
 Készteni, kſſoitaa.
 Készülés (-, è), malmiſtautumis-
 nen.
 Készület (è), malmiſtus.
 Készülmi, malmiſtautua, malmis-
 tua; aifoa; készülöben lönni,
 olla tefeillä.
 Készülödni (-ik), malmiſtautua.
 Két (indeſt.), kaſſi.
 Kételkédni (-ik), epäillä.
 Kétleni, epäillä.
 Kétség (è), epäilyſ; -be esni,
 joutua epätoimoon; k.-kivül,
 epäilemättä; -èt nöm ſzenved,
 ei ole epäilemiſtä.
 Kétségbeesés (-), (oif.: epätoi-
 moon lanſeeminen), epätoimo.
 Kétszérés (-, e), kaſſdenfertainen.
 Kétszérésen, kaſſdenfertaiſeſti.

Ketté, kah tia.
 Kettő, kaffi.
 Kettős (e), kahdenkertainen.
 Kevély (e), nopea.
 Keverédni (-ik), sekaantua.
 Kevés (kevese), vähäinen; vähän.
 Kevésbé (kevésbbe), vähemmän.
 Kevesen, harvat.
 Kéz (keze), käsi.
 Kezdeni, aloittaa, alkaa.
 Kezdet (è), alku.
 Kézműves (-, è), käsityöläinen.
 Kézzelfogható, käsin koskettava.
 Ki, kufa?
 Ki, a ki, josa.
 Ki, ulos!
 Kiabálás (-, o), huuteleminen.
 Kiabálni, huudella.
 Kiábrándulás (-, o), toivoosjaan pettyminen.
 Kiadni, antaa ulos.
 Kiadó, ulosantaja, fustantaja.
 Kiállani, asettua ulos.
 Kiállani, festää.
 Kiáltani, huutaa.
 Kialudni (-ik), sammua.
 Kiapadni, fuivua, lafata juoksemaasta.
 Kiátkozni, firota (jotakuta), ajaa maanfuksenteen.
 Kibeszéllgetni magát, haastella tarpeeksenja.
 Kibirni, festää.
 Kibontakozni (-ik), irtautua.
 Kibontani, amata, päästää auki.
 Kibújni (-ik), puikahtaa ulos, tulla ulos piiloista.
 Kicsi = kicsiny.
 Kicsikarni, pufertaa ulos.
 Kicsiny (-, è), pieni.

Kicsoda, kufa?
 Kidobni, heittää ulos.
 Kiegészíteni, tähdentää.
 Kiegetni, polttaa ulos.
 Kiégyezkedés (-, è), sominto, somimus.
 Kiemelkédni (-ik), nousta nähtyihin t. esiin.
 Kiemelni, nostaa ulos.
 Kiérni, saapua ulos.
 Kiesni (-ik), pudota ulos.
 Kieszközőlni, hanffia.
 Kifáradni, väsyä.
 Kifejezés (-, è), osoitus.
 Kifejezhetetlen (-, è), janomaton.
 Kifejezni, osoittaa.
 Kifejlődni (-ik), keheta.
 Kigyó, käärmä.
 Kigyógyulni, parantua.
 Kihajtani, ajaa ulos; filmifoita, tehdä filmää (kasweista).
 Kihallgatni, kuunnella.
 Kihálni, fuolla fuupuntuoon.
 Kihirdetés (-, è), julistaminen.
 Kihúzni, vetää ulos.
 Kijelénteni, ilmoittaa.
 Kijeléntés (-, è), ilmoitus.
 Kijönni, tulla ulos.
 Kikelet (è), kewa.
 Kikérdézní, kysellä tarfoin, kuulustaa.
 Kikergetni, ajaa ulos.
 Kikérni, pyhtää.
 Kikészítetlen (-, è), farwaamaton.
 Kiki, jokinainen (personista).
 Kikisézni, saattaa ulos.
 Kilenc (e), yhdeksän.
 Kilencedik (e), yhdeksäs.
 Kilencven (e), yhdeksänkymmentä.

Kilencvenedik (e), yhdeksäskym-
 meneš.
 Kiménétel (-, è), ulosmeno; lop-
 pu, päätös.
 Kiménni, mennä ulos.
 Kimerülni, uupua.
 Kimerültség (è), uupumus, vä-
 ihmys.
 Kimondani, lausua (ulos).
 Kimutatni, näyttää, osoittaa.
 Kin (-, o), piina.
 Kincs (è), aarre; -ém, arma-
 hani, fultani.
 Kincstar (-, o), rahasto huone.
 Kinevetni, (oif. nauraa ulos),
 nauraa (jollekulle).
 Kinézni, katsoa ulos.
 Kinn, ulkona.
 Kínozni, piinata, fiduttaa.
 Kinyilni (-ik), amautua, aueta.
 Kinyitni, avata.
 Kinyújtózni (-ik), ojentaa it-
 senjä.
 Kinyülni (-ik), ojentaa itsensä.
 Kioldódni (-ik), liueta.
 Kiontani, muodattaa.
 Kipihenni magát, lewätä tar-
 peeksenjä.
 Kipótolni, formata.
 Kirabolni, ryöstää tyhjäksi.
 Kiragadni, temmata ulos.
 Kirakni, asettaa esille; päällhy-
 tää.
 Király (-, o), funingaš.
 Királyasszony (-, o), funinga-
 tar.
 Királyi (-, a), funinkaallinen.
 Királyné, funingatár.
 Kirekeszteni, sulkea ulos.
 Kirohanni, rientää ulos.
 Kis (indefl.), pieni.
 Kisasszony (-, o), neiti.

Kiseded (è), pienofainen.
 Kiséret (è), seurue, saattofunta.
 Kisérni, seurata.
 Kisérő, seuraaja.
 Kisirni (magát), itseä tylläksensä.
 Kissé, wähiäsen.
 Kisütni-főzni (oif.: paistaa-feit-
 tää ulos), feittää kofoon.
 Kiszaladni, juosta ulos.
 Kiszégezni, naulita (ulos).
 Kiszolgált, täysin palwellut.
 Kitakarodni, mennä tiehenjä (u-
 los).
 Kitalálni, armata.
 Kitanulni, oppia täysin.
 Kitartani, festää.
 Kitartás (-), festämäihyys.
 Kitaszitani, syjätä ulos, hylätä.
 Kitènni, panna ulos.
 Kiterjedni, lewetä, lewiytyä.
 Kiterjeszteni, lewittää.
 Kitölteni, faataa ulos.
 Kitörni, taittua; zokogásban k.
 purstakhtaa kowaan itfuun.
 Kitudni, saada tietää.
 Kitünni (-ik), astua filmään.
 Kitüzni, määrätä.
 Kiugrani (-ik), hypähtää ulos.
 Kiutasitani, käskeä pois t. ulos.
 Kivágni, hafata maahan.
 Kiválasztani, malita (ulos).
 Kiváncsi, uteliaš.
 Kiváncsozni (-ik), itäwöitä, ha-
 luta.
 Kivánni, toiwottaa; haluta; waatia.
 Kivánság (o), toiwotus, pyhntö.
 Kivégeztetés (-, è), meštäus.
 Kivènni, ottaa ulos; eroittaa.
 Kiverni, lyöä ulos; farfoittaa.
 Kivetni, heittää ulos.
 Kivezeti, taluttaa ulos.
 Kivilágítani, malaieta.

Kivinni, miedä ulos.
 Kivirulni, fufoistua.
 Kivivni, moittaa taistelemalla,
 saamuttaa.
 Kivül, ulkopuolella; paitsi.
 Klára, Klara.
 Kockáztatni, panna alttiifsi.
 Kocogtatás (-, o), foputus.
 Kocsi, waunut.
 Kocsis (-, o), fuksi, ajaja.
 Kodácsolni, faafottaa.
 Kofa, faupus-afsa.
 Koldulni, ferjätä.
 Koldús (-, o), ferjäläinen.
 Koma, fuoma, fummi.
 Komárom (o), wahwa linna Un-
 fariissa, (saksaksi: Komorn).
 Komédiás (-, o), fomediantti.
 Kongatni, faifuttaa, läpätä.
 Konyha, fhyöffi.
 Kopár (-, o), paljas, autio.
 Kopasz (-, o), farwatan, paljas,
 faljupää.
 Kopogós (-, a), foputtama.
 Kor (-, o), aisa, ifä.
 Korán, warhain.
 Kórház (a), fairsashuone.
 Korlát (o), aitaus.
 Korlátlan (-, o), rajoittamaton,
 rajaton.
 Kormányozni, hallita.
 Kormányzati (-, a), hallitus-.
 Korom (-rmo), nofi.
 Korpa, listin.
 Korszak (o), aifafaufi.
 Koszorú, seppela.
 Kovács (o), seppä.
 Kovácsolni, tafoa.
 Kölesönözni, lainata.
 Költemény (-, é), runoelma.
 Költészet (é), runous, runous-
 taide.

Költő, runoilija.
 Köműves (-, é), muurari.
 Könny (e), fhyhnel.
 Könnyen, helposti; könnyebben,
 helpommin.
 Könnyes (e), fhyhnelinen.
 Könnyezni (-ik), muodattaa fhy-
 neliä.
 Könnyű, feweä, helppo.
 Köntös (-, ö), waate.
 Könyörögni, rufoilla.
 Könyv (e), fhyhnel.
 Könyv (e), kirja.
 Kör (-, ö), piiri.
 Köré, ympäriille.
 Környékézní, ympäröitä; álom
 környékézní engémet, minua
 nufuttaa.
 Környezet (é), ympäristö; feura.
 Köröl, ympäriltä.
 Körött, ympärillä.
 Körül = köröl.
 Körülbelül, noin.
 Körülesavarni, fääriä ympäri.
 Körülnézni, fatfoa ympärillensä.
 Körülvénni, ympäröitä, piiritittää.
 Köszönni, fiittää.
 Köszönteni, terwehtiä.
 Köszörülni, hiiwoa.
 Kötél (kötele), fhyfi.
 Köteles (e), melwoollinen, mel-
 woitettu.
 Kötelesség (é), melwoollisuus.
 Kötni, fitoa, solmia.
 Kötő, efiliina.
 Kötődni (-ik), lafkea leiffiä, il-
 fafella.
 Kötözni, fitoa.
 Kövér (e), lihawa.
 Követelni, waatia.
 Követkézet (é), feuraus.
 Követkézni (-ik), feurata.

Követkéző, seuraava.
 Követkээтetni, päättää, tehdä joh-
 topäättös.
 Követni, seurata, noudattaa.
 Köz (-, ö), yleinen.
 Közben, välissä, -lla.
 Közbenjárás, välitys; jonkun
 puolesta puhuminen.
 Közbeszólni, puuttua puheeseen.
 Közé, väliin, -lle; keskelle.
 Közél, lifi, lähellä, -lle.
 Közeliiteni, lähestyä.
 Közép (közepe), keski.
 Középső, keskimäinen.
 Középszérű (-, e), keskinfertai-
 nen.
 Közmondás (-, o), sananlasku.
 Közöl, välistä, -ltä; keskeltä.
 Közömbös (e), yhdenkewä, yh-
 täkaffinen.
 Közönbös (e) = közömbös.
 Közönség (è), yleisy.
 Közönségés (e), yleinen, tamal-
 linen.
 Közöny (-, ö), huolimattomuus,
 penseyš.
 Közös (e), yhteinen.
 Között, välissä, -lla; keskellä.
 Közt = között.
 Közül = közöl.
 Közvélemény (-, è), yleinen mie-
 lipide.
 Közzé = közé.
 Krajcár (-, o), freutzeri.
 Kukorica, maisyi, kukoritsa.
 Kulcs (o), avain.
 Kulcsolni, lufita; kezét k., pan-
 na kátenšä ristiin.
 Kutya, koira.
 Küldeni, lähettää.
 Külföld (e), ulkoma.
 Külföldi (-, e), ulkomaalainen.

Külömben, muuten; nэм k.,
 samaten, niinifään.
 Külömbözni (-ik), eritä.
 Külömbözö, eri, erinäinen.
 Külön, erityinen; erityisesti.
 Különben = külömben.
 Különbözni (-ik) = külömbözni.
 Különféle, erilainen.
 Különös (e), omituinen.
 Különösen, erittäin, waršinfii.
 Küszöb (ö), kynnyš.
 Küzdeni, taistella.

L.

Láb (a), jalka.
 Lábatlankodni (-ik), olla tiellä.
 Lajos (-, o), Rutwiifi.
 Lak (o), asunto.
 Lakadalmi (-, a), hää-.
 Lakadalom (-lma), hää.
 Lakás (-, o), asunto.
 Lakni (-ik), asua.
 Lakni (-ik): jól l. syödä matšanša
 tähteen.
 Lakodalom (-lma) = lakada-
 lom.
 Lakos (-, o), asukas.
 Laktanya, kasarmi.
 Lám, kas!
 Lánc (o), kahle, ketju.
 Lándsä, keihäs.
 Láng (o), liekki.
 Lángolni, leimuta, säihkyä.
 Lankadni, woipua, raueta.
 Lány (-, o) = léány.
 Lárma, melu.
 Lármázni, meluta.
 Lassan, hitaasti, werfallensa; las-
 sabban, hitaammin.
 Lassankint, wähitellen.
 Lassú, hidas, werffainen.

Látás (-, o), näfeminen, näfö.
 Látni, nähbä.
 Látnok (o), ennustaja.
 Látnoki (-, a), ennustamainen.
 Látogatni, käybä katjomasja t.
 terwehtimäsfä.
 Látszani (-ik), näthä.
 Látvány (-, o), näth.
 Láz (a), fuume.
 Lazac (o), lohi.
 Lé, aläs.
 Lé (leve), liemi.
 Léány (-, o), tyttö, tytär.
 Léányzó = léány.
 Léborulni, heittäythä t. langeta
 aläs.
 Lecke, lufu, oppitunti.
 Lécsúszni (-ik), luisfahjaa aläs.
 Ledérség (è), riwous, irštaus.
 Lédölni, faatua maahan.
 Lédönteni, faataa fumoon, fu-
 fistaa.
 Léereszteni, lasfea t. päästää
 aläs.
 Léesni (-ik), pudota aläs.
 Léfegyverézni, riifua t. ottaa
 afeet pois.
 Léfektetni, panna mafaamaan.
 Léfeküdni, panna maata.
 Léfesteni, fumata.
 Léforrázni, fiehauttaa, faltata.
 Léfüggni, riippua aläs.
 Legalább, fumminfin.
 Legény (-, è), poika, nuorufai-
 nen.
 Legjava, paras.
 Legjobban, paraiten; enimmin.
 Legközelebbi (-, e), lähinnä
 olema.
 Légördülni, wyöriä aläs.
 Lehellet (è), hengenweto.
 Léhetetlen (-, è), mahdoton.

Léhetőség (è), mahdollisuus.
 Léirni, firjoittaa (aläs), panna
 paperille; kopioita; fertoa.
 Léjáródni (-ik), fulua, loppua.
 Lèjegyézni, merfitä, panna fir-
 jaan.
 Lèjönni, tulla aläs.
 Lejteni, herkästi astua.
 Lékapni, ottaa äfisti aläs.
 Lèkötäni, (oif. fitoa aläs), pääs-
 tää auki.
 Lèlègzeni (-ik), hengittää.
 Lèlèk, fielu; lelkem, édès lel-
 kém, fultani.
 Lèleplezni, paljastaa.
 Lelekés (e), innoštunut.
 Lèlkésédés (-), innoštus.
 Lèlkésiteni, innoštuttaa.
 Leiki (-, e), fielun-.
 Leikiismeret (è), omatunto.
 Lelni, löythä.
 Lèmondani, luopua (jostafin).
 Lèmosni, peštä pois.
 Len (-), pellawa.
 Lènézni, katfoa aläs, hlenkatfoa.
 Lengetni, fiikuttaa, liefuttaa.
 Lengyel (-, è), puolalainen.
 Lènn, alhaalla.
 Lènni, olla; tulla t. käybä t.
 päästä t. joutua joffitin.
 Lény (-, è), olento.
 Lényegtelen (-, è), fhyräfohtai-
 nen.
 Lényugodni (-ik), mennä lewolle;
 lasfea (auringošta).
 Lèomlani, faatua maahan.
 Lépdégèlni, astuskella.
 Lepel (-ple), peite.
 Lèpés (-, è), asfel.
 Lèpni, astua.
 Lèpotyogni, loisfahdella aläs.
 Lèrántani, temmaista aläs.

Lérögyni, langeta.
 Lésegiteni, auttaa alas.
 Lésütni a szémét, painaa fil-
 mänjä alas-päin, luoda fil-
 mänjä maahan.
 Lészakadni, ratteta; raueta, taa-
 tua.
 Lészakitani, repiä, poimia alas,
 rewäistä pois.
 Lészállani, astua alas, lasfeu-
 tua.
 Lészállni = leszállani.
 Lészámolni, fuorittaa luun-
 lasfu.
 Lét (è), olo, olemassa-olo.
 Lètènni, panna alas; l. vala-
 miröl, luopua jostakin.
 Lètépni, repiä pois.
 Lètérdelni, langeta poluilleen.
 Lètétel (-, è), alas paneminen;
 (mirasta) luopuminen t. eroo-
 minen.
 Lètörni, katkaista, murtaa poikki.
 Lètörülgetni, pöyhkiellä.
 Lèülni, istua alas.
 Lèütni, lyöä alas.
 Lèvágni, leikata pois; teuraistaa.
 Levél (levele), lehti; firje.
 Lèvènni, ottaa alas.
 Lèvernì, lyöä alas, kufistaa.
 Lèvertség (è), alafuolisuus.
 Leves (-, è), foppa.
 Lèvinni, miehä alas.
 Liba, hanhenpoika.
 Lihègni, läähöttää; himota.
 Liliom (o), lilja.
 Ló (lova), hewonen.
 Lobogni, leimuta.
 Lódulni, mennä tiehensä, korjata
 luunsa.
 Lomb (o), lehdet (kollekt.), leh-
 distö.

Lomhán, laiskaasti.
 Lopni, warastaa.
 Lótni, juoksennella.
 Lovagolni, ratsastaa.
 Lovas (-, o), hewos-; ratsastaja.
 Löni, ampua.
 Lövelleni, jäteillä.
 Lövés (-, è), ampuminen; lau-
 taus.
 Lúgzó, lipiä-amme.
 Lusta, laiska.
 Lyány (-, o) = léány.
 Lyuk (a), reikä, läpi.

M.

Ma, tänäpäpä.
 Macska, fiska.
 Madár (madara), lintu.
 Madzag (o), paksu lanka, möö-
 tärö.
 Mag (o), siemen.
 Maga, itse; joskus myöskin: Te.
 Magányos (a), yksinäinen.
 Magas (a), korkeä; m. embér,
 pitkä mies.
 Magasan, korkealla.
 Magasztos (-, a), ylewä.
 Magos (a) = magas.
 Magzat (o), sikiö, lapsi.
 Magyar (-, o), unkarilainen.
 Magyarázat (o), selitys.
 Magyarázni, selittää.
 Magyar nyelvü (-, e), unkarin-
 kielinen.
 Magyarország (o), Unkari.
 Magyarul, Unkarin kielin.
 Maholnap, ennen pitkää.
 Mai (-, a), tämämpäiväinen. —
 Majd, pian, jo, melkein; majd
 majd, milloin — milloin.
 Majdan = majd.

Majdnem, melkein.
 Majom (-jmo), apinja.
 Május (-, o), toukokuu.
 Malac (o), porras.
 Malom (-lmo), mylly.
 Mama, mamma, äiti.
 Mámor (-, o), päihtymys; hurmos, innoitus.
 Már, jo (kieltävässä lauseessa: enää).
 Maradás (-, o), jääminen.
 Maradék (o), jäännös, tähdde.
 Maradni, jäädä.
 Marakodni (-ik), tapella.
 Marcangolni, raadella.
 Március (-, o), maaliskuu.
 Marha, nauta.
 Márka, marffa.
 Maros (-), wirta lufarisja.
 Más (-, o), muu, toinen.
 Más (-, o), fuwa.
 Másként, toisin.
 Máskép, toisin.
 Másnap, seuraavana päivänä.
 Második (a), toinen.
 Másolat (o), jäljennös, kopia.
 Másolhatatlan (-, o), jälittelemätön, mukailematon.
 Másutt, muualla.
 Mászkálni, fontata.
 Mászni (-ik), fiivetä.
 Mátra, Mätra=muori.
 Mátyás (-, o), Mathias, Matti.
 Mázsä, sentneri.
 Mecset (è), moskeija.
 Meddő, hebelmätön.
 Medve, karhu.
 Még, ja, taas.
 Még, vielä; m. sém, ei fuitenkaan.
 Mégadni, antaa tafaišin.
 Mégaláztatás (-, o), nöhyttäminen.

Mégáldani, siunata.
 Mégállani, seisahtua; seisoa.
 Mégállapítani, määrätä, mahwistaa.
 Mégaludni (-ik), juosta (kokoonten), hyyhtyä.
 Mégártani, olla haitaksi t. mahingofsi.
 Mégátkozni, firotta.
 Mégbánni, fatua.
 Mégbántani, loufata.
 Mégbécülni, funnioittaa.
 Mégbetegiteni, tehdä fairsaaksi.
 Mégbocsátani, antaa anteeksi.
 Mégbosszúlni, kostaa.
 Mégbotlani (-ik), fompastua.
 Mégbűnhödni (-ik), kärsiä rangaistusta.
 Mégbűntetni, rangaista.
 Mégcsókolgatni, juudella (frq.).
 Mégcsókolni, juudella.
 Mégdícsérni, fiittää, hlistää.
 Mégdördülni, hymähtää, jyrähtää.
 Mégé, taasse.
 Mégéledni, tulla elämäksi.
 Mégélmi, elää, tulla toimeen.
 Mégelőző, amulias, koftelias.
 Mégelőzés (-), ennättäminen; amuliaisuus, kofteliaisuus.
 Mégemlékézni (-ik), muistaa (delativin kanssa).
 Mégengedni, sallia.
 Mégenni (-ik), syödä suuhunsa.
 Mégérdemélni, ansaita.
 Mégérezni, saada mainua, wainuta.
 Mégérekézni (-ik), saapua.
 Mégérni, elää (johonkin asti), nähä t. kokea eläessänsä.
 Mégérsítés (-, è), mahwistaminen, mahwistus.

- Mégérteni, hymärtää, fäittää.
 Mégēsni, tapahtua; mégēsik a
 szivem valamin, jäälän jotafin.
 Mégëtt, tafana.
 Mégfagyni, palestua, jäätjä.
 Mégfeledkëzni (-ik), unhottaa.
 Mégfërni, mahtua.
 Mégfizetni, masjaa pois.
 Mégfogadni, luvata.
 Mégfoghatatlan (-, o), fäittä-
 mätön.
 Mégfogni, tarttua; ottaa fiinni.
 Mégfogyni, wähentjä.
 Mégfojtani, tufehduttaa.
 Mégfordulni, kääntjä tafaisin.
 Mégfüröszteni, hylwettää.
 Méggátlás (-, o), estäminen.
 Méggátolni, estää.
 Méggondolni, miettiä; tulla toi-
 seen päätöfseen.
 Méggyilkolni, murhata.
 Méggyógyitani, parantaa.
 Méggyözödés (-, è), wafuutus.
 Méggyözödni (-ik), tulla wa-
 fuutetuffi.
 Méghagyni, käskää.
 Méghajolni (-ik), fumartaa.
 Méghajtani, fumartaa; m. ma-
 gát, fumartaa itsensä.
 Méghallani, fuulla.
 Méghallgatni, fuunnella.
 Méghalni, fuolla.
 Mégharagudni (-ik), fuuttua.
 Mégharapni, purra.
 Méghiúsulni, mennä tñhjäffi.
 Méghízlalni, ñhöttää, lihottaa.
 Méghízni (-ik), lihotaa.
 Méghódolás (-, o), antautuminen.
 Méghonosulni, fottiintua.
 Méghosszabbítani, pitfittää.
 Méghozni, tuoda, tuoda tafaisin;
 itéletet m., julistaa tuomio.
 Méghüteni, jäähdyttää; m. ma-
 gát, wilustua.
 Mégifjulni, nuorentua.
 Mégigazítani, oifaista.
 Mégigërni, luvata.
 Mégijedni, pelästyä.
 Mégindulni, lähteä liitfeelle.
 Mégint, taas, jälleen.
 Mégirni, kirjoittaa.
 Mégis, fuitenfin.
 Mégismerni, tuntea.
 Mégitatni, juottaa.
 Mégjegyzés (-, è), muistutus.
 Mégjelënni (-ik), ilmešťtä.
 Mégjönni, tulla, saapua, tulla ta-
 faisin.
 Mégkapni, saada; tarttua fiinni.
 Mégkedveltetni, tehdä rakaste-
 tuffi.
 Mégkégyelmezni, antaa armoa.
 Mégkégyelmeztetés (-, è), ar-
 moitus.
 Mégkërdeni, hñhñ.
 Mégkërdëzni, hñhñ.
 Mégkërlelni, taiwuttaa rufoile-
 malla, lepyttää.
 Mégkerülni, palata t. joutua ta-
 faisin.
 Mégkeseriteni, fatferoittaa.
 Mégkisérteni, foettää.
 Mégkívánni, haluta, himota; waa-
 tia.
 Mégkondulni, alfaa foida t. fai-
 tua.
 Mégkoronázni, fruunata.
 Mégköszönni, fiittää (jostafin).
 Mégkötni, sitoa.
 Méglakolni, färñä rangaiustus.
 Méglankasztani, uumuttaa.
 Méglátni, huomata, saada nähñä.
 Méglátogatni, käñdä terwehti-
 mäsfä.

Mégléhetősen, jotenjafin.
 Méglenni, olla, olla olemassa,
 olla valmiina; méglött em-
 bër, aifa mies.
 Mèglepetés (-, è), hämmästyš.
 Méglöni, ampua.
 Mégmagyarázni, selittää.
 Mégmásolni, muuttaa, peräyttää.
 Mégmérgezni, myrkyttää.
 Mégmondani, sanoa.
 Mégmosdatni, pestä.
 Mégmotozni, katjastaa, tutkia.
 Mégmozdulni, liikahtua.
 Mégmutatni, osoittaa, näyttää.
 Mégnehezülni, käydä raskaaksi t.
 waiheaksi.
 Mégnemésíteni, jaloštuttaa.
 Mégnézni, katsoa.
 Mégnyilni, avautua, aueta.
 Mégnyitni, avata.
 Mégnyugtatas (-, o), rauhoitta-
 minen.
 Mégnyugtadni, rauhoittaa.
 Mégóvni, suojella, varjella.
 Mégöl, tafia.
 Mégölelgetni, hyleillä (frq.).
 Mégölni, murhata.
 Mégörizni, wartioita.
 Mégörleni, jauhaa.
 Mégörökiteni, ikuistaa.
 Mégörülni, tulla iloiseksi.
 Mégörzeni, wartioita, säilyttää.
 Mégpihenni, lewähtää.
 Mégrakodni (-ik), panna itse-
 leen fuormaa.
 Mégrepedni, rewetä.
 Mégrëszkettetni, saattaa wapi-
 femaan t. tärisemään.
 Mégromlani (-ik), turmeltua.
 Mégrontani, turmella, saattaa
 turmioon.
 Mégrozsdásodni, ruoštua.

Mégsajnálni, käydä sääliksi, sää-
 liä, surfutella.
 Mégsérteni, loufata.
 Mégsérülni, louffaantua.
 Mégsiratni, itkeä (jotafuta).
 Mégszakadni, rewetä, murtua.
 Mégszállani, wallata.
 Mégszánni, käydä sääliksi; ar-
 mahtaa.
 Mégszémélyésíteni, perjonifie-
 rata.
 Mégszépülni, tulla kauniiksi, kau-
 niistua.
 Mégszërèzni, hankkia; panna li-
 jäksi t. kuffurallensa.
 Mégszidni, torua, joimata.
 Mégszólalni, ruweta puhumaan
 t. joimaan.
 Mégszólítani, puhutella.
 Mégszomjazni (-ik), alkaa janot-
 ta; mégszomjazom, minun
 tulee jano.
 Mégszorítani, puristaa.
 Mégszökni (-ik), karata.
 Mégszurkálni, pistellä.
 Mégszületni, syntyä.
 Mégszünni (-ik), lafata.
 Mégtagadni, fieltää, ewätä.
 Mégtágítani, löyhentää.
 Mégtalálni, löytää.
 Mégtamadni, hyöfätä päälle.
 Mégtanitani, opettaa.
 Mégtanulni, oppia.
 Mégtartani, pitää, säilyttää.
 Mégtènni, tehdä.
 Mégterènni, tuottaa.
 Mégterèmteni, luoda.
 Mégtetszeni (-ik), ruweta miel-
 lyttämään.
 Mégtiltani, fieltää.
 Mégtörni, särfeä.
 Mégtörtènni (-ik), tapahtua.

Még tudni, saada tietää.
 Mégújítani, uubistaa.
 Mégújulni, uubistua.
 Mégúnni, hylästyä.
 Mégválasztani, valita.
 Mégvallani, tunnustaa.
 Mégválósítani, toteuttaa.
 Mégváltani, lunastaa.
 Mégváltó, wapahtaja.
 Mégvénni, ostaa.
 Mégverni, piestä; rangaista; woittaa.
 Mégveszni, kabota.
 Mégvetni, hlenkatsoa, halweskia.
 Mégvetőleg, halweskimaisesti, hlenkatseellisesti.
 Mégvigasztalni, lohbuttaa.
 Mégvizsgálni, tutkia.
 Mégzavarodni (-ik), tulla hämille, hämmentyä.
 Mégzengeeni valamit, laulaa johtain, ylistää johtain laululla.
 Mégye, komitati.
 Méh (e), koftu.
 Méh (e), mehiläinen.
 Méhkas (-, o), mehiläiskori.
 Mekkora, kuinka suuri? a m., niin suuri kuin.
 Meleg (é), lämmin.
 Mell (e), rinta.
 Mellé, wiereen, rinnalle.
 Mellett, wieresä, rinnalla.
 Mellől, wierestä, rinnalta.
 Méltatlanul, anstaitsemattomasti.
 Méltó, mahdollinen, arvoinen.
 Méltóságos (a), jalo= t. korkeasuinen.
 Mély, mikä? a m., joa.
 Mély (e), syvä.
 Mélyen, syvästi; syvältä.
 Mélyik, mikä, fumpi? a m., joa.
 Mélység (é), syvyys.

Mëndégélmi, kähmä werkkaisesti.
 Menekülmi, paeta.
 Menekvés (-, é), pako.
 Ménét (e), meno, kähnti, kulku.
 Ménló (-lova), oris.
 Mënmi, mennä.
 Mënnyei (-, e), taimaallinen.
 Mënnyi, kuinka monta? a m., niin monta kuin; a m.-ben, sen verran kuin, mikäli.
 Mënnykö (-köve), uffonen, uffosen nuoli.
 Mënnyország (o), taimaan waltakunta.
 Mente, eräs unfarilainen wiitta.
 Mentegetőzni (-ik), puolustella itseänsä, wettää syhyä.
 Menten, heti paifalla.
 Mény (e), miniä.
 Ményasszony (-, o), morsian.
 Ményecske, nuori waimo.
 Mérég (-rge), myrkky.
 Merengen, waihua ajatuksiin.
 Meréngés (-, é), ajatuksiin waiupuminen.
 Merész (-, e), rohkea, uljas.
 Merészélmi, uskaltaa.
 Mérges (e), myrkkyinen, myrkkylinen; wihainen.
 Mérm, mitata, määrätä.
 Merm, uskaltaa.
 Mérmök (ö), insinööri.
 Mérsékélmi, hillitä.
 Mert, sillä.
 Mért = miért.
 Mérték (é), mitta.
 Merülmi, waihua.
 Mérv (e), mitta, määräsuhä.
 Mese, satu.
 Mesebeli (-, e), sadussa olema, sadun=.
 Mesélmi, tarinoita, kertoa.

Messze, kaupana, kaupas; etäinen.
 Messzire, kaupas.
 Mestér (-, è), mestari.
 Mestèrembér (-, è), käsityöläinen.
 Mestèrkédni (-ik), tuumia kons-
 tiffaita feinoja; ahferoita.
 Mestèrség (è), taito, ammatti,
 käsityö.
 Mészáros (-, o), teuraštaja.
 Metszeni, leifata.
 Méz (e), mesi.
 Mező, koto, tanner.
 Mi, mikä? a mi, joka (asioista),
 mikä.
 Mi, me.
 Miatt, tähden.
 Micsoda, mikä?
 Midőn, kun.
 Mielőtt, ennenkuin.
 Mienk, (miénk), meidän.
 Miért, mikätähden?
 Miféle, mimmainen?
 Mig, sillä wälin kuin, kunnes;
 míg — nēm, kunnes.
 Mihelyt, niin pian kuin, heti kuin.
 Miként, millä tavoin?
 Miklós (-, o), Mikolai.
 Mikor, kun.
 Mikorra, kun.
 Millió, miljona.
 Milliomodik (a), miljoonas.
 Mily = milyen.
 Milyen, mimmainen? a m., jom-
 mainen.
 Milyes = milyen.
 Mímélés (-, è), mimiifi.
 Mind, kaiffi (personišta ja asiois-
 ta); mind a kettő (két), mo-
 lemmat.
 Mind — mind, sekä — että.
 Mindamellet, siitä huolimatta,
 kuitenfin.

Mindazáltal, kuitenfin.
 Mindégýik (e), jokainen, joka-iti-
 nen.
 Mindén (-, è), joka, kaiffi (perso-
 ništa ja asioista).
 Mindénés (-, e), kaiffenlainen.
 Mindénféle = mindénés.
 Mindénik (e), jokainen.
 Mindénki, jokainen (personišta).
 Mindénkor, aina.
 Mindénnapi (-, a), jokapäiväinen.
 Mindénnēmü (-, e) = mindé-
 nés.
 Mindénség (è), kaiffisuus, uni-
 veršum.
 Mindénütt, kaiffialla.
 Mindig, aina.
 Mindjárt, heti.
 Mindkettő, molemmat.
 Mindnyájan, kaiffi; mindnyá-
 junk j. n. e., me kaiffi j. n. e.
 Mindössze, yhteenjä, kaiffianja.
 Minēmü (-, e), mimmainen?
 Miniszter (-, è), ministeri.
 Miniszterelnök (ö), ministeri-
 prešidentti.
 Mink, me.
 Minő, mimmainen? a m., jom-
 mainen.
 Minőség (è), laatu.
 Mint, kuin; miten; a m., kun.
 Mintégy, melkein, noin.
 Mintha, itäänkuin.
 Minthogy, koska.
 Mintsēm, kuin.
 Mióta, mistä asti (pitäen)?
 Mióta, a mióta, siitä asti kuin.
 Miszèrint, jonka mukaan; että.
 Miután, sittekuin.
 Mivel, koska.
 Mivelhogy, koska, sentähden että.
 Mívelni, tehdä, harjoittaa, miljellä.

Mívelödés (-), fivistiyminen, fivistiys.

Míveltség (è), fivistiys.

Mocsár (mocsara), suo.

Mód (o), tapa; -jára, tavalla.

Módos (a), fohtelias, foma.

Mohos (a), sammaltunut.

Mókázni (-ik), laskea leiffiä.

Mondani, fanoa, lausua.

Mór (-, o), Mauri.

Mormogni, murišta, jupišta.

Morogni, mörištä.

Mosni, peštä.

Mosoly (-, o), hymy.

Mosolygás (-, o), hymy.

Mosolyogni, hymyillä.

Mosóné, pesumaimo.

Most, nyt.

Mostanáig, tähän asti.

Mostani (-, a), nykyinen.

Mostoha, äitipuoli; äitipuolen tapainen; ankara, kova.

Mozdulat (o), liifunto.

Mozdulni, liifahtua.

Mozzanat (o), fohta.

Mögé = mégé.

Mögött = mégétt.

Mögül = mégöl.

Mulandó, fatooma.

Mulatni, humittaa itseänsä, humitella; oleskella.

Mulatság (o), humitus.

Mulattatni, humittaa.

Mulékony (a), fatooma.

Mulékonyság (o), fatoomaisuus.

Múlhatatlan (-, o), mälttämätön.

Múlني (-ik), fufua.

Mult (a), mennyt aika, entisyyys.

Múlva, (mulva), perästä, jälkeen.

Munka, työ; teos.

Munkás (-, o), työmiehes.

Mutatni, näyttää; mutató új, etuformi.

Mű (műve), teos.

Műépitő, arkkitehti.

Működni (-ik), maifuttaa, toimittaa.

Műtét (è), operationi, temppu.

Művelt (e), fivistiynyt.

Művész (-, è), taiteilija.

Művészet (è), taide.

Művészi (-, e), taiteellinen.

N.

Nád (a), ruoko.

Nadrág (o), housut.

Nagy (o), iso, suuri.

Nagyfejedelm (lme), suuriruhtina.

Nagyhirű (-, e), kuuluisa, mainio.

Nagyon, suuresti, sangen.

Nagyság (o), suuruus.

Nagyságos (a), suurisuuruinen, armollinen.

Nagyszérű (-, e), suurenlainen.

Nap (o), päivä, aurinko; az nap, sinä päivänä; más nap, seuraavana päivänä; nappal, päivällä.

Napa, anoppi.

Napestig, päivän laskuun asti.

Napi (-, a), päivä.

Napkelet (è), itä.

Naponként, päivittäin.

Napság (o), päivä.

Napszám (o), päivättyö.

Nedves (e), märkä.

Négy (e), neljä.

Negyedik (e), neljäs.

Négyszögletés (e) = négyszögletü.

Négyszögletű (-, e) nelisikulmai-
nen.

Negyven (e), neljäkymmentä.

Negyvenedik (e), neljäskymme-
nes.

Néha, joskus.

Néhány (a), muutama.

Nehéz (neheze), raskea, vaikea.

Nehezen, raskaasti, vaikeasti.

Néhogy, jott'ei.

Nekimenni, käydä päälle.

Nekirohanni, hyökkähtää päälle.

Nélkül, ilman.

Ném, (kieltosana), ei.

Ném (è), laji, suku.

Némán, myhästi, ääneti.

Némely (e), moni.

Némés (-, è), jalo, aateliś-

Némésen, jalosti.

Némésítés (-), jalouttaminen.

Némesség (è), aateliśto.

Némét (è), safjalainen.

Némétország (o), Safjan maa.

Némétül, safjafi.

Némi, jofu (afioista).

Némileg, johonfin määräin.

Néminémű (-, e), jonfinlainen.

Nemzedék (è), mies- t. fufu-
polvi.

Nemzet (è), fanfa (natio).

Nemzeti (-, e), fanfallinen.

Nemzeti-érzelmű (-, è), fanfal-
liśmielinen.

Nemzetiség (è), fanfallisuus.

Nemzetség (è), perhe, heimo.

Néne, vanhempi fífar.

Néni, tati.

Nép (e), fanfa, wäfi.

Népdal (-, o), fanfanlauku.

Népmese, fanfanfatu.

Népség (è), fanfa.

Nesze, kas tuosfa!

Név (neve), nimi.

Nevetközni (-ik), naureskella.

Nevetni, nauraa.

Nevezetés (e), mainio, fuuluifa.

Nevezetesen, nimittäin.

Nevezni, nimittää.

Nevű (-, e), niminen.

Nézégetni, katfella.

Nézet (è), mielipide.

Nézni, katfoa.

Nézőhely (e), katfoja-paiffa.

Nézve, (johonfin) katfoen; fuhteen.

Ni, nini, kas!

Nincs = nincsen.

Nincsen, ei ole.

Nosza, noh! (kehottawa interjek-
tion).

Nóta, laulu, säwel.

November (-, è), marraskuu.

Nő, nainen, waimo; -ül venni,
ottaa waimoffi.

Női (-, e), nais-.

Nöni, kasmaa.

Nös (-, e), nainut.

Növelni, kaswattaa.

Növény (-, è), kaswi.

Növér (-, è), fífar.

Növeszteni, antaa kasmaa.

Ny.

Nyájas (a), ystämällinen.

Nyaláb (o), kimppu.

Nyargalni, nelistää.

Nyak (a), kaula.

Nyalni-falni, nuoleskella; hy-
wällä.

Nyár, kesä; -on, kesällä.

Nyavalyás (-, a), kimullainen,
kurja.

Nyelni, niellä.

Nyelv (e), kieli.

Nyelvbeli (-, e), kielessinen.
 Nyelvtan (-, o), kielioppi.
 Nyelvtudomány (-, o), kielitiede.

Nyerni, moittaa.

Nyil (a), nuoli.

Nyilás (-, o), auffy.

Nyilatkoztatni, julistaa, ilmoittaa.

Nyilni (-ik), aueta, puhjeta.

Nyiltan, amoinna; suoraan.

Nyilvános (a), julkinen.

Nyírni, leifata.

Nyitva, amoinna.

Nyolc (a), kahdeksan.

Nyolcadik (a), kahdeksas.

Nyolcvan (a), kahdeksanymmentä.

Nyolcvanadik (a), kahdeksasymmenes.

Nyom (o), jälfi.

Nyomni, painaa.

Nyomorúlt (a), kurja, miheleinen.

Nyomorúság (o), kurjuus.

Nyomozás (-, o), tutkimus.

Nyögés (-, é), ähääminen.

Nyögni, ähätä.

Nyöszörgés (-, é), maiferoiminen.

Nyugalom (-lma), lepo.

Nyugati (-, a), läntinen.

Nyugodalom (-lma), lepo.

Nyugodni (-ik), lewätä.

Nyugovás (-, o), lepääminen.

Nyugtalan (-, o), lewoton.

Nyújtani, ojentaa.

Nyúl (a), jänis.

Nyúlai (-ik), ojentua.

Nyúlai (valamihéz), koskea (joen).

Nyüg (ö), jalaufide; -be vetni, panna kahleisin.

O, Ó.

Ó, manha.

Océan (-, o), maltameri.

Oda, tuonne, sinne.

Odaadni, antaa sinne t. pois.

Odahallgatni, kuunnella.

Odahívni, kutsua sinne.

Odahozni, tuoda sinne.

Odajönni, tulla sinne.

Odalejteni, herkästi astua sinne.

Odaménni, mennä sinne.

Odanyújtani, tarjota sinne.

Odaténni, panna t. asettaa sinne.

Odatüzni, kiinnittää sinne.

Odaülai, istua sinne.

Odavetni, heittää sinne.

Odu (odva), kolo.

Óh, oi!

Ohajtani, haluta.

Ok (o), sy.

Okos (a), järkewä.

Okoskodni (-ik), miifastella.

Oktatni, opettaa.

Október (-, é), lokakuu.

Olesó, halpa.

Oldal (-, a), siivu, kive.

Oldalborda, kylfiluu.

Oldalszalonna, kylfi-silawa.

Ólom, (ólmo), hiih.

Oltár (-, o), alttari.

Olvadni, sulata.

Olvadozni (-ik), mähitellen sulata.

Olvasás (-, o), lufeminen.

Olvasni, lufea.

Olvasó, lufija; rukousnauha.

Oly (a) = oylan.

Oylan (-, o), tuommoinen, semmoinen; niin.

Olyanfélé, tuonkaltainen, sentkaltainen.

Olyas (-, o) = olyan.

Olyasmi, jotain femmoista.

Olyatén = olyan.

Olynémü (-, e), tuonfaltainen, jenfaltainen.

Öni = óvni.

Onnan, tuolta, sieltä.

Ontani, muodattaa.

Opera, opera.

Óperencia, waltameri, oceani (fa-buisja).

Óra, kello.

Ordas (-, o), fuden tavallinen attributi, jota käytetään yfsinänsfäin fusi-fanan sijasta; hal-lawa.

Orditani, ulwoa.

Oroszlány (-, o), jalopeura, lei-jona.

Oroszország (o), Wenäjä.

Orr (o), nenä.

Ország (o), maa, waltafunta.

Országgyűlés (-, è), waltiopäiwät.

Országgyűlési-képviselő, waltio-päiwämies.

Országút (a), maantie, waltatie.

Orvos (-, o), lääkäri.

Orvosi (-, a), lääkäri-.

Orvosság (o), lääke.

Ostoba, tyhmä.

Ostor (-, o), ruoska.

Ostrom (o), wäkirynnäkö.

Ostromolni, rynnätä.

Osztály (-, o), luokka, ofasto.

Osztrák (o), itäwaltalainen.

Óta: az óta, fiitä asti.

Ott = ottan.

Ottan, tuolla, siellä.

Otthon, fotona.

Otthonos (a), fotoinen.

Óvás (-, o), wastawäite, protesti.

Óvni, warjella.

Ö, Ő.

Ö, hän.

Öcs (ö), nuorempi weli.

Öcse = öcs.

Ögyelégni, metelehtää.

Ök, he.

Ökör (ökrö), härkä.

Öl (e), hylä.

Öldökölni, teurastaa, murhata.

Ölelni, hyleillä.

Ölni, tappaa.

Öltözet (è), pusu.

Ömleni (-ik), wirrata, tulwata.

Ön (-, ö), Te.

Önálló (-, a), itsenäinen.

Önértzet (è), itsetunto.

Önmégtagadás (-), itsefielto, itsefieltoisuus.

Önteni, wala.

Öntözni, wala, kaataa.

Öntudatlanul, itsekään tietämättä.

Önvédelem (-lme), itsensä puo-lustaminen.

Ör (-, ö), wartia.

Ördög (ö), perfele, piru.

Öreg (è), wanha.

Öregség (è), wanhuus.

Örizni, wartioita.

Örködni (-ik), wartioita.

Örnagy (o), majuri.

Örök (ö), ifuinen; -re, ijäfsi; -ké, ifuifefti.

Örökiteni, ifuistaa.

Örökös (-, ö), perintö-; perillinen.

Öröm (ö), riemu, ilo.

Örülni, iloita; örülök neki, se ilahuttaa minua.

Örült (e), mietetön.

Örvendeni, iloita.

Örvény (-, è), pyörre.

Ös (-, ö), ifiwanha; efi-ifä.

Ösapa, efi-ifä.
 Ösi (-, e), ifimanha.
 Ösmeret (è), tieto.
 Össze, kotoon, yhteen.
 Összebújni, sulloa toinen toisensa
 viereen.
 Összecsókolni, peittää suuteloilla.
 Összeesküvő, salaliittolainen.
 Összefaragni, filpoa.
 Összefécskendeni, parskuttaa täht-
 teen.
 Összefolyni, juosta yhteen.
 Összefornni, kasmaa t. sulata yh-
 teen.
 Összegyűjteni, koota.
 Összehasonlító, vertaillema.
 Összehúzni, vetää kotoon.
 Összeilleni (-ik), sopia yhteen.
 Összejönni, tulla kotoon t. yhteen.
 Összeolvadás (-, o), yhteen su-
 laaminen.
 Összeolvadni, sulata yhteen.
 Összhang (o), sopu=sointu, har-
 monia.
 Összerogyni, kaatua maahan.
 Összeroskadni, kaatua maahan.
 Összes (-, è), koto, yhteinen.
 Összesen, yhteensä, kaikkiansa.
 Összeszidni, soimata, morkata.
 Összetenni, panna kotoon; ö. ke-
 zét, panna formensa ristiin.
 Összetörni, murtaa rikki.
 Összevágó, yhdenmukainen.
 Össze-vissza, sekaifin.
 Összpontosulni, kotoontua yhteen
 kohtaan.
 Ösvény (-, è), polku, ura.
 Ösz (-, ö), syfih.
 Ösz (-, e), harmaa.
 Ösz (-, e), syfihinen, syhse-
 Ösztön (-, ö), aisto, wainu.
 Öt (ö), miifi.

Ötödik (e), wiides.
 Ötven (e), wiisikymmentä.
 Ötvenedik (e), wiideskymmenes.
 Öv (e), wö.
 Övé, hänen.
 Övék, heidän.
 Öz (e), metsäfauris (cervus ca-
 preolus).
 Özike, edellisen sanan diminui-
 tibi.
 Özön (-, ö), tulwa.
 Özvegy (è), leski.

P.

Pacsirta, leimonen.
 Pad (o), penkki.
 Padló, lattia.
 Pajtás (-, o), kumppani.
 Pallos (-, o), lyömä-miekka; mes-
 taus=piilu.
 Palota, palatsi, linna.
 Pamlog (o), sohwa.
 Panas (-, o), walitus.
 Panaszkodni (-ik), walittaa.
 Pántlika, nauha.
 Pap (o), pappi.
 Papa, pappi, isä.
 Papi (-, a), papillinen.
 Papiros (-, o), paperi.
 Papság (o), papiisto.
 Pár (-, o), pari; nincsen párja,
 ei ole sen wertaista.
 Pára, utu, huuru, höhry.
 Parancs (o), kästy.
 Parancsnok (o), komendantti.
 Parancsolat (o), kästy.
 Parancsolni, kästeä.
 Paraszt (o), talonpoika.
 Parasztság (o), talonpoijisto.
 Paripa, ratsuhemonen.
 Párosulni, paritella, yhbistyä.

Part (o), ranta.
 Párt (o), puolue.
 Pártolni, rumeta jonkun puolelle,
 suojella, suojia.
 Passus (-, o), passi.
 Pásztor (-, o), paimen.
 Patak (o), puro.
 Pazarolni, tuhkata.
 Pécsét (é), finetti.
 Pécsétés (-, e), finetillä fiinni
 pantu.
 Pedig, maan, mutta, taas.
 Pék (é), leipuri.
 Példa, esimerkki.
 Pénni, penni.
 Pénték (é), perjantai.
 Pénz (-, é), raha.
 Perc (é), minuti.
 Pesti (-, e), pestiläinen, Pestin.
 Pézségni, suohua.
 Pici, pieni.
 Pihenni, lewätä.
 Pillanat (o), filmänräpäys.
 Pipa, piippu.
 Piros (a), punainen.
 Pirulni, punastua.
 Pista, Tshmo.
 Pisszégés (-, é), hysitys.
 Piszkos (a), liainen.
 Pisztoły (-, o), pistoli.
 Pitvar (-, o), porstua.
 Pityérégni, nihuttua.
 Plántálni, istuttaa.
 Pofa, posti, naama; pofájú, naa=
 malla varustettu.
 Pofon (-, o), formapuusti.
 Pohár (pohara), lasi, pifari.
 Polgár (-, o), pormari.
 Polgárság (o), pormarieto.
 Politikai (-, a), maltiollinen.
 Pompás (a), fomea.
 Por (-, o), tomu, pöly; pulveri.

Póráz (-, o), nuora.
 Porkoláb (o), manginmartia; piis=
 furi.
 Poronty (o), mufula, nuliſſa.
 Poros (a), pölyhinen.
 Poroszló, martia, palſſafoturi, ká=
 thri.
 Pósta, posti.
 Póstabélyeg (é), postimerkki.
 Pozsony, kaupunki Tonawan war=
 rella Unſarin länsi-oſaſſa, (ſaf=
 ſaſſi: Preſſburg).
 Pribék (é), epäſelpo, heittiö.
 Puha, pehmeä.
 Puska, pyssy; puska-agy, pyss=
 ſynperä.
 Pusza, autio; laſea erämaa; maa=
 tila.
 Pusztulni, häwitä; mennä tie=
 henſä.
 Pünkösöd (ö), heluntai.
 Püspök (ö), piispa.

R.

Ráakadni, löytää.
 Rab (o), wanſi, orja.
 Rábeszélni, (hlytſepuhua), ſuoſ=
 tuttaa.
 Rabiga, orjan-ies.
 Rábízni, uſſoa (jotaſin jolleſulle).
 Rabló, roſmo.
 Rabolni, ryöstää.
 Rabság (o), orjuus.
 Ráérni, ehtiä.
 Ráesni, pudota päälle; ſhöſjähätä
 päälle.
 Ragadni, temmata.
 Rágalmazni, parjata.
 Ragaszkodni (-ik), fiinthyä, py=
 ſhä.
 Rágni, pureſſella.

Rágondolni (magát), päättää.
 Ragya, rofon-arpi; -vert, rofon-arpinen.
 Ragyogás (-, o), loisto.
 Ragyogni, loistaa, tuiittaa.
 Ráhagyni, myöntää.
 Ráhúzni (wetää päälle), aloittaa joittoa.
 Ráismerni valakire, tuntea (jälleen) jotafuta.
 Rajongani, pyöriä; haaveksia.
 Rajta, noh! (kehottama interjektioni).
 Rákenni, tahrata päälle t. johonkin.
 Rákiáltani, huutaa (jollekulle).
 Rakni, panna, asettaa, rafentaa; tüzet r., tehdä malkea.
 Rákötni, sitoa (päälle).
 Rálöni, ampuu (jotakin).
 Ránézni, katsoa (johonkin).
 Ráncigálmi, nhytytellä.
 Rang (o), armo, armoluokka.
 Ráparancsolni (valakire), käseä (jotafuta).
 Rátalálmi, löytää, tavata.
 Rátamadni, fähbä fimppuun, hähnyttää.
 Ravasz (-, o), wiefas, kamala.
 Rávigyázni, pitää waari.
 Rázkódás (-, o), wawahitus.
 Réáakadni, löytää.
 Rebégni, änyhtellä, sopertaa.
 Redő, poimu, lasku.
 Rég = régén.
 Régén, aisoja sitten; nem r., wähän aifaa sitten; régebben, ennen aikaan, entisinä aikoina.
 Regény (-, é), romani.
 Réggel, huomen, aamu; aamuilla.
 Réggeli, aamu-, suuruus.
 Régiment (é), ryhmentti.
 Rejték (é), piilo, piilopaiffa.

Rejteni, fätfeä, salata.
 Remégni, mawista.
 Reméllni, toimoa.
 Remény (-, é), toimo.
 Reménykédni (-ik), toimosfella, hartasta rufoilla.
 Reményleni = reméllni.
 Reménység (é), toimo.
 Reménytelenség (é), toivottoisuus.
 Rémulés (-, é), pelästys, kauhu.
 Rend (é), järjestyş.
 Rendélni, tilata, käseä.
 Rendés (e), fäännöllinen, tawallinen.
 Rendésen, fäännöllisesti, tawallisesti.
 Rendezés (-), järjettäminen.
 Rendézetni, järjesteellä.
 Rendézni, järjittää.
 Rendkivül, erinomaisen.
 Rendörség (é), polişi.
 Rendületlen (-, é), järjähämätön.
 Rendületlenül, järjähämättömästi.
 Réngeteg (é), ääretön.
 Répület (é), lento.
 Répülmi, lentää.
 Rést (e), laiska.
 Réstelni, olla laiska.
 Rész (-, e), osa.
 Részég (é), juopunut.
 Részégiteni, päihdyttää.
 Részesülmi, olla osallisena.
 Részint — részint, osaksi — osaksi.
 Részketni, mawista.
 Részlet (é), osa, detalji.
 Rétégni, mawista, pelätä, maroa.
 Réttenetés (e), kauhea,

Réttenetésen, fauheaſti.
 Réz (reze), waſſi.
 Rézégni, mawiſta, wäriſtä.
 Ringatni, fiifuttaa, tuudittaa.
 Ringatózni (-ik), liehua, heilua.
 Ríni, itſeä.
 Ritka, harwa.
 Rívás (-, o), itſu.
 Robaj (-, o), pauſſina, töminä.
 Robogni, foliſta.
 Robotos (-, o), päiwätyöläi-
 nen.
 Roham (o), hyöffäys, puuſta.
 Rohanni, rientää.
 Róka, fettu.
 Rokon (-, o), ſuſulainen.
 Romlás (-, o), turmelus, häwiö.
 Rónaság (o), taſanko, laſeus.
 Roncs (o), (laiwan) hylſy.
 Rongálni, wäſhitellen hämittää.
 Rongy (o), räähj, repale.
 Rongyos (a), räähjinen.
 Róni, leiſata lomi.
 Rontani, hämittää; ſhöſtä.
 Rossz (a), paſa, huono.
 Rosszul, paſaſti, huonoſti.
 Rovás (-, o), pyhälämpuu; tili;
 valakinek rovására, jonkun
 wahingofſi.
 Rozs (o), ruiſ.
 Rózsza, ruuſu; rózsám, kultani.
 Rózsás (a), ruuſuinen.
 Rózsi, Roſa.
 Rögtön, heti, paikalla.
 Rögtönözni, improviſerata.
 Röpködni (-ik), lennellä.
 Röpülni, lentää.
 Rövid (e), lyhyt.
 Ruha, waate.
 Ruházkodás (-, o), waatetus.
 Rút (a), ruma.

S.

S = és.

Saját (o), oma.
 Sajátságos (a), omituinen.
 Sajnálni, ſurſutella, jääliä.
 Sajt (o), juuſto.
 Sajtó, paino; ſanoma-lehdiſtö t.
 =kirjallisuus.
 Sáne (o), wallitus.
 Sándor (-, o), Aleſjanteri.
 Santa, ontua.
 Sántitani, ontua.
 Sár (sara), liſa.
 Sarga, feltainen.
 Sarkantyú, kannus.
 Sarkantyús (a), kannuſſilla wa-
 ruſtettu.
 Sarok (sarka), kulma.
 Sas (-, o), koſta.
 Sátán (-, o), ſaatana.
 Sátor (sátra), telſta.
 Savanyó, hapana.
 Seb (é), haawa.
 Segély (-, é), apu.
 Segiteni, auttaa.
 Segítség (é), apu.
 Séhány (a), ei yhtäfään.
 Séhogy, ei millään tavalla.
 Sehol, ei miſfään.
 Séhonnai (-, a), kóbiton.
 Séhová, ei mihiinkään.
 Sejteni, aawiſtaa.
 Sejtetni, aawituttaa.
 Selyém (-lymé), ſilſſi.
 Sém, ei — =kaan (=kään).
 Sémekkora, ei minikään ſuuruinen.
 Sémélyik (e), ei kumpikaan.
 Sémennyi, ei yhtäfään.
 Sémilyen, ei nimmoinenkaan.
 Sémmi, ei mikään; -be sém vé-
 szém, en katſo ſitä miſſikään.

Sëmmiféle, ei minfäänlainen.
 Sëmminëmü (-, e), ei minfään-
 lainen.
 Sëmmiség (è), mitättömhyš, tyh-
 jhyš.
 Sënki, ei kufaan.
 Serdülni, nousta taimelle, kas-
 waa.
 Sereg (è), joukko, jotajoukko.
 Sérét (è), rauhailit.
 Sétälni, kämellä.
 Sétét = sötét.
 Settenkédni (-ik), salaisesti hii-
 piä ympäri.
 Sietni, kiirehtiä, rientää.
 Sietös (e), kiireinen.
 Sík (o), tasanko, laeus; tappe-
 lusfenttä.
 Siker (-, è), meneštyš.
 Sikerës (-, e), hywin meneš-
 tywä.
 Sikerült (e), onnistunut.
 Sikoltás (-, o), filjahus, parjahus,
 huudahus.
 Silányság (o), mitättömhyš.
 Sines, ei — =kaan (=kään) ole.
 Sing (è), kynnärä.
 Singës (e), kynnärän pituinen.
 Síp (o), pilli.
 Sipka, laffi.
 Sír (-, o), hauta.
 Siralom (-lma), itfu, walitus, wai-
 feroiminen.
 Siralomház (a), oif.: itfuhuone;
 huone, johon kuolemaan tuo-
 mitut ennen kuolemaansa ase-
 tetaan pleišön nähtäväksi.
 Sírás (-, o), itfu.
 Siratni, itfeä (jotafuta).
 Sírbolt (o), hautakammio, holwi-
 hauta.
 Sirdogálni, itfesellä.

Sírni, itfeä.
 Sivatag (o), erämaa.
 Só, fuola.
 Sohajtani, huota.
 Söhajtás (-, o), huokaaminen;
 huokaus.
 Soha, ei koskaan.
 Sok (a), paljon.
 Soká t. sokáig, kauan; sokára,
 pitkän ajan perästä; nëm so-
 kára, ennen pitkää, pian; nagy
 sokára, pitkän ajan päästä.
 Sokan, useat.
 Sokasitani, monistaa.
 Sokféle, monenlainen.
 Soksor, monta kertaa.
 Sor (-, o), rimi; nuoro.
 Sors (o), kohtalo.
 Sorvadozni (-ik), riutua.
 Sótalan (-, o), fuolaton.
 Sovány (a), laiha.
 Sovár (-, o), itäwöitsewä.
 Sovárogni, itäwöitä, huieta.
 Sör (-, ö), olut.
 Söt, jopa.
 Sötét (e), pimeä.
 Sötétség (è), pimeys.
 Sugár (sugara), säde.
 Sógó, fuiskuttaja.
 Sújtani, lyöä, iskeä; rangaista.
 Súly (-, o), paino.
 Súlyos (a), painawa, rasas.
 Suttogni, fuiskata.
 Sülyedni, maipua.
 Sürü (-, e), tiheä.
 Sürün, tiheästi.
 Sütni, leipoa, paistaa.
 Süvöltés (-, è), wiuhina.

Sz.

Szabad (o), vapaa; on luwal-
 lista, on sallittu, saa.

Szabadítani, mapauttaa.
 Szabadon, mapaaſti, mapaana;
 sz. bocsátani, laſſea irti.
 Szabadság (o), mapauſ.
 Szabadulni, irtautua.
 Szabályozó, järjeſtäjü; järjeſtin.
 Szabatos (a), tarffa.
 Szabatosan, tarfaſti.
 Szabó, räätäli.
 Szag (o), hajua.
 Száj (a), ſuu.
 Szájas (a), ſuulaſ.
 Szakadás (-, o), halkaiſeminen;
 eripuraiſuuſ.
 Szakáll (a), poſſiparta.
 Szál (a), jäije; farwa.
 Szaladni, juoſta.
 Szalag (o), nauha.
 Szállani, lentäü; kōhota, laſſeu-
 tua; szēmbe sz., aſettua (jota-
 fin) maſtaan.
 Szállás (-, o), aſunto.
 Szalonna, ſilawa.
 Szám (o), luſu, luſumäärä; -omra,
 minua warten.
 Számitani, luſea, laſſea luſua.
 Számkivetés (-, è), maanpaſo-
 laiſuuſ.
 Számos (a), luſuiſa.
 Számtalan (-, o), luſematon.
 Számüzni, lähetätä maanpaſolai-
 ſuuteen, ajaa pois waltafun-
 naſta.
 Szándék (o), aiſomuuſ.
 Szándok (o), aiſomuuſ.
 Szánni, jääliä; juoda, määrätä.
 Szántani, hntätä.
 Szántóföld (e), pelto.
 Szappan (-, o), ſaipua.
 Száraz (a), ſuiwa.
 Szárny (a), ſipi; hylſirafennuuſ.
 Szarv (a), ſarwi.

Szavalat (o), laufuminen, deſla-
 mationi.
 Száz (a), ſata.
 Század (o), wuoſijata.
 Századik (a), jadaſ.
 Szédégetni, kotoella.
 Szédni, poimia; levest sz., ſyödä
 ſoppaa.
 Szég (e), naula.
 Szégény (-, è) kōhjä, rauſſa.
 Szégénység (è), kōhjhghſ.
 Szégezni, naulita; ſzuronyt sz.,
 ojentaa pajunetti.
 Szégyelleni = szégyénleni.
 Szégyélmi = szégyénleni.
 Szégyén (-), hāpeä.
 Szégyénleni, hāwetä.
 Szegődni (-ik), ruweta palſſa-
 laiſeffi; liuttjä (johonfin).
 Szék (è), tuoli.
 Szekér (-kere), nelipöräiſet rat-
 taat, wankfurit.
 Szél (-, e), reuna; erdö széle,
 metſän-rinne.
 Szél (szele), tuuli.
 Szélés (e), lewä.
 Szélid (e), lempeä; keſyt.
 Szélidség (è), lempeghſ.
 Szellem (è), henſi.
 Szellemi (-, e), henſinen.
 Szellemileg, henſijeſti.
 Szellö, tuulonen.
 Szélsö, perimmäinen.
 Széltében, kaiffialla.
 Szélvész (-, è), rajutuuli.
 Szém (è), filmä; -ben, -be, maſ-
 tapäätä; szémtöl-szēmbe, ſil-
 mäſtä filmään; -ēm láttára,
 minun nähteni.
 Szémély (-, è), henſilö.
 Szémélyös (e), perſonallinen.
 Szémérmésen, kainoſti.

Szémléltni, filmäillä.
 Szémmellátható, filmin-nähtävä.
 Széna, heinä.
 Szendeség (é), wienous, leppeys.
 Szent (é), pñhä; -ém, kultani.
 Szentégyház (a), kirko.
 Szentségtelen (-, é), pñhätön.
 Szenvedély (-, é), intohimo.
 Szenvedés (-, é), kärsiminen, kärsimys.
 Szenvedni, kärsiä.
 Szép (e), kaunis.
 Szépen, kauniisti.
 Szeplő, pifama.
 Szépség (é), kauneus.
 Széptan (-, o), estetiikka.
 Szeptember (-, é), syyskuu.
 Szér (-, é), rohto.
 Szérda, keskiviikko.
 Szerelém (-lme), rakkaus, lempi.
 Szerelmes (-, é), rakastunut.
 Szeréncse, onni.
 Szeréncsés (e), onnellinen.
 Szeréncsétlen (-, é), onneton.
 Szeréncsétlenség (é), onnettomuus.
 Szerény (e), vaatimaton, nöyry.
 Szerényen, vaatimattomasti, nöyryästi.
 Szerep (é), rooli.
 Szeretet (é), rakkaus.
 Szeretni, rakastaa; mielellään tehdä.
 Szerézni, hankkia.
 Szerint, (szérent), mukaan.
 Szértartás (-, o), seremonia.
 Szerte, hajalle, joka taholle.
 Szerv (e), elin, organi.
 Szervezet (é), elinrakennus, organismi.
 Szerzetés (-, é), munkki.
 Szerző, (firjan-) tekijä; hankkija.

Szétjártatni, antaa käydä ympärillä.
 Szétnézni, katsoa ympärille.
 Széttépnä, repiä rikki.
 Szigor (-), ankaraus.
 Szigorú (-, a), ankara.
 Szigorúan, ankaraasti.
 Szikla, kallio.
 Szikra, kipinä.
 Szikrázat (o), säkenöiminen, sähkäyminen, tuikkaminen.
 Szikrázni (-ik), säkenöitä, sähkäyttää, tuikkaa.
 Szilaj (-, o), hylitön, suistamaton.
 Szilárd (a), luja, vakaa.
 Szilárdítás (-, o), vahvistaminen.
 Szín (-, é), väri.
 Színész (-, é), näyttelijä.
 Színész(et) (é), näyttelijät.
 Színészi (-, e), näyttelijä.
 Színésznő, näyttelijätär.
 Színfal (a), tulisija.
 Színház (a), teatteri.
 Szini (-, e), nähtelmä; sz. előadás, nähtäntö.
 Szinkör (-, ö), amfiteatteri, arena.
 Szinmű (műve), nähtelmä.
 Szinműíró, nähtelmäkirjoittaja.
 Szinművészet (é), nähtelmätaide.
 Színpad (o), nähtäntö.
 Szinte, melkein; myöskin.
 Szintén, myöskin.
 Szintoly, samanlainen.
 Szintügy, niinikään, samate.
 Sziporka, kipinä.
 Szita, seula.
 Szitkozódni (-ik), kiioilla.
 Szív (e), sydän.
 Szívárogni, wuotaa.
 Szívdobogás (-, o), sydämen tšykytyš.

Szivesen, fernaasti; sziveseben, mieluisammin.

Szivesség (è), sydamellisyys.

Szivós (a), jiteä.

Szó (-, - t. szava), sana; -t fogadni, totella.

Szoba, tupa, huone.

Szobrász (-, o), kuvanveistäjä.

Szofogadás (-), totteleminen.

Szokás (-, o), tapa.

Szokni (-ik), olla tapana.

Szolga, palvelija, renki.

Szolgabíró, piirifunnan tuomari.

Szolgálat (o), palvelus.

Szolgálni, palwella.

Szolgáló, piifa.

Szolgáltatni, antaa palwella; igazságot sz., käyttää oikeutta.

Szólítani, puhutella.

Szólni, puhua.

Szombat (o), lauantai.

Szombathely (e), kaupunki Unkarissa Vas nimisessä komitatissa, (saksaksi: Steinamanger).

Szomjas (a), janoinen.

Szomjazni (-ik), janota.

Szomorkodni (-ik), murhehtia.

Szomorú (-, a), murheellinen, surullinen.

Szomorúan, surullisesti.

Szomorúság (o), murhe.

Szomszéd (o), naapuri.

Szónok (o), puhuja.

Szorgalmas (a), ahkera.

Szorgalmasan, ahkerasti.

Szorítani, painaa.

Szorosan, tiiviisti.

Szótár (-, a), sanafirja.

Szótlanul, sanatta, ääneti.

Szózat (o), kehoitushuuto.

Szöglet (è), kulma.

Szöke, maalea, malloisenwerewä.

Szökő év, farfauwuofi.

Szölő, viinimarja; viinitarha.

Szölővessző, viinimarjan warfi.

Szőni, kutoa.

Ször (-, ö), karwa, karwat.

Szörny (e), hirmió.

Szörnyen, hirmeästi.

Szörnyü (-, e), hirmeä.

Szörnyüség (è), kauhistus, hirmu.

Szúrás (-, o), pisto, pistämä.

Szurony (-, o), pajunetti.

Szü, sydän.

Szükség (è), tarwe, puute; -ém van valamire, tarwitsen jotta fin.

Szükségés (e), tarpeellinen.

Szükségtelen (-, è), tarpeeton.

Születés (-, è), syntyminen, syntymä.

Születésnap (o), syntymäpäivä.

Születni (-ik), syntyä.

Szülföld (e), hennhinmaa.

Szünet (è), loma, pausfi.

Szüntelen, lassaamatta.

Szünóra, lepotunti.

Szür (-, ö), talonpoikais-wiitta.

Szüz (e), impi.

T.

Tábor (-, o), leiri.

Tábori (-, a), leiri-

Tábornok (o), fenraafi.

Táborozás (-, o), leirisä oleminen.

Tag (o), jäsen.

Tagadni, kieltää.

Taglejtés (-, è), (jäsenen) lii-
kenne.

Táj (a), seutu.

Tájék (o), seutu.

Takarni, peittää.

Takaró, peite.

Takarodni (-ik), mennä tiehenjä.

Takaros (a), siemä.

Tál (a), malja, wati.

Találkozni (-ik), koshdata toisenja.

Találni, löhtää, hawaita; jattua (=maan, =mään), jattua (johonfin).

Talán, ehkä.

Talp, jalkapohja; -ra! plös.

Talpkó (-köve), perusfimi.

Támadni, syntyä, saada alkunsa; t. valakire, karata jonkun päälle.

Támasz (-, o), tuffi; turva.

Támaszkodni (-ik), nojautua.

Támasztani, ajettaa jonkun nojalle t. jotakin vastaan.

Támogatni, tusea, antaa tusea, kannattaa.

Tán = talán.

Tanács (o), neuvo.

Tanácsolni, neuvoa.

Tanácsos (a), hymä: nem t. oda menni, sinne ei ole hymä mennä.

Tanakodni (-ik), neuvootella.

Tanár (-, o), opettaja, professori.

Tánc (o), tanssi.

Táncművész (-, é), tanssitaiteilija.

Táncolni, tanssia.

Táncos (-, o), tanssija.

Táncvigalom (-lma), tanssihuut.

Tanító, opettaja.

Tanítás (-, o), opetus.

Tanítvány (-, o), oppilas.

Tanú, todistaja.

Tanulni, oppia.

Tanulmány (-, o), opinto.

Tanulótárs (a), koulukumppani.

Tanúsítani, todistaa.

Tányér (-, o), lautanen, tariffi.

Tapasztalatlan (-, o), kokematon.

Tapasztalni, kokea.

Tapodni, polkea, tallata.

Taposni, polkea, tallata.

Taps (o), kätten taputus.

Tárgy (a), esine; aine.

Tárgyalni, kähtellä, käsitellä.

Tarkó, tarkaraiwa.

Társ (a), kumppani.

Társadalom (-lma), seura, yhteisö.

Társaság (o), seura.

Tartalom (-lma), sisälyhy.

Tartani, pitää, kestää; t. vala- mit valaminek, pitää jotakin jonafin.

Tartomány (-, o), maakunta.

Tartozni (-ik), olla welkaa; olla melmollinen; t. valamihéz, kuulua johonfin.

Tátani, avata lewällensjä.

Tatár (-, o), tartari.

Tátongani, ammotella.

Tavasz (-, o), kevät.

Tavaszi (-, a), kevät-.

Távol, kaukana.

Távoli (-, a), etäinen, kaukainen.

Távolság (o), etäisyys.

Távozás (-, o), poismeneminen, lähtö.

Távozni (-ik), poistua, mennä pois.

Tê, sinä.

Tégla, tiili.

Têgnap, eilen.

Têgnapelött, toispäivänä.

Têhát, siis.

Têhén (tehene), lehmä.

Têhetség (é), ksyty.

Tej (e), maito.

Tekintélyes (e), aimollinen; melkoinen.

Tekinteni, katsohtaa.

Tekintet (è), silmäys, katsohto; luovu= t. wälinpito; suhde.

Tékozolni, tuhlatu.

Tele, tähti, täynnä, tähteen.

Telepédni (-ik), asettua.

Teli = tele.

Teljes (e), tähti, kokonainen; t. teli, täpö täynnä.

Teljesen, täydellisesti.

Telni (-ik), tähtyä.

Temetés (-, è), hautajaiset.

Temetkezés (-, è), hautaaminen, hautaus.

Temetni, haudata.

Temetö, hautausmaa.

Templom (o), kirkko.

Tengér (-, è), meri.

Tengérszém (è), lampi (wuori=maasja).

Tènni, tehdä; panna.

Tenyér (tenyere), kämmen.

Tépni, repiä.

Tér (tere), amaruus; tanner; tori.

Tercsi, pikku Terefia.

Térd (e), polwi.

Térdelni, seisoa polwillaan.

Térdepélni, seisoa polwillaan.

Térdeplö, polwi=jakkara.

Terém (-rmè), sali.

Terènni, kasua.

Terènteni, luoda.

Terèmtés (-, è), luontokappale, olento.

Teríteni, lemittää; földre t., heittää maahan.

Terjeszteni, lemittää.

Termékényiteni, tehdä hedelmälisefi.

Termés (-, è), sato, kasvu, tuote.

Természet (è), luonto.

Természetés (e), luonnollinen.

Természeti (-, e), luonnollinen.

Termeszteni, kasuuttaa, viljellä.

Termet (è), wartalo.

Térni, kääntyä.

Terv (e), luonno, suunnitelma, hanke.

Test (è), ruumi.

Testi (-, e), ruumiillinen.

Testvér (-, è), sisar t. weli; -ék, sisarukset.

Tetem (è), ruumi.

Tetézni, lisätä, enentää.

Tetö, katto; fa teteje, puun latwa; tetötöl talpig, fiireestä kantaräähän.

Tetöpont (o), korkein huippu.

Tetszeni (-ik), miellyttää; nähtää; tessék, tehkää hywin; úgy tetszik nekém, minusta nähtää.

Tètt (e), tefo.

Tettetni, teeskennellä.

Tévedés (-, è), erhetys.

Ti, te.

Tied, (tiéd), sinun.

Tieték, (tiéték), teidän.

Tik = ti.

Tiltani, kieltää.

Tiporni, tallata, polkea.

Tisza, Tisza (Theis)=wirta.

Tiszt (è), upseeri.

Tiszta, puhdas.

Tisztaság (o), puhtaus.

Tisztelendö, kunnioitettava, kunnianarwoinen.

Tisztélet (è), kunnioitus; -reméltö, kunnianarwoinen; isteni t., jumalan=palvelus.

Tisztelni, kunnioittaa.

Tisztesség (è), säädyskäs.

Tisztikar (-, o), upseerikunta.
 Titkon, salaijesti.
 Titkos (a), salainen.
 Titkosan, salaijesti.
 Tiz (e), hymmenen.
 Tizedik (e), hymmenes.
 Tó (tava), lampi, järvi.
 Tojni (-ik), munia.
 Tok (o), kotelo; óratok, kello-
 kaappi.
 Toll (a), sulfa, kynä.
 Tolvaj (-, o), maras.
 Tompa, työlä.
 Toppanni, astua yht'äkkiä sijään.
 Torlasz (-, o), salpaus, barrikadi.
 Tornázás (-, o), voimistelu.
 Tornázni (-ik), voimistella.
 Torony (-rnyo), torni.
 Torok (-rko), kurkku.
 Tovább, kauemmin, edemmäs.
 Tovarohanni, rientää pois.
 Tő (töve), työvi.
 Több (e), enempi.
 Többé, enää.
 Többen, useammat.
 Többi (-, e), muut.
 Töke, pää-oma.
 Tökéletés (-, e), täydellinen.
 Tölcsér (-, è), suppilo, ratti.
 Tölgy (e), tammi.
 Tölteni, täyttää, kaataa; wietää.
 Tömeg (è), joukko.
 Tömegés (-, e), joukkoja.
 Tör (-, ö), tifiari.
 Törökédni (-ik), yrittää.
 Törökény (-, e), hauras, heikko.
 Törökvés (-, è), yrittys.
 Törni, järfeä; fejét t., waimata
 päättänsä, ajatella aivonsa halfi.
 Törni (-ik), murtua, särkyä.
 Török (ö), turkkilainen.
 Törökország (o), Turkin maa.

Törpülni, tulla kääpiömaifetji, ku-
 tištua.
 Történet (è), tapaus; historia.
 Történni (-ik), tapahtua.
 Törvény (-, è), laki.
 Törvényes (e), laillinen.
 Törvényesen, laillisesti.
 Törvényhozó, lainsaattaja.
 Törvényszék (è), tuomio-istuim,
 oikeus.
 Törvényszérőség (è), laillisuus,
 lainmukaisuus.
 Törzs (e), runko; taapi.
 Tövis (-, è), oas.
 Tréfálni, laskea leikkiä.
 Tréfalódnai (-ik), laskea leikkiä.
 Trombita, tormi.
 Tudás (-, o), tunteminen; tieto.
 Tudat (o), tieto, tunto; tudtára
 adni, antaa hänen tiedoksensa.
 Tudni, tietää, osata, woida.
 Tudomány (-, o), tiede.
 Tudományos (a), tieteellinen.
 Tudomás (-, o), tieto.
 Tudós (-, o), oppinut, tiedemies.
 Tudvalévő, tietty, tunnettu.
 Túl, tuolla puolella.
 Tulajdonitani, lusea jonkun työssi
 t. jhyksi.
 Túlfejlés (-, è), liifa-karttuminen,
 liifa-muodosutus.
 Túltengés (-, è), liifa-uhfeus,
 hypertrofia.
 Tűzok (o), fanakurfi (otis).
 Tű, neula; tű-levelű fa, hamu-
 puu.
 Tükör (-krö), peili.
 Tündér (-, è), haltiatar.
 Tündéri (-, e), haltiattaren kal-
 tainen.
 Tünni (-ik), näkyä; szembe t.,
 pistää silmään.

Tünödés (-, è), mietiskeleminen, huolehtiminen.

Tünödni (-ik), mietiskellä, huolehtia.

Tüntetés (-, è) mielen-osoitus.

Türni, färjä.

Tüz (tüze), tuli; into, kiihko.

Tüzes (e), tulinen.

Tüzni, pistää kiinni, kiinnittää.

Ty.

Tyúk (o), kana.

U, Ú.

Udvar (-, o), piha; hovi.

Udvari (-, a), hovi-.

Udvarias (-, a), kohtelias.

Udvariasság (o), kohteliaisuus.

Udvariatlanság (o), epäkohteliaisuus.

Ugátás (-, o), haukunta.

Ugatni, haukkua.

Ugor (-, o), ugrilainen.

Ugrálni, huppähdellä.

Ugrani (-ik), huppätä.

Úgy, niin; úgy-è, eikö niin? =han (=hän).

Ugyan, tosin, =pa (=pä).

Ugyanakkora, yhtä suuri (kuin tuo t. se).

Ugyanannyi (-), yhtä paljon (kuin tuo t. se).

Ugyanaz (-, o), ugyanazon, (indeff.), tuo sama, se sama.

Ugyancsak, tosiaan.

Ugyanekkora, yhtä suuri (kuin tämä).

Ugyanennyi (-), yhtä paljon (kuin tämä).

Ugyanez (-, è), tämä sama.

Ugyanezèn (indeff.) = ugyanez.

Ugyanily (e), samanlainen (kuin tämä).

Ugyanilyen (-, è) = ugyanily.

Ugyanis, nimittäin, näet.

Ugyanoly (a), samanlainen (kuin tuo t. se).

Ugyanolyan (-, o) = ugyanoly.

Úgyis, muutenkin; úgy sém, ei muutenkaan.

Úgynevezett, (e), niin kutsuttu.

Úgyszintén, niin myöskin.

Új (a), uusi.

Újj (a), formi.

Újra, uudestaan.

Újság (o), uutinen; sanomalehti.

Unalmas (a), itävä.

Undok (o), inhoittawa, kauhistawa.

Unoka, lapsenlapsi.

Unszolni, kehoittaa.

Úr (ura), herra.

Uralkodni (-ik), hallita, valita.

Uralkodó, hallitsija.

Uralomvágy (a), wallanhimo.

Úrfi (-, a), nuori herra.

Úszkálni, uiskennella.

Út (uta), tie, matka.

Utálatos (a), inhoittawa.

Után, jälkeen.

Utasítás (-, o), osoitus.

Utazni (-ik), matkustaa.

Utazó, matkustaja.

Utca, katu.

Utcai (-, a), katu-.

Utóbb, myöhemmin.

Utóbbi (-, a), viimeinen, viime-

mainittu.

Utólérni, saamuttaa, saada kiinni.

Utóljára, mihdoin.

Utolsó, viimeinen.

Ü, Ū.

Üdvözíteni, tehdä autuaaksi.
 Üdvözlet (é), termehdys.
 Üdvözölni, termehitiä.
 Ügy (e), asia.
 Ügyefogyott (a), taitamaton.
 Ügyekezni (-ik) = igyekezni.
 Ugyelni, pitää maari.
 Ügyes (e), taitava.
 Ügyetlen (-, é), taitamaton.
 Üldögelni, istuskella.
 Üldözni, mainoa.
 Ūlni, istua.
 Ūnnep (é), juhlapäivä.
 Ūnnepély (-, é), juhla, juhlassi-
 juus.
 Ūnnepélyés (e), juhlassinen.
 Ūter (-ere), valtasuoni.
 Ūtés (-, é), hönti, hömä.
 Ūtödni (-ik), poukasta; ütökött
 alma, laisullinen omena.
 Ūveg (é), lasi, pullo.
 Ūzerkédés (-, é), kaupittsemi-
 nen.
 Ūzni, karvoittaa.

V.

Vacok (-cko), pesä.
 Vacsora, illallinen.
 Vad (a), keshytön, miilli, hurja;
 otus.
 Vád (a), fanne, syhte.
 Vadállat (o), peto-eläin.
 Vadász (-, o), metsästäjä; jää-
 käri.
 Vadászás (-, o), metsästäminen.
 Vadászgatni, metsästellä.
 Vadászni, metsästää.
 Vádolni, syhttää.
 Vágni, leikata.

Vagy, eli, taiffa; noin (= latin.
 circa); vagy — vagy, joko —
 taiffa.

Vágy (a), himo, halu.
 Vágyakozni (-ik), ifäwöitä.
 Vágyini (-ik), haluta.
 Vagyon (-), omaisuus.
 Vaj (a), moi.
 Vajha, jospa sentään!
 Vajjon = valjon.
 Vájni, kaimaa, kowertaa.
 Vajon = valjon.
 Vak (o), jofea.
 Vakítani, huikaista, jofaista.
 Vakmerő, uskalias.
 Valaha, jofus, koskaan.
 Valahára, viimeinkin.
 Valahol, jofsin.
 Valaki (-), jofu, kukaan (personista).
 Valamekkora, jonkin suuruinen.
 Valamély (e), jofu (personista
 ja asioista).
 Valamélyes (-, é), jonkinlainen.
 Valamélyik (e), jofu (personista
 ja asioista).
 Valamennyi (-), kaikki.
 Valami (-), jofu (personista ja asi-
 oista).
 Valamiféle, jonkinlainen.
 Valamilyen (-, é), jommainen.
 Valaminémü (-, e), jonkinlai-
 nen.
 Valamint — úgy, niinkuin —
 niin.
 Válaszolni, vastata.
 Választani, valita.
 Valjon, toikko?
 Váll (a), olkapää.
 Vallás (-, o), uskonto.
 Vallásos (-, a), uskonnollinen.
 Vallatni, kuulustella, tutkia, ky-
 jellä.

Válmi (-ik), tulla t. fähdä (jok-
sifin).

Való, olema, todellinen; hová v.,
mistä fotoifin? énnivaló, shö-
tämä; innivaló, juutama.

Valóban, todellafin.

Válogatni, malita (frq.).

Valóság (o), todellisuus.

Valóságos (-, a), todellinen.

Valószínű (-, e), todennäköinen,
luultava.

Váltani, vaihettaa.

Váltig, kylläffi, laffaamatta.

Változat (o), vaihettelo.

Változni (-ik), muuttua.

Változtatás (o), muuttaminen.

Vályú, allas, vesiruuh.

Váňkos (-, o), patja; fejváňkos,
päänalus.

Vár (a), linna.

Várad (o), varustus, linna.

Varázs (-, o), lumous.

Varga, suutari.

Vármégýe, komitati.

Várni, odottaa.

Város (-, o), kaupunki.

Varrni, neuoa.

Vas (-), komitati Unkarin län-
tisešjä ojašja.

Vas (a), rauta.

Vasakaratú (-, a), rauta-tahto-
nen.

Vasárnap (o), sunnuntai.

Vásárolni, ostaa.

Vasas (-, o), raudoitettu, raudan
sefainen; fhrasšieri.

Vaskapu, Rautaportti (jylhä muo-
ren-sola Etelä-Unkarisja, jonka
läwitse Tonawa juoksee).

Vastag (o), pakku.

Vászon (-szna), palttina, pella-
mafangas.

Váz (a), luuranfo.

Védelém (-lme), puolustus.

Védelmezni, puolustaa.

Védeni, puolustaa, suojella.

Védfal (a), suojelusmuuri, wa-
rustus.

Vég (e), loppu; pää; -et érne,
loppua.

Végezni, päättää, toimittaa.

Végétt, marten.

Véghetetlen, ääretön, loppuma-
ton.

Végre, lopufsi, vihdoin.

Végrehajtani, panna toimeen t.
tähtäntöön, saada aikaan.

Végrehajtás (-, o), aikaan saa-
minen.

Végtelen (-, è), loppumaton,
ääretön.

Végtére, vihdoin.

Végzet (è), sallimus, kohtalo,
koma onni.

Vegyülni, sefoittua.

Vékony (a), ohut.

Vélemény (-, è), mielipide.

Véletlen (-, è), satunnainen; jat-
tumus.

Véletlenül, sattumalta, armaa-
matta.

Vén (e), manha.

Vendég (è), mieras.

Vendégfogadó, ravintola.

Vénni, ottaa; ostaa; saada.

Vér (-, è), veri; heimolainen.

Veréb (verebe), marpunen.

Verém (-rmè), fuoppa.

Véréngzés (-, è), meren wuo-
dattaminen.

Vérés (e), merinen.

Vérésen, merifesti, merifenä.

Veritékés (-, è), hifinen.

Veritékésen, hififesti.

Verni, piestä, lyöä; vert arany,
 lyöth kultaraha.
 Vers (è), mäsšy.
 Vérszopó, meren-imijä.
 Vértanú, martturi.
 Vérvesztés (-, è), merenmuoto.
 Vérveszteség (è), merenmuoto.
 Vérzeni (-ik), muotaa werta.
 Vessző, witša.
 Vész (-, è), perikato, waara.
 Veszédelém (-lme), waara.
 Veszély (-, è), waara.
 Veszélyés (e), maarallinen.
 Veszendő, katoowainen, pian ka-
 toowa; -be menni, mennä huk-
 kaan; -ben lönni, olla hukassa.
 Veszíteni, kadottaa.
 Veszni, joutua hukkaan, kadota.
 Vesztég, hiljaa, liikkumatta.
 Vesztőhely (e), meštauspaikka.
 Vetni, heittää, kylvää; ágyat v.,
 tehdä muodetta; véget v., lo-
 pettaa.
 Vezér (-, è), sotapäällikkö; johtaja.
 Vezérleri, johtaa.
 Vezetni, miedä, jaattaa.
 Viasz (-, o), waha, waffi.
 Vidám (a), iloinen.
 Vidék (è), maaseutu; tienoo.
 Víg (a), iloinen.
 Vigadni, iloita.
 Vigalom (-lma), huwitus.
 Vigan, iloifesti.
 Vigasz (-, o), lohutus.
 Vigasztalni, lohuttaa.
 Vigság (o), ilo, riemu.
 Vignyázní, pitää waari.
 Vihar (-, o), myrsky.
 Viharos (a), myrskyinen.
 Világ (o), maailma; walo.
 Világégyetém (è), koko maailma,
 univeršum.

Világos (-), kaupunki Unkarissa.
 Világos (a), waloisa,irkas, selwä.
 Világtörténet (è), maailmanhi-
 storia.
 Villa, kahweli.
 Villám (o), salama.
 Villanás (-, o), leimaus.
 Villanyfolyam (o), sähkövirta.
 Villogni, säihkyä.
 Vilma, Wilhelmina.
 Vinni, miedä.
 Viola, orwontuffa.
 Violaszin (-), orwofin-wärinen,
 sininen.
 Vipera, kyytäärme.
 Virág (o), puffa.
 Virasztani, waltwoa.
 Virítani, kukoistaa, wihannoita.
 Virulni, kukoistaa.
 Viselni, fantaa, käyttää; gondot
 v., pitää huolta.
 Vissza, takaisin.
 Visszaadni, antaa takaisin.
 Visszaemlékézni (-ik), muistaa.
 Visszafelé, takaisin-päin.
 Visszafordulni, kääntä takaisin.
 Visszaháramlani (-ik), langeta
 takaisin.
 Visszahozni, tuoda takaisin.
 Visszajönni, tulla takaisin.
 Visszajövéš (-, è), takaisin-tulo.
 Visszamenni, mennä takaisin.
 Visszanézés (-, è), takaisin kat-
 sominen.
 Visszanézni, katsoa takaisin.
 Visszatartani, pidättää.
 Visszatartóztani, pidättää.
 Visszatérni, palata.
 Visszatükrözni, kumaistaa.
 Visszavérni, lyöä takaisin, kar-
 koittaa.
 Visszavinni, miedä takaisin.

Visszavonás (-), eripuraisuus.
 Visszhangzani (-ik), kaitua.
 Viszály (-, o), riita, eripuraisuus.
 Viszont, taas.
 Viszontlátás (-), jälleen näkeminen.
 Vizsontság (o), vastoinfäyhminen, foma onni.
 Vitatni, mättää.
 Vitéz (-, é), urhoollinen; uros.
 Víz (vize), mesi.
 Vizsga, tutkistelemä.
 Vizsgálat (o), tutkimus, tutkinto.
 Vulkán (-, o) = vulkán.
 Volt (o), luonto, laatu.
 Voltakép(en), oikeastaan.
 Vonal (a), miina, linja.
 Vonás (-, o), piirre; ilmeistys-tapa.
 Vonatkozás (-, o), tarfoitus, miit-taus.
 Vonítani, ulista.
 Vonni, metää.
 Vő, mämö.
 Völegény (-, é), sulho.
 Völgy (e), laakso.
 Vörös (e), punainen.
 Vulkán (-, o), tulivuori.

Z.

Zab (o), laura.
 Zaj (-, o), melu, rytinä.
 Zajlani (-ik), pauhata, rähistä.
 Zápor (-, o), rankkasade.
 Zarándok (o), pyhiin-maeltaja.

Zárni, sulkea.
 Zászló, lippu.
 Zászlóalj (a), pataljona (jalka-mäessä), divízió (ratsumä-essä).
 Zavar (-, o), hämmennys; -ba hozni, saattaa hämille; -ba jön-ni, tulla hämille.
 Zavarodás (-, o), hämi.
 Zene, soitto.
 Zenekar (-, o), soittofunta.
 Zenész (-, é), soittonieffa.
 Zeneszó, soitto-ääni.
 Zengeni, soida, kaitua; soittaa.
 Zilán, hajallansa.
 Zivatar (-, o), ukkojen ilma.
 Zivataros (a), myrskyinen.
 Zokogás (-, o), niisutus, foma ittu.
 Zokogni, itteä nyhkyttää.
 Zord (a) = zordon.
 Zordon (-, a), kolkko.
 Zöld (e), vihreä.
 Zörgetni, koputtaa, kolkuttaa.
 Zúgás (-, o), kohina.
 Zúgatni, kohistaa.
 Zúgni, kohista.

Zs.

Zsák (o), säffi.
 Zsáfnoki (-, a), hirmumäntainen.
 Zsibongani, suhista.
 Zsidó, juutalainen.
 Zsinór (-, o), nööri.
 Zsinóros (a), nöyreillä marus-tettu.
 Zsuzsi, Susanna.

II. Suomalais-unkarilainen.

A.

Aalto, hab, hullám.
 Aaltoilema, hullámos.
 Aamu, reggel; aamuulla, reggel;
 aamu-, reggeli.
 Amuruško, hajnal.
 Arre, kincs.
 Ate, eszme.
 Ateliš-, nêmes.
 Atelisto, némesség.
 Atteellinen, eszményi.
 Awistaa, sejteni.
 Awistuttaa, sejtetni.
 Abalbert, Béla.
 Abelheid, Ételka.
 Ahdas, fészés.
 Ahdistus, elfogulás.
 Ahkera, szorgalmas; -sti, szor-
 galmasan.
 Aika, idő, kor; aifoja fitten, ré-
 gén, rég; wähän aifaa fitten,
 nëm régén; ennen aifaa, en-
 tifinä aifoina, régebben; pit-
 tän ajan päästä, sokára, nagy
 sokára.
 Aikafusi, korszak.
 Aikafusikirja, folyóirat.
 Aikomuš, szándék, szándok.
 Aiomallinen, tekintélyes.
 Aina, mindig, mindénkor.
 Aine, tárgy.

Aineellinen, anyagi.
 Ainoa, egyetlen.
 Ainoastaan, csak, csupán.
 Aisti, izlés.
 Aisto, ösztön.
 Aitauš, kerítés, korlát.
 Aja, hajtani; a. pois, elker-
 getni, elcsapni; a. ulos, ki-
 kergetni, kihajtani.
 Ajatella, gondolni, gondolkodni
 (-ik), gondolkozni (-ik).
 Ajatus, gondolat; waipua ajatuf-
 fiinsa, elgondolkozni (-ik),
 meréngeni.
 Afuna, ablak.
 Afaluoinen, csüggedt (e); fäyhä
 afaluioisefsi, csüggedni.
 Afaluoiisuus, lévertség.
 Alamainen, alattvaló.
 Alanfo, alföld; alanfo-, alföldi.
 Aias, alá; lé.
 Aiesjanteri, Sándor.
 Aijaalla, lénn.
 Aistua, alárendelkézni (-ik).
 Aifaa, (el)kezdeni, beállani.
 Aifu, kezdet; aluša, eleinte;
 šaada alfunša, támadni, eredni;
 alfuanša, eredetileg.
 Aifuperäinen, eredeti; -sti, ere-
 detileg.
 Alla, alatt; alul; alimpana, lega-
 lul; alta, alól, (alúl); alle, alá.

Almu, alamizsna.
 Aloittaa, (el)kezdeni.
 Altis, kész, hajlandó; panna alt-
 tiifsi, kockáztatni.
 Alttari, oltár.
 Ammatti, mestérség.
 Ammotella, tátongani.
 Ampua, (még)lőni; a. jotafin,
 rálőni; a. pois, ellőni; a. si-
 jään, belőni.
 Anfara, szigorú; -sti, szigorúan.
 Anfaruus, szigor.
 Anoa, folyamodni (-ik).
 Anoppi, napá.
 Ansaite, (még)érdemélni.
 Ansaitsemattomasti, méltatlanul.
 Antaa, adni; a. anteeffi, még-
 boesátani; a. armoa, mégké-
 gyelmezni; a. kateen, átnyúj-
 tani; a. myöden, engedni; a.
 pois, odaadni; a. tafaiifin, vizs-
 száadni, megadni; a. ulos,
 kiadni.
 Antautuminen, meghódolás.
 Apinja, majom.
 Appt, ipa.
 Apu, segítség, segély; antaa
 apua johonfin, járulni vala-
 mihéz.
 Araſtaa, átallani.
 Arffitehti, műépítő, építész.
 Armaſtaa, megszánni.
 Armo, irgalom, kegyelem.
 Armoitus, mégkegyelmezés.
 Armoton, kegyetlen; -ttomasti,
 kegyetlenül.
 Armata, kitalálni.
 Armo, érték, rang; -luoffa, rang.
 Armostella, bíráltni.
 Aſe, fegyver; ottaa aſeet pois,
 léfegyverezni.
 Aſeellinen, fegyverés.

Aſeenheitto, fegyverlététel.
 Aſema, helyzet.
 Aſettaa, állítani, rakni; a. eſille,
 kirakni; a. jonfun nojalle t.
 jotafin waſtaan, támasztani;
 a. waſtatufſin, szembe állítani.
 Aſettua, telepédni (-ik); a. ulos,
 kiállani.
 Aſia, dolog, ügy.
 Aſianomainen, illető.
 Aſel, lépés.
 Aſte, fok.
 Aſti: joſtafin a., fogva; ſiitü a.,
 az óta; ſiitü a. fuin, a mióta;
 tähän a., mostanáig.
 Aſtua, lépni, hágni; a. eſiin,
 előlépni; a. herſäſti, lejtetni;
 a. ſijään, belépni, benytetni;
 a. hſt'äffia ſijään, betoppanni;
 a. hſitſe, átlépni.
 Aſtuſkella, lépdégléni.
 Aſua, lakni (-ik).
 Aſuſas, lakos.
 Aſunto, lak, lakás, szállás.
 Aueta, nyíltni (-ik).
 Aukko, nyílás.
 Aura, eke.
 Aurinko, nap.
 Autio, puszta.
 Auttaa, segíteni; a. alas, lése-
 gíteni.
 Autuas, üdvözült; tehdä autu-
 aaffi, üdvözíteni.
 Awain, kulcs.
 Awata, nyitni, kinyitni, meg-
 nyitni, föltárni; a. ſewälſenſä,
 tátani.
 Awautua, nyíltni (-ik), mégnyíltni,
 kinyíltni.
 Awoin, nyílt (a), nyitott (a);
 awoinna, nyitva.
 Awulias, megelőző.

E.

Edellyttää, föltënni.
 Edeskatsumus, gondviselés.
 Edessä, =lla, előtt; edestä, =ltä,
 elöl (elül); eteen, elé; eteen-
 päin, előre.
 Edes tafaifin, föl s alá.
 Edisthä, haladni.
 Edusmies, képviselő.
 Edward, Ede.
 Ehkä, talán, tán.
 Ehkäpä, hátha.
 Ehtiä, ráérni.
 Ei, nēm; ei — =faan (=fään), sēm;
 ei ollenfaan, éppen (épen)
 nēm; ei fuinfaan, dehogy.
 Eilen, tegnáp.
 Eijhä, eltévedni.
 Eii, vagy.
 Elin (organi), szerv; =rafennus
 (organismi), szervezet.
 Elinfausi, életpálya.
 Elintapa, életmód.
 Elinmoima, életerő.
 Elofuu, augusztus.
 Elähyttää, eleveníteni.
 Eläin, állat.
 Elämä, élet.
 Elättää, éltetni.
 Elävä, eleven; =sti, élénken.
 Elää, élni; elää johonfin asti,
 mégérni.
 Emännöittäjä, gazdasszony.
 Emäntä, háziasszony.
 Enempi, több.
 Enentää, gyarapítani.
 Enfeli, angyal.
 Ennafaalta, előre.
 Ennemmin, inkább.
 Ennen, azelőtt, előbb, (elébb);
 ennenfuin, mielőtt; ennen pit-

fää, nēm sokára, mahol-
 nap.
 Ennustaja, jós, látnok.
 Ennustamainen, látnoki.
 Ennättää, megelőzni.
 Ensiksi, először.
 Entinen, előbbi, (elébbi).
 Entä, hát.
 Enää, többé.
 Epäilemättä, kétségkivül.
 Epäillä, kételkedni (-ik), két-
 leni, gyanakodni (-ik).
 Epäilys, kétség.
 Epäjumala, bálvány.
 Epäfelso, pribék.
 Epäsohteliaisuus, udvariatlanság.
 Epätoimo, kétségbeesés; joutua
 epätoimoon, kétségbe esni.
 Erhetyä, tévedés.
 Eri, külömböző.
 Erialainen, különféle.
 Erinomainen, rendkívüli (-, e);
 erinomaisen, rendkívül.
 Erinäinen, külömböző.
 Eripuraisuus, égyenetlenség,
 visszavonás.
 Eriyhinen, külön; =sti, külön.
 Erittäin, különösen.
 Eritä, külömbözni (-ik).
 Eroittaa, elkülöníteni.
 Erota, elválni (-ik).
 Erämaa, sivatag.
 Eräs, bizonyos.
 Esiintyä, föltünni (-ik).
 Esi-isä, ős, ősapa, előd, eldöd.
 Esiina, kötő.
 Esimerkki, példa.
 Esine, tárgy.
 Esipuhe, előszó.
 Esirippu, függöny.
 Esitelmä, előadás.
 Esittää, előadni.

Efitupa, előszoba.
 Este, akadály.
 Estetika, széptan.
 Estää, meggátolni, elejét venni
 (valaminek).
 Etenfin, főleg.
 Etewä, jelés; olla (jotafuta) ete-
 wämpi, fölülmulni.
 Että, hogy.
 Etu, előny.
 Etuformi, mutató újj.
 Etumartia, előörs.
 Etäinen, távoli.
 Etäisyys, távolság.

F.

Filosofia, bölcelet, bölcsészet.
 Florini, forint.
 Frans, Ferenc.

G.

Gaastella, beszélgetni; h. tar-
 peeksenja, kibeszélgetni ma-
 gát.
 Gaawa, seb.
 Gaaweffia, ábrándozni (-ik), an-
 dalogni, elmélázni, rajongani.
 Gairahbus, botlás.
 Hajallansa, zilán; hajalle, szerte.
 Hajoittaa, bontani, elpusztítani,
 elszórni, fölözlatni.
 Haju, szag.
 Hafanen, kapocs.
 Hafata maahan, kivágni.
 Hafea, (föl)keresni.
 Haljeta, hasadni.
 Halkaista, hasítani.
 Hallita, kormányozni, uralkodni
 (-ik).
 Hallitsija, uralkodó.

Halpa, olcsó.
 Haltiatar, tündér; haltiattaren
 haltainen, tündéri.
 Halu, vágy.
 Haluta, ohajtani, vágyni (-ik).
 Hammas, fog.
 -han (=hän), hiszén, hisz.
 Hanhenpoika, liba.
 Hanke, terv.
 Hanffia, (még)szérézni.
 Hanna, Janka.
 Hapan, savanyó.
 Harja, kefe.
 Harjoittaa, művelni.
 Harjoitus, gyakorlat.
 Harmaa, ősz.
 Harras, buzgó.
 Harma, ritka.
 Harwat (ihmiset), kevesen.
 Hattu, kalap; -maafari, kalapos.
 Haudata, (el)temetni.
 Haufi, csuka.
 Hauffua, ugatni.
 Haufunta, ugatás, csaholás.
 Hauras, törékény.
 Hauta, sir.
 Hautajaiset, temetés.
 Hautaus, temetkezés; -maa, te-
 mető.
 Hawaita, észlelni.
 Hawupuu, tű-levelű fa.
 He, ök; heidän, övék.
 Hedelmä, gyümölcs; -kauppias,
 gyümölcs-árus.
 Hedelmällinen, termékény (e);
 tehdä hedelmälliseksi, terméke-
 nyíteni.
 Hedelmätön, meddő.
 Heikko, gyöngé, gyenge.
 Heikkous, gyöngeség, gyengeség.
 Heilua, ringatózni (-ik).
 Heimo, nemzetség.

Heinä, széna.

Heinäkuu, Július.

Heittäytyä alas, leborulni.

Heittää, dobni, hányni; h. pois,
elvetni; h. sinne, odavetni;
h. sinne tänne, hányni-vetni;
h. ulos, kidobni, kivetni; h.
nlös, fölvetni.

Hefuma, kéj, gyönyör.

Helena, Ilona.

Hellä, gyöngéd (e); -sti, gyön-
gédén.

Helmi, gyöngy.

Helmikuu, február, februárus.

Helppo, könnyű; -sti, könnyen;
helpommin, könnyebben.

Heluntai, pünkösöd.

Hengenmeto, lehellet.

Hengetönnä, élettelenül.

Hengittää, lélegzeni (-ik).

Henki, szellem.

Henkilö, személy.

Henkinen, szellemi; -sti, szelle-
mileg.

Henkäys, fávalom.

Hermine, Irma.

Herra, úr; nuori h., úrfi.

Hermottomuus, bágyadtság.

Herättää, (föl)kelteni, (föl)ébresz-
teni.

Herätä, (föl)ébredni.

Heti, azonnal, mindjárt, rögtön;
h. kuin, mihelyt; h. paikalla,
menten.

Hemonen, ló.

Hidas, lassú; hitaasti, lassan;
hitaammin, lassabban.

Hidastella, késni.

Hieffa, homok.

Hiipiä sijään, belopódzni (-ik);
salaisesti h. ympäri, setten-
kédni (-ik).

Hiiri, egér.

Hifi, veriték (è).

Hiinen, veritékés.

Hiioilla, izzadni; saattaa hioile-
maan, izzasztani.

Hiiljaan, csendesesen, halkan.

Hiijainen, csendes, csöndes.

Hiijaisuus, csönd.

Hiilitä, mérsékelni.

Hiilitön, féktelen, szilaj.

Himo, vágy.

Himota, mégkivánni.

Hinta, ár.

Hirmuinen, ádáz, égbekiáltó.

Hirmuvaltainen, zsarnoki.

Hirsiuu, akasztófa.

Hirmeä, borzasztó, irtózatós,
iszonyú, iszonyatos, szörnyű;
-sti, borzasztóan, irtózatosan,
irtóztatón, iszonyúan, iszo-
nyatosan, szörnyen.

Hirmiö, szörny.

Historia, történet.

Hiueta, epedni, epedézni (-ik),
sovárogni; saattaa hiiuemaan,
epesztetni.

Hiukset, haj.

Hiusfarma, hajszál; -n fofoinen,
hajszálnyi.

Hiinoa, fenni, köszörülni.

Hoitaa, ápolni.

Holvi, boltozat.

Holvihaanta, sərbolt.

Hopea, ezüst.

Horjua, eltántorodni (-ik); saat-
taa horjumaan, eltántoritani.

Houfutella, csalogatni, édes-
getni, kécségtetni.

Housut, nadrág.

Howi, udvar; howi-, udvari.

Huhtikuu, aprilis.

Huippu, tetőpont.

Huimi, kendő.

Huffaan joutua, veszni, veszendőbe menni.

Huffua, belefulladás, belefúlui.

Hullu, bolond.

Hulluus, bolondság.

Huntu, fátyol.

Huoata, (fől)sóhajtani.

Huofaus, sóhajtas.

Huolehtia, aggódni (-ik), tündödni (-ik); olla huolestunut jonkun tähden, félteni valakit.

Huolellinen, aggodalmas.

Huoleti, bizton, bizvást.

Huoli, gond; pidän huolta jostakin, gondom van valamire, gondot viselék.

Huolia jostakin, gondolni valamivel; minä huolin, nekém kell; minä en huoli siitä, nekém az nem kell.

Huolimattomuus, hanyagság.

Huomaamatta, észrevétlenül.

Huomata, meglátni, észrevenni.

Huomauttaa, figyelmeztetni.

Huomenna, holnap.

Huone, ház, szoba.

Huono, rossz; \pm sti, rosszul.

Hupassa, bohó.

Hupju, dőre, balgatag.

Hurja, vad.

Hurmata, bódítani.

Hurmos, mámor.

Hurskas, jámbor.

Huudahdus, sikoltás.

Huudahtaa, fölkiáltani, elkiáltani magát.

Huudella, kiabálni.

Huuhtoa pois, elsodorni.

Huuli, ajak.

Huumata, bódítani.

Huuru, pára.

Huutaa, kiáltani; h. jollekulle, rákiáltani; h. siinä, bekiáltani.

Huutattaa, mulattatni; h. itseänsä, mulatni.

Huutus, mulatság, vigalom.

Hymy, mosolygás, mosoly.

Hymyillä, mosolyogni.

Hypähdellä, ugrálni.

Hypähtää, ugrani (-ik); h. ulos, kiugrani (-ik); h. ylös, föl-ugrani (-ik).

Hypätä, ugrani (-ik).

Hytys, pisszegés.

Hyme, erény.

Hymys, jóság.

Hymä, jó; \pm sti, jól; \pm hdäminen, jószívű.

Hymäshä, jóvähagyni; hymäshen, jóvähagyólag.

Hymästijättö, búcsú.

Hyytä, megaludni (-ik).

Hyydellinen, hasznos.

Hyydyttää, használni.

Hyydytön, haszontalan.

Hyyffäys, roham.

Hyyfätä päälle, megtámadni.

Hyyty, haszon.

Häiritä, háborgatni.

Hämi, zavarodás; \pm attaa hämille, zavarba hozni; tulla hämille, zavarba jönni, még-zavarodni (-ik).

Hämmennys, zavar.

Hämmentää, fölzavarni.

Hämmästyys, ámulat, meglepetés.

Hämärthä, elhomályosulni.

Hämärtää: filmiäni h., szemém káprázik.

Hämärä, homályos.

Hän, ő; hänen, övé.

Häntä, fark.

Šäpeä, szegýen, gyalázat.
 Šärfä, ökör.
 Šäwetä, szegýelni, szegýenleni, szegýelleni.
 Šäwittä, földülni, rontani; mä= hitellen h., rongálni.
 Šäwitä, pusztulni.
 Šäwiö, enyészet.
 Šäät, lakadalom; hää=, lakadalmi.

Š.

Šes, járom.
 Šhana, gyönyörű; =sti, gyönyörűen.
 Šhastella (jotafin), gyönyörködni (-ik) (valamiben).
 Šhastus, gyönyör.
 Šhastuttaa, elbájolni.
 Šhmetellä, csodálkozni (-ik).
 Šhminen, embér; ihmis=, embéri; ihmisfunta, embériség; ihmistuutemus, embérismeret.
 Šho, bór.
 Šhwanha, ös, ősi.
 Šhuinen, örök; =sti, örökké.
 Šhuistaa, (még)örökíteni.
 Šhä, kor; ijäffi, örökre.
 Šhäwä, unalmas.
 Šhäwöitä, kíváncozni (ik), vágyakozni (-ik).
 Šhäwöitfewä, sovár.
 Šhäänfuin, mintha.
 Šhastella, kötödni (-ik).
 Šhallinen, vacsora.
 Šhma, idő.
 Šhmaista, elárulni.
 Šhman, nélkül.
 Šhmeshä, megjelenni (-ik).
 Šhmoittaa, (ki)jelénteni, (ki)nyilatkoztatni.

Šlo, öröm, vígság.
 Šloinen, vidám, vig; =sti, vígan; tulla iloifffi, mégörülni.
 Šloita, örülni, örvendeni, vigadni.
 Šlostua, fölvidülni.
 Šlta, est, este; illalla, este, esteve; iltä=, esti, esteli.
 Šltaantua, estelédni (-ik).
 Šmettjä, dajka.
 Šmpi, szüz.
 Šmprowiserata, rögtönözni.
 Šndividi, égyéniség.
 Šndividualiteti, égyéniség.
 Šnhimillinen, embéri.
 Šhoittawa, undok, utálatos.
 Šnofas, buzgó.
 Šnoštunut, lelkés, ihlett.
 Šnoštus, lelkésedés, ihlet, ihlettség.
 Šnoštuttaa, lelkésíteni.
 Šnsinöri, mérnök.
 Šntohimo, szenvedély.
 Šrstaus, ledérség.
 Šrtautua, szabadulni, kibontakozni (-ik).
 Šseä, sújtani.
 Šsfu, csapás.
 Šso, nagy.
 Šstua, ülni; i. alas, léülni.
 Šstusfella, üldögelni.
 Šstuttaa, beoltani.
 Šsä, atya, apa.
 Šjänmaa, haza, hon.
 Šjänmaan=štämä, hazafi, honfi.
 Šjänmaaton, hontalan.
 Šjäntä, gazda.
 Štfesfellä, sírdogálni.
 Štfeä, sirni, ríni; i. jotafuta, (még)siratni; i. fhlläfsenfä, kisorsni (magát); i. nyhfhfyttdä, zokogni.

3tfu, sirás, rivás.

3tfe, maga.

3tfefieltoisuus, önmégtagadás.

3tjenäinen, önálló, független;

=sti, önállóan, függetlenül.

3tjepuolustus, önvédelem.

3tjetunto, önérzet.

3tu, csira.

3tä, napkelet.

3täwalta, Ausztria, Osztrákor-
szág.

3täwaltalainen, osztrák.

3tääs, idős.

3.

3a, és, s, még.

3afjaa, győzni.

3alfa, láb; =pohja, talp.

3alo, némés; =sti, némésen.

3alofimi, drágakő.

3alomaineinen, dicső.

3alopeura, oroszlány.

3aloštuttaa, mégnémésíteni.

3alouttaminen, némésítés.

3ano, szomj; alfaa janottaa,
megszomjazni (-ik); minun tu-
lee jano, megszomjazom.

3anoinen, szomjas.

3anota, szomjazni (-ik).

3afjaa, folytatni.

3atfo, folytatás.

3auhaa, megörlení.

3o, már, immár.

3ohdanto, bevezetés.

3ohdattaa, juttatni.

3ohdošta, fogva.

3ohonfin määrin, némileg.

3ohtaa, igazgatni, vezérlení.

3ohtua, jutni.

3ofa, ki, a ki, a mi, a mély,
a mélyik; minden.

3ofainen, kiki, mindenki, mind-
egyik, mindenik.

3ofapäiväinen, mindennapi.

3ofo — taiffa, vagy — vagy.

3ofu, valaki, valami, valamély,
valamélyik, némi, égynémi,
holmi.

3ommoinen, a mily, a milyen,
a minő.

3ontfinlainen, valamilyen, vala-
minémű, valamiféle, valamé-
lyes, néminémű.

3onfin juuruinen, valamekkora.

3ooseppi, József.

3opa, sőt.

3os, ha, hogyha.

3osfus, néha, valaha.

3ospa sentään, vajha!

3osjatin, valahol.

3otenjatin, méglehetősen.

3otta, hogy; j. waan, csakhogy;
jott'ei, nehogy.

3oukko, sereg, tömeg.

3oukkoja, tömegés.

3oulu, karácsony.

3oulufuu, december.

3outilaš, dologtalan; joutilaana,
dologtalanul.

3outua, jutni, kerülni; j. tafai-
fin, mégkerülni.

3uhana, János.

3uhla, ünnepély.

3uhlassinen, ünnepélyös.

3uhlapäivä, ünnep.

3ulistaa, (ki)hirdetni.

3ulfinen, nyilvános.

3umala, Isten.

3umalassinen, isteni.

3uoda, inni (-ik); juominen,
ivás; juotama, innivaló.

3uotjennella, lótni-futni.

3uotju, folyamat.

Suoma, ital.

Suopunut, részég.

Suošta, futni, szaladni, folyni
(-ik); j. sofoon, mégaludni;
j. pois, elfutni, elszaladni;
j. ulos, kiszaladni; j. yhteen,
összefolyni (-ik).

Suotta, megitatni.

Suuri (adv.), éppen, (épen).

Suuri (subst.), gyökér.

Suurtua, gyökerezni (-ik).

Suusto, sajt.

Suutalainen, zsidó.

Syristä, dörögni.

Syrähdys, dördülés.

Syrähtää, mégdördülni.

Symät, gabona.

Sälitellä, másolni.

Sälitlemätön, másolhatatlan.

Säljennös, másolat.

Sälkeen, után.

Sälfi, nyom.

Sälleen, megint.

Säniä, nyúl.

Särjestellä, rendezgetni.

Särjestää, (el)rendezni.

Särjestys, rend.

Särfewä, okos.

Särfi, ész.

Särfähtämätön, rendületlen; -ttö-
mästi, rendületlenül.

Särmi, tó.

Säsen, tag, iz; jäsenen liifenne,
taglejtés.

Sättää, (el)hagyni; j. hymästi,
(el)búcsúzni (-ik), búcsút
vénni.

Säädä, maradni; j. jälelle, fönn-
maradni; j. pois, elmaradni.

Säähdyttää, (még)hüteni.

Säännös, maradék.

Sääthä, mégfagyni.

R.

Raappi, almárjom.

Raataa, dönten, tölteni; f. fu-
moon, ledönteni; f. ulos, ki-
tölteni.

Raantua, elesni (-ik), elbukni (-ik);
f. maahan, ledölni, leomlani,
(-ik) összeroskadni, összero-
gyni.

Radehtia, irigyelni, irigykédni
(-ik).

Radehtija, irigy.

Radota, elveszni, elenyészni
(-ik), eltünni (-ik).

Radottaa, elveszteni, elveszíteni.

Radotus, kárhozat.

Rahdenfertainen, kettős, kétszér-
rös; -äti, kétszérösen.

Rahle, lánc.

Rahtia, ketté.

Rahveli, villa.

Rahwi, kávé; -huone, kávéház.

Raifenslainen, mindenés, minden-
féle, mindennemű.

Raiffi, mind, minden, valameny-
nyi, mindnyájan; me taiffi,
j. n. e., mindnyájunk, j. n. e.

Raiffialla, mindennütt.

Raiffisuus (universum), minden-
ség.

Raifua, hangzani (-ik), vissz-
hangzani; lafata raifumašta,
elhangzani.

Raino, szemérmes; -äti, szemér-
mesen.

Raimaa, vájni.

Raimos, bánya.

Rafluuni, kályha.

Rala, hal; -lampi, halastó.

Ralainen, halas.

Ralastaa, halászni.

Ralastaja, halász.

Raljupää, kopasz.
 Rallio, szikla.
 Rallis, drága.
 Rana, tyúk.
 Rantea, fészés.
 Rannattaa, támogatni.
 Ranne, vád.
 Rannus, sarkantyú; kannufilla
 varustettu, sarkantyús.
 Ransa, nép, népség, nemzet.
 Ransallinen, nemzeti.
 Ransallis-mielinen, nemzeti-ér-
 zelmű.
 Ransallisuus, nemzetiség.
 Ransanlaulu, népdal.
 Ransanjatu, népmese.
 Rantaa, viselni, hordani, hor-
 dozni; f. pois, elhordani.
 Rapakka, csárda.
 Rapaloita, bepólyálni.
 Rapea, keskeny.
 Rapinointija, fölkelő.
 Rappale, darab.
 Rapteini, kapitány.
 Rarakterillinen, jellemző.
 Rarata, megszökni (-ik), elil-
 lanni.
 Rarhu, medve.
 Raritja, bárány.
 Rarfoittaa, üzni.
 Rarpathi, Kárpát.
 Rarwa, farwat, szőr.
 Rarwaamaton, kikészítetlen.
 Ras, im, ine, lám, ni, nini!
 f. tuosja, nesze!
 Rasarmi, laktanya.
 Rasper, Gáspár.
 Rastaa, öntözni.
 Rasmaa, nőni, serdülni, teremni;
 f. yhteen, egybeforrni; f. ylös,
 fölnöni, fölnevekedni (-ik);
 antaa rasmaa, növeszteti.

Rasmatkaa, növelni, termeszteti.
 Rasmi, növény.
 Rasmot, arc, arculat, kép, ábrá-
 zat.
 Rateus, féltés.
 Ratholilainen, katolikus.
 Ratfaista, elvágni, létörni.
 Ratfera, keserű; -sti, keserűen,
 keservesen.
 Ratferoittaa, mégkeseríteni.
 Ratoomainen, mulandó, mulé-
 kony, veszendő.
 Ratoomaisuus, mulékonyság.
 Ratos, hajlék.
 Ratjastaa, tekinteni; f. ylös,
 föltekinteni.
 Ratjanto, arckifejezés.
 Ratjastaa, mégmotozni.
 Ratjella, nézégetni.
 Ratsoa, nézni, megnézni; f. alas,
 lenézni; f. ihmetellen, bámulni;
 f. johonkin, ránézni; f. fieroon,
 kancsalítani; f. takaisin, visz-
 szanézni; f. ulos, kinézni; f.
 ympäri, szétnézni, körül-
 nézni; färdä katsomaan, lá-
 togatni; (johonkin) katsoen,
 nézve.
 Ratsoja-paikka, nézőhely.
 Rattaa, fölteríteni.
 Ratto, tető.
 Ratu, utca; fatu-, utcai.
 Ratua, (még)bánni.
 Rauan, soká, sokáig; kauemmin,
 tovább.
 Raaas, messze, messzire; kau-
 fana, messze, távol.
 Rauhea, rettenetös; -sti, rette-
 netesen.
 Rauhistua, irtózni (-ik).
 Rauhistus, szörnyűség.
 Rauhu, rémülés.

Raufainen, távoli.
 Raula, nyak.
 Rauneus, szépség.
 Raunis, szép; -sti, szépen.
 Raunistaa, csinosítani.
 Raunistua, még szépülni.
 Raupitella, árulni.
 Rauppias, kereskedő, boltos.
 Raupunki, város.
 Raupus-akka, kofa.
 Raura, zab.
 Rautta, által.
 Ramallus, árulás.
 Rehetä, kifejlődni (-ik).
 Rehoittaa, biztatni, készteni, un-
 szolni.
 Rehoitus, biztatás, fölhevítés;
 -huuto, szózat.
 Rehto, bölcső.
 Reihäs, lándsa.
 Reino, eszköz.
 Reisari, császár.
 Reisarillinen, császári.
 Reitellä, főzögetni.
 Reittä, főzni.
 Reittä, fölfédézni.
 Rello, óra; harang; joittaa kelloa,
 harangozni; kelloon-ääni, ha-
 rangszó.
 Reltainen, sárga.
 Relmollinen, jóra való.
 Renkä, cipő.
 Renraali, tábornok; -luutnantti,
 altábornagy.
 Reppi, bot.
 Kerjäläinen, koldús.
 Kerjätä, koldulni.
 Kernaasti, szívesen.
 Kerros, emelet.
 Kerskailija, hencégő.
 Kerskata, dicsekédni (-ik).
 Kerta, iz; kerran, kerta, égször,

egykor, egykoron; monta kerta,
 sokszor; samalla kerta,
 egyúttal.
 Kertoa, elmondani, elbeszélgni.
 Keskeyttää, félbeszakítani.
 Keski, közép; keskellä, közt, kö-
 zött; -ltä, közöl, közül; -lle,
 közé, közzé.
 Keskimäinen, középső.
 Keskefertainen, középszerű.
 Keskimuutto, szérda.
 Kestämättömyys, kitartás.
 Kestää, tartani, kitartani, kiál-
 lani, kibírni; en voi sitä kauem-
 min k., nem állhatom tovább.
 Kestyt, szelid.
 Kestytön, vad.
 Kesä, nyár; keskellä, nyáron.
 Kesäkuu, június.
 Ketju, lánc.
 Keto, mező.
 Kettu, róka.
 Kevä, könnyű.
 Kevät, tavasz, kikelet; kevät-,
 tavaszi.
 Kiehauttaa, leforrázni.
 Kiehua, főni, forni; ruveta kie-
 humaan, fölforrni.
 Kielellinen, nyelvbeli.
 Kieli, nyelv; -oppi, nyelvtan;
 -tiede, nyelvtudomány.
 Kieltää, (még) tiltani, (még) ta-
 gadni.
 Kiertää, kerülni.
 Kiheryys, fodor.
 Kiihoittaa, ingeregni, izgatni, biz-
 tatni, fölgerjeszteni.
 Kiihtyä, fölbuzdulni.
 Kiihtävä, fényes.
 Kiihtyä, ragaszkodni (-ik).
 Kiireesti, gyorsan.
 Kiirehtyä, sietni; k. pois, elsietni.

Riireinen, sietős.
 Riitoollinen, hálás.
 Riitos, hála.
 Riittämätön, halátlan; -ttömästi, halátlanul.
 Riittää, (még)köszönni, halátadni.
 Riimas, heves.
 Riimetä, mászni (-ik); f. ylös, fölmászni (-ik).
 Riilistin, cséngetyű.
 Rimppu, nyaláb.
 -fin, is.
 Ripeä, beteg.
 Ripinä, szikra, sziporka.
 Ripu, fájdalom.
 Rirja, könyv; panna firjaan, lejegyezni.
 Rirjailija, író.
 Rirjain, bétű.
 Rirjallisuus, irodalom.
 Rirjata, himézni.
 Rirje, levél.
 Rirjoittaa, írni, megírni; f. alas, leírni; f. ylös, följegyezni.
 Rirjoitus, irat, irás.
 Rirffauss, derű.
 Rirffo, templom, szentégyház.
 Riroilla, szitkozódni (-ik).
 Rirota, (még)átkozni.
 Rirottu, kárhozott.
 Rirous, káromkodás, átok.
 Rirjiffa, cserésnye.
 Riisja, macska.
 Riisjata, gyötörni.
 Rimistää, fájni.
 Rimullainen, betegség, nyavalyás.
 Robiton, sehonnai.
 Roettaa, megkísérteni.
 Rohdata, elöthalálni; f. toifensa, találkozni (-ik).
 Rohdella, banni (-ik).

Rohina, zúgós.
 Rohista, zúgni.
 Rohistaa, zúgatni.
 Rohota, szállani, domborulni.
 Rohottaa, emelni.
 Rohtaan, iránt.
 Rohvalo, sors.
 Rohtaus, jelénet.
 Rohtelias, udvarias.
 Rohteliaisuus, udvariasság.
 Rohu, méh.
 Roira, kutya, eb.
 Roiras, kan (-, o), him (é).
 Roika, tapasztalni.
 Rohematon, járatlan, tapasztalatlan.
 Roho, egész, összes.
 Rohoella, szédégetni.
 Rohonaan, egészen.
 Rohonainen, teljes.
 Rohoon, össze.
 Rohoontua, összegyűlni; rohoontua yhteen rohnaan, összpontosulni.
 Rohista, robogni.
 Rohkko, zord, zordon.
 Rohkuttaa, zörgetni.
 Roho, odu, barlang.
 Romea, ékés, pompás, díszes; -sti, ékésen, pompásan, díszesen.
 Romeiantti, komédiás.
 Romendantti, parancsnok.
 Romitati, (vár)mégye.
 Rompastua, megbotlani (-ik); f. johonfin, belebotlani (-ik).
 Ronna, gazembér.
 Rontata, mászkálni.
 Roota, összegyűjteni.
 Ropioita, lélni.
 Roputus, kocogtatás.
 Rorea, cifra.

Roristaa, ékésiteni.
 Roristus, disz, ék.
 Rorjata pois, eltakarítani.
 Rorfea, magas, magos; -lla, ma-
 gasan.
 Roroittaa, fokozni.
 Rorma, fül; -puusti, pofon.
 Rormata, kipótolni.
 Rormo, bődönke.
 Rosfa, mivel, mivelhogy, mint-
 hogy.
 Rosfaan, valaha; ei f., soha.
 Rosfea, illetni; f. johonfin, hozzá-
 nyúlni; fäfin rosfettama, kéz-
 zelfogható.
 Rosfaa, (még)bosszulni.
 Rosfaja, bosszuálló.
 Rosfo, bosszu.
 Rotelo, tok.
 Roteloinen, csiga.
 Rotia, haza; palata fotia, haza-
 térni.
 Rotiintua, méghonosulni.
 Rotfa, sas.
 Rotoa, hazulról.
 Rotoinen, otthonos.
 Rotoišin: mistä f.? hová való?
 Rotona, otthon, honn.
 Roufistua, görbedni.
 Roulu, iskola; -lumppani, tanu-
 lótárs.
 Roma, kemény; -sti, keményen;
 -ääninen, fön nhangu.
 Reiffalainen, görög.
 Kreivi, gróf.
 Kreutzeri, krajcár.
 Kristitth, kérésztýén, kérész-
 tény.
 Rruunu, korona.
 Rruunata, mégkoronázni.
 Ruihtua, elhervadni.
 Ruin, mint, mintsém.

Ruinfa, be, beh, de!
 Ruinfa, hogyan, hogy? f. ei,
 hogyné? f. moneš, hányadik?
 f. monta, mennyi, hány? f.
 paljon taħanfa, akármennyi,
 akárhány, bármennyi; f. fuu-
 ri, mekkora? f. fuuri taħanfa,
 akármekkora, bármekkora;
 f. taħanfa, akárhogy.
 Ruiskata, sottogni.
 Ruiskuttaja, sugó.
 Ruitenfin, mégis, mindazáltal,
 mindamellet; ei fuitenfaan,
 még sém.
 Ruima, száraz.
 Ruimua, elapadni, kiapadni.
 Rufa, ki, kicsoda? f. taħanfa,
 akárki, bárki.
 Rufaan, valaki; ei fufaan, senki.
 Rufistaa, fölforgatni.
 Ruffa, virág; -terttu, bokréta.
 Ruffas-umpu, bimbó.
 Ruffo, kakas.
 Rufoistaa, virulni, virítani.
 Rufoistua, fölvirulni, fölvirágza-
 ni (-ik), kivirulni.
 Rulisfi, színfal.
 Rulfuri, bitang.
 Ruľma, sarok, szöglet.
 Ruľta, arany; fuľtani, rózsám,
 gyöngyöm, gyöngyvirágom,
 galambom, kincsém, babám,
 lelkém, szentém.
 Ruľua, (el)műlni (-ik), (el)tel-
 ni (-ik).
 Rumartaa, meghajolni (-ik),
 meghajtani.
 Rummallinen, furcsa.
 Rummašteľa, csodálkozni (-ik).
 Rummašteľ, ámulat, bámulat.
 Rummi, koma.
 Rumminfin, legalább.

Runmuta, fakadni.

Rumota, dönten.

Rumpi, melyik? ei fumpifaa, sémélyik.

Rumppani, társ, pajtás.

Rumpu, halom, hant.

Run, mikor, midőn, a mint, a hogy, mikorra.

Runingas, király.

Runingatar, királyné, királyaszszony.

Runinkaallinen, királyi.

Runnes, míg, míg — nem.

Runnia, bécsület, dicsőség; =ja-na, bécsületszó.

Runniaallinen, bécsületés.

Runnioitettawa, tisztélendő.

Runnioittaa, tisztélni, megbécsülni.

Runnioitus, tisztélet.

Ruohua, pézségni.

Ruofistella, kapálgatni.

Ruolema, halál; ruoleman-, halálos.

Ruolematon, halhatatlan.

Ruolettawašti, halálosan.

Ruolewainen, halandó.

Ruolijafsi, agyon.

Ruolla, (még)halni; f. johtonfin, belehalni; f. pois, elhalni; f. jufupuuuttoon, kihalni.

Ruollut, holt.

Ruoma, koma.

Ruoppa, verem.

Rurceeri, futár.

Rurjuus, inség, nyomorúság.

Rurfi, daru.

Rurffu, torok.

Rurfi, kocsis.

Rustantaja, kiadó.

Rutfutella, csiklandozni.

Rutoa, szöni.

Rutri, fűrt.

Rutfua, hívni, hini; f. sinne, odahívni; f. sišään, behívni; futfuttu, hivatalos; niin futfuttu, úgynevezett.

Rutfuttaa, hivatni.

Ruu, hold; =fauši, hó, hónap.

Ruulla, (még)hallani; f. huonošti, nagyot hallani.

Ruulo, hallás.

Ruultawa, átlátszó.

Ruulua, hallani (-ik), hallatszani (-ik); f. johtonfin, tartozni (-ik) valamihéz.

Ruuluisa, hírés, nagyhirű.

Ruulustella, vallatni.

Ruuluttaa, hirdetni.

Ruuluma, hallható, hangos; =sti, hallhatólag.

Ruuma, hő, forró.

Ruume, láz; =tauti, forróláz.

Ruumuus, hő, hév.

Ruunnella, meghallgatni, kihallgatni, odahallgatni, hallgatózni (-ik); f. tarfašti, figyelni, fülelni.

Ruufi, fenyő, fenyő.

Ruutamo, holdvilág.

Ruma, kép.

Rumanweistäjä, szobrász.

Ruwaštaa, visszatükrözni.

Ruwata, léfesteni; mielesjänä f., képzeln.

Rytenemä, képes.

Ryhy, képesség, téhetség.

Rylfilu, oldalborda.

Ryllä, biz, bizony; igen; ám; =ffi, elég.

Ryllästyä, megünni.

Rylmä, hideg.

Rylpeä, fürödni (-ik).

Rylpy, fürdő.

Rylmettää, (még)fürösztteni.
 Rylmää, vetni.
 Rylä, falu.
 Ryläinen, falusi.
 Rynny, küszöb.
 Rynttilä, gyertya.
 Ryntää, szántani.
 Rynä (sulfa), toll.
 Rypshä, érni (-ik).
 Rytellä, kérdezgetni; f. tarkoin, kikérdézni.
 Rytymys, kérdés.
 Rytä, (még)kérdeni, (még)kérdezni.
 Ryttynen, galamb; turturi-f., gerlice.
 Ryttynen-poika, galambfi.
 Rytäarme, vipera.
 Rynnel, könny; nuodattaa ryh-neliä, könnyezni.
 Rynnelinen, könnyes.
 Ryöfki, konyha.
 Rührä, fűrt.
 Rämnen, tenyér.
 Rärjymys, szenvedés.
 Rärjä, (el)tűrni, szenvedni, elviselni.
 Räsä, kéz; =raha, foglalo; =marfi, kar.
 Räsäite, fogalom.
 Räsittämätön, megfoghatatlan.
 Räsittää, foglalni.
 Räsitys, fogalom, fölfogás.
 Räsityöläinen, mestèrembèr, kézműves.
 Räsäkä, parancsolni, rendelni, meghagyni; f. pois, elutasítani; f. ulos, kiutasítani.
 Räsä, parancs, parancsolat.
 Räsäntä, búvni, búni, (el)bújni (-ik).
 Räsäkä, (el)rejteni.

Rättyri, poroszló.
 Rätellä, sétálni; f. ympäri, körülgetni.
 Rätbä, járni; f. ajatukfiinsa mai-puneena, andalogni; f. jalkaifin, gyalogolni; f. fimppuun, rátamadni; f. päälle, nekimenni; f. usein jossakin, bejári; f. merkkäifesi, méndégelni, ballagni; antaa f. ympäri, szétjártatni.
 Rätmätön, járatlan.
 Rätellä, tárgyalni.
 Rätätä, használni.
 Rätäntä, fordulni; f. pois, elfordulni; f. takaisin, megfordulni, visszafordulni.
 Rätätä, fordítani.
 Rätäriä ympäri, körülcavarni.
 Rätäme, kigyó.
 Röttyms, szégénység.
 Rötthä, szegény.
 Rötifi, kötél.

L.

Laakso, völgy.
 Laatu, minőség.
 Lahja, ajándék.
 Lahjoittaa, ajándékozni.
 Laiha, sovány.
 Laillinen, törvényes; =sti, törvényesen.
 Lainata, kölcsönözni.
 Laine, hab, hullám.
 Laineinen, hullámos.
 Lainlaattija, törvényhozó.
 Lainmukaisuus, törvényszerűség.
 Lainoppinut, jogász.
 Laiska, lusta, rést; =sti, lustán, lomboán; olla laiska, réstelni.
 Laiskotella, heverni.

Laiwa, hajó.
 Laiwuri, hajós.
 Laji, nem, faj, fajta.
 Lafata, megszünni (-ik), elál-
 lani; laffaamatta, szüntelen.
 Lafeus, rónaság, sik.
 Lafi, törvény.
 Laffi, sipka.
 Lallattaa, gögicsélni.
 Lampi, tó.
 Langeta, lèrogyni; l. laulaan,
 nyakba borulni; l. tafaijin,
 visszaháramlani (-ik).
 Lapfenlappi, unoka.
 Lappi, gyermek, gyerek, mag-
 zat.
 Lasi, üveg, pohár.
 Laskea, eresztetni, lènyugodni
 (-ik); l. alaš, léeresztetni; l.
 irti, szabadon bocsátani; l.
 leiffiä, kötödni (-ik), mó-
 kázni (-ik), tréfálódzni (-ik),
 tréfálni; l. lufua, számítani.
 Laskeutua, léereszkédni (-ik),
 lèszállani.
 Laskeais (farnawaši)-aša, farsang.
 Lattia, padló.
 Latwa, csúcs.
 Lauantai, szombat.
 Lauhkea, enyhe.
 Laukaus, lövés.
 Laulaa, dalolni, énekélni.
 Laulajatar, énekésnő.
 Laulu, ének, dal.
 Laufuminen (beflamationi), sza-
 valat.
 Lauta, dèszka.
 Lautanen, tányér.
 Lehbistö, lomb.
 Lehmä, tehén.
 Lehti, levél.
 Lehto, berék.

Leifata, metszeni, vágni, nyírni,
 aratni; l. lomi, róni; l. poiffi,
 elvágni; l. pois, lèvágni.
 Leifitellä, játszani (-ik).
 Leiffi, játék; =lumppani, játszó-
 társ.
 Leiffuu, aratás.
 Leimaus, villanás.
 Leimuta, lángolni.
 Leipoa, sütni.
 Leipuri, pék.
 Leipä, kenyér.
 Leiri, tábor; leiri-, tábori; lei-
 risä oleminen, táborozás.
 Leimonen, pacsirta.
 Lempeys, szèlidség.
 Lempeä, szèlid.
 Lempi, szerelém.
 Lennellä, röpködni (-ik).
 Lennähtää pois, elrèppenni.
 Lento, repülés.
 Lentää, röpülni, repülni; l. pois,
 elrèpülni; l. fišään, berèpülni.
 Lepo, nyugalom, nyugodalom;
 =tunti, szünóra; mennä levolle,
 lènyugodni (-ik).
 Leppelys, szendeség.
 Lepytää, megkérlelni.
 Lešti, özvegy.
 Lemetä, kiterjedni, elterjedni.
 Lemeä, szèlés.
 Lemittää, teríteni, (ki)terjesz-
 teni.
 Lemoton, nyugtalan.
 Lemähtää, mégpihenni.
 Lemätä, pihenni, nyugodni (-ik);
 l. tarpeeksenä, kipihenni ma-
 gát.
 Lieffi, láng.
 Liefuttaa, lengetni.
 Liemi, lé.
 Lihä, hús.

Liĥama, kövér.
 Liĥota, meghízni (-ik).
 Liĥahtua, (még)mozdulni.
 Liĥte, mozgás (-, o); lähteä lii-
 keelle, megindulni; panna lii-
 keelle, indítani; liiſkeelle-pano,
 indítás.
 Liĥffua, mozogni; liiſfumatta,
 vesztég.
 Liĥffuma=ala, játszótér.
 Liĥfunto, mozdulat.
 Liĥttää, csatolni.
 Liĥa, sár.
 Liĥainen, piszkos; tulla liĥaiſeſſi,
 elszennyesedni (-ik).
 Liĥi, liſellä, liſelle, közel.
 Liſja, lilium.
 Linna, vár.
 Lintu, madár.
 Lipiä, lüg (o).
 Lippu, zászló.
 Liſtin, korpa.
 Liſätä, hozzátenni.
 Liimeta, kioldódni (-ik).
 Lohĥutta, (még)vigasztalni.
 Lohĥutus, vigasz.
 Lohi, lazac.
 Lohĥtoinen, bűvös.
 Loisĥahella alaſ, lépotyogni.
 Loistaa, fényleni (-ik), ra-
 gyogni.
 Loistama, fényes.
 Loisto, fény, ragyogás.
 Lofakuu, október.
 Loma, szünet.
 Lopetta, elvégezni, bevégezni,
 véget vetni.
 Loppu, vég; lopuſſi, végre.
 Loppua, végződni (-ik); olla lop-
 pumaiſillaan, fogytán lenni.
 Loukata, (még)sérteni, (még)bán-
 tani.

Louſſaantua, megsérülni.
 Luento, előadás.
 Luisĥahaa alaſ, lécsúszeni (-ik).
 Luja, szilárd.
 Lufea, olvasni; l. juſſi, fölöl-
 vasni; l. jonkun työſſi t. ſyſſiſi,
 tulajdonítani.
 Lufematon, számtalan.
 Lufeminen, olvasás.
 Lufija, olvasó.
 Lufita, kulcsolni.
 Lufu, lecke; szám; -määrä, szám.
 Lufuiſa, számos.
 Lumi, hó.
 Lumomainen, bűvös.
 Lymous, varázs.
 Lunastaa, megváltani.
 Luoda, (még)teremtteni, alkotni.
 Luoffa, osztály.
 Luonnollinen, természetes, ter-
 mészeti.
 Luonto, természet; -ſappale, te-
 rémtés.
 Luopua, lemondani.
 Luoti, golyó.
 Lupa, engedély, engedelém.
 Lupaus, ígélet, fogadás.
 Luſiffa, kanál.
 Lutwiffi, Lajos.
 Luu, csont; -ranſo, csontváz.
 Luulemaisuus, feltés.
 Luutnantti, hadnagy.
 Lumata, (még)igérni, (még)fo-
 gadni; l. itſenſä pois, eligér-
 kézni (-ik).
 Lyĥt, rövid.
 Lyĥij, ólom.
 Lyſätä, lökni; l. ſiſään, bele-
 lökni; l. toistaſiſeſſi, elhalasz-
 tani.
 Lyöbä, csapni; l. alaſ, léüttni,
 léverni; l. ſormalle, pofon

csapni; l. fíjään, beütni; l. tafaiſin, visszaverni.

Lhōmä, ütés.

Lähde, forrás.

Läheinen, közeli; lähin, legközelebbi.

Lähestyä, közelíteni.

Lähetätä, küldeni; l. pois, el-küldeni.

Lähteä, (el)indulni.

Lämmin, meleg.

Läntinen, nyugati.

Läpi, lyuk.

Läpinähtävä, átlátszó.

Läsnä-olo, jelenlét.

Lämitse, át, által, keresztül.

Läähöttää, lihégni.

Lääfe, orvosság.

Lääfäri, orvos; lääfäri-, orvosi.

Löyhentää, megtagítani.

Löyhyä, akadni.

Löytää, találni, löytäläni, megtalálni, rátalálni, akadni (valamire), ráakadni, réaakadni, lelmi.

M.

Maa, föld, ország; -funta, tartomány; maa-, falusi.

Maailma, világ; koko m., universum, világégység.

Maailmanhistoria, világtörténet.

Maalari, festő, festész.

Maalata, festeni; maalattamaksi felpaama, festői.

Maali, festék; siwellä maalilla, befesteni.

Maaliskuu, március.

Maallinen, földi.

Maanantai, hétfő.

Maanpöytäkirja, számkivetés; lähettää maanpöytäkirjaan, számüzni.

Maaseutu, vidék.

Maata, feküdni (-ik), aludni (-ik); panna maata, lefeküdni (-ik); panna mahaamaan, lefektetni.

Mahtolinen méltó.

Mahtolisuus, lehetőség.

Mahtoton, lehetetlen.

Mahtava, hatalmas, befolyásos.

Mahtua, (még)férni.

Maine, hír.

Mainio, nevezetés.

Mainita, említeni; m. usein, emlegetni.

Mairitella, hízlelni.

Mairittelevä, behízeltő.

Maisi, kukorica.

Maito, tej.

Majesteetti, fölség, felség.

Majesteetillinen, fölségés, felségés.

Majesteetinrikas, fölségsértés.

Majoittaa, beszállásolni.

Majuri, őrnagy.

Mahaaminen, alvás.

Makea, édes; tehdä makeaksi, édesíteni.

Maksaa, fizetni; m. pois, megfizetni; mitä maksaa, mennyibe kerül?

Maku, íz.

Makuusija, fekhely.

Malja, tál.

Marffa, márka.

Marffina-foju, bódé.

Marraskuu, november.

Marssia fíjään, bevonulni.

Martturi, vértanú.

Matala, alacsony.
 Mathias, Matti, Mátyás.
 Matka, út.
 Matkustaa, utazni (-ik).
 Matkustaja, utazó.
 Mato, férég.
 Matrasji, dérékalj.
 Mauri, Mór.
 Me, mi, mink.
 Mehiläinen, méh.
 Mehiläis-fori, méhkas.
 Meidän, mienk, (miénk).
 Melfein, majd, majdném, mint-
 egy, szinte.
 Melfoinen, tekintélyes.
 Melu, zaj, láрма.
 Meluta, lármázni.
 Menestys, siker.
 Menestys, sikerülni; hywin me-
 nestyvä, sikeres.
 Menestys, eljárás.
 Mennä, menni; m. menoansa,
 haladni; m. pois, elmenni;
 m. finne, odamenni; m. si-
 fään, bemenni; m. takaisin,
 visszamenni; mennä tiehenfä,
 lódulni, (el)takarodni (-ik);
 m. ulos, kimenni; pois mene-
 minen, távozás; mene! eredj;
 mennyt aita, mult.
 Meno, ménet; ulosmeno, kimé-
 netel.
 Meri, tengér.
 Merkillinen, jelés.
 Merkki, jel, bélyeg.
 Mesi, méz.
 Mestari, mestér.
 Mestaus, kivégzés; paiffa, vesz-
 tőhely; piilu, pallos.
 Metalli, érc.
 Metjistö, berék.
 Metso, erdei fajd.

Mettä, erdő; -tauris, öz; dimi-
 nutivi: özike.
 Mettästellä, vadászgatni.
 Mettästjä, vadász.
 Mettästäminen, vadászás.
 Mettästää, vadászni.
 Mieffa, kard.
 Mielenlaatu, érzület, kedély.
 Mielenliifutus, indulat.
 Mielenosoitus, tüntetés.
 Miellentä, hangulat.
 Mielitön, esztelen, örült.
 Mieli, kedv, kedély, érzület;
 -hartaus, érdek; -pahta, ked-
 vetlenség; -pihe, nézet, vé-
 lemeny; -pleinen mielipide, köz-
 vélemény; -walta, kény.
 Miellyttä, tetszeni (-ik); ru-
 weta miellyttämään, megтет-
 szeni (-ik).
 Mies, ember, férfi, férfiú,
 férj; mennä miehelään, férj-
 ház menni.
 Miettä, meggondolni.
 Mihiin, hova, hová? ei mihiin-
 fään, sehová.
 Mitä, mi, micsoda, mely, mē-
 lyik? m. tahtansa, akarmi, a-
 karmely, bármely, bármi; ei
 mitään, sémmit.
 Millainen, miféle? millainen ta-
 htansa, akarmiféle, akarmine-
 mü, bármiféle, bárminemü;
 ei mitäänlainen, sémmit.
 Milloin — milloin, hol — hol,
 majd — majd.
 Millä tavoin, miként? ei mil-
 lään tavalla, sehogy.
 Mimmoinen, mily, milyen, mi-
 lyes, minemü, minö, mi-
 féle? m. tahtansa, akarmily,
 akarmilyen, bármily, bármi-

lyen; ei minnainenfaan, sèmi-lyen.	Murehtia, búslakodni (-ik), ke-serègni.
Minne-päin taħansa, akármerre.	Murħaaaja, gyilkos.
Ministeri, miniszter; =presidentti, miniszterelnök.	Murħata, méggyilkolni, mégölni.
Miniä, mény.	Murħe, bú, bánat, búbánat, gyász, szomorúság.
Minfätäħben, mért, miért?	Murħeellinen, bú.
Minun, enyém, (ényim).	Murħetia, szomorkodni (-ik).
Minuti, perc.	Murišta, mormogni.
Minä, én.	Murtaa rikki, összetörni.
Misfä, hol? ei misfään, sehöl.	Mušta, fekete.
Mistä, honnan? m. ašti, mióta?	Muštalainen, cigány.
Mitata, mérni.	Mutta, de, azonban, pedig.
Miten, mint.	Muu, más, egyéb; muun muasfä, egyébek közt; muut, többi.
Mitta, mérték.	Muualla, másutt.
Mitättömyys, sèmmiség.	Muulloin, egyébkor.
Molemmat, mind a két (kettö).	Muurari, kömüves.
Monenlainen, sokféle.	Muutama, néhány.
Moni, némely.	Muuten, külömben, egyébbiránt;
Monistaa, sokasítani.	muutenfin, úgyis; ei muutenfaan, úgy sèm.
Morsian, ményasszony.	Muuttaa, változtatni; m. pois, elköltözni (-ik).
Mošfeija, mecset.	Muuttua, változni (-ik).
Muħfea, deli.	Muħfä, néma; =šti, némán.
Muinaišaiša, hajdan.	Muħħ, malom.
Muinaištaru, hitrege.	Muħlätä, dúlni.
Muinoin, hajdan, hajdanában, egykor, egykoron.	Muħrħ, mérég.
Muistaa, (még)emlékézni (-ik), visszaemlékézni (-ik).	Muħrħellinen, mérges.
Muisti, emlékezet.	Muħrħytää, mégmérgezni.
Muisto, emlék, emlékézet.	Muħrħt, vihar.
Muistutus, mégjegyzés.	Muħrħtinen, viharos, zivataros.
Muufaan, szèrint, (szèrént).	Muħbä, árulni, eladni.
Muufala, poronty.	Muħhäinen, késö.
Munia, tojni (-ik).	Muħhään, késön; muħhemmin, késöbb, késöbben, utöbb.
Munffi, szerzetès.	Muħntħä, beleégyezni (-ik).
Muodostaa, képezni.	Muħntää, elismerni, ráhagyni.
Muoti, divat; muodin-mufainen, divatos.	Muħšfin, is, szinte, szintén; niin m., úgyszintén.
Muoto, alak, forma.	Muħfä, nedves.
Muotoinen: olla jonkun muotoi- nen, hasonlítani.	

Mätähaama, fekély.
 Määrä (tarfoitusperä), cél.
 Määrätä, megállapítani, kitüzni.
 Möristä, morogni.

n.

Naama, pofa.
 Naapuri, szomszéd.
 Naaras, nöstény (-, é).
 Nahfa, bőr.
 Naida, elvénni; mennä naimisiin,
 hazasodni (-ik).
 Nainen, nő; (dami), hölgy.
 Nainut, nös.
 Nais-, női; -nästämä, barátné.
 Narri, bolond.
 Nauha, szalag, pántlika.
 Naula, szég; font.
 Naulita, szégezni.
 Nauraa, nevetni; n. jollefelle, ki-
 nevetni; n. ääneensä, kacagni.
 Naureskella, nevetközni (-ik).
 Nauru, nevetés; purskahda nau-
 ruun, elnevetni magát.
 Nauta, marha.
 Nautinto, élvezet.
 Neiti, kisasszony.
 Neito, neitsýt, hajadon.
 Nelisfulmainen, négyszégletes,
 négyszégletü.
 Nelistää, nyargalni.
 Nenä, orr.
 Neula, tű.
 Neuloa, varrni.
 Neumo, tanács.
 Neumoa, tanácsolni.
 Neumotella, tanakodni (-ik).
 Niellä, nyelni.
 Nihfutaa, pityèrègni.
 Niin, igen, úgy; eifö niin, úgy-é?
 n. monta fuin, a hány, a meny-

nyi; n. paljon, annyi; n. fuuri,
 akkora; n. fuuri fuin, a mek-
 kora.
 Niinifään, szintúgy, nemkü-
 lömben.
 Niinfin, valamint; niin fuin —
 niin, valamint — úgy.
 Niinmuodoin, ennélfogva.
 Niistutus, zokogás.
 Niffari, asztalos.
 Nifolai, Miklós.
 Nimi, név.
 Nminen, nevü, címü.
 Nimitäin, nevezetèsen, uyanis.
 Nimitää, nevezni.
 Nifä, emlö; -lapfi, csecsemö.
 Noh, nosza, rajta!
 Noin, mintègy, körülbelül; n.
 paljon, annyi; n. paljon tuosfa,
 amannyi; n. fuuri, akkora.
 Noita-affa, boszorkány.
 Nojautua, támaszkodni (-ik).
 Nofi, korom.
 Nopea, gyors; -sti, gyorsan.
 Noštaa, emelni; n. ulos, kie-
 melni; n. hlös, fölemelni.
 Notarius, jegyzö.
 Noubattaa, követni.
 Noustä, emelkedni (-ik), kelni;
 n. näftymin, kiemelkedni (-ik);
 n. hlös, fölemelkedni (-ik),
 föllállani, föltámadni, fölkelni.
 Nuija, buzogany.
 Nufahda, elszenderèdni (-ik).
 Nuffi, báb, baba.
 Nuffua (olla nufufisfa), aludni
 (-ik), hálai; (mennä nufuf-
 fiin), elaludni (-ik); nuffu-
 minen, alvás.
 Nufuttaa, altatni.
 Nuliffa, poronty.
 Runna, apaca.

Nuoli, nyil.
 Nuorentua, megifjulni.
 Nuori, fiatal.
 Nuoriso, ifjúság, fiatalság.
 Nuorufainen, ifjú, legény.
 Nuoruus, ifjúság, fiatalság.
 Nyhinen, mostani.
 Nyt, most.
 Nytlytellä, ráncigálni.
 Nyöri, zsinór; nyöreillä marus-
 tettu, zsinóros.
 Nähdä, látni; n. unta, álmodni
 (-ik); jälleen näfeminen, vi-
 szontlátás.
 Näin, így; n. paljon, ennyi;
 n. paljon tässä, emennyi; n.
 juuri, ekkora.
 Nähy, látvány.
 Nähyä, látszani (-ik), föltünni
 (-ik); jaattaa nähyiin, föl-
 tüntetni.
 Näkö, látás.
 Näkö, éhség (é); nähä nälfää,
 éhezni (-ik).
 Näkfäinen, éhes; =sti, éhén.
 Näpölinen, csipetnyi.
 Närfästynyt, bosszús.
 Nähtellä, játszani (-ik).
 Nähtelmä, szinmű; =taide, szin-
 művészet; nähtelmä=, színi.
 Nähtelmänsirjoittaja, szinmű-
 író.
 Näyttelijä, színész; =taide, szí-
 nészet; näyttelijä=, színészi.
 Näyttelijätär, színésznő.
 Näyttämö, színpad.
 Näyttää, (ki)mutatni; tetszeni
 (-ik).
 Näytäntö, színi előadás.
 Näytös, fölvonás.
 Näyryttää, mégalmazni.
 Näyrä, szérény, alázatos; =sti,

szérényen, alázatosan (alás-
san).

D.

Daś, tövis.
 Dottaa, (el)várni.
 Dhra, árpa.
 Dhut, vékony.
 Di, óh, ah, haj, hej, hajh, hejh!
 Dih, ej!
 Difaista, megigazítani.
 Difea, igaz, igazi; igazságos;
 jobb; oifealla, -lle, jobbra;
 olen oifeassa, igazam van.
 Difeastaan, voltakép(en), jófor-
 mán.
 Difein, igazságosan.
 Difeus, jog; igazság; fähttää oi-
 feutta, igazságot szolgáltatni.
 Djentaa, nyújtani; o. itsensä,
 kinyúlani (-ik), kinyújtózni
 (-ik).
 Djentua, nyúlani (-ik).
 Dffa, ág.
 Dleffia, honolni.
 Dlento, teremtés, lény.
 Dleskella, időzni (-ik), ellenni.
 Dlfapää, váll.
 Dlla, lenni; o. olemassa, még-
 lenni; ei ole, nincs, nincsen;
 ei — =faan (=fään) ole, sincs,
 sincsen.
 Dlo, lét.
 Dlut, sör.
 Dma, saját; =tunto, lelkiismeret.
 Dmaisuus, vagyon.
 Dmena, alma.
 Dmiistaa, birni.
 Dmituinen, sajátosság, különös.
 Dnfi, horog.
 Dnnellinen, széréncsés, boldog;
 =sti, boldogul, boldogan.

Dnneton, széréncsétlen, boldog-
talan.

Dnnettomuus, csapás, szérén-
csétlenség.

Dnni, széréncse.

Dnnistunut, sikerült.

Dntua, sántítani.

Dntuwa, sánta.

Dpera, opera.

Dperationi, műtét.

Dpettaa, (még)tanítani, oktatni.

Dpettoja, tanító, tanár.

Dpetus, tanítás.

Dpinto, tanulmány.

Dppia, (még)tanulni.

Dppilas, tanítvány.

Dppinut, tudós.

Dppitunti, lecke.

Dris, ménló.

Dria, rab, rabszolga.

Drian-ies, rabiga.

Driantappura, csipke-bokor.

Driuus, rabság.

Drho, árva; -tifa, árvaság.

Drmoffi, viola; orwofin-wärinen,
violaszín.

Dsa, rész, részlet; ofaffi — ofaffi,
részint — részint.

Dsallinen, részes (-, è); olla ofal-
lifena, részesülni.

Dsašto, osztály.

Dsata, tudni.

Dsoittaa, (még)mutatni, kife-
jezni.

Dsoitus, kifejezés; utasítás.

Dstaa, (még)vénni, vásárolni.

Dtfa, homlok.

Dttaa, vénni; o. alas, lévénni;
o. pois, elvénni; o. uos, ki-
vénni; o. waštaansa, elfog-
lalni; o. waštaan, elfogadni,
befogadni, átvénni; o. hlös,

fölvénni; o. äfisti alas, lé-
kapni.

Dtus, vad.

Dwi, ajtó.

P.

=pa (=pä), ám.

Paeta, menekülni.

Paša, rossz, gonosz; paša fyllä,
fájdalom; tehdä pašaa, bán-
tani; -šti, rosszul.

Pašuus, gonoszság.

Paiffa, hely; -funta, helység.

Paimen, pásztor.

Painaa, nyomni, szorítani.

Painisfella, birkózni (-ik).

Paino, súly, sajtó.

Paistaa, sütni.

Paitfi, kívül; p. fitä, azonfölül.

Paju, füzfa.

Pajunetti, szurony.

Paftata fiiään, bepakolni.

Pafo, menekvés; olla pafofalla,
bújdosni (-ik).

Pafo, kényszér (-); minun on
pafo, kénytelen vagyok.

Pafoitettu, kénytelen.

Pafoittaa, kényszeríteni.

Paifu, vastag.

Palaa, (el)égni.

Palata, visszatérni.

Palatfi, palota.

Palettua, megfagyni.

Paljas, csupa, kopár.

Paljastaa, léleplezni.

Paljon, sok.

Palfinto, jutalom, díj.

Palfita, jutalmazni.

Palfollinen, cseléd.

Palttina, vászon.

Palwelija, szolga.

Palmella, szolgálni; tähsin pal-
mellut, kiszolgált.

Palmelus, szolgálat; =mäfi, cse-
lédség.

Panna, ténni; p. alas, léténni;
p. fofoon, összeténni; p. pois,
elténni; p. finne, odaténni;
p. ulos, kiténni; p. ȳlös, föl-
ténni, fölrakni.

Paperi, papiros.

Papillinen, papi.

Papišto, papság.

Pappi, pap.

Paraiten, legjobban.

Parantaa, (még)gyógyítani.

Parantua, kigyógyulni.

Paras, (leg)java.

Paratiisi, éden.

Paremmiin, jobban.

Pari, pár.

Paritella, párosulni.

Parjata, rágalmazni.

Paroni, báró.

Parasfuttaa täyteen, összefecsken-
deni.

Pata, fazék.

Patja, vánkös.

Patrioti, hazafi, honfi.

Patriotillinen, hazafiu.

Pauhata, zajlani.

Pauhahtaa, csattanni.

Pauffina, robaj.

Pehmeä, puha.

Peili, tükör.

Peite, lepel; takaró.

Peittää, (el)takarni, elleplezni,
befédni.

Pelffä, csupa.

Pelffo, félelém; pelffo saamuttaa
minut, félelém fog el.

Pelfuri, gyáva; pelfurimaistei,
gyáván.

Pellama, len.

Pelto, föld, szántóföld.

Pelästyä, ijedség.

Pelästyä, (még)ijedni.

Pelätä, félni, réttégni.

Penffi, pad.

Pensas, bokor.

Pensjys, közöny.

Pensjeli, ecset.

Perhe, család.

Perheellinen, családi.

Perifato, vész.

Perillinen, örökös.

Perimmäinen, szélső.

Perinpohjainen, alapos.

Perintö, örökség (é); perintö-,
örökös.

Perjantai, pénték.

Perfele, ördög.

Personallinen, személyes.

Personifierata, mégyszemélyési-
teni.

Peruna, burgonya.

Perus, alap (o); =fiwi, alapkő,
talpkő.

Perustaa, alapítani.

Perustuslainen, alkotmányos.

Perustuslaki, alkotmány.

Perästä, múlva, (mulva).

Pestä, mosni, mégmosdatni; p.
pois, lémosni.

Pesumaimo, mosóné.

Pesä, fészék, vacok.

Peto, vadállat.

Petollinen, hamis.

Petos, árulás.

Pettymys, csalódás.

Pettyä, csalódní (-ik); toimos-
saan pettyminen, kiábrándulás.

Pettää, elárulni.

Pian, hamar; pitemmin, hama-
rabb.

Bidättää, visszatartóztatni, visszatartani.
 Pieni, kis, kicsi, kicsiny, apró, kicsi.
 Pienofainen, kiseded.
 Piestä, (még)verni.
 Piha, udvar.
 Piifa, szolgáló.
 Piillä, búvni, búni, bújni (-ik).
 Piilopaifa, rejték.
 Piina, kín.
 Piinata, kinozni.
 Piippu, pipa.
 Piiri, kör.
 Piirre, vonás.
 Piispa, püspök.
 Pitainen, gyors.
 Pilata, elrontani.
 Piltata, csúfot üzni.
 Pilffa, gúny (-); =hym, gúnymosoly.
 Pilli, sip.
 Pilmi, félhő, félleg.
 Pilminen, félhős.
 Pimeys, sötétség, sötétség.
 Pimeä, sötét, sötét.
 Pippuri, bors.
 Pisama, szeplő.
 Pisara, csépp.
 Pisteliäs, fulánkos.
 Pistellä, megszurkálni.
 Pisto, szúrás.
 Pistoli, pisztoly.
 Pistää, szúrni; p. fiinni, tüzni.
 Pitfin, hosszában.
 Pitfittää, meghosszabbítani.
 Pitkä, hosszú; -ltä, hosszan; =jäärinen, hóríhorgas.
 Pitää, (még)tartani, kelleni; p. maari, rávigyzni.
 Pohja, fenék.
 Pohjainen, éjszaki.

Pohjaton, feneketlen.
 Poika, fiú; manha p., agglegény; pojan-, fiú.
 Poifeta, betérni, eltérni.
 Poimia, szédni; p. alas, lészakítani.
 Poimu, redő.
 Poistua, (el)távozni (-ik).
 Poliisi, rendőrség.
 Polkea, tapodni, taposni, tiporni.
 Polku, ösvény.
 Polttaa, égetni, elégetni; p. ulos, kiégetni.
 Polwi, térd; langeta polwilleen, létérdelni; seijoa polwillaan, térdelni, térdepelni.
 Pontema, erélyes.
 Porras, malac.
 Porstua, pitvar.
 Portti, kapu.
 Porwari, polgár.
 Porwaristo, polgárság.
 Postiparta, szakáll.
 Posti, pósta; =merffi, postabélyeg.
 Poukautaa, ütödni (-ik).
 Powi, kebel.
 Profesori, tanár.
 Protesti, óvás.
 Pudota, esni (-ik), hullani; p. alas, léesni (-ik); p. päälle, ráesni; p. ulos, kiesni (-ik).
 Puhaltaa, fújni; p. fíää, belefújni.
 Puhdas, tiszta.
 Puhe, beszéd.
 Puhjeta, nylni.
 Puhtaus, tisztaság.
 Puhua, szólni, beszélni; ruweta puhumaan, megszólalni.
 Puhuja, szónok.
 Puhutella, (még)szólítani.

Puifaktaa ulos, kibújni (-ik).

Pufu, öltözet.

Pullo, üveg.

Pulveri, por.

Punainen, piros, vörös.

Punaštua, (el)pirulni.

Punoa, fonni.

Puoli, fél; puoleksi, félig; puolelta, felől (felül); puolta pie-nempi, felényi; tällä puolella, innen; tuolla puolella, túl; rumeta jonkun puolelle, pártolni.

Puolue, párt.

Puolustaa, védeni, védelmezni.

Puolustella itseänsä, mentégetőzni (-ik).

Puolustus, védelem.

Puoti, bolt.

Pureskella, rágni.

Puristaa, megszorítani.

Puro, patak.

Purra, megharapni.

Pusertaa ulos, kicsikarni.

Puu, fa; =tarha, kert; =tarhuri, kertész.

Puute, hiány.

Puuttua, hiányzani (-ik), hibázni (-ik); p. puheseen, közbeszólni.

Pyhäin-maestaja, zarándok.

Pyhäellä, létörülgetni.

Pyhä, szent.

Pyhätön, szentségtelen.

Pyhäesfähtämä, csarnok.

Pyhä-ilmä, férgeteg.

Pyhäsky, puska; pyhäskyperä, puska-agy.

Pyhäyvä, állandó.

Pyhäyväisyys, állandóság.

Pyhäntö, kérés.

Pyhäntää, fogni, kikérni, fölkérni;

p. päästäksensä fífiään, bekéredzkédni (-ik).

Pyhörittää, kavarni.

Pyhöriä, forogni.

Pyhörre, örvény.

Pyhörthä, kábulni, elszédülni; pyhörtheneä, kábultan.

Pähfinä, dió.

Pähhyttää, részégíteni.

Pähthymys, mámor.

Päin, felé; =mastoin, ellenkézölég.

Päivä, nap, napság; päivä-, napi; päivällä, nappal; sinä päivänä, az nap; seuraavana päivänä, más nap; päivän lasfun ašti, napestig; puolipäivä, dél; edellä puolen päivän, délelött; jälkeen puolen päivän, délután; päivittäin, naponként.

Päivällinen, ebéd.

Päivätyö, napszám; päiväläinen, robotos.

Pää, fej, fő; pää-, fő; =afiallifesti, főleg; =saupunki, főváros; =oma, töke.

Päähine, főveg, főkötő.

Päällä, hegýett; =lle, hegýé.

Päänalus, fejbáncos.

Pään-nyhähäys, fejbillentés.

Päästää, bocsátani, eresztteni; p. auki, kibontani; p. fífiään, beersesztteni.

Päättää, (be)végezni, elhatározni, következtetni; eltökélni, itélni.

Päätös, határozat.

Pöly, por.

Pölyinen, poros.

Pöytä, asztal; =liina, abrosz.

R.

Raabella, marcangolni.
 Raehaulit, sérét.
 Raefabe, jégeső.
 Raha, pénz.
 Rahastohuone, kincstár.
 Raikas, friss.
 Raitis, józan.
 Raimofas, dühös; -sti, dühösen.
 Raja, határ.
 Rajaton, korlátlan.
 Raju-ilma, férgeteg.
 Rajutuuli, szélvész.
 Rafas, édés, kedves.
 Rafastaa, szeretni; tehä rafas-
 tetufsi, megkedveltetni.
 Rafastua, beleszeretni; r. mie-
 lettömästi, belebolondulni.
 Rafastunut, szerelmes.
 Rafennus, épület; olla rafennuf-
 jella, épülni.
 Rafentaa, építeni.
 Raffaus, szeretet, szerelém.
 Rangaista, megbüntetni; jättää
 ranfaifematta, elnézni.
 Rangaistus, büntetés; färjä ran-
 gaistus, meglakolni, megbün-
 hödni (-ik).
 Ranffasabe, zápor.
 Ranskalainen, francia.
 Ranskan maa, Franciaország.
 Ranta, part.
 Rafitus, alkalmatlanság.
 Rasfas, nehéz, súlyos; -sti, ne-
 hezen, súlyosan; färbä ras-
 faatfi, megnehezülni.
 Ratteta, lészakadni.
 Ratfastaa, lovagolni.
 Ratfastaja, lovas.
 Ratjuhewonen, paripa.
 Raudoitettu, vasas.

Rauha, békesség.
 Rauhoittaa, megnyugtadni.
 Rauffa, szegény.
 Rauta, vas; -tahtoinen, vas-
 akaratú.
 Rawintola, vendégfogadó.
 Rehellinen, bécsületés.
 Rengas, karika.
 Repale, condra.
 Repiä, tépni; r. pois, létépni;
 r. riffi, széttépni.
 Rewetä, megszakadni, megre-
 pedni.
 Rewäistä pois, lészakítani.
 Reuna, szél.
 Riemu, vígság, öröm.
 Rientää, rohanni; r. pois, tova-
 rohanni; r. ulos, kirohanni.
 Riidellä, civakodni (-ik).
 Riippua, függni; r. alas, lé-
 függni.
 Riittämä, élégendő.
 Riita, viszály.
 Rifas, gazdag.
 Rifastuttaa, gazdagítani.
 Riffaus, gazdagság.
 Rinta, mell.
 Rinnaalla, mellett; -lta, mellöl;
 -lle, mellé.
 Risti, kérészt.
 Riutua, sorvadozni (-ik).
 Rivi, sor.
 Rohina, hörgés.
 Rohkea, bátor, merész; -sti, bát-
 ran.
 Rohto, szér.
 Rofon-arpi, ragya; rofon-arpi-
 nen, ragyavert.
 Romani, regény.
 Rooli, szerep.
 Rosa, Rózsa.
 Roswo, rabló.

Rotu, faj, fajta.

Rouwa, asszony, asszonyság.

Ruhtinas, fejedelm.

Ruhtinaallinen, fejedelmi.

Ruis, rozs.

Rufoilla, imádkozni (-ik), es-
deni, könyörögni.

Rufous, ima, imádság; =nauha,
olvasó.

Ruma, rút, csúf.

Runko, törzs, dérék.

Runoelma, költemény.

Runoilija, költő.

Runous, költészet.

Runjas, bő, bőségés; =sti, bő-
ven, bőségésen.

Runsaus, bőség.

Ruoho, fű.

Ruoka, étel; =sali, étterem.

Ruoko, nád.

Ruoska, ostor.

Ruostua, megrozsdásodni.

Ruskea, barna.

Ruskeanmerinen, barna.

Ruumiislinen, testi.

Ruumis, test; fuollut r., tetem,
holttest.

Ruusu, rózsá.

Ruusuinen, rózsás.

Rumeta, kezdeni; r. joffiin,
beállani valaminek.

Ryhmä, csoport.

Rynnätä, ostromolni.

Rypistää, gyürni.

Ryöstää, rabolni; r. pois, el-
rabolni; r. tyhjäksi, kira-
bolni.

Rääsy, rongy.

Rääsynen, rongyos.

Räätäli, szabó.

Röyhkelö, fodor.

S.

Saada, (még)kapni; f. aitaan,
eszközölni, végrehajtani.*

Saamattomasti, gyáván.

Saapua, eljönni, megjönni,
(még)érkezni (-ik), érni; f.
ulos, kiérni.

Saatana, sátán.

Saattaa, birni; f. ajatusiin wai-
pumaan, andalítani; f. jonkun
alaiseffi, alávetni; f. ulos, ki-
kisérni.

Saamuttaa, elérni, utólérni, ki-
vívni.

Saamuttamaton, birhatatlan.

Sade, eső.

Sabin, csapda.

Saipua, szappan.

Sairas, beteg; =huone, kórház;
tehdä sairaatfi, megbetegi-
teni.

Sairaustua, megbetegedni (-ik).

Saksaksi, némétül.

Saksalainen, némét.

Saksan maa, Némétország.

Salaa, alattomban.

Salainen, titkos; =sti, titkon,
titkosan.

Salaliittolainen, összeesküvő.

Salama, villám.

Sali, terem.

Sallia, (még)engedni.

Sallimus, végzet.

Sama: tämä f., ugyanez, ugyan-
ezén; tuo t. se f., ugyanaz,
ugyanazon.

Samanlainen kuin tämä, ugyan-
ily, ugyanilyen; f. kuin tuo
t. se, ugyanoly, ugyanolyan,
szintoly.

Samašfa, együttal, égszèrs-
mind.

Sametti, bársony.

Sammaltunut, mohos.

Sammua, kialudni (-ik).

Sammuttaa, eloltani.

Sana, szó; -firja, szótár.

Sananlašfu, közmondás.

Sangen, nagyon, igen.

Sanfari, bajnok.

Sanfariššinen, bajnoki.

Sanoa, mondani, elmondani,
mégmondani.

Sanoma, hír; -lehti, hírlap, új-
ság.

Sanomaton, kifejezhetetlen.

Sarwi, szarv.

Sataa, esni (-ik).

Satafieli, csalogány.

Sato, termés.

Sattua, találni.

Sattumaſta, véletlenül.

Sattumuš, véletlen.

Satu, mese; ſadušfa olewa, me-
sebeli.

Satunnainen, véletlen.

Sauna, fürdő.

Sauma, bot.

Samu, füst.

Se, az, azon; ſe ſiellä, amaz;
ſen lišäſſi, azon fölül.

Seimi, jászol.

Seinä, fal.

Seiſahtua, mégállani.

Seiſoa, állani, állni; ſeiſoma,
állandó.

Seiſoſteſſä, áldogálni; ſ. jouti-
laana, ácsorogni.

Seſaantua, keverèdni (-ik).

Seſaiſin, öſsze-viſſza.

Seſoittua, vegyülni.

Seſä — että, mind — mind.

Seletä, derülni.

Selittää, (még)magyarázni.

Selitys, magyarázat.

Selſeä, derült.

Selkä, hát.

Semmoinen ſiellä, amolyan; jo-
tain ſemmoista, olyasmi.

Senfaltainen, afféle.

Sentneri, mázsa.

Sentähden, azért.

Seppelä, koszorú.

Seppä, kovács.

Seremonia, szértartás.

Setä, bácsi.

Seula, szita.

Seura, társaság.

Seuraaja, kísérő.

Seuraama, követkéző.

Seurata, kísérni, követni, kö-
vetkézni (-ik); ſ. ſlōš, föl-
kisélni.

Seuraus, követkézés.

Seurue, kíséret.

Seutu, táj, tájék.

Siellä, ottan, ott; ſiellä, onnan.

Sielu, lélek; ſielun-, lelki.

Siemen, mag.

Siepata pois, elkapni.

Siemä, takaros.

Siipi, szárny.

Siis, hát, téhát.

Siija, hely.

Siijainen, helyettes.

Siijašfa, -šta, -aan, helyett.

Sifa, disznó.

Sifiö, magzat, fajzat.

Silama, szalonna.

Siffi, selyem.

Sill'aitaa, azalatt.

Silloin, akkor.

Sillä, mert.

Silmiffo, bimbó.

Silmä, szem; filmästä filmään, szemtöl-szembe; luoda filmän=fä maahan, lésütni a szemét; astua filmään, kitünni (-ik); filminnähtävä, szemmellát-ható.

Silmäillä, szemlélni.

Simänräpäys, pillanat.

Silmäys, tekintet.

Silta, híd.

Sinetti, pécsét; finetillä fiinni pantu, pécsétös.

Sinun, tied, (tiéd).

Sinä, té.

Sirottaa, hinteni.

Sisar, nővér; manhempi f., néne; nuorempi f., hug, huga.

Sisarukset, testvérek.

Sifällys, tartalom, foglalat.

Sifäsfä, -flä, belül, bent; -stä, -ltä, belülről; sifään, sifälle, be; sifään=päin, befelé.

Sifteä, szívós.

Situa, kötni, megkötni, kötözni; f. fiinni, bekötni; f. ylös, föl-kötni.

Sitte, azután, aztán; =fuin, miu-tán.

Siunata, (meg)áldani.

Siunaus, áldás.

Siveellinen, erkölcsi.

Siveys, erkölcs.

Siveä, erkölcsös.

Siivistynyt, művelt.

Siivistys, műveltség, művelö-dés.

Simu, oldal.

Soata, fölzavarni.

Sohwa, pamlag.

Soida, hangzani (-ik), zengeni; alkaa f., megkondulni.

Soimata, összeszidni.

Soittaa, cséngetni; f. loppuun, elzengeni, elhúzni.

Soitto, zene; =funta, zenekar; =nieffa, zenész; aloittaa joit-toa, ráhúzni.

Sofaista, vakitani.

Sofea, vak.

Soferi, cukor; =leipoja, cukrász.

Solaffa, karcsú.

Solmu, csomó.

Soma, csinos.

Sopertaa, rebégni.

Sopia, illeni (-ik); f. hywin, jól állani; f. yhteen, összeilleni (-ik).

Sopimus, kiégyezkedés.

Soppa, leves.

Sopu=joitu, összhang.

Sopufuhtainen, arányos.

Sormi, új.

Sormistin, gyűszű.

Sormus, gyűrű.

Sorja, kacsá.

Sota, had, háború; jota=, hadi; =jouffo, hadsereg; =miehistö, katonaság; =mieš, katona; =päälliffö, (had)vezér; =mäfi, had.

Sotia, hadakozni (-ik).

Sotilas=, katonai.

Suhde, tekintet; fuhteen, ké-pest.

Suhista, zsi bongani.

Sufu, nēm; =polwi, nemzedék.

Sufulainen, rokon.

Sulata, (el)olvadni; mähitellen f., olvadozni (-ik); f. yhteen, összeolvadni, összefor-rni, egybefor-rni; sulattaa (ruo=ašta), emészteni.

Sulho, völegény.

Sulfa, toll.

- Sulfea, (be)zární, becsukni; f. ulos, kirekeszteni.
 Sulfeutua, elzárkózni (-ik), becsukódni (-ik).
 Sullo, kellem, báj; =tunne, gyönyör.
 Suloinen, kellemés, bájos.
 Suloiisuus, kellem.
 Sunnuntai, vasárnap.
 Suo, mocsár.
 Suoja, hajlék.
 Suojella, megóvni.
 Suojelusmuuri, védfal.
 Suola, só.
 Suolaton, sótalan.
 Suomalainen, finn.
 Suomi, Finnország.
 Suora, egyenés; fuoraan, nyíltan, egyenésen; fuorastaan, egyenésen.
 Suostuttaa, rábeszélteni.
 Suotuisa, kedvező; olla f., kedvezni.
 Suoma, boglya.
 Suppilo, tölcser.
 Surfutella, (még)sajnáltni.
 Surmata, elöltni.
 Surra, búsulni, búslakodni (-ik).
 Suru, bánat, keserv.
 Surullinen, szomorú; =sti, szomorúan; fähbä surullisefsi, elbúsulni (magát).
 Suruton, bútalan.
 Susi, farkas.
 Suu, száj.
 Suudella, (még)csókolni, (még)csókolgatni.
 Suulaš, szájas.
 Suunnitelma, terv.
 Suunta, irány.
 Suurenlainen, nagyszzerű.
- Suuri, nagy; =ruhtinas, nagyfejedelm; =sti, nagyon.
 Suurus, réggeli.
 Suuruus, nagyság.
 Suutari, varga.
 Suutelo, csók; peittää suuteloilla, összecsókolni.
 Suuttua, megharagudni (-ik); suuttunut, bosszús; olla suuttunut, haragudni (-ik).
 Suuttumus, bosszúság.
 Sydämellisyys, szíveség.
 Sydän, szív, szű; sydämen tyhyys, szívdobogás.
 Shftiä, dobogni.
 Shfij, ősz.
 Shfijinen, őszi.
 Shleillä, (még)ölelni, mégölelgetni.
 Shli, öl.
 Shnfisthä, borúlni.
 Shnnhinmaa, szülőföld.
 Shnnhttää, előidézni.
 Shnti, bűn.
 Shntinen, bűnös.
 Shnthä, (még)születni (-ik); shntyminen, születés; shntymäpäivä, születésnap.
 Shriäfohtainen, lényegtelen.
 Shriään, félre; metää f., félrehúzni.
 Shstätä ulos, kitaszítani.
 Shtthä, (föl)gyúltni.
 Shtthtää, (föl)gyújtani.
 Shmhyys, mélység.
 Shmä, mély; =sti, mélyen.
 Shh, ok; esitellä shyt, indokolni.
 Shhs-, őszi; =fuu, szeptember.
 Shhttää, vádolni.
 Shhtömhyys, ártatlanság.

Syytön, ártatlan; -ttömästi, ártatlanul.

Syödä, enni; s. suuhunsa, még-enni; s. watsansa tähteen, jólakni (-ik); syöminen, evés; syötävä, ennivaló.

Syöminfi=juominki, dinom-dá-nom.

Syöfsähtää päälle, nekirohanni.

Syöstä lämitse, kérésztülrontani.

Syöttää, még hizlalni.

Säde, sugar.

Säihkyä, szikrázni (-ik), villogni.

Säije, szál.

Säifähtyä, ijedni.

Säilyttää, mégörzeni.

Säffi, zsák.

Sälinä, csörgés.

Sänky, ágy.

Särkeä, (még)törni.

Särkyä, törni (-ik).

Säteillä, lövelleni.

Sämel, nóta.

Säädyllinen, illedelmes.

Säädyllisyys, tisztesség.

Sääliä, szánni, még sajnálni.

Säännöllinen, rendés; -sti, rendesen.

Sääri, comb.

T.

Taas, még, mégint, ismét, pedig, viszont.

Tahallansa, kész akarva.

Tahtoa, kenni-fenni.

Tahtoa, felöl, (felül).

Tahrata johonkin, rákenni.

Tahto, akarat.

Tahtoa, akarni.

Taide, művészet; -nieffa, mű-

vész; kumaama -nieffa, képzőművész.

Taiffa, vagy.

Tainnos, ájulás.

Taintuneena, eszméletlenül.

Taipumus, hajlam.

Taipumainen, hajlandó.

Taistella, küzdeni.

Taistelu, harc.

Taitaa, tudni.

Taitamaton, ügyetlen, ügyefogyott.

Taitawa, ügyes.

Taiteellinen, művészi.

Taiteilija, művész.

Taito, eszmélet; taattaa taidoilensa, eszméletre hozni; tulla taidoilensa, föleszmél.

Taiwaallinen, égi, mennyei.

Taiwas, ég, menny (e); taiwaan waltafunta, mennyország.

Tajunta, eszmélet.

Taka-, hátulsó; takana, méggett, mögött; takaa, hátulról, mögöl, mögül; taakse, mégé, mögé.

Takaisin, vissza; -päin, visszafelé; -tulo, visszajövés.

Takaraima, tarkó.

Taffi, kabát.

Tafoa, kovácsolni.

Talli, istálló.

Talo, ház.

Talonpoika, paraszt.

Talonpoijisto, parasztság.

Talous, talouden-pito, háztartás.

Taluttaa ulos, kivezetni.

Tammi, tölgy.

Tammikuu, január.

Tanner, tér.

Tanssi, tánc; -humit, táncvigalom.

Tanssia, táncolni.

Tanssija, táncos.

Tanssijaiset, bál; tanssijais-, báli.

Tapa, mód, szokás; tavalla, módjára; samalla tapaa, egyképen; olla tapana, szokni (-ik); tällä tavoin, ekkép.

Tapahtua, (még)történni (-ik), mégelni (-ik).

Tapani, István.

Tapella, marakodni (-ik).

Tappaa, (el)ölni.

Tappelu, csata.

Taputus: kätten taputus, taps.

Tarinoita, mesélni.

Tarjota, ajánlani, odanyújtani, átnyújtani.

Tarfastella, észlelni.

Tarffa, szabatos; -sti, szabatosan.

Tarffaamainen, figyelmes.

Tarfoitusperä, cél.

Tarpeellinen, szükségös.

Tarpeeton, szükségtelen.

Tartari, tatár.

Tarttua, megfogni; t. kiinni, fogódzani (-ik).

Tarve, szükség; tarpeeksi, elég.

Tasanto, rónaság.

Tamallinen, közönségös, rendös; -sti, rendesen.

Te, ti, tik; ön, maga, kégyed (kégyeték), kégyelmed, kelmed, kend; teidän, tieték (tieték).

Teateri, színház.

Teeskennellä, tettetni.

Tehdä, csinálni, (még)ténni.

Tehtä, hatásos, hathatós.

Tefeillä: olla tefeillä, készülöben lenni.

Tekijä, szerző.

Teko, tett; teko-, ál.

Telkka, sátor.

Temmaista alas, lérántani.

Temmata, ragadni; t. pois, elragadni; t. ulos, kiragadni.

Teos, munka, mű.

Terme, egészséges.

Termehdys, üdvözlet.

Termehdiä, üdvözölni, köszönteni; kähdiä termehdimäsiä, meglátogatni.

Termes, egészség.

Terä, él.

Teräwä, élés (e).

Teurastaa, lóvágni.

Teurastaja, mészáros.

Tie, út; maltatie, országút; olla tiellä, lábatlankodni (-ik).

Tiede, tudomány; -mieh, tudós.

Tienoo, vidék.

Tieteellinen, tudományos.

Tieto, ismeret, tudás, tudomás, tudat; antaa hänen tiedoksensa, tudtára adni.

Tietää, tudni; saada t., megtudni; itseään tietämättä, öntudatlanul; tietty, tudvalévő.

Tiheä, sűrű; -sti, sűrűn.

Tiili, téгла.

Tiistai, kedd.

Titari, tör.

Tila, helyzet, állapot.

Tilanhaltia, földesúr.

Tilata, rendelni.

Timantti, gyémánt.

Tiputtaa, csépgtetni.

Timiästi, szorosan.

Todellinen, igazi, való, valóságos.

Todellisuus, valóság.

Todennäköinen, valószínű.

Todenperäinen, alapos.

Tobistaa, tanúsítani.

Tobistaja, tanú.

Toinen, más; toinen — toinen,
egyik — másik; toinen tois-
tanja, toinen toisenja j. n. e.,
egymás.

Toisin, máskép, másként.

Toispäivänä, tégnapelőtt.

Toistaa, ismételni.

Toimo, remény, reménység.

Toimoa, remélni.

Toimostella, reménykédni (-ik).

Toimottaa, kívánni.

Toimottomuus, reménytelenség.

Toimotus, kívánság.

Toffo, valjon, vajjon, vajon.

Tomu, por.

Tonawa, Duna.

Tori, tér.

Torni, torony.

Torua, dorgálni, mégshidni.

Tormi, trombita.

Tosi, igaz; osoittaa todesti, bebi-
zonyolni; todestäfin, csak-
ugyan, valóban; tosiaan, u-
gyancsak; tosin, ugyan.

Totella, engedelmeskédni (-ik),
szót fogadni.

Toteuttaa, megvalósítani.

Tottua, hozzászokni (-ik).

Totuus, igazság.

Toukokuu, május.

Tuhatuotinen, ezredévi.

Tuhlata, (el)tékozoelni, (el)pa-
zarolni.

Tukea, támogatni.

Tukehduttaa, megfojtani.

Tukehtua, megfuladni.

Tuli, támasz.

Tulemaisuus, jövő, jövőendő.

Tuli, tűz; -vuori, vulkán.

Tulinen, tüzes.

Tulla, jönni, jöni, elérkézni
(-ik), bekövetkézni (-ik); t.
alas, léjönni; t. elämässi, még-
éledni; t. joffiin, lenni, vál-
ni (-ik); t. tofoon, össze-
jönni; t. pois, eljönni; t.
sinne, odajönni; t. siifään, be-
jönni; t. takaisin, visszajönni;
t. toimeen, mégelni; t. ulos,
kijönni; t. ylös, följönni; tule,
gyer, gyere, (jer, jere); tu-
leppas, jöszte; tulkaamme,
menkäämme, gyerünk, (je-
rünk); tulkaatte, gyerték,
(jerték); tulema, jövő.

Tulo, jövetel, jövedelem.

Tulotas, jövevény.

Tulwa, özön.

Tuntea, hatni.

Tunteutua, fúródni (-ik).

Tunne, érzet, érzés, érzelem.

Tunnuistaa, bevallani, megval-
lani.

Tuntea, (még)ismerni, fölismer-
ni, érezni; t. jálleen, ráis-
merni.

Tuo, az, azon; tuo tuosja, amaz.

Tuoda, hozni; t. pois, elhozni;
t. sinne, odahozni; t. siifään,
behozni; t. takaisin, méghozni,
visszahozni; t. ylös, fölhozni.

Tuoli, szék.

Tuolla, ottan, ott; -lta, onnan;
tuolta tuosja, amonnan.

Tuomari, bíró.

Tuomio, ítélet; -istuín, törvény-
szék.

Tuomita, (el)ítelni.

Tuommoinen, oly, olyan, olyas,
olyatén; t. tuosja, amolyan.

Tuonfaltainen, olyanféle, afféle,
olynémű.

Tuonne, oda.
 Tuore, friss.
 Tuorstai, csütörtök, (csütörtök).
 Tuosfa, ott.
 Tuottaa, megteremni.
 Tupa, szoba.
 Tupaffa, dohány (-, o); tupa-
 fanpoltto, dohányzás; polttaa
 tupaffaa, dohányozni (-ik).
 Turhaan, hijába, (hiába, hiá-
 ban), hasztalan.
 Turhamiellisyys, hiúság.
 Turilas, cserebogár.
 Turkin maa, Törökország.
 Turkki, turfit, bunda.
 Turkkilainen, török.
 Turmella, elrontani, megron-
 tani.
 Turmeltua, megromlani (-ik);
 t. sutunsa suhteen, elfajulni.
 Turmelus, romlás.
 Turwa, támasz.
 Tusfa, fájdalom, baj.
 Tusfallinen, fájdalomas.
 Tusfin, alig.
 Tutkia, megvizsgálni.
 Tutkimus, nyomozás.
 Tutkinto, vizsgálat.
 Tutkisteleva, vizsga.
 Tuttawa, ismerős.
 Tuttawuus, ismeretség.
 Tuubittaa, ringatni.
 Tuuli, szél.
 Tuuliaispää, forgószél.
 Tuulonen, fúvalom, szellő.
 Tyhjä, üres; mennä tyhjäksi,
 meghiúsulni.
 Tyhmä, ostoba, buta.
 Tykki, ágyú.
 Tyksä, tompa.
 Tyttö, leány, lány, lyány, le-
 ányzó.

Tytär, leány, lány, lyány.
 Tyvi, tö.
 Tytyä (johonfin), beérni (va-
 lamivel).
 Työ, dolog, munka; =mieš, mun-
 kás; tehdä työtä, dolgozni
 (-ik).
 Tähdellinen, jelentékény.
 Tähdén, miatt.
 Tähdätä, célba venni.
 Tähti, kalász.
 Tähti, csillag; =siferö, csillag-
 zat.
 Täälläin, ekkor.
 Tämmöinen, ily, ilyen, ilyes,
 ilyetén; t. tässä, emilyen,
 imilyen.
 Tämä, ez, ezén; t. tässä, emez,
 imez; tästä lähtien, ezután.
 Tämentäläinen, efféle, ilyenféle,
 ilynémű.
 Tänapäiväinen, mai.
 Tänne, ide.
 Tänapänä, ma.
 Tarkeus, jelentőség.
 Tarkea, fontos.
 Täsfä, itt.
 Täti, néni.
 Tähdellinen, tökéletes; =sti, tö-
 kéletésen, teljesen.
 Tähdentää, kiegészíteni.
 Täyfi, täynnä, tähteen, tele, teli.
 Täyttää, telni (-ik).
 Täyttää, tölteni.
 Täytyä, kelleni; minun täytyy,
 nekém kell.
 Täällä, itten, itt; t. kotona, itt-
 hon; t. ulkona, idekint; täältä,
 innen.
 Tölistellä, bámulni.

u.

Ugrilainen, ugor.
 Uhata, fenyégetni, fenyégetőzni (-ik).
 Uhta, dac; fen uhallá t. fiufalla, dacára.
 Uhrata, (föl)áldozni.
 Uhri, áldozat.
 Uisfennella, úszkálni.
 Uffonen, mennnykö.
 Uffosen ilma, zivatar.
 Ulista, vonítani.
 Ulfomaa, külföld; =lainen, külföldi.
 Ulfona, kinn.
 Ulfopuolella, kívül.
 Ulos, ki.
 Ulottua, érni, elnyúlui (-ik).
 Ulmoa, ordítani.
 Ummistaa, behúnyni.
 Uneffua, álmodni (-ik), álmodozni (-ik).
 Unelma, álmom.
 Uneton, álmatlan (-, o).
 Unettomuus, álmatlanság.
 Uuhottaa, mégfeledkézni (-ik); u. pois, elfelejteni, elfeledni.
 Uui, álmom; =puumeri, álompor.
 Uninen, álmos.
 Unfari, Magyarország.
 Unfarilainen, magyar.
 Unfarin fielin, magyarul.
 Unfarinfielinen, magyar nyelvé.
 Upota, elmerülui.
 Upseeri, tiszti; =funta, tisztikar.
 Urhoollinen, hős, vitéz.
 Usemmat, sokan, többen.
 Usein, gyakran.
 Usfalias, vakmerő.
 Usfaltaa, merni, merészélni.
 Usfo, hiedelem.

Usfoa, hinui; u. jotafin jollefalle, (rá)bízui; u. jonkun haltuun, ajánlani; u. pois, elhinui; saattaa joku jotafin usfomaan, elhitetni valakivel.
 Usfollinen, hü, hív; usfollifesti, hü, híven.
 Usfollisuus, hüség.
 Usfomaton, hihetetlen.
 Usfonnoollinen, vallásos.
 Usfonto, vallás.
 Usfoton, hütlen.
 Utelias, kíváncsi.
 Uudestaan, újra.
 Uudistaa, mégújítani.
 Uudistua, mégújului.
 Uuni, kemence.
 Uupua, kimerülui.
 Uupumus, kimerültség.
 Uurna, hamv-védér.
 Uusi, új.
 Uutinen, újság.
 Uuuttua, még lankasztani.

w.

Waalea, halavány.
 Waaleus, halaványság.
 Waan, haném, pedig.
 Waara, veszély, veszédelem.
 Waarallinen, veszélyes.
 Waari: pitää w., vigyázui, ügyelni.
 Waate, ruha, köntös.
 Waatettaa itsenfä, fölöltözui (-ik).
 Waatetus, ruházkodás.
 Waatia, követelni, kívánni, igényelni.
 Waatimaton, szérényi; =tomaesti, szérényen.
 Wahingoittaa, ártani.
 Wahingollinen, káros.

Wahinfo, kár; wahingon formaus, kártalanítás; olla wahingoffi, megártani.

Wahwa, erős.

Wahwistaa, erősíteni.

Wahwistella, erősítgetni.

Wahwistua, izmosodni (-ik).

Waieta, elhallgatni.

Waihettaa, (föl)cserélni, váltani.

Waihettelo, változat.

Waihea, nehéz; -sti, nehezen; tähä waiheaffi, megnehezülni.

Waiferoita, nyöszörögni.

Waiffa, bár, ámbár, bárha, habár.

Waifuttaa, működni (-ik); wai-futtawa, hathatós, hatásos; paljon waifuttawa, befolyásos.

Waifutus, hatás.

Waiillinainen, hiányos.

Waimo, nő, feleség; ottaa waimoffi, nőül venni; nuori waimo, menyecske.

Wainoa, üldözni.

Wainu, ösztön; saada wainua, megérézni.

Waihua, (el)süllyedni, merülni.

Waiti: olla w., hallgatni.

Waiwa, baj, fáradság, alkalmatlanság; olla waiwaffi, alkalmatlankodni (-ik).

Waiwata, alkalmatlankodni (-ik).

Wajota, elsüllyedni.

Wafoa, kémelni.

Waffi, viasz.

Wafuuttaa, erősítgetni; tulla wafuutetuksi, meggyőződni (-ik).

Wafuutus, meggyőződés.

Wala, eskü, fogadás.

Walaa, önteni, öntözni.

Walaista, kivilágítani; w. fışään, bevilágítani.

Walhe, hazudság; walhe-, ál.

Walhetella, hazudni (-ik).

Walhettelija, hazug.

Walita, (még)választani; w. ulos, kiválasztani.

Walittaa, panaszkodni (-ik).

Walitus, panasz, siralom.

Waljaistaa, fogni.

Walfoinen, fehér, fejeér.

Walfoisenweremä, szöke.

Wallanhimo, uralomvágy.

Wallanfymous, forradalom; wal-lanfymous-, forradalmi.

Wallata, megszállani.

Wallaton, féktelen.

Wallitus, sanc.

Walloittaa, hódítani; walloittama, hódítmány.

Walloittamaton, bevétetlen.

Walloitus, hódítás.

Walmis, kész.

Walmistaa, készíteni.

Walmistautua, készülni, készüldni (-ik).

Walmistua, elkészülni.

Walmistus, készület.

Walo, fény.

Waloisa, világos.

Waloisuus, derű.

Walpaas, ébér (-, è); -sti, ébren.

Walsfi, keringő.

Walta, hatalom; =funta, ország, birodalom; =meri, oceán; =fuoni, úter.

Waltio, állam; =elämä, államellet; =mies, államférfi; =päimät, országgyűlés; =päiwämies, országgyűlési-képviselő.

Waltiolinen, politikai.

Walwoa, virasztani.

Wanginwarta, porkoláb.

Wangita, elfogni.

Wanha, ó, öreg, vén, régi.
 Wanhuus, öregség.
 Wankeus, fogság.
 Wanfi, fogoly, rab; =huone, fogház, börtön.
 Wanffurit, szekér.
 Wannoa, esküdni (-ik).
 Wapaa, szabad; =sti, szabadon.
 Wapahtaja, megváltó.
 Wapaus, szabadság.
 Wapauttaa, szabadítani.
 Waras, tolvaj.
 Warastaa, lopni.
 Warhain, korán.
 Warjella, óvni, óni.
 Warjo, árnyék.
 Warjoinen, árnyas.
 Warjoitus, árnyalat.
 Warma, bizonyos.
 Warmaan, bizonyára, bizvást, biztosan, bizton.
 Waroitaa, inteni.
 Warpunen, veréb.
 Warjiffin, különösen.
 Wartalo, termet.
 Warten, végétt; minua m., számomra.
 Wartia, ör.
 Wartioita, (még)örizni, örködni (-ik).
 Warustaa, ellátni.
 Warustus, várak.
 Wasara, kalapács.
 Wasen, bal; wasemmaalla, =lle, balra.
 Wasfi, réz.
 Wastaan, ellen; =otto, elfogadás, átvétel; =jeisomatta, ellenállhatatlanul.
 Wastapäätä, szemben.
 Wastata, felelni, válaszolni.
 Wastaus, felelet.

Wastawäitös, ellenvetés.
 Wastenmielinen, kellemetlen.
 Wastoin, ellen; =kähminen, balsors, balszéréncse, viszontagság; m. tahtoani, =fi, =nfa, j. n. e., ellenémre, ellenédre, ellenére, j. n. e.
 Wastustaa, ellenállni.
 Wastustus, ellenszegülés.
 Watja, has.
 Waunut, kocsi, hintó.
 Wamahbus, rázkódás.
 Wamišta, részketni, remégni, rézégni; saattaa wapijemaan, mégreszkettetni.
 Wehnä, búza.
 Weitiffamainen, hamis.
 Weitfi, kés.
 Weli, fivér; nuorempi m., öcs, öcse; vanhempi m., bátya.
 Welfa, adósság; olla welfaa, tartozni (-ik).
 Welfoja, hitelész.
 Welmollinen, köteles.
 Welmollisuus, kötelesség.
 Wene, csónak.
 Wenäjä, Oroszország.
 Beri, vér; muotaa merta, vérzeni (-ik).
 Weren-imijä, vérszopó.
 Werinen, vérés; =sti, vérésen.
 Werenmuodatus, véréngzés.
 Werenmuoto, vérvesztés.
 Werkko, háló.
 Wero, adó.
 Werošta (fijašta), gyanánt.
 Wertailema, összehasonlító.
 Werrata, hasonlítani; johonfin merrattawa, fogható valamihez.
 Werraten, képest.
 Wefi, víz; =tulwa, árvíz.

Wetelehtää, ögyelégni.

Wetelä, hig.

Wetänytä, húzódni (-ik).

Wetää, húzni, vonni; m. foon, összehúzni; m. ulos, kihúzni.

Wialloisuus, gyarlóság.

Wiaton, ártatlan; -ttomahti, ártatlanul.

Wiattomuus, ártatlanság.

Wiedä, vinni, vezetni; m. alas, lévinni; m. lämítse, átvezetni; m. pois, elvinni, elvezetni; m. fífsään, bevezetni; m. taffi, visszavinni; m. ulos, kivinni; m. iltse, átvinni.

Wiefas, ravasz.

Wiefoitella, csábítani.

Wielä, még.

Wieras, vendég, idegen.

Wieresjä, mellett; mieresä, mellett; mieren, mellé.

Wieroa, idegenkédni (-ik).

Wietellä, csábítani.

Wiettelijä, csábító.

Wiha, harag, gyűlölség.

Wihainen, haragos.

Wihata, gyűlölni.

Wihdoin, végtére, utóljára.

Wiheliäinen, nyomorult.

Wihellus, fütty.

Wiheriä, zöld.

Wihfiäiset, esküvő.

Wihollinen, ellenség; wihollis-, ellenségös.

Wiiffo, hét.

Wiifset, bajusz.

Wiimeinen, utolsó, utóbbi; wiimeinfin, valahára.

Wiini, bor; wiini-, boros; -marja, -tarha, szőlő; -marjan marfi, szőlővessző.

Wiipale, karé.

Wiifas, böles.

Wiifastella, okoskodni (-ik).

Wiifaus, bölcseség.

Wiitata, inteni.

Wiittaela, intégetni.

Wiittaus, vonatkozás.

Wiiva, vonal.

Wifa, hiba.

Wihelmina, Vilma.

Wilja, gabona.

Wiljellä, természetni, mivelni.

Willi, vad.

Wilu, fagy; olla wiluisaan, fázni (-ik).

Wilustua, meghüteni magát.

Wirallinen, hivatalos.

Wirhe, hiba.

Wirra, hivatal; -mieš, hivatalnok; mirašja-olo, hivatalviselés.

Wirfeä, friss.

Wirrata, ömleni (-ik).

Wirta, folyó, folyam.

Witja, vessző.

Wihina, süvöltés.

Wiulu, hegedű; joittaa wiulua, hegedülni.

Wimahuus, árnyalat.

Woi, vaj.

Woi, jaj!

Woiba, tudni, bírni.

Woima, erő; woimašta, fogva, (fogvást).

Woimašas, erős, erélyes; -sti, erősen.

Woimistella, tornázni (-ik).

Woimistelu, tornázás.

Woipua, lankadni.

Woitollinen, győzedelmes; -sti, győzelmesen.

Woittaa, győzni, fölülmúlni, nyerni.

Woitto, győzelém; =riemu, diadal; moitto=, győzelmi.

Woiwotella, jajgatni.

Wuodattaa, (ki)ontani, árasztani.

Wuode, ágy; tehdä wuodetta, ágyat vetni.

Wuori, hegý, bérce.

Wuoriisto, hegýség.

Wuoro, sor.

Wuosi, év, esztendő; =fata, szá-
zad; farfauswuosi, szökő év.

Wuotaa, szivárogni.

Wuotias, éves, esztendőse.

Wuotinen, évi.

Wyo, öv.

Wyoäri alas, légördülni.

Wyoätärö, madzag.

Wähemmin, kevésbé, (kevésbbé).

Wähentää, csökkenteni.

Wähentä, (még)fogyni.

Wähitellen, lassankint.

Wähäinen, csekély, kevés; wä-
häisen, kisé.

Wäittää, állítani, vitatni.

Wäfewä, erős.

Wäfirynnäffö, ostrom.

Wäfsin, erővel, erőnek ere-
jével.

Wäfimäntainen, erőszakos; =sti,
erőszakosan.

Wäli, köz; =sfä, =llä, közt, kö-
zött, közben; =stä, =ltä, kö-
zöl (-ül); =lle, =in, közé (köz-
zé); =aifaijести, ideiglenesen;
=kappale, eszköz.

Wälitys, közbenjárás.

Wälttämätön, mulhatatlan; =ttö-
mästi, elkerülhetetlenül.

Wäri, szín, festék.

Wärsy, vers.

Wäsymätön, ernyedetlen.

Wäsyä, (ki)fáradni, elfáradni;
wäsyneenä, fáradtan.

Wäsy, vö.

Wäärin, igazságtalanul.

Wäärhyä, igazságtalanság.

Wäärä, ál, hamis, igazságtala-
lan.

W.

Wähdenlainen, egyféle.

Wähdenmufainen, összevágó.

Wähdennäfsinen, hasonló.

Wähdentefwä, közömbös, közön-
bös, mindégy.

Wähdesjä, együtt.

Wähdistys, egyesület (é).

Wähdistyä, egyesülni.

Wähdistää, egyesíteni.

Wähteenjä, mindössze, összesen.

Wähtäinen, közös.

Wähteisunta, társadalom.

Wähtäffä, egyszerűen.

Wähtäläinen, egyenlő; =sti, egy-
aránt, egyiránt.

Wähä, folyvást, folytonosan.

Wäfi, égy; ei wähtäffän, sémennyi, sähány; wähtä paljon (fuin tämä), ugyanennyi; wähtä paljon (fuin tuo t. se), ugyanannyi; wähtä suuri (fuin tämä), ugyanakkora; wähtä suuri (fuin tuo t. se), ugyanakkora; =mie-
linen, egyetértő; =mielisyhyä, egyetértés.

Wäfsin, egyedül.

Wäfsinfertainen, egyszerű.

Wäfsinäinen, magányos, egyes.

Wäleinen, köz.

Wäleisö, közönség.

Wälenkatseellisesti, mégvetőleg.

Wälenkatjoa, mégvetni, lénézni.

Mlentää, fokozni.

Mlewä, magasztos.

Mlhäällä, fönn, fönn; tuolla h-
häällä, oda fönn; hlhäältä, fö-
lülről.

Mli, fölött, félött, fölé; =huo=
menna, holnapután; =opisto,
égyetém; =opiston=, egyetém-
mi; =puolella, fölül; =päänsä,
általában, (átalában); =upseeri,
főtiszt.

Mlin, legfőbb.

Mlinen, felső, fölső; hlimmäinen,
legfelső, legfölső.

Mlistää, (még)dicsérni.

Mlpeh, büszkeség.

Mlpeä, kevély, gögös, büszke;
=sti, kevélyen, gögösen, büsz-
kén.

Mlös, fél, föl; talpra! =noujemus,
föltámadás; =päin, fölfelé;
hlemmäs, féljebb.

Mmmärtää, (még)érteni.

Mmpyriäinen, kerek, gömbölyű.

Mmpäriillä, körött; =ltä, körül
(-ül); =lle, köré.

Mmpäristö, környezet.

Mmpäröitä, körülvénni, környé-
kézni.

Mrittää, törekédni (-ik), igye-
kézni (-ik).

Mrithe, törekvés.

Mstämhe, barátság.

Mstämä, barát.

Mstämällinen, nyájas; =sti, ba-
rátságosan.

Mö, éj, éjjel, éjtszaka; hös, éji,
éjtszakai; höllä, éjjel, éjt-
szaka.

Ä.

Ähätä, nyögni.

Äidinfieli, anyanyelv.

Äiti, anya; =puoli, mostoha.

Äisti, hirtelen.

Äkhtellä, rebégni.

Äkätä, hebégni.

Ääneti, némán, szótlanul.

Ääni, hang; kowalla äänellä, han-
gosan.

Ääninen, hangú.

Ääretön, véghetetlen, végtelen,
réngeteg.

Hinta: 8 markkaa.

Országos Széchényi Könyvtár